

การนำเสนอแนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนามเพื่อเสริมสร้าง
ความเป็นประชาคมอาเซียน

นางสาวกัลยา ตากุล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2556

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

PROPOSED GUIDELINES FOR THAILAND AND VIETNAM BILATERAL EDUCATIONAL
COOPERATION FOR ASEAN COMMUNITY DEVELOPMENT

Miss Kanlaya Takoon

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Development Education
Department of Educational Policy, Management, and Leadership

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2013

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การนำเสนอแนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิ ภาคีไทย – เวียดนามเพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคม อาเซียน
โดย	นางสาวกัลยา ตากุล
สาขาวิชา	พัฒนศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชื่นชนก โควินท์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	อาจารย์ ดร.ธัญญาทิพย์ ศรีพนา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาคุษฎีบัณฑิต

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา รักษ์พลเมือง)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.จรรยาตรี มาติลโกวิท)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชื่นชนก โควินท์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(อาจารย์ ดร.ธัญญาทิพย์ ศรีพนา)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.อุบลวรรณ หงษ์วิทยากร)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.เพ็ญอรุณ ปรีดีติลล)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประภัสสร เทพชาตรี)

กัลยา ตากูล : การนำเสนอแนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนามเพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน. (PROPOSED GUIDELINES FOR THAILAND AND VIETNAM BILATERAL EDUCATIONAL COOPERATION FOR ASEAN COMMUNITY DEVELOPMENT) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผศ. ดร.ชื่นชนก โควินท์, อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม: อ. ดร.ธัญญาทิพย์ ศรีพนา, 208 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และลักษณะความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีประเทศไทยกับประเทศเวียดนาม และ 2) นำเสนอแนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนามเพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ สัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสนทนากลุ่ม โดยลงพื้นที่ศึกษาภาคสนามในประเทศไทยและประเทศเวียดนามในสัดส่วนและจุดเน้นที่ใกล้เคียงกัน

ผลการวิจัยพบว่า ความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนามที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันเป็นความร่วมมือ(Cooperation) อย่างเป็นทางการโดยมีเป้าหมายและกำหนดผลประโยชน์ร่วมกัน เน้นการแลกเปลี่ยนหรือกิจกรรมร่วมกันเพื่อวัตถุประสงค์หนึ่ง ๆ มีการลงนามในบันทึกข้อตกลงร่วมกัน (Memorandum of Understanding: MOU) โดยมีโครงการความร่วมมือด้านการศึกษาดังนี้ 1) ศึกษาดูงาน 2) สนับสนุนทุนการศึกษา 3) การแลกเปลี่ยนครูอาจารย์และนักเรียน นักศึกษา 4) ฝึกอบรมพัฒนาบุคลากร 5) สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนและอาคารสถานที่ 6) ส่งผู้เชี่ยวชาญ 7) จัดหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตร 8) การประชุมสัมมนา นำเสนอผลงาน/บทความวิชาการ และ 9) การวิจัยและพัฒนา

การดำเนินความร่วมมือพบว่ามีปัญหาและอุปสรรคใน 2 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านนโยบายในการส่งเสริมความร่วมมือ นโยบายและวิสัยทัศน์ของผู้บริหารส่งผลต่อความต่อเนื่องของการดำเนินความร่วมมือ แนวทางในการส่งเสริมความร่วมมือยังไม่ปรากฏเป็นรูปธรรมชัดเจนและยังไม่มีมีการประเมินผลความสอดคล้องระหว่างนโยบายกับการดำเนินการ และ 2) ด้านการบริหารจัดการความร่วมมือ บุคลากรสนับสนุนความร่วมมือมีจำนวนไม่เพียงพอ การจัดสรรงบประมาณโครงการความร่วมมือต่าง ๆ ยังมีความไม่เท่าเทียม และยังขาดระบบติดตามการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง

แนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนามเพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน มีวิธีการดำเนินการ คือ 1) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทย – เวียดนามในการวิจัยร่วมและการพัฒนาหลักสูตรรองรับประชาคมอาเซียน 2) ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างไทย – เวียดนามเพื่อเป็นกลไกในการส่งเสริมความสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจอันดี และ 3) ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน

ภาควิชา นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทาง ปลายมือชื่อนิสิต

การศึกษา ปลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

สาขาวิชา พัฒนศึกษา ปลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ปีการศึกษา 2556

5384203627 : MAJOR DEVELOPMENT EDUCATION

KEYWORDS: EDUCATION COOPERATION / BILATERAL EDUCATION COOPERATION / PROPOSE

GUIDELINES FOR EDUCATION COOPERATION / ASEAN COMMUNITY / ASEAN COMMUNITY

DEVELOPMENT

KANLAYA TAKOON: PROPOSED GUIDELINES FOR THAILAND AND VIETNAM BILATERAL EDUCATIONAL COOPERATION FOR ASEAN COMMUNITY DEVELOPMENT. ADVISOR: ASST. PROF. CHUENCHANOK KOVIN, Ph.D., CO-ADVISOR: THANYATHIP SRIPANA, Ph.D., 208 pp.

This research was conducted with the following objectives: 1) To analyze current conditions, problems and characteristics of bilateral educational cooperation between Thailand and Vietnam and 2) To propose guidelines for Thailand-Vietnam bilateral educational cooperation for ASEAN community development by using qualitative research in which documents were studied and interviews were conducted. The researcher collected data by participatory observation, unofficial interviews, in-depth interviews and group discussions by going into the field in Thailand and Vietnam with similar ratios and focal points.

According to the research findings, currently existing Thailand-Vietnam bilateral educational cooperation is cooperation with joint goals and benefits focused on exchange or joint activities for one objective. The aforementioned are of the formal type with a signed memorandum of understanding (MOU). The cooperative educational projects are as follows: 1) work observation; 2) scholarship support; 3) student-teacher and university study-professor exchanges; 4) personnel development training; 5) teaching equipment and building support; 6) sending experts; 7) organization of courses and curriculum development; 8) seminars for the presentation of work performance/academic articles and 9) joint research and development.

The following two types of problems and barriers were encountered in the cooperation: 1) Policy for the promotion of cooperation in the policy and vision of executives affecting the continuity of cooperation. There are no concrete guidelines for promoting cooperation and no evaluation of the concurrence between policy and action and 2) management of the cooperation. Support personnel, various budgetary allocations for cooperative projects are unequal and there is no system for ongoing follow-up on performance of projects.

Thailand-Vietnam bilateral educational cooperation for ASEAN community development involves the following three methods: 1) Promoting bilateral cooperation with higher education institutions Thailand and Vietnam in joint research and developing curriculum to handle the ASEAN Community; 2) Promoting exchanges between Thailand and Vietnam as a mechanism for promoting relations and building good understanding and 3) Linking every sector participating in the promotion of the ASEAN community.

Department: Educational Policy, Management, Student's Signature

208 Leadership

Advisor's Signature

Co-Advisor's Signature

Field of Study: Development Education

Academic Year: 2013

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยได้รับความความช่วยเหลือและความกรุณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชื่นชนก โควินท์ และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม อาจารย์ดร.ธัญญาทิพย์ ศรีพนา ที่กรุณาให้คำปรึกษา ให้ความรู้ แนวคิด คำแนะนำ ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ด้วยดีตลอดมา

กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.จรรยาตรี มาติลกโกวิท ประธานสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ประภัสสร เทพชาติ อาจารย์ ดร.อุบลวรรณ หงส์วิทยากร อาจารย์ ดร.เพ็ญอรุณ ปรีดีดิลก ที่ให้เกียรติเป็นคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ช่วยเติมเต็มให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

กราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร. ธัญญาทิพย์ ศรีพนา ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์สละเวลาอันมีค่า ในการลงพื้นที่ภาคสนาม ณ ประเทศเวียดนามร่วมกับผู้วิจัย พร้อมทั้งให้แนวคิด คำแนะนำ ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

กราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้สัมภาษณ์และผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมประชุมกลุ่ม ตลอดจนนักศึกษาผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์และชาวเวียดนาม/ชาวไทยเชื้อสายเวียดนามที่ให้ข้อมูลที่เป็ประโยชน์ยิ่ง รวมทั้งผู้สนับสนุนในการประสานงานและให้ข้อมูลต่อผู้วิจัยทุกท่านที่มีได้เอ่ยนามในครั้งนี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตากรุณาของผู้มีพระคุณทุกท่าน

กราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความ เป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์และวิทยาการอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย และเป็นกำลังใจให้ศิษย์ด้วยความปรารถนาดีมาโดยตลอด และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่คณะครุศาสตร์ทุกท่านที่ให้บริการด้วยความมีน้ำใจไมตรีที่เป็นกันเอง รวมทั้งพี่ๆ เพื่อนๆ และน้องๆ ในสาขาวิชาพัฒนศึกษาทุกคนรวมทั้งกัลยาณมิตรทุกท่านที่เป็นกำลังใจและสนับสนุนให้งานวิจัยนี้สำเร็จ

ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ได้สนับสนุนทุนในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอระลึกถึงพระคุณของคุณพ่อ คุณแม่ และญาติพี่น้องทุกท่านที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของผู้วิจัย ที่ให้ความรัก ความเมตตา ความห่วงใย และเป็นกำลังใจให้ตลอดมาและขอระลึกถึงพระคุณของอาจารย์ที่อบรมสั่งสอน ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้กับผู้วิจัยตั้งแต่ระดับประถมจนถึงปัจจุบัน

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญภาพ	ฏ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 คำถามวิจัย	7
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	7
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
2.1 แนวคิดและทฤษฎี.....	10
2.1.1 แนวคิดการศึกษาเพื่อการพัฒนาประเทศ.....	10
2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับความร่วมมือ	18
2.2 ความร่วมมือด้านการศึกษาไทย – เวียดนาม.....	24
2.2.1 ความเป็นมาของความร่วมมือด้านการศึกษาไทย – เวียดนาม.....	24
2.2.2 สภาพปัจจุบันของความร่วมมือด้านการศึกษาไทย – เวียดนาม	26
2.2.3 การวิเคราะห์การศึกษาเปรียบเทียบไทย – เวียดนาม	30
2.3 ยุทธศาสตร์ นโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือด้านการศึกษาไทยเวียดนาม	41
2.3.1 แผนการศึกษาแห่งชาติ.....	41
2.3.2 ยุทธศาสตร์ความร่วมมือด้านการศึกษาไทย – เวียดนาม ในกรอบยุทธศาสตร์ความ ร่วมมือทางวิชาการระดับอุดมศึกษากับ ประเทศเพื่อนบ้าน (กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ เวียดนาม) ของสำนักคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.).....	42
2.3.3 แผนพัฒนาการศึกษาของเวียดนามปี ค.ศ. 2011 – 2020	51
2.4 ประชาคมอาเซียน	54

2.4.1 พัฒนาการของอาเซียนสู่การเป็นประชาคมอาเซียน	54
2.4.2 ประเทศสมาชิกอาเซียน.....	57
2.4.3 คุณลักษณะและองค์ประกอบของประชาคมอาเซียน	59
2.4.4 การศึกษากับการเสริมสร้างประชาคมอาเซียน	59
2.4.5 แผนพัฒนาของอาเซียนในกรอบความร่วมมือด้านการศึกษา	65
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	76
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	81
3.1 วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และลักษณะความร่วมมือด้านการศึกษาในระดับทวิภาคีประเทศไทยกับประเทศเวียดนาม	81
3.1.1 การศึกษาเอกสาร (Documentary Study)	81
3.1.2 ศึกษาวิจัยภาคสนามในประเทศไทย	82
3.1.3 ศึกษาวิจัยภาคสนามในบริบทประเทศเวียดนาม	87
3.2 นำเสนอแนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาในระดับทวิภาคีไทย-เวียดนามเพื่อเสริมสร้างความ เป็นประชาคมอาเซียน.....	88
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	95
4.1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและลักษณะความร่วมมือด้านการศึกษาในระดับทวิภาคี ไทย-เวียดนาม.....	95
4.1.1 สภาพปัจจุบันความร่วมมือด้านการศึกษาในระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม	97
4.1.2 ปัญหาความร่วมมือด้านการศึกษาในระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม	100
4.1.3 ลักษณะความร่วมมือด้านการศึกษาในระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม	110
4.1.4 วิเคราะห์ผลของความร่วมมือด้านการศึกษาในระดับทวิภาคีไทย-เวียดนาม.....	132
4.2 แนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาในระดับทวิภาคีไทย – เวียดนามเพื่อเสริมสร้างความเป็น ประชาคมอาเซียน	139
4.2.1 ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทย – เวียดนามในการวิจัยร่วมและ การพัฒนาหลักสูตรรองรับประชาคมอาเซียน	139
4.2.2 ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างไทย – เวียดนาม เพื่อเป็นกลไกในการส่งเสริม ความสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจอันดี	145
4.2.3 ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน โดยมีการดำเนินการดังนี้	148

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	151
5.1 สรุปผลการวิจัย	151
5.1.1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และลักษณะความร่วมมือด้านการศึกษาระดับ ทวิภาคีประเทศไทย – เวียดนาม	151
5.2 แนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนามเพื่อเสริมสร้างความเป็น ประชาคมอาเซียน	153
5.2.1 ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทย – เวียดนามในการวิจัยร่วมและ การพัฒนาหลักสูตรรองรับประชาคมอาเซียน	153
5.2.2 ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างไทย – เวียดนาม เพื่อเป็นกลไกในการส่งเสริม ความสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจอันดี	155
5.2.3 ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน โดยมีการ ดำเนินการดังนี้	156
5.3 อภิปรายผล	158
5.3.1 ความร่วมมือด้านการศึกษา	158
5.3.2 ความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม.....	159
5.3.3 แนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนามเพื่อเสริมสร้าง ความเป็นประชาคมอาเซียน	160
5.4 ข้อเสนอแนะ	164
5.4.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้	165
5.4.2 ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	166
5.4.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	167
รายการอ้างอิง	168
ภาคผนวก.....	172
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	208

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1	โครงการความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างประเทศไทยกับประเทศเวียดนาม	28
ตารางที่ 2	วิเคราะห์การศึกษาเปรียบเทียบไทย – เวียดนาม.....	30
ตารางที่ 3	ยุทธศาสตร์ความร่วมมือด้านการศึกษาไทย – เวียดนาม.....	43
ตารางที่ 4	เปรียบเทียบข้อมูลพื้นฐานประเทศสมาชิกในอาเซียน	57
ตารางที่ 5	วิเคราะห์แผนพัฒนาอาเซียนในกรอบความร่วมมือด้านการศึกษา.....	71
ตารางที่ 6	กรณีศึกษาประเทศไทย.....	83
ตารางที่ 7	แสดงผลการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants).....	84
ตารางที่ 8	กรณีศึกษาประเทศเวียดนาม	88
ตารางที่ 9	สภาพปัจจุบันของความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทย-เวียดนามจากกรณีศึกษา	99
ตารางที่ 10	สรุปปัญหาของการแลกเปลี่ยนครู อาจารย์ และนักเรียน นักศึกษา	115
ตารางที่ 11	สรุปโครงการความร่วมมือกรณีศึกษาไทย – เวียดนาม	129

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย..... 80
ภาพที่ 2 สรุปวิธีดำเนินการวิจัย 94

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรงในทุกมิติทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี อันเป็นผลมาจากการพัฒนาเทคโนโลยีและการปรับเปลี่ยนโครงสร้าง เศรษฐกิจและการเมืองโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2555) ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลก ทำให้ประเทศต่าง ๆ ในโลกต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันและมีความเชื่อมโยงระหว่างกันมากขึ้น ทำให้ประเทศต่าง ๆ ต้องพยายามปรับเปลี่ยนและดำเนินนโยบายให้เท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลง ทำให้หลายประเทศต้องเร่งเตรียมพร้อมโดยการสร้างกลไกและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพสูงขึ้น คุณภาพคนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะสนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่ความสำเร็จ เพื่อให้ประเทศชาติก้าวไปข้างหน้าได้อย่างมั่นคงและเท่าเทียม

อาเซียน (ASEAN) หรือ สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations) จึงต้องปรับตัวให้เท่าทันสถานการณ์ เพื่อให้สามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที และในปี พ.ศ.2546 ผู้นำอาเซียนได้เห็นพ้องกันว่าถึงเวลาแล้วที่อาเซียนต้องร่วมมือกันให้เหนียวแน่นเข้มแข็งและมั่นคงยิ่งขึ้น จึงได้กำหนดให้มีการจัดตั้งประชาคมอาเซียนและเร่งรัดกระบวนการสร้างประชาคมอาเซียนให้แล้วเสร็จภายในปี พ.ศ.2558 (ASEAN Secretariat, 2009b, 2009c, 2009d; กรมอาเซียน, 2551; สำนักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ, 2555)

การรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ในปี 2558 เป็นการปรับตัวของกลุ่มประเทศสมาชิกเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมโลก พัฒนาการสำคัญของอาเซียนที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเริ่มจากความพยายามที่จะสร้างกลุ่มเศรษฐกิจภายในอาเซียนขึ้นเพื่อให้อาเซียนสามารถรับมือกับสถานการณ์ระหว่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและกระแสการบูรณาการทางเศรษฐกิจในภูมิภาคอื่นได้ (กรมอาเซียน, 2551) อาเซียนมีวิสัยทัศน์อาเซียน 2020 สู่ภายนอก มีสันติสุข และเชื่อมโยงเข้าด้วยกันในการเป็นหุ้นส่วนในสิ่งแวดล้อมของประชาชาติไทยและมืออยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน การพัฒนาที่มีพลวัต และการรวมตัวทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดและในสังคมที่เอื้ออาทรที่ระลึกถึงสายสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์ รับรู้มรดกทางวัฒนธรรมที่มีร่วมกัน และเชื่อมโยงในอัตลักษณ์ของภูมิภาคนำอาเซียนก้าวสู่ความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและสังคม มีศักยภาพในการแข่งขัน และอำนาจต่อรองการเจรจากับกลุ่มของประเทศในภูมิภาคอื่นๆ (ASEAN Secretariat, 2009e; กระทรวงการต่างประเทศ, 2552; สำนักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ, 2555; สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553)

ประเทศสมาชิกอาเซียนประกอบด้วย 10 ประเทศ คือ ไทย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ มาเลเซีย บรูไน เวียดนาม ลาว พม่า และกัมพูชา ต่างเห็นพ้องต้องกันว่าการศึกษาคือปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ ดังเห็นได้จาก ปริญญาว่าด้วยแผนงานสำหรับประชาคม

อาเซียน ได้ให้ความสำคัญในการใช้กลไกการศึกษาขับเคลื่อนอาเซียนให้บรรลุวิสัยทัศน์อาเซียน 2020 (กระทรวงการต่างประเทศ, 2552)ความเป็นประชาคมอาเซียน “ ASEAN Community” จำต้องได้รับการเสริมสร้างด้วยกลไกต่าง ๆ จากทุกภาคส่วน รวมถึงสถาบันการศึกษาเป็นสำคัญ สอดคล้องกับคำกล่าวของบิดาแห่งการก่อตั้งประชาคมยุโรป (EU) คือ Jean Monnet ที่กล่าวว่า “ If I had to do it again, I would start with education.”

ทั้งนี้เพื่อความมั่นคงและยั่งยืนของความร่วมมือระดับภูมิภาคนี้ การศึกษาจึงเป็นกลไกเสริมสร้างความเป็นประชาคม โดยใช้ความร่วมมือด้านการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถของประเทศสมาชิกอาเซียน อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่าบริบทของแต่ละประเทศมีรายละเอียด ความซับซ้อน อ่อนไหวแตกต่างกันไปตามแต่ละประเทศ นอกจากนี้ประเทศสมาชิกอาเซียนยังมีพื้นฐานทาง สังคม การเมือง และเศรษฐกิจที่แตกต่างกันทำให้การรวมตัวกันของอาเซียนมีลักษณะเฉพาะที่อาจจะเป็นอุปสรรค ในการเป็นประชาคมตามที่คาดหวังไว้ในกฎบัตรอาเซียน (กระทรวงการต่างประเทศ, 2552; ประภัสสร เทพชาตรี, 2554a, 2554b; สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ, 2555; สุรเกียรติ์ เสถียรไทย, 2554)

การพัฒนาความเจริญมั่นคงของประชาคมอาเซียนที่กำลังจะเกิดขึ้นในปีพุทธศักราช 2558 ย่อมไม่ประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมได้ หากขาดกลไกทางการศึกษาเข้าไปช่วยคลี่คลายปมปัญหาหลากหลายประการ อันเป็นอุปสรรคขัดขวางการพัฒนาประชาคมอาเซียนดังนั้น การศึกษาจึงเป็นตัวแปรสำคัญในการเตรียมความพร้อมของทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาต่อยอดสู่ตลาดแรงงานที่มีศักยภาพสนองต่อกลไกการตลาด ที่มีทักษะความรู้ทั้งเชิงวิชาการและวิชาชีพอย่างเหมาะสม เห็นได้จากประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียน (ASED) ครั้งที่ 7 จัดขึ้นที่ประเทศอินโดนีเซีย ประจำปีพุทธศักราช 2555 ได้เน้นย้ำถึงการประสานความร่วมมือกันด้านการศึกษาระหว่างประเทศเพื่อริเริ่มกิจกรรมและโครงการสำหรับเตรียมความพร้อมสู่การรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนในปีพุทธศักราช 2558 (สำนักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ, 2555)

ดังนั้นความร่วมมือด้านการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเข้าใจอันดีร่วมกันร่วมแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ เป็นส่วนสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพของคนในสังคมโลก คุณภาพคนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะสนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่ความสำเร็จเพื่อให้ประเทศชาติก้าวไปข้างหน้าได้อย่างมั่นคงและเท่าเทียม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2555)

ประเทศไทยได้ดำเนินความร่วมมือด้านการศึกษากับประเทศสมาชิกอาเซียน ทั้งระดับพหุภาคีและระดับทวิภาคี ด้วยมุ่งหวังให้ความร่วมมือทางวิชาการเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการดำเนินนโยบายต่างประเทศและทางการทูตเชิงรุก ในการส่งเสริมความร่วมมือและขยายความสัมพันธ์อันดี (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2552) สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ได้ให้ความสำคัญกับการสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม โดยให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงการพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศ กับความร่วมมือระหว่างประเทศในภูมิภาคต่างๆ บนพื้นฐานของการพึ่งพา และมีภูมิคุ้มกันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกให้ความสำคัญกับการพัฒนาความร่วมมือแบบหุ้นส่วนการพัฒนาที่ยั่งยืนและยึดผลประโยชน์ร่วมกันทั้งในระดับอนุภูมิภาคและภูมิภาค สร้างปฏิสัมพันธ์ในความร่วมมือระหว่างประเทศอย่างสร้างสรรค์ เตรียมความพร้อมของประเทศไทยในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

และเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคีการพัฒนาภายในประเทศตั้งแต่ระดับชุมชนท้องถิ่นให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555)

จากการศึกษาความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างประเทศไทยและประเทศเวียดนาม เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ทศวรรษแรกของการก่อตั้งอาเซียน เมื่อมีการจัดประชุมด้านการศึกษากครั้งแรกในช่วงเดือนตุลาคม พุทธศักราช 2518 อย่างไรก็ตาม ความร่วมมือดังกล่าวมีพัฒนาการเป็นลำดับอย่างช้าๆ ทั้งในเชิงกลไกการบริหารจัดการและในเชิงสาระความร่วมมือ (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และกาญจน์ ละอองศรี, 2553) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สำนักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2552) พบว่า แม้รัฐบาลไทยมีนโยบายความร่วมมือทางการศึกษากับประเทศเวียดนามอย่างต่อเนื่องในช่วงระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมา ความร่วมมือดังกล่าวยังคงจำกัดอยู่ในระดับบุคคลหรือสถาบันการศึกษาเท่านั้น

นอกจากนี้ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งของไทย คือ การขาดความรู้ความเข้าใจและข้อมูลในเชิงลึกเกี่ยวกับการศึกษาของเวียดนาม แม้ว่าในปัจจุบันสังคมไทยมีความตื่นตัวและให้ความสนใจเกี่ยวกับประเทศเวียดนามมากขึ้น แต่ยังคงขาดความเข้าใจและการรับรู้เกี่ยวกับประเทศเวียดนามสิ่งที่ตกค้างจากความหวาดระแวงและความขัดแย้งในอดีต ยังคงเป็นกำแพงขวางกั้นการรับรู้และความเข้าใจของไทยต่อเวียดนามและองค์ความรู้ของไทยต่อเวียดนามยังก้าวไม่ทันกระแสของความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกปัจจุบัน (สุนทร ชุตินทรานนท์ และคณะ, 2552)

สำหรับภาพรวมของการรับรู้และความเข้าใจของเวียดนามต่อไทยมีความหลากหลายและมีพลวัต ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้มีส่วนร่วมและบริบททางสังคม ประวัติศาสตร์ และการเมืองที่แปรเปลี่ยนไปตามกาลเวลา แต่โดยรวมแล้วเวียดนามมองไทยในฐานะเพื่อนบ้านที่สำคัญในภูมิภาคอาเซียนอีกทั้งยังเห็นถึง “ความจำเป็น” ที่ต้องร่วมมือกับไทยในทุกด้าน แม้ในประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศนั้นมีบางครั้งที่เวียดนามแสดงความไม่พอใจต่อบทบาทและท่าทีของไทยต่อเวียดนามแต่ท้ายที่สุดแล้ว เวียดนามค่อนข้าง “เข้าใจ” ไทย (สุนทร ชุตินทรานนท์ และคณะ, 2552) ยิ่งไปกว่านั้น หากเรามองเฉพาะลงไปถึงความสัมพันธ์ทางการค้าขายที่มีมานานและความสัมพันธ์ของภาคประชาชนผ่านชาวเหวียดเกี้ยวในประเทศไทยซึ่งปัจจุบันได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของพหุสังคมไทยที่กระจายกันอยู่ตามจังหวัดต่างๆ แล้วจะพบว่า ความสัมพันธ์ดังกล่าวสะท้อนถึงความผูกพันกันอย่างแน่นแฟ้นของความเป็นพี่น้องร่วมภูมิภาคและมิตรประเทศต่อกันอันเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการสร้างสายสัมพันธ์ไทย-เวียดนามในปัจจุบันและอนาคต (ธัญญาทิพย์ ศรีพนา, 2548)

ประเทศเวียดนามมีศักยภาพในการพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจและคุณภาพคน จากการวิเคราะห์จุดแข็งของเวียดนาม ธัญญาทิพย์ ศรีพนา นักวิจัยด้านเวียดนามศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวว่า หลังจากเวียดนามได้ดำเนินการปฏิรูปเศรษฐกิจในช่วงปลายคริสต์ทศวรรษที่ 1990 แล้ว ในปัจจุบันเวียดนามได้ประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับหนึ่ง และกลายเป็นประเทศที่มีความสำคัญประเทศหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อีกทั้งยังประสบความสำเร็จในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ ในการมีบทบาททางการเมืองระหว่างประเทศ และได้รับการยอมรับในประชาคมโลกและมีเกียรติภูมิเท่าเทียมกับชาติอื่นๆ ความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจของเวียดนามน่าจะมีที่มาจากความสามารถในการปรับตัวและความสามารถในการผสมผสานยุทธศาสตร์และนโยบายทางเศรษฐกิจ อีกทั้งการดำเนินนโยบายต่างประเทศ ความมี

เสถียรภาพทางการเมืองของเวียดนามซึ่งทำให้เวียดนามสามารถนำนโยบายมา ปฏิบัติด้วยความต่อเนื่อง ความอุดมสมบูรณ์และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ อีกทั้งจำนวนประชากรถึง 86.9 ล้านคน และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความอดุสหาหะ ความตั้งใจแน่วแน่ ความเป็นหนึ่ง และความรักชาติของคนในชาติ สิ่งทีกล่าวมานี้ ล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยหลักของความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจของเวียดนาม

นอกจากนี้ความจริงใจ ความกล้าหาญในการยอมรับความจริงและความสามารถในการปรับตัวของเวียดนาม นอกจากจะเห็นได้ชัดจากการปรับนโยบายเศรษฐกิจที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังเห็นได้จากการปรับเปลี่ยนการดำเนินนโยบายต่างประเทศของเวียดนาม ไปสู่การสร้างสัมพันธ์กับทุกประเทศโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างของระบบการ เมือง การปรับเปลี่ยนนี้สามารถเอื้ออำนวยต่อการปฏิรูปเศรษฐกิจของเวียดนาม เพราะทำให้เวียดนามสามารถสร้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับประเทศทุนนิยม อันนำมาซึ่งการค้า การลงทุน และความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจจากต่างประเทศ (ธัญญาทิพย์ ศรีพนา, 2555)

สอดคล้องกับสถานการณ์การลงทุนของเวียดนามในช่วง ปี ค.ศ. 2008 – 2009 ประเทศในกลุ่มอาเซียนเข้าไปลงทุนในเวียดนามเพิ่มขึ้นจาก 11 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในปี ค.ศ. 2008 เป็น 46.4 พันล้านเหรียญในปี ค.ศ. 2009 อันเป็นผลจากการปฏิรูปประเทศเวียดนามที่เรียกว่า “Doi Moi” ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 (ธีระ นุชเปี่ยม, 2555) สำหรับการลงทุนของประเทศไทย ในเวียดนามตั้งแต่ต้นปี 2556 จนถึงเดือนสิงหาคม 2556 มีทั้งสิ้น 315 โครงการ กระจายอยู่ในอุตสาหกรรมการผลิตอาหาร ปศุสัตว์ ก่อสร้าง โรงแรม ร้านอาหาร และพลังงาน รวมเป็นมูลค่าทั้งสิ้น 6.38 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ นับเป็นอันดับ 9 ของโลก และอันดับ 3 ของอาเซียน (ปิติ ศรีแสงนาม, 2555)

ในด้านการเตรียมตัวรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของเวียดนาม (ปิติ ศรีแสงนาม, 2555) พบว่า เวียดนามเป็น 1 ใน 4 ประเทศที่มีสินค้าอยู่ในรายการ 0% มากที่สุดร่วมกับมาเลเซีย กัมพูชา และ สปป.ลาวในแง่ของประสิทธิภาพของการนำเข้าสินค้าแต่ละประเทศเปรียบเทียบกับระหว่างปี 2008 กับ ปี 2013 ด้านการบริหารต้นทุน เวียดนาม และไทย มีพัฒนาการที่ดีขึ้นในการบริหารจัดการต้นทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดเป็นอันดับ 1 และ 2 ตามลำดับ ส่วนการบริหารจัดการเวลา เวียดนามและไทย ยังทำไม่ได้ดีเท่าไรในแง่ของพัฒนาการจากการสำรวจข้อจำกัดหรืออุปสรรคของแต่ละประเทศทำออกมาเป็นดัชนีพบว่า เวียดนาม และไทย เป็น 2 ประเทศที่มีดัชนีชี้วัดค่อนข้างสูง อย่างไรก็ตามจากปี 2008 มาถึงปี 2013 ทั้ง 2 ประเทศมีพัฒนาการในทางที่ดีขึ้นแต่เวียดนามจะสามารถทำได้ดีกว่าไทยในภาพรวม

ในประเด็นเรื่องความเชื่อมโยงระหว่างประชากรอาเซียน อาทิ เรื่องการศึกษา วัฒนธรรม และการท่องเที่ยวอีกหนึ่งความร่วมมือในการเชื่อมโยง คือ กรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub-region: GMS) ที่ประกอบด้วยไทย กัมพูชา สปป.ลาว เมียนมาร์ เวียดนาม และจีน (มณฑลยูนนาน และมณฑลกว่างซีจ้วง) ภายใต้ความร่วมมือนี้ทำให้เกิดเป็นเส้นทางที่จะสามารถเชื่อมทั้ง 10 ประเทศในอาเซียนขึ้นได้ โดยมีเส้นทางที่เชื่อมจากเหนือไปใต้ที่ผ่าตรงกลางของภูมิภาค รวมถึงยังมีเส้นทางที่อยู่ทางด้านทิศตะวันออก ซึ่งจะสมบูรณ์ได้ก็ต่อเมื่อเวียดนามสามารถเชื่อมต่อการเดินทางระหว่างโฮจิมินห์ซิตี้ กับฮานอย เมืองหลวงของเวียดนามด้วยทางหลวง A1 โดย

ทางหลวงเส้นนี้จะเชื่อมต่อไปยังนครหนานหนิง ซึ่งเป็นเมืองหลวงของมณฑลกว่างซีจ้วงอันเป็นประตูในการเชื่อมต่อเข้ามายังภูมิภาคอาเซียน

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีความได้เปรียบและมีจุดแข็งหลายด้านเมื่อเทียบกับประเทศต่างๆ ในภูมิภาคอาเซียน พิจารณาได้จากขีดความสามารถในการแข่งขันโดยรวมที่จัดทำโดยสถาบันนานาชาติเพื่อพัฒนาด้านการจัดการ(International Institute for Management Development : IMD) ในปี 2554 (ศูนย์ข้อมูลความรู้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน, 2555) พบว่าประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 10 เมื่อเทียบกับประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก และเป็นอันดับที่ 3 ในภูมิภาคอาเซียน โดยเป็นรองเฉพาะ ประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย ทั้งนี้ สามารถแบ่งเป็นหัวข้อได้ดังต่อไปนี้

1. ด้านตลาดแรงงาน พบว่า ประเทศไทยมีอัตราการว่างงานที่อยู่ในระดับต่ำ โดยในเดือน ธ.ค. 2554 ที่ผ่านมา อัตราการว่างงานของประเทศไทยอยู่ในระดับต่ำเพียงร้อยละ 0.4 ของประชากรที่อยู่ในวัยแรงงาน ขณะที่ประสิทธิภาพของแรงงาน (Labor Productivity) ค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับประเทศต่างๆ ในอาเซียน และมีการพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ ตามลำดับ ขณะเดียวกัน รายได้ประชากรต่อหัวของไทยที่ได้รับโดยเฉลี่ยก็อยู่ในระดับสูงเมื่อเทียบกับประเทศอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และเวียดนาม แต่ต่ำกว่าเฉพาะสิงคโปร์ บรูไน และมาเลเซีย

2. ด้านการท่องเที่ยว พบว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับไปทั่วโลก โดยกระทรวงการต่างประเทศแจ้งว่า ประเทศไทยได้รับรางวัลด้านการท่องเที่ยว Grand Travel Award Stockholm ประจำปี ค.ศ.2011 สาขาประเทศท่องเที่ยวที่ได้รับการยอมรับสูงสุด (Best Tourist Country) และเป็นปีที่ 9 ที่ไทยได้รับรางวัลดังกล่าวติดต่อกัน

3. ขนาดของตลาด ภูมิภาคอาเซียนเป็นภูมิภาคที่มีตลาดขนาดใหญ่ ยังมีศักยภาพที่จะขยายตัวได้อีกมากในอนาคต โดยเฉพาะประเทศไทยมีจำนวนประชากรสูงถึง 66.7 ล้านคน มากเป็นอันดับ 4 รองจากประเทศอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และเวียดนาม ที่มีประชากร 245.6 ล้านคน 101.8 ล้านคน และ 90.5 ล้านคน ตามลำดับ ขณะที่ เมื่อพิจารณาโครงสร้างอายุประชากรของประเทศสมาชิกอาเซียนแล้ว พบว่า มีความคล้ายคลึงกันโดยประชากรส่วนใหญ่ในแต่ละประเทศอยู่ในวัยหนุ่มสาวและวัยทำงาน (อายุระหว่าง 15 – 64 ปี) ประมาณร้อยละ 70 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งไทยได้ผูกพันเปิดตลาดทั้งหมด 143 รายการ ตามข้อตกลงการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) ซึ่งครอบคลุมสาขาบริการหลัก อาทิ บริการวิชาชีพ (ได้แก่ วิชาชีพวิศวกรรม สถาปัตยกรรม และบัญชี เป็นต้น) คอมพิวเตอร์และการสื่อสาร การก่อสร้าง การจัดจำหน่าย (อาทิ บริการค้าส่งเครื่องกีฬาและบริการแฟรนไชส์ เป็นต้น) การศึกษาในทุกกระดับ บริการด้านสุขภาพ บริการสิ่งแวดล้อม และบริการท่องเที่ยว เป็นต้น ตลอดจนการวางยุทธศาสตร์ของประเทศโดยใช้จุดแข็งที่กล่าวมาแล้วให้เป็น ประโยชน์มากยิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่และเพื่อให้ได้ประโยชน์จากการเข้าสู่ AEC มากที่สุด

4.ทำเลที่ตั้ง ประเทศไทยมีความได้เปรียบในด้านยุทธศาสตร์การคมนาคมอยู่มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยมีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ ซึ่งได้เปรียบการคมนาคมทั้งทางบกและทางอากาศ จากแหล่งทำเลที่ตั้งในภูมิภาคอาเซียน รวมไปถึงแหล่งทำเลที่ตั้งในโครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub-region : GMS) ซึ่งทำให้

ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางในการคมนาคมในภูมิภาคอาเซียนได้ไม่ยากนัก นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีศักยภาพที่จะเป็นศูนย์กลางทางการบินและคมนาคมทางบกที่จะเชื่อมประเทศคาบสมุทรอินโดจีนและเชื่อมโยงเอเชียเหนือโดยเฉพาะจีนกับเอเชียตะวันตกโดยเฉพาะอินเดียเข้าด้วยกันหลีกเลี่ยงปัญหาดังกล่าว ประเทศไทยต้องให้ความสนใจกับการเพิ่มผลิตภาพทั้งด้านการศึกษาและทักษะที่สูงขึ้น เพราะในขณะนี้ประสิทธิภาพการผลิตของไทยเพิ่มขึ้นช้า หากเกิดการขาดแคลนแรงงานจะส่งผลให้เศรษฐกิจไทยเติบโตในอัตราต่ำ

จากการศึกษาเบื้องต้นจะเห็นได้ว่าประเทศไทยและประเทศเวียดนามต่างมีศักยภาพและมีบทบาทต่อการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน นอกจากนี้แล้วเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทวิภาคีระหว่างไทยกับเวียดนาม (สถานกงสุลใหญ่ ณ นครโฮจิมินห์, 2555) ด้านความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมและวิชาการพบว่า

1. ไทยและเวียดนามลงนามในความตกลงด้านวัฒนธรรมเมื่อปี 2539 และเมื่อพิจารณาถึงสถานะความสัมพันธ์ที่ดี ระดับการพัฒนาที่ไม่ห่างกันมาก และความไว้นื้อเชื่อใจกัน จึงถือได้ว่าเวียดนามมีความพร้อมที่จะร่วมมือกับไทยในด้านวัฒนธรรมค่อนข้างมาก นอกจากนี้ ชาวไทยเชื้อสายเวียดนามยังสามารถเป็นพลังสำคัญ ในการผลักดันความร่วมมือด้านนี้ด้วยอีกทางหนึ่ง

2. ไทยให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่เวียดนามตั้งแต่ปี 2535 (ค.ศ. 1982) ผ่านกรอบการประชุมความร่วมมือทางวิชาการไทย-เวียดนาม ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ (สพร.) ปัจจุบัน มีการแลกเปลี่ยนการสอนภาษาโดยมีการสอนภาษาไทยในมหาวิทยาลัย 5 แห่งของเวียดนาม (ที่กรุงฮานอย นครโฮจิมินห์ และนครดานัง) และสถาบันการศึกษาของไทยหลายแห่งก็เปิดการสอนภาษาเวียดนาม

3. เวียดนามยังให้ความสนใจในการพัฒนาหมู่บ้านมิตรภาพไทย - เวียดนาม ที่บ้านนาจอก ตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ซึ่งเป็นสถานที่ที่อดีตประธานาธิบดีโฮจิมินห์เคยพำนักในช่วงกบฏเอกราช เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม และเวียดนามยังได้สนับสนุนงบประมาณ 350,000 ดอลลาร์สหรัฐในปี 2549 สร้างโรงเรียนสอนภาษาเวียดนามที่จังหวัดนครพนม (หรือที่เรียกว่า “ศูนย์มิตรภาพนครพนม-ฮานอย”) ซึ่งถือเป็นสัญลักษณ์หนึ่งของความสัมพันธ์อันดีระหว่างไทย-เวียดนาม โดยจังหวัดนครพนมได้ทำพิธีเปิดศูนย์มิตรภาพฯ อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2551

4. ศาสนาเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ช่วยให้ชาวไทยและชาวเวียดนามมีความใกล้ชิดและความเข้าใจระหว่างกันมากขึ้น แม้ว่าในความเป็นจริงจะมีชาวเวียดนามเพียงร้อยละ 9.3 เท่านั้นที่นับถือศาสนาพุทธ (นิกายมหายาน) นับตั้งแต่ปี 2547 ประเทศไทยได้นำผ้าพระกฐินพระราชทานไปทอดถวายที่เวียดนามเป็นประจำทุกปี ในปี 2552 ไทยจัดผ้าพระกฐินไปทอดถวายที่วัดโฮ ฟ่าบ (Ho Phap) จังหวัดบาเรียวงเต่า และในปี 2553 สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงฮานอยจะจัดผ้าพระกฐินไปทอดถวายที่วัดตามบ่าว (Tam Bao) ซึ่งเป็นวัดพุทธนิกายเถรวาทแห่งเดียวในนครดานัง

5. กลไกสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนและกระชับความสัมพันธ์ภาคประชาชนระหว่างไทยและเวียดนาม ได้แก่ สมาคมมิตรภาพไทย-เวียดนามและสมาคมมิตรภาพเวียดนาม-ไทย ล่าสุดไทยได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมร่วมกันของสองสมาคมครั้งที่ 1 ขึ้นเมื่อวันที่ 11-13 มีนาคม 2553 ที่จังหวัดขอนแก่น ซึ่งสมาคมมิตรภาพทั้งสองได้กำหนดกิจกรรมและโครงการร่วมกันสำหรับปี 2553 ด้วยแล้ว

เช่น การแลกเปลี่ยนเยาวชนไทยกับเยาวชนเวียดนาม การส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาไทยและภาษาเวียดนามในระดับมัธยมและอุดมศึกษา และการแลกเปลี่ยนบุคลากรด้านการศึกษา และในขั้นนี้สมาคมมิตรภาพไทย-เวียดนามอยู่ระหว่าง การพิจารณาจัดกิจกรรมเข้าร่วมในโอกาสเฉลิมฉลองครบรอบ 1,000 ปีกรุงฮานอยในช่วงเดือนตุลาคม 2553

ประเทศไทยและประเทศเวียดนามมิได้มีพรมแดนติดต่อกันแต่มีความสัมพันธ์กันมาอย่างยาวนานทั้งสองประเทศต่างมีศักยภาพทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรมและวิชาการมีจุดเด่นที่น่าสนใจและต่างมีบทบาทสำคัญในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การดำเนินความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนามจะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะพัฒนาความสัมพันธ์ให้กระชับแน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้นและเป็นแนวทางหนึ่งที่สนับสนุนการใช้กลไกการศึกษาเพื่อการสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน

จากหลักการและเหตุผลที่ได้กล่าวทั้งหมดในข้างต้น จึงเป็นที่มาของความสนใจศึกษา “การนำเสนอแนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย-เวียดนาม เพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน” การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและลักษณะของความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างประเทศไทยกับประเทศเวียดนามและแสวงหาแนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย-เวียดนามเพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน

1.2 คำถามวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน ปัญหา และลักษณะความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีประเทศไทยกับประเทศเวียดนามเป็นอย่างไร
2. แนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีประเทศไทยกับประเทศเวียดนามเพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียนเป็นเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และลักษณะความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีประเทศไทยกับประเทศเวียดนาม
2. นำเสนอแนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนามเพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตเชิงเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนามเพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน โดยมุ่งเน้นเนื้อหาความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างประเทศไทยกับประเทศเวียดนามที่เสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน

1.4.2 ขอบเขตเชิงพื้นที่

การศึกษาภาคสนามในประเทศไทย ลงภาคสนามในพื้นที่ 2 จังหวัด คือ จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดสกลนคร จังหวัดอุดรธานี กรณีศึกษา คือ 1) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี 2) โรงเรียน

อนุบาลอุดรธานี 3) โรงเรียนอุดรพิทยานุกูลและ 4) สมาคมชาวไทยเชื้อสายเวียดนามจังหวัดอุดรธานี
 ลงพื้นที่ศึกษาระหว่างวันที่ 10 – 30 พฤศจิกายน 2556 จังหวัดสกลนคร กรณีศึกษา คือ
 1) มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร 2) โรงเรียนธาตุนารายณ์วิทยา 3) โรงเรียนในสังกัดองค์กรบริหาร
 ส่วนจังหวัดสกลนคร และ 4) สมาคมชาวไทยเชื้อสายเวียดนามจังหวัดสกลนคร ลงพื้นที่ศึกษาระหว่าง
 วันที่ 15 – 30 กุมภาพันธ์ 2557 ลงพื้นที่ศึกษาในประเทศเวียดนาม ได้แก่ จังหวัดกวางตรีกรณีศึกษา
 คือ วิทยาลัยครูกวางตรี และจังหวัดกวางบิ่งห์ กรณีศึกษา คือ มหาวิทยาลัยกวางบิ่งห์ ลงพื้นที่ศึกษา
 ระหว่างวันที่ 20 – 25 เมษายน 2557

1.4.3 ขอบเขตเชิงประชากร

ผู้วิจัยการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง โดย
 แบ่งเป็น ในประเทศไทยได้แก่ ระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารโครงการความร่วมมือด้าน
 การศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม 2) ผู้ปฏิบัติงาน/ประสานงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการความ
 ร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม 3) ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับเวียดนามศึกษา 4)
 ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน 5) นักศึกษาชาวเวียดนามที่ได้ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของ
 ไทย 6) นักศึกษาชาวไทยที่เรียนเวียดนามศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 1)
 ผู้บริหารสถานศึกษา 2) ครูในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับโครงการความร่วมมือระดับทวิภาคีไทย –
 เวียดนาม 3) ครูผู้สอนอาเซียนศึกษาหรือวิชาที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน และสมาคมชาวไทย
 เชื้อสายเวียดนามประกอบด้วย ชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในจังหวัดอุดรธานีและจังหวัดสกลนคร ใน
 ประเทศเวียดนามได้แก่ อธิการบดีและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับความร่วมมือด้านการศึกษาไทย –
 เวียดนามในมหาวิทยาลัยกวางบิ่งห์และวิทยาลัยครูกวางตรี

1.5 คำจำกัดความการวิจัย

ประชาคมอาเซียน หมายถึง กลุ่มประเทศที่ลงนามร่วมกันเพื่อการประสานประโยชน์ร่วมกัน
 ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม ของประเทศสมาชิกอันประกอบไปด้วย
 ประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย บรูไน เวียดนาม ลาว พม่า และกัมพูชา

ความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคี หมายถึง ความร่วมมือแบบพหุวัฒนธรรมศาสตร์ที่
 เน้นการเชื่อมโยง โดยมีเป้าหมายและกำหนดผลประโยชน์ร่วมกัน มีการดำเนินกิจกรรมด้านการศึกษา
 ร่วมกันเพื่อวัตถุประสงค์หนึ่ง ๆ ระหว่างสถาบันการศึกษาในประเทศไทยกับสถาบันการศึกษาของ
 ประเทศเวียดนาม

แนวทางความร่วมมือด้านการศึกษา หมายถึง ทางปฏิบัติที่วางไว้เป็นแนววิธีการที่ใช้เพื่อให้
 การดำเนินงานความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

แนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน หมายถึง
 ทางปฏิบัติที่วางไว้เป็นแนววิธีการโดยใช้ความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีเป็นแนวทางในการ
 เสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน

สถาบันอุดมศึกษาไทย – เวียดนาม หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาไทยและเวียดนามที่ดำเนิน
 ความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคี

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ทางวิชาการ การวิจัยครั้งนี้มีผลผลิตที่เป็นรูปธรรม 2 ประการ ได้แก่ ประการแรก ได้เอกสารแนวทางการร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนามเพื่อเสริมสร้างความ เป็นประชาคมอาเซียน แนวทางที่ได้เป็นผลมาจากการศึกษาเชิงลึก ทั้งศึกษาเอกสาร แนวคิดทั้งใน ประเทศและต่างประเทศ และการศึกษาวิเคราะห์จากสภาพจริง ประการที่สอง ได้เอกสารรายงาน การวิจัยแสดงถึงวิถีวิทยาในการวิจัยและพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อนักวิชาการ บุคลากรทางการศึกษา นักวิจัย นิสิตนักศึกษา หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินความร่วมมือด้านการศึกษา สามารถนำ ผลจากงานวิจัยไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนางานของตนต่อไป

ประโยชน์ในเชิงนโยบาย การวิจัยครั้งนี้มีเนื้อหาสาระสำคัญว่าด้วยความร่วมมือด้าน การศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนามเพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน ผลการวิจัยใช้เป็น แนวทางในการกำหนดนโยบายให้กับองค์กร หรือหน่วยงานต่างๆในระดับนโยบายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง กับการดำเนินความร่วมมือด้านการศึกษาและเป็นประชาคมอาเซียน อันได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย สถาบันการศึกษาทุกระดับ รวมถึง องค์กรเอกชน ที่จะได้นำไปเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาความร่วมมือสู่การเป็นประชาคมอาเซียน อย่างยั่งยืน รวมทั้งเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาความร่วมมือกับประเทศอื่นๆในภูมิภาคอาเซียน ต่อไป

ประโยชน์ในระดับปฏิบัติ เป็นแนวทางให้กับบุคลากรในองค์กร หรือหน่วยงานต่างๆในที่มี ส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินความร่วมมือด้านการศึกษา นำผลการวิจัยไปใช้เพื่อประโยชน์ต่อการ วางแผนปฏิบัติงาน โครงการ สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาในประชาคมอาเซียน

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย-เวียดนาม เพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน ประกอบด้วยแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎี
 - 2.1.1 แนวคิดการศึกษากับการพัฒนาประเทศ
 - 2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับความร่วมมือ
- 2.2 ความร่วมมือด้านการศึกษาไทย – เวียดนาม
 - 2.2.1 ความเป็นมาของความร่วมมือด้านการศึกษาไทย – เวียดนาม
 - 2.2.2 สภาพปัจจุบันของความร่วมมือด้านการศึกษาไทย – เวียดนาม
 - 2.2.3 การวิเคราะห์ศึกษาเปรียบเทียบไทย – เวียดนาม
- 2.3 ยุทธศาสตร์ นโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือด้านการศึกษาไทยเวียดนาม
 - 2.3.1 แผนการศึกษาแห่งชาติ
 - 2.3.2 ยุทธศาสตร์ความร่วมมือด้านการศึกษาไทย – เวียดนาม ในกรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางวิชาการระดับอุดมศึกษากับ ประเทศเพื่อนบ้าน (กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ เวียดนาม) ของสำนักคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)
 - 2.3.3 แผนพัฒนาการศึกษาของเวียดนามปี ค.ศ. 2011 – 2020
- 2.4 ประชาคมอาเซียน
 - 2.4.1 พัฒนาการของอาเซียนสู่การเป็นประชาคมอาเซียน
 - 2.4.2 ประเทศสมาชิกอาเซียน
 - 2.4.3 คุณลักษณะและองค์ประกอบของประชาคมอาเซียน
 - 2.4.4 การศึกษากับการเสริมสร้างประชาคมอาเซียน
 - 2.4.5 แผนพัฒนาของอาเซียนในกรอบความร่วมมือด้านการศึกษา
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎี

2.1.1 แนวคิดการศึกษาเพื่อการพัฒนาประเทศ

การที่จะพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ ได้นั้น จำเป็นจะต้องพัฒนาที่คน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดเรียกว่าทรัพยากรมนุษย์ มีคำกล่าวว่า “หน่วยที่สำคัญที่สุดของสังคม คือบุคคล ถ้าบุคคลได้รับการพัฒนาดีแล้วสังคมก็จะพัฒนาตามไปด้วย” ถ้าคำกล่าวนี้เป็นความจริง การ ศึกษา

จะต้องพัฒนาบุคคลให้มีคุณลักษณะเช่นไร จึงจะเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาในทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ความมั่นคงของชาติ และตลอดจนความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ

การศึกษาเป็นปัจจัยแห่งการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ในปัจจุบันมีการเน้นการศึกษาเพื่อการพัฒนา หรือที่เรียกว่า “พัฒนศึกษา (Development Education)” การศึกษานั้นนับว่าเป็น ปัจจัยแห่งการดำรงชีวิต บุคคลต้องการการศึกษาเพื่อการพัฒนา คุณภาพของชีวิต

ชนิตา รักษ์พลเมือง (2532) พัฒนศึกษาเป็นศาสตร์แขนงหนึ่งซึ่งมีพื้นฐานจากศาสตร์การศึกษาเปรียบเทียบ (Comparative Education) และเพิ่งได้รับความริยอย่างแพร่หลายเมื่อหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา ในช่วงทศวรรษ 1960 พัฒนศึกษา ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง เนื่องจากเกิดความเชื่อมั่นว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือไปสู่การพัฒนาประเทศ พัฒนศึกษามีลักษณะเป็นพหุวิทยาการ (Multi – disciplinary) มาตั้งแต่แรก มีการประยุกต์หลักการ ทฤษฎี และวิธีการของศาสตร์หลายสาขา โดยเฉพาะ สังคมวิทยา รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์และมานุษยวิทยา

รากฐานการเกิดสาขาพัฒนศึกษาศาสตร์ มาจากการ 1) ศึกษาระหว่างประเทศ (Internation Education) ซึ่งเป็นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ความร่วมมือด้านการศึกษา การแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความเคลื่อนไหวระดับนานาชาติที่เกี่ยวกับการศึกษา การแลกเปลี่ยนบุคลากรทางการศึกษา การสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างชาติและวัฒนธรรมต่าง ๆ เพื่อลดความขัดแย้งในสังคมโลก 2) แนวคิดการศึกษาเปรียบเทียบ (Comparative Education) ซึ่งเป็นการค้นคว้าระบบการศึกษาและบทบาทของการศึกษา ในอันที่จะช่วยแก้ปัญหาเศรษฐกิจ และสังคมทั้งในประเทศและต่างประเทศ เป็นการศึกษาค้นคว้าเปรียบเทียบ ลักษณะการจัดการศึกษา อิทธิพลของวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ การเมือง ที่มีผลต่อการศึกษาเพื่อการพัฒนา เป็นการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับการพัฒนาสังคมมนุษย์ และ 3) พัฒนศึกษาศาสตร์ (Development Education) ซึ่งเป็นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับบทบาทของการศึกษาในประเทศที่กำลังพัฒนา เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาและปัญหาต่าง ๆ ในการพัฒนาประเทศ พัฒนาความสามารถของสมาชิกในสังคมนั้น ๆ ที่จะนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ โดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนา (ชนิตา รักษ์พลเมือง, 2532)

ในการพัฒนาประเทศนั้น จะต้องมีการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ควบคู่กันไป การศึกษาในฐานะที่เป็นกระบวนการพัฒนาบุคคล ซึ่งเป็นหน่วยสำคัญของสังคม จึงมีความสัมพันธ์และเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาด้านต่างๆ เหล่านี้ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษา กับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง มีลักษณะเป็นปฏิสัมพันธ์ กล่าวคือ เป็นความสัมพันธ์สองทางที่กิจการเหล่านี้ เป็นปัจจัยเกื้อกูลต่อการพัฒนาซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่ความมั่นคงของชาติ

คำว่า “พัฒนา” ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Development หมายความว่า การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ดีขึ้น เจริญขึ้น การพัฒนาประเทศจึงหมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกิจการด้านต่างๆ เพื่อให้ประเทศมีความเจริญก้าวหน้าและมีความมั่นคง การพัฒนาประเทศมีขอบข่ายครอบคลุมการพัฒนากิจการทุกด้านทั้งของรัฐและเอกชน ทั้งระดับบุคคลและระดับที่เป็นส่วนรวม หากจะจำแนกการพัฒนาออกเป็นด้านใหญ่ๆ ได้ สี่ด้านคือ การพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคม การพัฒนาการเมือง และการพัฒนาความมั่นคงของชาติ

การศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลการพัฒนาประเทศทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และความมั่นคงของชาติ ซึ่งเป็นกิจกรรมและกระบวนการสังคมที่มีผลโดยตรงต่อการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ

การพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของชาติ ในแง่ปฏิสัมพันธ์คือการพิจารณาความสัมพันธ์สองทางที่กิจการเหล่านี้เป็นปัจจัยเกื้อกูลต่อการพัฒนาซึ่งกันและกัน การศึกษาไว้เป็นศูนย์กลางของข่ายความสัมพันธ์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และความมั่นคงของชาติ ต่างก็ต้องอาศัยการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนากิจการด้านนั้นๆ ในขณะเดียวกัน การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และความมั่นคงของชาติ ต่างก็มีผลต่อกันและกันและมีผลเชื่อมโยงมาสู่การพัฒนาการศึกษาด้วย ในการพัฒนาสังคมนั้น การศึกษาได้รับการพิจารณาว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาที่สำคัญทั้งนี้ เพราะหน่วยของสังคมที่พึงได้รับการพัฒนามากที่สุด คือ บุคคลเป็นสมาชิกของสังคมนั้นๆ เมื่อการศึกษาเป็นกิจกรรมและกระบวนการพัฒนาบุคคล เพื่อให้สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างดีมีความสุข การศึกษาจึงมีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมโดยตรง สังคมที่กำลังพัฒนานั้น มักจะมีโครงสร้างและระเบียบสังคมทั้งในส่วนที่จะพึงสงวนรักษาไว้ และในส่วนที่ต้องการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เหมาะสมทันสมัยยิ่งขึ้น การศึกษาจึงมีหน้าที่ถ่ายทอดรูปแบบของสังคมและเปลี่ยนแปลงควบคู่กันไป กระบวนการที่การศึกษาใช้ในการให้การศึกษอบรมเพื่อเตรียมผู้เยาว์ให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดีของสังคม มีทัศนคติ และบุคลิกภาพเหมาะสมกับสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง คือ กระบวน การขัดเกลาสังคมและกระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรม กระบวนการทั้งสองครอบคลุมไปถึงกระบวนการต่างๆ ที่สถาบันสังคม เช่น ครอบครัว โรงเรียน วัด และสถาบันทางสังคมอื่นๆ ใช้ในการอบรมเลี้ยงดูถ่ายทอดแนวความคิด ความเชื่อ ระบบพฤติกรรม ตลอดจนศิลปกรรมของคนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง โดยอาศัยวัฒนธรรมของสังคมนั้นๆ เป็นแกนกลาง

ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาสังคมจึงต้องอาศัยการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่สมาชิกของสังคม รวมทั้งพัฒนาทัศนคติและค่านิยมที่เหมาะสมและเอื้ออำนวยต่อแนวทางการพัฒนาแต่ละยุคแต่ละสมัย การศึกษาจึงเป็นทั้งกระบวนการรักษาและถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมของสังคม และเป็นตัวการในการกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคม เพื่อให้สังคมได้พัฒนาไปในแนวทางที่ปรารถนา

ปัจจุบันสังคมโลกกำลังเผชิญกับสภาพความเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน ทั้งเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยีที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ซึ่งล้วนส่งผลถึงวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของทุกคนในสังคม ดังนั้น การพัฒนาคนให้มีศักยภาพและรู้เท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข จึงเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะหากสังคมหรือองค์กรใดมีคนที่มีศักยภาพสูงย่อมได้เปรียบในการที่จะช่วยกันขับเคลื่อนสังคมหรือองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย

การพัฒนา “คน” หรือ “ทรัพยากรมนุษย์” เป็นการพัฒนาที่สำคัญที่สุด และถือเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าและยั่งยืนเมื่อเปรียบเทียบกับการลงทุนด้านอื่น ๆ ซึ่งการพัฒนาอื่นใดก็ตามย่อมยากที่จะนำไปสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืนได้หากมีการละเลยและมองข้ามการพัฒนาคนให้มีศักยภาพมีคุณธรรม จริยธรรม การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีความสามารถเต็มตามศักยภาพ มีการพัฒนาที่สมดุลทั้งด้านปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยหลักของ

การพัฒนาทั้งปวง การศึกษาเป็นหนทางแห่งการพัฒนาชีวิตและสร้างความมั่นคงไม่ว่าจะเป็น การศึกษาในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน หรือการศึกษาตามอัธยาศัย เพราะจะช่วยเพิ่มพูน ทักษะ ความรู้ความสามารถให้แก่บุคคล

จะเห็นได้ว่าการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ในฐานะที่เป็นกระบวนการหนึ่ง ที่มีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้มีคุณภาพเหมาะสมและมีคุณสมบัติสอดคล้อง กับความต้องการในการใช้กำลังของประเทศ การศึกษาจึงหมายถึง การเจริญงอกงาม เพราะ การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาบุคคลให้มีความเจริญงอกงามทุกด้าน คือ สติปัญญา อารมณ์และ สังคม ถ้าประเทศใดประชากรมีการศึกษาสูง ประเทศนั้นก็จะมีกำลังคนที่มีประสิทธิภาพ สามารถ เพิ่มรายได้ต่อบุคคลให้สูงขึ้น สอดคล้องกับศูนย์แห่งความเป็นเลิศด้านการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ ยั่งยืนในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก (2550 : 30-35) ที่กล่าวว่า การศึกษาเป็นตัวแปรที่สำคัญของการ พัฒนาในสังคมที่มุ่งสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน การศึกษามีผลกระทบโดยตรงต่อประเทศ ชุมชน และ ประชาชน ประเทศชาติจะมีการพัฒนาที่ยั่งยืนได้นั้น ประชากรในประเทศต้องได้รับการศึกษาที่มี คุณภาพ การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของประเทศ จะสามารถครอบคลุมขอบเขตและ สาระสำคัญมากน้อยแค่ไหน ขึ้นอยู่กับคุณภาพการศึกษาของคนในประเทศนั้นๆ ประเทศที่ประชากร ได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ จะมีทางเลือกในการพัฒนาประเทศมากกว่าเสมอ เนื่องจากมีทักษะใน การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศ มีความเข้าใจถึงระดับความต้องการและศักยภาพของ ทรัพยากรมนุษย์ ตลอดจนมีความรอบรู้เกี่ยวกับปัจจัย หรือทางเลือกระหว่างปัจจัยหลายๆ ประเภท ที่เอื้อต่อการพัฒนาให้เกิดความยั่งยืน อาทิ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับความ ต้องการในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของประเทศ เป็นต้น ซึ่งหากประชากรของประเทศขาดความรู้ และทักษะเหล่านี้แล้ว การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของประเทศ มักจำเป็นต้องพึ่งพาระบบการผลิตชั้น พื้นฐาน และการส่งออกสินค้าประเภทวัตถุดิบมูลค่าต่ำ ซึ่งเป็นการใช้ประโยชน์โดยตรงจากแรงงาน และทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด (ศูนย์แห่งความเป็นเลิศด้านการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ ยั่งยืนในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก, 2550)

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 21) ระบุว่าศึกษานับว่ามีความสำคัญมากต่อการพัฒนา บุคลากรตลอดจนไปถึงเป็นพื้นฐานของการพัฒนาส่วนอื่น ๆ ด้วย เพราะไม่ว่าจะทำการพัฒนาส่วนใด ต้องเริ่มมาจากการพัฒนาคนเสียก่อน ดังนั้นการพัฒนาคนสามารถทำได้หลาย ๆ รูปแบบ อย่างที่ สำคัญที่สุดของการพัฒนาคนคือการให้การศึกษา ดังนั้นการพัฒนาประเทศต้องพัฒนาควบคู่ไปกับการ พัฒนาคนโดยต้องคำนึงถึงการศึกษาเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคของเทคโนโลยีสารสนเทศที่ ก้าวล้ำนำโลกไปมาก การศึกษาก็ต้องพัฒนาไปให้ทันกับโลก สำหรับการศึกษาในประเทศไทย หากดู จากสภาพที่เกิดขึ้นในสังคมหลาย ๆ ฝ่ายกำลังเข้าใจเป็นไปในแนวทางเดียวกันคือการศึกษาของไทย กำลังมีปัญหา จะเห็นได้ว่าเป็นปัญหาที่ได้รับความสนใจจากสังคม ซึ่งมีการทำวิจัยออกมาหลายๆ ครั้ง ที่สะท้อนถึงความล้มเหลวของการศึกษาในบ้านเรา ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนไทย เปรียบเสมือนสายพานความป่วยไข้ทางสังคมที่สะท้อนถึงปรากฏการณ์ความอ่อนแอของทุกภาคส่วน ทั้งสถาบันครอบครัวอ่อนแอ พื้นที่อบายมุขขาดการควบคุม อันเป็นปฐมเหตุของปัญหาพฤติกรรมเด็ก และเยาวชน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาติดห้าง เทียวกลางคืน กินเหล้า สูบบุหรี่ และมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอัน

ควร อันจะนำไปสู่ผลกระทบกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามมาอย่างมากมาย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

อาคม เติมพิทยาไพสิฐ (2552 : 36-40) ระบุว่า การศึกษาแต่เดิมเป็นการเผยแพร่ความรู้ เช่น academia สมัยกรีก ต่อมาเป็นระบบมหาวิทยาลัยตั้งแต่ศตวรรษที่ 11 การศึกษานั้นถูกวางไว้ว่าจะต้องเรียนถึง 30 ปี เพื่อให้รู้ และปฏิบัติได้ หากรู้เป็นเนื้อหา เรียก วิชาการ รู้เพื่อปฏิบัติได้เรียก เทคนิค การสอนถูกวางเป็นระบบซึ่งได้วางตัวเนื้อหาไว้อย่างเชื่อมโยงกับวิชาการอื่นๆ เป็นเครือข่าย ที่ให้เหตุผล หรือพิสูจน์ได้ต่อเนื่องกัน ดังนั้นเมื่อความรู้หนึ่งเชื่อได้ว่าจริง ความรู้อื่นๆ ก็จะต้องเชื่อมไปด้วยกัน ทำให้คนที่เรียนและนักคิดส่วนใหญ่ในโลกคิดเหมือนกัน มีกรอบคิดในแต่ละวิชาไม่กั้นแนวความคิดใหม่ๆ ที่จะนำมาสอนกันต้องใช้เวลาในการพิสูจน์ตัวเองนานกว่าจะได้รับการยอมรับ ดังนั้น การพัฒนาประเทศเป็นการวางแผนในทางปฏิบัติ (pragmatise) ที่ใช้วิชาการและการคาดการณ์อนาคต มาประกอบร่วมกันว่าประเทศจะไปทางไหน ด้านใด อย่างไร แต่ปัญหาและผลของโลกาภิวัตน์ มีความแปรปรวนสูง เกินกว่าที่แผนงานใดๆ จะคาดเดาได้ถึง ดังนั้นผลกระทบย่อมไม่อาจแก้ไขได้ง่ายๆ สำหรับอเมริกา ต้องเข้าใจกรอบคิด pragmatism ของชนชาติ และการใช้ระบบเศรษฐกิจ capitalism ซึ่งหลายๆ ประเทศในโลกนี้ใช้กันอยู่ จริงๆ แล้วประเทศไทยก็ใช้ แต่ไม่เต็มรูปแบบ

ฟาฏินา วงศ์เลขา (555 : 89-91) ระบุว่า ประเทศไทยเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนไทยทุกช่วงวัยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาประเทศในอนาคต และส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต ดังที่ปรากฏชัดใน “ยุทธศาสตร์การพัฒนาคอนสัสมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน” ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคนไทยทุกกลุ่มวัยให้มีศักยภาพ โดยการสร้างโอกาสการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องให้คนทุกกลุ่มวัยสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้และองค์ความรู้ที่หลากหลาย ทั้งนี้ด้วยการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ให้ตระหนักถึงประโยชน์และความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่จะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิต และความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างรู้เท่าทัน การเสริมสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งในระดับท้องถิ่น ชุมชน และประเทศ การสร้างปัจจัยสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต การสร้างโอกาสอย่างเป็นธรรมให้คนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงบริการทางสังคมที่มีคุณภาพได้อย่างทั่วถึง รวมถึงสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ โดยไม่ถูกกีดกันและแบ่งแยก และการจัดระบบความสัมพันธ์ของสวัสดิการทางสังคมที่จัดโดยระดับชาติ ระดับท้องถิ่นและชุมชนอย่างเชื่อมโยงและเกื้อกูล ควบคู่กับการกระจายอำนาจให้ชุมชนสามารถจัดการกับปัญหาของชุมชนด้วยตนเอง (ฟาฏินา วงศ์เลขา, 2555)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2554 : 17-20) ระบุว่า ต้นแบบในการพัฒนายุทธศาสตร์ปฏิรูปโรงเรียนของออสเตรเลีย ได้กำหนดยุทธศาสตร์ใช้เป็นกรอบในการพัฒนาประเทศ โดยใช้ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการเรียนรู้ของนักเรียน พัฒนาครูให้มีวิธีสอนที่ดีตั้งแต่อนุบาลถึง ม.6 โรงเรียนต้องรายงานผลการพัฒนาผู้เรียนต่อผู้ปกครอง รัฐจัดทำคลังความรู้กลางไว้บริการ ยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ใหม่ โดยจัดให้มีอุปกรณ์ที่ทันสมัย ส่วนยุทธศาสตร์พัฒนาความเป็นผู้นำ พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนเจริญก้าวหน้า โดยใช้ Balanced Score Card พัฒนาระบบบริหารจัดการ พัฒนาเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ให้ครูมีโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่ง ยุทธศาสตร์พัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรเรียนรู้ โดยประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาด้วยตนเองและจากภายนอก

ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิชาชีพครู โดยอนุญาตให้ครูลาหยุดเพื่อศึกษาวิจัยพัฒนา ครูที่เริ่มเข้าสู่ตำแหน่ง และครูประจำการ ยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาศึกษา จัดระบบโรงเรียนให้ประเมินตนเอง ตามกรอบที่กำหนด จัดระบบจูงใจให้สร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของโรงเรียน โดยลดงาน เอกสาร พร้อมทั้งให้ครู นักเรียน ผู้ปกครองร่วมแสดงความคิดเห็น และยุทธศาสตร์สุดท้าย คือ การ จัดกองทุนให้เงินรางวัลโรงเรียนพัฒนาได้ดีเด่น (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554)

ชมพู โกติรัมย์ (2551 : 74-76) ระบุว่า ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษาคือศูนย์กลางทางปัญญา ของสังคม เป็นสถานที่ที่สร้างคนรุ่นใหม่เพื่อออกไปเป็นผู้นำของสังคม เมื่อเป็นเช่นนี้มหาวิทยาลัย ก็ยิ่ง ทวีคุณค่า และมีความสำคัญเด่นชัดขึ้นท่ามกลางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งเศรษฐกิจ สังคม การเมือง อย่างสลับซับซ้อนมากขึ้น การศึกษาจะต้องอิงความเป็นจริงทางสังคม ที่จะต้องปรับปรุงและพัฒนา หลักสูตรให้ตรงตามความต้องการของสังคมเพื่อเป็นเครื่องมือพัฒนาประเทศได้ จากระยะเวลาที่ผ่าน มามีกระบวนการที่ธำรงรักษาไว้ซึ่งศูนย์กลางทางปัญญาด้วยการปฏิรูปมหาวิทยาลัยในกรอบหรือนอก ระบบ มีการโยกย้ายทบวงมหาวิทยาลัยไปรวมตัวกับกระทรวงศึกษาธิการ ดูเหมือนว่าการเปลี่ยนการ เปลี่ยนแปลงในแวดวงการศึกษา เป็นไปในด้านปริมาณมากกว่าคุณภาพ การปฏิรูปการศึกษาไม่ว่าจะ อยู่ในลักษณะใด มีผลกระทบต่อ “ศูนย์กลางทางปัญญา” กับอนาคตของประเทศชาติสังคมและ เผ่าพันธุ์ไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะสถาบันการศึกษายังต้องย้าคิดย้าทำเกี่ยวกับบทบาทด้าน จริยธรรม เพื่อเป็นต้นแบบและผู้นำทางสังคมเศรษฐกิจและการเมือง ทั้งนี้เพราะบทบาทของ การศึกษาคือการทำนุบำรุงสืบสานประเพณีวัฒนธรรมของชาติ เพื่อสร้างความสมดุลระหว่าง “ศาสตร์ และศิลป์” ควรมีการเฝ้าระวังวัฒนธรรมระดับท้องถิ่นซึ่งต้องสัมพันธ์กับการศึกษาที่ต้นทาง ก่อนส่ง ต่อมาที่ปลายทาง ซึ่งในระดับนี้ทำได้โดยให้มีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบจากระดับโลกบนจุดยืนแห่งตน ประเด็นนี้ต้องดูที่โครงสร้างหลักของสังคมที่มีบทบาทโดยตรงเกี่ยวกับการพัฒนาคน หากพิจารณาถึง จริยธรรมที่ผูกโยงไปถึงกระบวนการเพาะบ่มความคิดการกระทำของคน อันเป็นพื้นฐานหรือ ศูนย์กลางการพัฒนา โดยที่หน่อเนื้อแห่งการศึกษาที่เป็นอยู่นั้นซึ่งอยู่ภายใต้กรอบความคิดเพื่อเพิ่ม คนทำงาน เพิ่มผลผลิต ทรัพยากรมนุษย์เป็นหลัก ถึงจะทบทวนหวนกลับมาสู่ในเรื่องของคน ในฐานะ เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาในทุกเรื่อง ก็ยังไม่ได้ทำให้เป็นรูปธรรมมากนัก ประเด็นความทันสมัย และการพัฒนานับว่าเกี่ยวเนื่องกันเป็นอย่างยิ่ง หากแต่ที่ผ่านมาสังคมไทยมักเน้นหนักในเรื่อง ทันสมัยมากกว่าพัฒนา ต่างจากประเทศญี่ปุ่นที่เริ่มต้นจากการสร้างโรงเรียนที่เปิดสอนเกี่ยวกับ เทคโนโลยีก่อน เพื่อสร้างคนให้มีความรู้เรื่องเทคโนโลยีเป็นอันดับต้นๆ ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลงเป็นลำดับมา โดยเน้นการพัฒนาคนมากกว่าเปลี่ยนแปลง หรือรับเอามาเพื่อสร้างต่อยอดให้ทัน ความทันสมัย (ชมพู โกติรัมย์, 2551)

ชมรมศึกษาผลงานวิทยากร เชียงกูล (2554 : 21-25) ระบุว่า การศึกษาแบบองค์รวมเป็น เรื่องที่กว้างกว่าแค่การฝึกอบรมทักษะทรัพยากรคน เพื่อไปทำงานรับใช้ระบบเศรษฐกิจทุนนิยม อุตสาหกรรม ซึ่งเป็นเพียงส่วนหนึ่งของชีวิต แต่ไม่ใช่ทั้งหมดของชีวิต การที่นโยบายพัฒนาเศรษฐกิจ และการศึกษานับเรื่องการแข่งขันเพื่อเอาชนะของปัจเจกชนมากเกินไป ทำให้เกิดความไม่มั่งคั่งที่มี ผลเสีย เช่น ทำให้ผู้ได้เรียนระดับสูงหยิ่งผยองในความรู้ทักษะของตนเอง มีนิสัยแข่งขันมุ่งเอาชนะเพื่อ ประโยชน์ตัวเอง มากกว่าเป็นคนที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิต รู้จักการปรับตัว การร่วมมือกันเพื่อประโยชน์ ของกลุ่มหมู่คณะ ชุมชนและประเทศ การมองเรื่องการศึกษาแบบแยกส่วนอย่างแคบๆ ทำให้ชนชั้น

นำของไทยเน้นการพัฒนาเชิงปริมาณ เช่น ขยายโรงเรียน การสั่งซื้อคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์การเรียนการสอน การส่งคนไปเรียนต่างประเทศ การเน้นการพัฒนาด้านภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์ และวิชาที่เป็นที่ต้องการในตลาดแรงงาน ซึ่งแม้จะมีความจำเป็นและเป็นประโยชน์ในระดับหนึ่ง แต่การเน้นเรื่องนี้มากเกินไป ทำให้นำไปสู่ความคิดแบบสุดโต่งที่มองคนเป็นแค่ “ทรัพยากรการผลิต” อย่างหนึ่ง เหมือนอยู่ในกลุ่มเดียวกับเครื่องจักรพลังงาน วัตถุดิบ ไม่ได้มองคนในฐานะเป็นคนโดยสมบูรณ์ ไม่ใช่แค่เป็นเครื่องมือเพื่อรับใช้ระบบเศรษฐกิจ และคนที่ได้รับการศึกษาอบรมแบบนี้กลายเป็นคนที่เน้นการหารายได้กำไรสูงสุดหรือนับถือเงินเป็นพระเจ้า แทนที่จะมีค่านิยมเป็นพลเมืองและมนุษย์ที่ดีในสังคมที่คนต้องอยู่ร่วมกันแบบพึ่งพาอาศัยกันและกัน (ชมรมศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2554)

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2553 : 101-102) ระบุว่า บนเส้นทางสู่ “เศรษฐกิจแห่งวันพรุ่งนี้” ที่ให้ความสำคัญกับการเติบโตอย่างมีคุณภาพ ยั่งยืน มีนวัตกรรม และนำพาชีวิตที่ดีให้แก่สมาชิกทุกระดับในสังคม การศึกษาจึงไม่ควรเป็นแค่ “เครื่องมือ” ของการพัฒนา “แรงงาน” ในฐานะปัจจัยการผลิต เพื่อผลักดันการเติบโตทางเศรษฐกิจเชิงปริมาณ แต่การศึกษาควรมีคุณค่าความหมายในตัวเอง เป็นจุดหมายปลายทางในตัวเอง และเป็นไปเพื่อพัฒนา “มนุษย์” แต่ละคน ซึ่งต่างมีคุณค่าและศักดิ์ศรีในตัวเอง อีกทั้งมีความปรารถนาในการเรียนรู้ที่แตกต่างหลากหลาย โจทย์หลักของการศึกษาจึงมิใช่การตอบสนองต่อตลาดแรงงาน “อย่าง” ไร้คุณภาพ หรือตอบสนองต่อตลาดแรงงาน “ที่” ไร้คุณภาพ ในทางตรงกันข้าม การศึกษาควรมีพันธกิจในการพัฒนา “ผลิตภาพ” ของมนุษย์ ด้วยการส่งเสริมให้มนุษย์แต่ละคนสามารถพัฒนาและบรรลุศักยภาพสูงสุดของตนในทางที่ตนเลือก อย่างไรก็ตาม เป็นที่ทราบกันดีว่าระบบการศึกษาของไทยมีปัญหามากมาย โดยเฉพาะการใช้ทรัพยากรอย่างไม่มีประสิทธิภาพ กล่าวคือ ใช้ทรัพยากรมาก แต่ผลสัมฤทธิ์ต่ำ โดยในช่วงปี 2546-2556 งบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการเพิ่มขึ้นจาก 1.6 แสนล้านบาทเป็น 4.6 แสนล้านบาท แต่ในทางตรงกันข้าม ผลคะแนนการทดสอบมาตรฐานของนักเรียนไทยในระดับนานาชาติกลับมีแนวโน้มต่ำลง โดยเฉพาะผลการสอบ TIMSS 2011 ในช่วงปี 2538-2554 ซึ่งวิชาคณิตศาสตร์ลดลงถึง 95 คะแนน และวิชาวิทยาศาสตร์ลดลงถึง 74 คะแนน และมีนักเรียนไทยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 และ 60 ที่มีผลการสอบ TIMSS 2011 ต่ำกว่าระดับขั้นพื้นฐานในวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ตามลำดับ ซึ่งหมายความว่านักเรียนยังมีทักษะด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ไม่เพียงพอต่อการแก้โจทย์ปัญหาในวิชาและในชีวิตประจำวัน (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2553)

ศุภวุฒิ สายเชื้อ (2554 : 124) กล่าวว่า คุณภาพของการศึกษามีความสำคัญ และมีผลต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ “Why Quality Matters in Education” ของ Eric Hanushek ยอมรับว่า การเพิ่มปริมาณการศึกษานั้น เป็นประโยชน์ต่อพัฒนาการเศรษฐกิจ โดยได้มีการพิสูจน์ในเชิงสถิติ และวิชาการตลอดมา ดังนั้นรัฐบาลในทุกประเทศจึงให้ความสำคัญกับการสนับสนุนการศึกษา แต่ประเด็นสำคัญชี้ให้เห็นว่า ควรนำเอาทรัพยากรของประเทศมาใช้อย่างระมัดระวังในการพัฒนาคุณภาพของการศึกษา ไม่ใช่มุ่งเน้นแต่ปริมาณอย่างเดียว ควรจะให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ และสังคมที่คุ้มค่าด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ ถวิล นิลใบ ที่กล่าวว่า การศึกษานอกจากจะมีผลโดยตรงต่อตัวผู้เรียน คือ จะทำให้ผู้ที่ได้รับการศึกษามีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นทั้งทางด้านร่างกายจิตใจ และรายได้ นอกจากนี้ยังมีผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจทั้งทางตรงและทางอ้อม การศึกษาเป็นการพัฒนามนุษย์ให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า หรือกล่าวในเชิงวิชาการว่า เป็นการสะสมทุนมนุษย์

(Human Capital) ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาและสะสมทุนทางสังคม (Social Capital) คือสร้างความมั่นคงและความเท่าเทียมกันทางด้านสถานะและรายได้ นอกจากนี้ยังช่วยเสริมสร้างให้ประชากรมีความรู้เรื่องสุขอนามัยและโภชนาการ ซึ่งผลกระทบดังกล่าวทำให้คุณภาพชีวิตของผู้ที่ได้รับการศึกษาดีขึ้น สำหรับผลกระทบของการศึกษาต่อขบวนการพัฒนาเศรษฐกิจ อธิบายได้ว่าระบบการศึกษาเสมือนหนึ่งโรงงานที่แปลงหรือผลิตแรงงานให้เป็นทรัพยากรที่มีค่า กล่าวอีกนัยคือ เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของแรงงาน (Labor Productivity) แรงงานเป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยการผลิตที่จะต้องใช้ร่วมกับทรัพยากรอื่นๆ เช่น เครื่องมือเครื่องจักร เทคโนโลยี วัตถุดิบ เพื่อที่จะดำเนินการผลิตสินค้าและบริการสนองตอบความต้องการของมนุษย์

การศึกษาจึงนับว่ามีผลโดยตรงต่อการเติบโตของระบบเศรษฐกิจซึ่งวัดด้วย มูลค่าผลผลิตรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าเศรษฐกิจกับการศึกษามีอิทธิพลต่อกันทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้นหากประเทศไทยต้องการพัฒนาการศึกษาของชาติให้คนไทยมีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถทัดเทียมกับนานาชาติก็จำเป็นต้องหันมามองการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจควบคู่ไปด้วยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (ศุภวุฒิ สายเชื้อ, 2551)

สุรินทร์ พิศสุวรรณ (2555) กล่าวถึง ทิศทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทยในยุคของอาเซียนและในยุคโลกาภิวัตน์ มี 4 ประการ อันได้แก่ ประการแรก การเตรียมความพร้อมสำหรับทางเลือกในการประกอบอาชีพที่หลากหลาย กล่าวคือ จะต้องมีการเตรียมความพร้อมเพื่อให้คนสามารถมีทางเลือกในการประกอบอาชีพได้ 3 - 4 อาชีพเพราะในอนาคตจะไม่มีใครทำอาชีพเดียวตลอดชีวิต จะมีการเปลี่ยนงานเพราะโอกาสจะมีมากขึ้น ปัญหาจะซับซ้อนขึ้น วิทยาศาสตร์และวิทยาการ ทางด้านสาธารณสุขจะทำให้คนมีชีวิตที่ยืนยาวมากขึ้นซึ่งการเตรียมความพร้อมในประเด็นนี้มีกรอบแนวคิด (concept) ที่สำคัญคือเรื่องการศึกษาตลอดชีวิต (life long education) ซึ่งหมายถึงการศึกษาเพื่อที่จะสามารถเปลี่ยนทิศทางของชีวิตตัวเองถ้าต้องการจะเปลี่ยนแปลงแต่ถ้าถูกบังคับให้ยึดอาชีพเดียวตลอดชีวิตทั้งที่เบื่อแล้วผลิตภาพงาน (productivity) จะต่ำลงทันทีซึ่งหน้าที่ในการเตรียมศักยภาพให้คนมีทางเลือกมากขึ้นนี้ เป็นหน้าที่ของสถาบันการศึกษาที่จะต้องปลูกฝัง ไม่ใช่เรื่องของการให้จดจำตัวเลข จดจำข้อมูล หรือจดจำข้อเท็จจริงแต่คือการสอนให้สามารถที่จะปรับตัว สอนให้วิเคราะห์ สอนให้วิพากษ์และสอนให้สังเคราะห์ เป็นเพราะหากสถาบันการศึกษาเตรียมคนเพื่อประกอบอาชีพ เดียวตลอดชีวิตจะทำให้ไม่ทันกับกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

ประการที่ 2 การเตรียมความพร้อมสำหรับการทำ หน้าที่หลายอย่างในเวลาเดียวกัน (multitasking) กล่าวคือ ต้องมีการเรียนรู้ที่จะทำหลาย ๆ หน้าที่พร้อมกันและทำให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้เพราะถึงแม้ว่าเราจะไม่เปลี่ยนอาชีพ ไม่เปลี่ยนทิศทางการดำเนินชีวิต แต่เราต้องรู้จักเตรียมตัวที่จะจัดการกับงานหลายอย่างในเวลาเดียวกันให้ได้ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญสำหรับการเตรียมตัวเข้าไปในโลกยุคโลกาภิวัตน์และโลกยุคอาเซียน ประการที่ 3 การเตรียมความพร้อมในด้านความสามารถที่จะติดต่อสื่อสาร (communicate) เพราะต่อไปนี้เรา จะไม่ได้สื่อสารกับคน 64 ล้านคนในประเทศไทยเพียงอย่างเดียวแต่เราจะสื่อสารกับคน 600 ล้านคนซึ่งเป็น พลเมืองในประชาคมอาเซียนและด้านหน้าของการทำสงครามทางด้านเศรษฐกิจของประเทศขณะนี้อยู่ที่ต่างประเทศคนของเราต้องพร้อมต้องมีประสิทธิภาพที่จะไปเจรจาต่อรอง ตรวจสอบวิเคราะห์สถานะ (due diligence) ในการที่จะไปควบ รวมกิจการหรือเชิญนักลงทุนต่างชาติเข้ามาร่วมลงทุน เป็นต้น

เพราะปัจจุบันตลาดการค้าการลงทุนได้ขยายออกไปมากเป็นตลาดอาเซียน ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยทักษะในการติดต่อสื่อสาร (communication skill) ทั้งสิ้นแต่อุปสรรคสำคัญของคนไทย คือเรายังอ่อนด้อยเรื่องการใช้ภาษาอังกฤษ ที่จะเป็นเครื่องมือการติดต่อสื่อสารที่สำคัญในการสื่อสารกับคนต่างชาติ อีกทั้งความสนใจที่จะสื่อสารภาษาของประเทศเพื่อนบ้านก็ยังมีน้อยมากอีกด้วย ดังนั้น นี่คือน้ำที่ของสถาบันการศึกษาอีกประการที่จะต้องสร้างทักษะเหล่านี้เพื่อเตรียมรับกับโอกาสที่เปิดกว้างในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2015 ประการที่ 4 การเตรียมความพร้อมของรัฐบาล ในการสร้างความเชื่อมั่นและเสถียรภาพในการจัดระบบ โครงสร้างภายในของประเทศเพื่อการแข่งขันทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ ภาครัฐควรจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการประกอบการ (enabling environment) เช่นในด้านกฎหมาย กฎระเบียบ โครงสร้างภาษี โครงสร้างพื้นฐาน ระบบการขนส่ง การวิจัยและการพัฒนา เป็นต้น อีกทั้งภาครัฐต้องมี หลักนิติธรรม (rule of law) มีความชัดเจนของกฎหมาย ยึดถือความผูกพันของกฎหมาย ที่เมื่อลงนามแล้วต้องเกิดการปฏิบัติ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของภาคเอกชนที่มีความสามารถในการแข่งขัน (competitiveness) มีเทคโนโลยีและการบริหารจัดการที่ดีอยู่แล้วการส่งเสริมจากภาครัฐในส่วนนี้ก็จะยิ่งส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของภาคเอกชนไทย ให้เพิ่มมากขึ้นไปอีก และประเด็นที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ภาครัฐควร ต้องมุ่งเน้นในการสร้างความเชื่อมั่นและเสถียรภาพนี้ คือ การลงทุนระยะยาวในเรื่องของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) และการออกแบบ (design) ที่จะเป็นทางรอดของเศรษฐกิจไทย ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อที่จะได้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มของการบริการ/สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ได้ (สุรินทร์ พิศสุวรรณ, 2555)

กล่าวโดยสรุป การเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทยในยุคของอาเซียนและในยุคโลกาภิวัตน์จะต้องเตรียมความพร้อมในหลายประการ คือ การเตรียมความพร้อมสำหรับทางเลือกในการประกอบอาชีพที่หลากหลาย การทำหน้าที่หลายอย่างในเวลาเดียวกัน การติดต่อสื่อสาร และการสร้างความเชื่อมั่นและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของภาครัฐ ซึ่งหน้าที่สำคัญที่จะเป็นผู้เตรียมความพร้อมให้กับทรัพยากรบุคคลของไทย คือสถาบันการศึกษา ที่จะต้องปลูกฝังทักษะ การคิดวิเคราะห์ ทักษะในการเรียนรู้ที่จะปรับตัว รวมทั้งทักษะทางด้านภาษาที่จะต้องติดต่อสื่อสารกับต่างประเทศ เพื่อให้คนของเรามีศักยภาพพอที่จะรับมือและใช้ประโยชน์กับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นรวมทั้งการเตรียมความพร้อมของรัฐบาลที่ควรต้องออกมาตรการทางกฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ เพื่อเอื้อต่อการลงทุน และการช่วยเหลือทางด้านวิจัยและพัฒนาเพื่อที่จะช่วยเหลือภาคธุรกิจทั้งขนาดใหญ่ขนาดกลางและขนาดเล็ก ให้มีความพร้อมและมีศักยภาพในการแข่งขันที่เข้มแข็งเพียงพอที่จะไปใช้ประโยชน์จากโอกาสมากมายที่จะเกิดขึ้นในยุคของอาเซียนและโลกาภิวัตน์

2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับความร่วมมือ

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ และระดับความร่วมมือพบว่า ความร่วมมือมีหลายรูปแบบและหลายระดับ ขึ้นกับวัตถุประสงค์ และลักษณะของการจำแนกประเภทความร่วมมือและการนำไปใช้ประโยชน์ของแต่ละองค์กร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ความหมายของความร่วมมือ(Cooperation)

ความร่วมมือ (Cooperation) เป็นกระบวนการในการมีส่วนร่วมของประชาชน กลุ่มและองค์กรในการทำงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ร่วมกัน การเริ่มต้นในการสร้างความร่วมมือขึ้นเกิดจากปัจจัยหลายประการ เช่น การเผชิญปัญหาาร่วมกัน การแบ่งปันวิสัยทัศน์ร่วมกัน การมุ่งหวังในผลผลิตร่วมกัน เป็นต้น ปัจจัยต่างๆเหล่านี้จะเป็นตัวกำหนดวิสัยทัศน์ และผลลัพธ์ในการสร้างความร่วมมือขององค์กรในด้านต่างๆ เช่น การกำหนดเป้าหมายการบริหารจัดการบุคลากร การจัดสรรทรัพยากร เป็นต้น

คำนิยามของ ความร่วมมือ (Cooperation) นั้น จากพจนานุกรมศัพท์ฉบับภาษาอังกฤษได้นิยามว่า “ความร่วมมือ (Cooperation)” หมายถึง การที่บุคคลมีการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นๆ เพื่อจุดมุ่งหมายร่วมกัน (Collin Plain English Dictionary,1996) และจากการศึกษาสารานุกรมนานาชาติทางสังคมศาสตร์(International Encyclopedia of the Social Sciences,1972) ซึ่งนิยามไว้ว่า “ความร่วมมือ (Cooperation)” เป็นความร่วมมือแบบทางพฤติกรรมศาสตร์ที่เน้นการเชื่อมโยงกัน โดยมีเป้าหมายและกำหนดผลประโยชน์ร่วมกัน เน้นการเปลี่ยนหรือการทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อวัตถุประสงค์หนึ่งๆ มีหลากหลายประเภท เช่น ความร่วมมือแบบสมัครใจ (Voluntary) ความร่วมมือแบบไม่สมัครใจ (Involuntary) ความร่วมมือแบบทางตรง (Direct) ความร่วมมือแบบทางอ้อม (Indirect) ความร่วมมือแบบเป็นทางการ (formal) ความร่วมมือแบบไม่เป็นทางการ (Informal) เป็นต้น ซึ่งความร่วมมือเหล่านี้มีตั้งแต่ในกลุ่มขนาดเล็กตั้งแต่ 2 องค์กรขึ้นไปจนถึงระดับประเทศ

ข้อดีข้อและเสียของการสร้างความร่วมมือ

การสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรนั้น เปรียบเสมือนดาบที่มีสองคม ซึ่งมีทั้งข้อดีและข้อเสีย การได้รับผลประโยชน์จากการเข้าไปร่วมมือกันนั้น อาจได้รับผลในระยะสั้นหรือระยะยาวก็ได้ อาจจะเป็นผลประโยชน์ทางตรงหรือทางอ้อม ซึ่งบางครั้งอาจมีหุ้นส่วนบางรายอาจได้รับผลประโยชน์มากกว่ารายอื่น ดังนั้น สิ่งสำคัญที่ผู้เข้ามามีหุ้นส่วนในการสร้างความร่วมมือขึ้นต้องตระหนักว่าผลประโยชน์ที่พึงได้รับ ขึ้นอยู่กับน้ำหนักของการมีส่วนร่วมในความร่วมมือนั้นๆ (Dalhi,1990)

ข้อดีของการสร้างความร่วมมือได้แก่ การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ความก้าวหน้าทางด้านนวัตกรรม ทางด้านการบริหารทักษะบุคลากร การพัฒนาองค์ความรู้ การให้ความช่วยเหลือและการจัดสร้างวัสดุอุปกรณ์และบริการ โดยการเชื่อมโยงทรัพยากรระหว่างองค์กรต่างๆ สามารถทำให้งานมีประสิทธิภาพมากขึ้นในขณะที่ใช้งบประมาณและทรัพยากรเท่าเดิม (Rorry,1982) การร่วมมือกันระหว่างองค์กรช่วยให้เกิดการปรับปรุงคุณภาพของบุคลากร ให้มีความตื่นตัวและผลักดันให้เกิดการปรับปรุงวิธีการทำงานให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น การปรับปรุงคุณภาพการสื่อสารกันระหว่างองค์กรสามารถที่จะแบ่งปันข้อมูลระหว่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นและก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างองค์กร (Jackson and Maddy, 2005)

การสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรนั้น มักจะประสบปัญหาหลักๆ ได้แก่ การขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การตัดสินใจที่ล่าช้า ข้อจำกัดในเรื่องทรัพยากร เมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้นความร่วมมือระหว่างองค์กรจะลดระดับลง ซึ่งการเป็นหุ้นส่วนกันนั้น หากขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ก็จะไม่สามารถสร้างสรรค์แนวคิดใหม่ๆ หรือการแบ่งปันทรัพยากรได้เลย ด้านการตัดสินใจร่วมกันของ

กลุ่มที่มีความร่วมมือระหว่างกัน (consensus) เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินการใดๆ เนื่องจากต้องใช้เวลาค่อนข้างมากจึงจะเกิดความเห็นพ้องต้องกันในกลุ่มสมาชิกได้ ด้านข้อจำกัดในเรื่องของทรัพยากรสมาชิกบางรายอาจไม่สามารถสนับสนุนทรัพยากรมากกว่า ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดการถอนตัวออกจากกลุ่มได้ในภายหลัง ตลอดจนเมื่อเกิดภาวะวิกฤตหรือปัญหาความขัดแย้งขึ้นภายในกลุ่ม ระดับความร่วมมือระหว่างกลุ่มสมาชิกอาจมีการลดระดับลงได้ เช่น การลดงบประมาณ การเปลี่ยนแปลงกลุ่มผู้บริหาร หรือการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการ เป็นต้น เหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อการสร้างความร่วมมือแบบหุ้นส่วนระหว่างกลุ่มสมาชิกได้โดยเฉพาะการถอนตัวของสมาชิกที่เป็นแกนนำความร่วมมือ (Jackson and Maddy, 2005)

รูปแบบของความร่วมมือ

จากการศึกษารูปแบบความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคอุตสาหกรรม ของ วัชรวิจันทร์ประกายกุล (2543) พบว่า มีรูปแบบของการร่วมมือระหว่างสถาบันในหลายรูปแบบ ดังนี้

Geisler and Rubenstein (1989) ได้ศึกษาประเภทของการจัดการรูปแบบความสัมพันธ์และระบบความร่วมมือ (Models of Intersection and Some Mechanisms) ซึ่งสามารถแบ่งประเภทได้ดังนี้

1. การขยายบริการของภาคอุตสาหกรรม (Industrial Extension Services) มีลักษณะของการให้บริการหรือให้ความร่วมมือ ดังนี้ ให้คำปรึกษาและการถ่ายโอนข้อมูล จัดกิจกรรม Workshops, Classes จัดตั้งกองทุนให้แก่มหาวิทยาลัย ให้ทุนแก่มหาวิทยาลัย ภาควิชา ศูนย์ต่างๆ ห้องทดลอง ให้ความช่วยเหลือด้านผู้เชี่ยวชาญทางอุตสาหกรรม

2. การให้บริการ (Procurement of Services) มีลักษณะของการให้บริการหรือความร่วมมือคือ ภาคอุตสาหกรรมให้ความช่วยเหลือแก่มหาวิทยาลัยโดยพัฒนาต้นแบบและทดสอบผลิตภัณฑ์ การฝึกงานให้นักศึกษา มหาวิทยาลัยให้ความช่วยเหลือแก่ภาคอุตสาหกรรมโดยจัดการศึกษาและฝึกอบรมพนักงาน การทำสัญญาการวิจัยร่วมกัน การบริการให้คำปรึกษาสมาคมอุตสาหกรรมให้ค่าธรรมเนียมแก่มหาวิทยาลัยเพื่อใช้ทรัพยากรของมหาวิทยาลัย

3. การให้ความร่วมมือด้านการวิจัย (Cooperative Research) มีลักษณะของการให้บริการหรือความร่วมมือ ดังนี้ ร่วมมือกันวางแผนและบริหารการวิจัย การมีส่วนร่วมของอาจารย์และนักศึกษาโครงการร่วมมือวิจัย ที่เป็นการร่วมวิจัยโดยตรงระหว่างภาคอุตสาหกรรมและมหาวิทยาลัย แบบมีผลประโยชน์ร่วมกัน การร่วมมือวิจัยโดยรับผิดชอบเงินเดือนผู้วิจัยของแต่ละองค์กรด้วยตนเอง จัดตั้งโครงการโอนย้ายบุคลากรชั่วคราวเพื่อดูแลงานวิจัย การจัดโปรแกรมการร่วมมือวิจัยเพื่อสนับสนุนโครงการวิจัยของภาคอุตสาหกรรม โดยมหาวิทยาลัยทำงานวิจัยเฉพาะทางให้กับบริษัทต่างๆ และการจัดตั้งกลุ่มวิจัยร่วมกัน (Research consortia) ภายในมหาวิทยาลัยเดียวกัน ระหว่างหลายบริษัท การวิจัยเฉพาะทางทั้งทางวิจัยพื้นฐานและการวิจัยประยุกต์ของกลุ่มบริษัทในภาคอุตสาหกรรม

4. อุทยานวิจัย (Research Parks) มีลักษณะของการให้บริการหรือความร่วมมือ ดังนี้ มีความร่วมมือวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยมีการปฏิสัมพันธ์กันอย่างไม่เป็นทางการ ให้ความช่วยเหลือทางด้านการวิจัย และการมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษา การจัดสัมมนา และการจัดการศึกษาต่อเนื่อง และการทำสัญญาร่วมกัน เพื่อให้เกิดการวิจัยที่ยั่งยืนขององค์กร

Bohez Tabucanon (1999) ได้จัดประเภทรูปแบบการเป็นหุ้นส่วนหรือการร่วมมือของ บริษัทอุตสาหกรรมและมหาวิทยาลัย 5 ประเภท ดังนี้

1. รูปแบบที่ไร้รูปแบบ (No-Model Model) มหาวิทยาลัยดำเนินการร่วมมือกับบริษัท/องค์กรแต่ละแห่งด้วยตนเอง เป็นรายกรณีไป

2. รูปแบบตัวแทนองค์กร (Agency Model) มหาวิทยาลัยและบริษัท/องค์กรติดต่อกันผ่านทางตัวแทนองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการในการติดต่อและประสานงานระหว่างมหาวิทยาลัยและบริษัท/องค์กร โดยเฉพาะ

3. รูปแบบสมาชิกภาพ (Membership Model) มหาวิทยาลัยและบริษัท/องค์กรติดต่อกันทางหน่วยงานกลางในมหาวิทยาลัยที่ตั้งขึ้นเพื่อดูแลโดยเฉพาะ และช่วยประสานงานระหว่างมหาวิทยาลัยและบริษัท/องค์กร โดยเฉพาะ

4. รูปแบบอุทยานวิจัย (University-Industry Research Oriented Park) การมีความร่วมมือทางด้านการวิจัยพื้นฐานและการวิจัยเชิงประยุกต์ที่มหาวิทยาลัยและบริษัท/องค์กรมีการติดต่อประสานงานกันอย่างต่อเนื่อง โดยมีลำดับของการปฏิสัมพันธ์จากกลุ่มที่มีรูปแบบความร่วมมือในระดับที่ง่ายไปสู่ลำดับที่ซับซ้อนขึ้นจาก Research Parks, Innovation Center, Science Park, Technology Park และ Business- Oriented Parks ตามลำดับ

5. รูปแบบอุทยานธุรกิจ (Business-Oriented Parks) บริษัท/องค์กร ที่มีการร่วมมือกัน โดยการร่วมทุนกับบริษัทขนาดเล็ก และขนาดกลาง โดยการจัดสิ่งแวดลอมที่เหมาะสมให้กับบริษัท/องค์กรที่เข้าร่วมสามารถปรับตัวและรับมือกับสถานการณ์ต่างๆ ได้

Souder (1993) ได้ศึกษาประเภทของความร่วมมือ (Types of Collaborations) ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ประเภทความร่วมมือแบบไม่เป็นทางการ (Informal Types) เป็นความร่วมมือที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มเล็กที่ไม่ต้องมีพันธะสัญญา เป็นการรวมตัวกันเพื่อการประชุมเสวนาในกลุ่มที่มีความสนใจเดียวกัน เช่น โครงการของนักศึกษา คณะกรรมการนักศึกษา การประชุมเสวนาเฉพาะกิจในบางเวลา หรือการจัดกลุ่มเสวนาเพื่อหาข้อตกลง การให้ความร่วมมือในการให้คำปรึกษาระหว่างกลุ่ม หรือการแบ่งปันข้อมูลข่าวสาร ในเครือข่ายที่มีความสนใจร่วมกัน

2. ประเภทความร่วมมือแบบกึ่งทางการ (Semi Formal Types) เป็นความร่วมมือที่มีการแบ่งปันทรัพยากรต่างๆ ระหว่างกลุ่ม ค่อนข้างมีแบบแผน เช่น การขอความร่วมมือในการติดตามขอข้อมูลของบัณฑิตหลังจากการศึกษาจากบริษัทผู้ประกอบการต่างๆ หรือการกำหนดข้อตกลงใดๆ ร่วมกัน ความร่วมมือในกลุ่มคณะกรรมการองค์กรทางอุตสาหกรรมและความร่วมมือที่เกิดจากคณะกรรมการด้านมาตรฐานขององค์กร เป็นต้น

3. ประเภทความร่วมมือแบบเป็นทางการ (Formal Types) เป็นความร่วมมือที่เกิดขึ้นเฉพาะกลุ่มบุคคลหนึ่งๆ ที่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานร่วมกันอย่างมีแบบโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง มีการดำเนินกิจกรรมความร่วมมือทางการศึกษา หรือ ความร่วมมือด้านการวิจัยร่วมกัน มีการจัดตั้งองค์กร/หน่วยงานเพื่อดูแลด้านการดำเนินงาน เช่น การทำสัญญาข้อตกลงเพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างองค์กร (MOU)

Bonaccorsi and Piccaluga (1994) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจำแนกประเภทความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร ของมหาวิทยาลัยและภาคอุตสาหกรรม (Taxonomy for Industry-University Interorganizational Relations) โดยจำแนกประเภทไว้ต่างกัันดังนี้

1. ความสัมพันธ์ด้านข้อมูลข่าวสารของบุคคล (Personal Information Relationships) เป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นแบบรายบุคคล เช่น การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล อาจเป็นการให้คำปรึกษาแบบมีค่าใช้จ่าย หรือไม่ก็ได้ การเสวนากลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและทำกิจกรรมเชิงปฏิบัติร่วมกันแบบไม่เป็นทางการ การเผยแพร่งานวิจัย เป็นต้น

2. ความสัมพันธ์แบบเป็นทางการระดับบุคคล (Personal Formal Relationships) เป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น โดยการเชื่อมโยงกันในด้าน การให้ทุนและการศึกษาหลังปริญญาตรี การจัดหลักสูตรระหว่างสถาบัน และหลักสูตรฝึกงานของนักศึกษา หรือการแลกเปลี่ยนบุคลากร

3. ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก (Third Parties) เป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นโดยมีองค์กรจากหน่วยงานภายนอกเข้ามามีปฏิสัมพันธ์ด้วย เช่น สถาบันวิจัยประยุกต์ หรือหน่วยงานที่คอยให้ความช่วยเหลือประสานงานทั่วไป หรือหน่วยงานที่ให้คำปรึกษาแก่สถาบัน เป็นต้น

4. ความสัมพันธ์แบบเป็นทางการที่มีการกำหนดข้อตกลงร่วมกันอย่างมีเป้าหมาย เช่น การทำสัญญาในการทำวิจัย การฝึกอบรมพนักงาน การร่วมกันทำโครงการวิจัย หรือสร้างหลักสูตรร่วมกัน

5. ความสัมพันธ์แบบเป็นทางการ ที่ไม่กำหนดข้อตกลงล่วงหน้า (Formal Non-Targeted Agreements) การสรุปข้อตกลงของคณะกรรมการ การให้ทุนสนับสนุน หรือการจัดตั้งโครงการพิเศษ

6. การริเริ่มโครงสร้างโดยมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน (Creation of Focused Structures) เช่น การทำสัญญาของสมาคม การประชุมร่วมกันของกลุ่มความร่วมมือวิจัย ของมหาวิทยาลัยกับภาคอุตสาหกรรม การจัดตั้งศูนย์ความร่วมมือวิจัยของมหาวิทยาลัยกับภาคอุตสาหกรรม การจัดตั้งศูนย์นวัตกรรม การจัดตั้งอุทยานการวิจัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการควบรวมองค์กร หรือหน่วยงาน เป็นต้น

Tao (2000) ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบความร่วมมือระหว่างภาคอุตสาหกรรม และมหาวิทยาลัย (The Industry – University Models) พบว่ามีความร่วมมือใน 3 รูปแบบ คือ ความร่วมมือของบริษัทแห่งเดียว กับหลายมหาวิทยาลัย (Single Company-Multiple Universities) ความร่วมมือของมหาวิทยาลัยแห่งเดียว กับหลายบริษัท (Single University-Multiple Companies) และความร่วมมือของบริษัทหลายแห่ง กับหลายมหาวิทยาลัย (Multiple Companies-Multiple Universities)

ประเภทของความร่วมมือ (Types of Collaboration)

การสร้างความร่วมมือนั้นมีหลากหลายรูปแบบและหลายประเภท เครือข่ายความร่วมมือแห่งชาติ (National Network for Collaboration: NNCO, 2005) ได้กำหนดขอบเขตของรูปแบบความร่วมมือระดับองค์กร จำแนกตามโครงสร้างพื้นฐานได้ 5 ประเภท ได้แก่ เครือข่าย (Networking) พันธมิตร (Cooperation or Alliance) หุ้นส่วน (Cooperation or Partnership) กลุ่มพนัก้าลิ่ง (Coalition) และกลุ่มรวมพลัง (Collaboration) โดยความร่วมมือแต่ละประเภทมีรายละเอียดดังนี้

1. เครือข่าย (Networking) มีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสในการพบปะสนทนาระหว่างองค์กร สร้างความเข้าใจร่วมกัน เป็นแหล่งเก็บรวบรวมข้อมูล และให้การสนับสนุนพื้นฐานระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม ไม่มีลำดับชั้นการบริหาร ลักษณะการเชื่อมโยงองค์กรเป็นแบบยืดหยุ่น กำหนดความรับผิดชอบแบบหลวมๆ การเชื่อมโยงกันในกลุ่มสมาชิกเป็นแบบขั้นต้น หรือ ระบุพื้นฐาน ไม่มีความซับซ้อน ภาวะผู้นำภายในเครือข่ายอยู่ในระดับต่ำ ระดับการตัดสินใจเกิดขึ้นน้อย ความขัดแย้งพบได้น้อย มีลักษณะการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ

2. พันธมิตร (Cooperation or Alliance) มีวัตถุประสงค์เฉพาะในการรวมกลุ่มเพื่อสร้างความร่วมมือที่เหมาะสมตามความจำเป็น มุ่งเน้นความสำเร็จของงาน ลดความซ้ำซ้อนในงาน หรือการบริการของสมาชิกกลุ่ม เน้นการเป็นศูนย์กลางการติดต่อสื่อสาร ลักษณะการเชื่อมโยงองค์กรเป็นการกึ่งทางการ มีการกำหนดบทบาท มีการกำหนดบทบาทชัดเจนการเชื่อมโยงเป็นลักษณะการแนะนำ เน้นการเพิ่มผลผลิตทางการเงิน ภาวะผู้นำของความสัมพันธ์นี้ ผู้นำจะเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ ระดับการตัดสินใจค่อนข้างซับซ้อนและพบว่ามีความขัดแย้งกันบ้างเล็กน้อย มีลักษณะการสื่อสารแบบเป็นทางการ

3. หุ้นส่วน (Cooperation or Partnership) มีวัตถุประสงค์เพื่อแบ่งปันทรัพยากรในกลุ่มสมาชิกที่มีเป้าหมายเดียวกัน เน้นการรวมทรัพยากรเพื่อการสร้างผลผลิตใหม่ (Productivity) เป็นศูนย์กลางการติดต่อสื่อสารของกลุ่มผู้บริหาร ลักษณะการเชื่อมโยงองค์กรแบบเป็นทางการ มีการกำหนดบทบาทชัดเจน และมีการร่วมพัฒนาทรัพยากร และมีการร่วมลงทุนด้านการเงิน ภาวะผู้นำมีอำนาจอิสระแต่จำกัดตามขอบเขตความร่วมมือที่กำหนดไว้ ระดับการตัดสินใจมีทั้งตัดสินใจร่วมกันและแยกกลุ่มในการตัดสินใจการสื่อสาร สม่่าเสมอและชัดเจน

4. กลุ่มผนึกกำลัง (Coalition) มีวัตถุประสงค์เพื่อแบ่งปันความคิดเห็น และใช้ทรัพยากรร่วมกัน เพื่อสร้างสัมพันธะสัญญาในการพัฒนาร่วมกัน โดยมีระยะเวลาอย่างน้อย 3 ปี และสมาชิกทั้งหมดร่วมกันตัดสินใจ มีการกำหนดบทบาทและระยะเวลาที่ชัดเจน ลักษณะการเชื่อมโยงแบบเป็นทางการ ภายใต้ข้อตกลงร่วมกัน ลักษณะภาวะผู้นำ มีการแบ่งปันกัน ระดับการตัดสินใจ แบบเป็นทางการ และการสื่อสาร เป็นไปตามลำดับความสำคัญ

5. กลุ่มรวมพลัง (Collaboration) มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นความสำเร็จ จากการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน และมีการเทียบเคียงผลกระทบที่เกิดขึ้น สร้างระบบที่ต้องพึ่งพากันระหว่างสมาชิกในกลุ่มเพื่อกำหนดประเด็นและโอกาสร่วมกัน สมาชิกทั้งหมดมีการตัดสินใจร่วมกันอย่างเป็นเอกฉันท์ (Consensus) มีการกำหนดบทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบของสมาชิกในกลุ่ม กำหนดระยะเวลาและการประเมินผลชัดเจน ลักษณะการเชื่อมโยงองค์กรแบบเป็นทางการ ภาวะความเป็นผู้นำอยู่ในระดับสูง มีความไว้วางใจสูง และสามารถสร้างผลผลิตภาพสูง (Productivity) มีการแบ่งปันความคิดและการตัดสินใจในระดับเท่ากัน การสื่อสารแบบเป็นทางการ มีการพัฒนาอยู่ในระดับสูง

สำหรับพัฒนาการของความร่วมมือในระหว่างกระบวนการดำเนินงานนั้น ประเภทความร่วมมืออาจมีการพัฒนาไปสู่ระดับที่สูงขึ้นได้ ขึ้นกับความพร้อมและศักยภาพของกลุ่มที่เพิ่มขึ้นระหว่างดำเนินงาน (NNCO, 2005) นอกจากนี้สารานุกรมนานาชาติทางด้านสังคมศาสตร์ (International Encyclopedia of the Sciences, 1972) ได้กล่าวถึง ประเภทความร่วมมือทางด้าน

สังคมมนุษย์ (Types of cooperation) ซึ่งเกี่ยวกับงานด้านการเมือง ศาสนา เศรษฐกิจและวัฒนธรรม ไว้ 5 ประเภท ดังนี้

1. ความร่วมมือแบบอัตโนมัติ (Automatic) เป็นความร่วมมือแบบสังคมวิทยา เกิดจากการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันของคนกับสิ่งแวดล้อมไม่ทำร้ายกัน และได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน เป็นความร่วมมือที่มีความซับซ้อนเกี่ยวเนื่องกันทั้งระดับปฐมภูมิ ทูติยภูมิและตติยภูมิ ในยุคสังคมเศรษฐกิจสมัยใหม่

2. ความร่วมมือแบบจารีตประเพณี (Traditional) เป็นความร่วมมือที่เกี่ยวกับบรรทัดฐานของสังคม เช่น การช่วยเหลือระหว่างคนในครอบครัว การให้ความช่วยเหลือทางด้านอาหารสำหรับคนยากไร้ในสังคม การเป็นพันธมิตรกันในการทำสงคราม เป็นต้น ความร่วมมือนี้อยู่บนรากฐานของศีลธรรม และการช่วยเหลือเพื่อแบ่งปันประโยชน์ร่วมกัน

3. ความร่วมมือแบบพันธสัญญา (Contractual) เป็นความร่วมมือที่พบกันได้มากในยุคสังคมเศรษฐกิจยุคใหม่ การร่วมมือกันในกลุ่มนี้เน้นการร่วมมือแบบกำหนดข้อตกลงร่วมกันที่ชัดเจน และเจาะจงประเด็นในการร่วมมือกัน โดยอาจอยู่ภายใต้กฎหมาย หรือ กฎระเบียบใดๆ เช่น ความร่วมมือกันระหว่างกลุ่มผู้ผลิตและผู้บริโภค การเป็นพันธมิตรด้านการเงิน การรวมกลุ่มทางด้านอสังหาริมทรัพย์ การวางแผนที่เน้นการมีผลประโยชน์ร่วมกัน ลักษณะพันธสัญญาที่พบมากมักจะเป็นแบบไม่เป็นทางการ

4. ความร่วมมือแบบทางตรง (Directed) เป็นความร่วมมือโดยนำมาจากระบบทหาร เน้นความร่วมมือแบบสั่งการโดยตรง ในสังคมปัจจุบันได้นำรูปแบบความร่วมมือดังกล่าวมาใช้ในกลุ่มองค์กรทางธุรกิจ กลุ่มสหภาพแรงงาน และระบบโรงเรียน แต่ต่อมาได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบความร่วมมือเป็นแบบยืดหยุ่นมากขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน

5. ความร่วมมือด้วยตนเอง (Spontaneous) เป็นความร่วมมือที่เก่าแก่ และเป็นธรรมชาติที่สุด แนวทางในการปฏิบัติเปิดกว้างไม่ยึดติดกับธรรมเนียมประเพณี พันธสัญญา หรือคำสั่ง เป็นความร่วมมือโดยเน้นหลักการของการเป็นพันธมิตรระหว่างกลุ่ม เช่น ครอบครัว เพื่อนบ้าน หรือ การรวมกลุ่มเพื่อสู้รบในสงคราม ไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใดก็ตาม เป็นต้น

จากการศึกษาพบว่า ความร่วมมือแบบอัตโนมัติ (Automatic) พบมากในการดำเนินงานด้านมนุษยศาสตร์และสังคมวิทยา (Human ecology) ความร่วมมือแบบจารีตประเพณี (Traditional) พบมากในการดำเนินงานด้านชาติพันธุ์วิทยา และการกสิกรรม (Ethnology and Agricultural) และความร่วมมือแบบพันธสัญญา (Contractual) พบมากในการดำเนินงานด้านสังคมวิทยา (Ecology) ส่วนความร่วมมืออีกสองประเภท ได้แก่ ความร่วมมือแบบทางตรง (Directed) และความร่วมมือด้วยตนเอง (Spontaneous) นั้น มักจะพบในการดำเนินงานด้วยความสัมพันธ์ทางอุตสาหกรรม และความร่วมมือทางวิชาการ โดยความร่วมมือแบบทางตรงจะเน้นในการศึกษาความร่วมมือระหว่างกลุ่มอุตสาหกรรมและกลุ่มองค์กรทางราชการ ส่วนความร่วมมือด้วยตนเองนั้นมักพบในการดำเนินงานด้านการศึกษาเกี่ยวกับจิตวิทยาเด็กหรือการเรียนรู้ทางด้านจิตวิทยา

2.2 ความร่วมมือด้านการศึกษาไทย – เวียดนาม

2.2.1 ความเป็นมาของความร่วมมือด้านการศึกษาไทย – เวียดนาม

จากการศึกษาความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างประเทศไทยและประเทศเวียดนาม เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ทศวรรษแรกของการก่อตั้งอาเซียน เมื่อมีการจัดประชุมด้านการศึกษารั้งแรกในช่วงเดือนตุลาคม พุทธศักราช 2518 อย่างไรก็ตาม ความร่วมมือดังกล่าวมีพัฒนาการเป็นลำดับอย่างช้าๆ ทั้งในเชิงกลไกการบริหารจัดการและในเชิงสาระความร่วมมือ (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และ กาญจณี ละอองศรี, 2553) สอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (2552) พบว่า แม้รัฐบาลไทยมีนโยบายความร่วมมือทางการศึกษากับประเทศเวียดนามอย่างต่อเนื่องในช่วงระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมา ความร่วมมือดังกล่าวยังคงจำกัดอยู่ในระดับบุคคลหรือสถาบันการศึกษาเท่านั้น

จากวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทวิภาคีระหว่างไทยกับเวียดนาม (สถานกงสุลใหญ่ ณ นครโฮจิมินห์, 2555) ด้านความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมและวิชาการพบว่า

6. ไทยและเวียดนามลงนามในความตกลงด้านวัฒนธรรมเมื่อปี 2539 และเมื่อพิจารณาถึงสถานะความสัมพันธ์ที่ดี ระดับการพัฒนาที่ไม่ห่างกันมาก และความไว้นื้อเชื่อใจกัน จึงถือได้ว่าเวียดนามมีความพร้อมที่จะร่วมมือกับไทยในด้านวัฒนธรรมค่อนข้างมาก นอกจากนี้ ชาวไทยเชื้อสายเวียดนามยังสามารถเป็นพลังสำคัญ ในการผลักดันความร่วมมือด้านนี้ด้วยอีกทางหนึ่ง

7. ไทยให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่เวียดนามตั้งแต่ปี 2535 (ค.ศ. 1982) ผ่านกรอบการประชุมความร่วมมือทางวิชาการไทย-เวียดนาม ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ (สพร.) ปัจจุบัน มีการแลกเปลี่ยนการสอนภาษาโดยมีการสอนภาษาไทยในมหาวิทยาลัย 5 แห่งของเวียดนาม (ที่กรุงฮานอย นครโฮจิมินห์ และนครดานัง) และสถาบันการศึกษาของไทยหลายแห่งก็เปิดการสอนภาษาเวียดนาม

8. เวียดนามยังให้ความสนใจในการพัฒนาหมู่บ้านมิตรภาพไทย - เวียดนาม ที่บ้านนาจอก ตำบล หนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ซึ่งเป็นสถานที่ที่อดีตประธานาธิบดีโฮจิมินห์เคยพำนักในช่วงกอบกู้เอกราช เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม และเวียดนามยังได้สนับสนุนงบประมาณ 350,000 ดอลลาร์สหรัฐในปี 2549 สร้างโรงเรียนสอนภาษาเวียดนามที่จังหวัดนครพนม (หรือที่เรียกว่า “ศูนย์มิตรภาพนครพนม-ฮานอย”) ซึ่งถือเป็นสัญลักษณ์หนึ่งของความสัมพันธ์อันดีระหว่างไทย-เวียดนาม โดยจังหวัดนครพนมได้ทำพิธีเปิดศูนย์มิตรภาพฯ อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2551

9. ศาสนาเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ช่วยให้ชาวไทยและชาวเวียดนามมีความใกล้ชิดและความเข้าใจระหว่างกันมากขึ้น แม้ว่าในความเป็นจริงจะมีชาวเวียดนามเพียงร้อยละ 9.3 เท่านั้นที่นับถือศาสนาพุทธ (นิกายมหายาน) นับตั้งแต่ปี 2547 ประเทศไทยได้นำผ้าพระกฐินพระราชทานไปทอดถวายที่เวียดนามเป็นประจำทุกปี ในปี 2552 ไทยจัดผ้าพระกฐินไปทอดถวายที่วัดโฮ ฟ่าบ (Ho Phap) จังหวัดบาเรียวุงเต่า และในปี 2553 สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงฮานอยจะจัดผ้าพระกฐินไปทอดถวายที่วัดตามบ่าว (Tam Bao) ซึ่งเป็นวัดพุทธนิกายเถรวาทแห่งเดียวในนครดานัง

10. กลไกสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนและกระชับความสัมพันธ์ภาคประชาชนระหว่างไทยและเวียดนาม ได้แก่ สมาคมมิตรภาพไทย-เวียดนามและสมาคมมิตรภาพเวียดนาม-ไทย ล่าสุดไทยได้

เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมร่วมกันของสองสมาคมครั้งที่ 1 ขึ้นเมื่อวันที่ 11-13 มีนาคม 2553 ที่จังหวัดขอนแก่น ซึ่งสมาคมมิตรภาพทั้งสองได้กำหนดกิจกรรมและโครงการร่วมกันสำหรับปี 2553 ด้วยแล้ว เช่น การแลกเปลี่ยนเยาวชนไทยกับเยาวชนเวียดนาม การส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาไทยและภาษาเวียดนามในระดับมัธยมและอุดมศึกษา และการแลกเปลี่ยนบุคลากรด้านการศึกษา และในขั้นนี้ สมาคมมิตรภาพไทย-เวียดนามอยู่ระหว่าง การพิจารณาจัดกิจกรรมเข้าร่วมในโอกาสเฉลิมฉลองครบรอบ 1,000 ปีกรุงฮานอยในช่วงเดือนตุลาคม 2553

ประเทศไทยและประเทศเวียดนามมิได้มีพรมแดนติดต่อกันแต่มีความสัมพันธ์กันมาอย่างยาวนานทั้งสองประเทศต่างมีศักยภาพทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรมและวิชาการมีจุดเด่นที่น่าสนใจและต่างมีบทบาทสำคัญในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การดำเนินความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย - เวียดนามจะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะพัฒนาความสัมพันธ์ให้กระชับแน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้นและเป็นแนวทางหนึ่งที่สนับสนุนการใช้กลไกการศึกษาเพื่อการสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน

2.2.2 สภาพปัจจุบันของความร่วมมือด้านการศึกษาไทย - เวียดนาม

สำหรับความร่วมมือด้านวิชาการ สังคม และวัฒนธรรมไทยมีความร่วมมือทางวิชาการกับเวียดนามตั้งแต่ปี 2535 ผ่านกรอบการประชุมความร่วมมือทางวิชาการไทย - เวียดนาม นอกจากนี้ทั้งสองฝ่ายยังเห็นความสำคัญของการแลกเปลี่ยนการสอนภาษาระหว่างกันโดยไทยได้รับความร่วมมือในการเปิดหลักสูตรสอนภาษาไทยในมหาวิทยาลัย 5 แห่งของเวียดนาม ขณะที่เวียดนามสนับสนุนงบประมาณ 3.5 แสนดอลลาร์สหรัฐ สร้างโรงเรียนสอนภาษาเวียดนามที่จังหวัดนครพนม นอกจากนี้ทั้งสองฝ่ายได้แลกเปลี่ยนการศึกษาดูงานสาขาต่างๆ ระหว่างกันอย่างต่อเนื่องเวียดนามให้ความสนใจในเรื่องการพัฒนาหมู่บ้านมิตรภาพไทย - เวียดนาม ที่บ้านนาจอก จังหวัดนครพนม ซึ่งเป็นสถานที่ที่อดีตประธานาธิบดีโฮจิมินห์ เคยพำนักในช่วงกอบกู้เอกราช ขณะนี้ไทย - เวียดนามร่วมกันพัฒนาหมู่บ้านดังกล่าวให้เป็นอีกสัญลักษณ์หนึ่งของการฉลองครบรอบ 30 ปี ของการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกัน โดยฝ่ายไทยได้จัดสรรงบประมาณ 2 ล้านบาทเพื่อสร้าง “ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์” ภายในหมู่บ้านดังกล่าวสำหรับเผยแพร่ความรู้ด้านความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านวัฒนธรรมของสองประเทศเพื่อเป็นการ “ต่อยอด” โครงการหมู่บ้านมิตรภาพฯ

ประเทศเวียดนาม เน้นการพัฒนาในด้านสังคมและวัฒนธรรม ที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาเศรษฐกิจ และส่งเสริมการลงทุนในด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจ และให้ความสำคัญแก่ผู้ที่สละผลประโยชน์เพื่อประเทศชาติ ให้ความช่วยเหลือ ผู้สูงอายุ เด็กกำพร้า และผู้พิการ เน้นการพัฒนาและการปรับปรุงการเรียนการสอน และร่วมมือกับต่างประเทศในการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปรับปรุงคุณภาพการศึกษาระดับมัธยมให้เท่าเทียมกันทั้งประเทศ และระดับมหาวิทยาลัยให้ทัดเทียมกับต่างประเทศ รวมทั้งสนับสนุนองค์กรและนักลงทุนต่างประเทศลงทุนในเวียดนามในอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสูง และส่งเสริมให้ชาวเวียดนาม ที่มีความชำนาญด้านเทคโนโลยีไปทำการสอนและพัฒนาเทคโนโลยีในเวียดนาม ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนาม ไทยมีความร่วมมือด้านวิชาการกับเวียดนาม ด้านทางการศึกษาการเปิดสอนภาษาของทั้งสองประเทศในระดับมหาวิทยาลัยที่มีมากขึ้น อาจเป็นอีกหนึ่งสิ่งสะท้อนพัฒนาการความสัมพันธ์ อีกทั้งทางไทยยังมีโครงการพัฒนาหมู่บ้านมิตรภาพไทย-เวียดนามขึ้นที่บ้านนาจอก

จังหวัดนครพนม เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์-วัฒนธรรม และเพื่อเป็นการสนับสนุนมิตรภาพระหว่างไทยและเวียดนาม แต่ในทางกลับกันการเปิดประเทศของเวียดนามและการปฏิรูปทางเศรษฐกิจทำให้ประชาชนเวียดนามมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แต่ขณะเดียวกันก็ก่อให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมระหว่างเมืองกับชนบท ปัญหาการว่างงานในเมือง ปัญหายาเสพติด ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่อาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของเวียดนาม

เวียดนามมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ภาษาไทย มีสถาบันการศึกษาหลายแห่ง โดยเฉพาะในมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนวิชาภาษาไทยเป็นวิชาเอก มีนักศึกษาสนใจเข้าเรียนกันพอสมควร เพราะสามารถออกมาประกอบอาชีพภาคธุรกิจมีรายได้ดี เนื่องจากเริ่มมีนักท่องเที่ยวชาวไทยเข้าไปเที่ยวในเวียดนามมากขึ้น รวมทั้งทำงานในบริษัทไทยในเวียดนามซึ่ง “ชุนติมา” เห็นว่าคนไทยขาดความสนใจจะเรียนรู้ภาษาเวียดนาม เพราะมองว่าเวียดนามเป็นประเทศที่มีการพัฒนาช้ากว่าไทย การเรียนรู้ภาษาของประเทศใดๆ ก็ตามจะทำให้เราสามารถเข้าใจความคิดอ่านของคนในประเทศนั้นๆ ดังนั้นจึงควรส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาเวียดนามในหลักสูตรการศึกษาของไทยด้วย

เวียดนามส่งเสริมให้ประชาชนไปศึกษาต่อต่างประเทศ ทั้งในภูมิภาคและประเทศตะวันตก แต่ทุกปีเวียดนามได้สูญเสียนักเรียน – นักศึกษาที่มีความสามารถสูงให้แก่ประเทศในภูมิภาคนี้จำนวนมาก และจนถึงบัดนี้ก็ยังไม่ข้อมูลตรวจสอบได้ว่าหลังสำเร็จการศึกษาหรือการฝึกอบรมแล้ว มีนักเรียนจำนวนเท่าใดที่ไม่เดินทางกลับประเทศและทำงานอยู่ในสิงคโปร์มาเลเซียหรือกระทั่งประเทศไทย ซึ่งมีนักวิชาการเวียดนามกังวลถึงปัญหาดังกล่าว และเรียกร้องให้รัฐบาลให้ความสนใจกำหนดมาตรการตรวจสอบ หรือกำหนดเงื่อนไขให้ผู้เดินทางไปศึกษาต่อต่างประเทศกลับมาช่วยพัฒนาประเทศ

ความร่วมมือด้านการศึกษากับสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามภายใต้กรอบของกระทรวงศึกษาธิการ

ภารกิจ คือส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ การสร้างเครือข่ายและการแลกเปลี่ยนผู้เชี่ยวชาญ บุคลากรด้านการศึกษา และข้อมูลการศึกษาทุกรูปแบบ รวมทั้งความร่วมมือในสาขาเทคโนโลยีและสารสนเทศ คอมพิวเตอร์ คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ คหกรรมศาสตร์ และการพัฒนาหลักสูตร ตลอดจนการจัดประชุม / สัมมนา ศึกษาดูงานในสาขาที่เกี่ยวข้อง การให้ทุนการศึกษา และด้านการอบรมเด็กที่มีความสามารถพิเศษ

การดำเนินความร่วมมือ

1. ความร่วมมือไทย-เวียดนาม มีมาเป็นเวลานาน และมีความก้าวหน้ามาก ตั้งแต่ก่อนการลงนามใน MOU ภายใต้กรอบความร่วมมือทางวิชาการ ในลักษณะการแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้บริหารระดับสูงของทั้งสองฝ่าย การจัดรายการศึกษาดูงานด้านวิชาการระหว่างกัน และการจัดกิจกรรมความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษาครู / อาจารย์ นอกจากนี้ฝ่ายไทยยังได้จัดหลักสูตรฝึกอบรมในสาขาต่าง ๆ อีกเป็นจำนวนมากอย่างต่อเนื่อง โดยโครงการความร่วมมือทางวิชาการที่ไทยและเวียดนามได้ร่วมดำเนินการและประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี ได้แก่ โครงการพัฒนาศูนย์อาชีวศึกษาเมืองตูเลียม เมืองนำดิน โครงการวิทยาลัยเกษตรกรรมบักไต โครงการพัฒนาโรงเรียนเพื่อเด็กเก่งเมืองฮาทีน เป็นต้น

2. กระทรวงศึกษาธิการไทยกับกระทรวงศึกษาธิการและฝึกอบรมของเวียดนาม ได้ลงนามในบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านการศึกษ เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2547 โดยรัฐมนตรีฯ ของเวียดนามได้เดินทางมาเยือนไทยอย่างเป็นทางการในระหว่างที่เดินทางมาประชุม ASEAN Ministering Meeting ที่ไทย เมื่อเดือนสิงหาคม 2548 และได้มีการหารือแนวทางการร่วมมือระหว่างกัน ซึ่งมีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. การจัดนิทรรศการการศึกษาเวียดนามในประเทศไทย รวมทั้งการจัดสัมมนาตลาดนัดวิชาการ โดยเน้นระดับอุดมศึกษา และมัธยมศึกษา

2. การฝึกอบรมเรื่องการประเมินผล วัดผลการศึกษา ระดับอุดมศึกษา

3. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันที่มีขอบเขตความร่วมมือกว้างขวางกว่าการแลกเปลี่ยนครู อาจารย์โดยให้ความสนใจเป็นพิเศษกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นอกจากนี้ทั้งสองฝ่ายตกลงจัดตั้งคณะทำงานร่วม เพื่อหารือเกี่ยวกับกิจกรรมความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างกัน โดยมีรัฐมนตรีช่วย/ผู้ช่วยรัฐมนตรีฯ เป็นหัวหน้า ขณะนี้อยู่ในระหว่างดำเนินการ

จากการศึกษาโครงการความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างประเทศไทยกับประเทศเวียดนามในปี 2548 – 2555 แยกตามหน่วยงาน พบข้อมูลดังนี้

ตารางที่ 1 โครงการความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างประเทศไทยกับประเทศเวียดนาม
ในปี 2548 – 2555

โครงการ ความร่วมมือด้านการศึกษา	จำนวนโครงการจำแนกตามแหล่งทุน จากหน่วยงานไทย			
	กระทรวงศึกษาธิการ			กระทรวงการ ต่างประเทศ
	สป.	สกศ.	สกอ.	สพร.
1.ฝึกอบรม/พัฒนาบุคลากรทางการศึกษาและการดูงาน	3 โครงการ		มีโครงการ แต่ไม่สามารถระบุ จำนวนได้	1 โครงการ หลักสูตร
2.ให้ทุนการศึกษา	1 โครงการ		มีโครงการ แต่ไม่สามารถระบุ จำนวนได้	3 โครงการ 13 ทุน
3.การวิจัยและพัฒนา		มีโครงการวิจัย แต่ไม่มีความร่วมมือ	มีโครงการ แต่ไม่สามารถระบุ จำนวนได้	
4.แลกเปลี่ยนครูอาจารย์และ นักศึกษา	มีโครงการแต่ไม่สามารถระบุ		มีโครงการ แต่ไม่สามารถระบุ	

โครงการ ความร่วมมือด้านการศึกษา	จำนวนโครงการจำแนกตามแหล่งทุน จากหน่วยงานไทย			
	กระทรวงศึกษาธิการ		กระทรวงการ ต่างประเทศ	
	สป. จำนวนได้	สทศ. จำนวนได้	สกอ. จำนวนได้	สพร. จำนวนได้
5.จัดหลักสูตรและพัฒนา หลักสูตร			มีโครงการ แต่ไม่ สามารถระบุ จำนวนได้	

หมายเหตุ สป. คือ สำนักปลัดกระทรวงศึกษา, สทศ. คือ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
สกอ. คือ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, สพร. คือ สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนา
ประเทศ

แม้รัฐบาลไทยมีนโยบายความร่วมมือทางด้านการศึกษากับประเทศเวียดนามอย่างต่อเนื่องในช่วงระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมา ความร่วมมือดังกล่าวยังคงจำกัดอยู่ในระดับบุคคลหรือสถาบันการศึกษาเท่านั้น และยังไม่มีการติดตามผลในภาคปฏิบัติอย่างเป็นระบบว่ามีดำเนินการสอดคล้องกับนโยบายที่วางไว้หรือไม่ นอกจากนี้ ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งของไทย คือ การขาดความรู้ความเข้าใจและข้อมูลในเชิงลึกเกี่ยวกับการศึกษาของเวียดนาม ทำให้การกำหนดนโยบายและแผนการพัฒนาความร่วมมือต่างๆ มักจำกัดอยู่ในกรอบของข้อมูลเชิงนโยบายจากส่วนกลางหรือเอกสารอ้างอิงของทางการเวียดนามเท่านั้น

2.2.3 การวิเคราะห์การศึกษาเปรียบเทียบไทย – เวียดนาม

จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน นโยบาย วิสัยทัศน์ ปรัชญา ปณิธาน อุทิศตน ระบบการศึกษา และทิศทางความร่วมมือด้านการศึกษา ในการวิเคราะห์ การศึกษาเปรียบเทียบไทย – เวียดนาม เพื่อให้เห็นความคล้ายคลึงและความแตกต่างกันของเป้าหมายปรากฏการณ์บริบทที่เป็นจริงในช่วงเวลา โดยการศึกษา เป็นพื้นฐานและกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศไทยและประเทศเวียดนาม ดังนี้

ตารางที่ 2 วิเคราะห์การศึกษาเปรียบเทียบไทย – เวียดนาม

หัวข้อ	ไทย	เวียดนาม
พื้นที่ (ตารางกิโลเมตร)	513,155.02	331,690
ประชากร (ล้านคน)	67	89.57
ระบบการปกครอง	ประชาธิปไตยแบบรัฐสภา อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	สังคมนิยม โดยพรรคคอมมิวนิสต์เป็นพรรคการเมืองเดียว
ศาสนา (มากที่สุด)	พุทธ นิกายเถรวาท	พุทธ นิกายมหายาน
ภาษาราชการ	ไทย	เวียดนาม
ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (HDI)	0.654 (Medium)	0.572 (Medium)
นโยบายด้านการต่างประเทศ	- การพัฒนาความสัมพันธ์ทุกมิติและทุกระดับ - ส่งเสริมความร่วมมือทุกสาขาภายใต้กรอบความร่วมมือ - สร้างความแข็งแกร่งบูรณาการจัดตั้งประชาคมอาเซียน	นโยบายการต่างประเทศรอบด้านที่เน้นการสร้าง ความสัมพันธ์แบบพหุภาคีและหลากหลาย
นโยบายด้านการศึกษา	เน้นเรื่องคุณภาพ โอกาส และการมีส่วนร่วมของนักเรียน นักศึกษา คือ 1) เร่งพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของผู้เรียนให้สูงขึ้น	- กระทรวงศึกษาธิการและการฝึกอบรมของเวียดนามได้ กำหนดเป้าหมายในการเพิ่มจำนวนนักศึกษาใน ระดับอุดมศึกษาทั้งในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก

หัวข้อ	ไทย	เวียดนาม
	<p>2) เร่งผลิตและพัฒนาครูให้เป็นครูดีและเก่ง มีจิตวิญญาณความเป็นครู แก้ปัญหาการขาดแคลนครู</p> <p>3) เร่งเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา โดยมุ่งเน้นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความคล่องตัว มีอิสระในการบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>4) เร่งสร้างโอกาสทางการศึกษาให้ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง</p> <p>5) เร่งการผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ โดยเฉพาะกำลังคนระดับกลางด้านช่างฝีมือและกำลังคนระดับสูงด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสาขาต่าง ๆ ที่ขาดแคลน</p>	<p>เพื่อทำหน้าที่สอนหนังสือในระดับอุดมศึกษาระหว่างปี ค.ศ. 2007 – 2020</p> <p>- ส่งเสริมความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาต่างประเทศ เพื่อพัฒนาโครงการฝึกอบรมที่เป็นมาตรฐานสากล กระตุ้นให้มีการลงทุนด้านการศึกษาและฝึกอบรมและนำเข้าหลักสูตรจากต่างประเทศเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา</p>
วิสัยทัศน์ทางการศึกษา	การจัดการและส่งเสริมการศึกษาให้ประชาชนมีความรู้ มีคุณภาพ มีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง พัฒนาเศรษฐกิจ พัฒนาสังคมฐานความรู้และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน	การศึกษาที่เข้าถึงการศึกษาระดับสูงของโลก เหมาะกับวิถีปฏิบัติของชาวเวียดนาม ตอบสนองต่อการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของชาติ ภูมิภาคและท้องถิ่น มุ่งสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อนำการศึกษาของประเทศให้ห่างไกลจากความด้อยพัฒนา
ปรัชญา/ปณิธาน/อุดมคติ	ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้การพัฒนาคนอย่างรอบด้าน	การศึกษาและการพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี

หัวข้อ	ไทย	เวียดนาม
	และสมดุล สร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ พัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคม	เป็นยุทธศาสตร์สำคัญของประเทศ
ระบบการศึกษา	<p>ระบบการศึกษาไทย</p> <p>ปัจจุบันตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) 2545 การจัดระบบการศึกษาขั้นประถมศึกษา 6 ปี (6 ระดับชั้น) การศึกษาขั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี (3 ระดับชั้น) และ การศึกษาขั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี (3 ระดับชั้น) หรือ ระบบ 6-3-3</p> <p>นอกจากนี้ระบบการศึกษาไทยยังจัดเป็นระบบ การศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย ในการจัดระบบการศึกษาตาม แนวพระราชบัญญัติฉบับนี้ จะไม่พิจารณาแบ่งแยก การศึกษาในระบบโรงเรียนออกจากการศึกษานอกระบบ โรงเรียน แต่จะถือว่าการศึกษาในระบบ การศึกษานอก ระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นเพียงวิธีการเรียนการ สอนหรือรูปแบบของการเรียนการสอนที่ภาษาอังกฤษใช้คำ ว่า "Modes of learning" ฉะนั้น แนวทางใหม่คือ สถานศึกษาสามารถจัดได้ทั้ง 3 รูปแบบ และให้มีระบบ เทียบโอนการเรียนรู้ทั้ง 3 รูปแบบ โดยพระราชบัญญัติ</p>	<p>ระบบการศึกษาเวียดนาม</p> <p>แบ่งลักษณะของการจัดการศึกษาไว้ 5 ลักษณะ คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา (Pre-School Education) ประกอบด้วยการเล่นดูเด็ก สำหรับเด็ก อายุ 6 เดือนถึง 3 ปี และอนุบาลสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี 2. การศึกษาสามัญ (5 - 4 - 3) <ul style="list-style-type: none"> • ระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษามัคคาบังคับ 5 ปี ชั้น 1-5 • ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คือชั้น 6-9 • ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คือชั้น 10-12 3. การศึกษาด้านเทคนิคและอาชีพ มีเทียบเคียงทั้ง ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย 4. การศึกษาระดับอุดมศึกษา แบ่งเป็นระดับอนุปริญญา (Associate degree) และระดับปริญญา 5. การศึกษาต่อเนื่อง เป็นการศึกษาสำหรับประชาชนที่ พลาดโอกาสการศึกษาในระบบสายสามัญและสาย อาชีพ

หัวข้อ	ไทย	เวียดนาม
	<p>การศึกษาฯ มาตรา 15 กล่าวว่าการจัดการศึกษามีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย คือ</p> <p>(1) การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและการประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน</p> <p>(2) การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม</p> <p>(3) การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจศักยภาพ ความพร้อมและโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม หรือแหล่งความรู้อื่นๆ</p> <p>สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ไม่ว่า</p>	<p>การศึกษาสามัญ 12 ปี (General Education) ของเวียดนามนั้นเวียดนามมีวัตถุประสงค์ที่จะ ให้ประชาชนได้มีวิถึญญาณในความเป็นสังคมนิยม มีเอกลักษณ์ประจำชาติ และมีความสามารถในด้านอาชีพในอดีตการศึกษาสามัญของเวียดนามมีเพียง 10 ปีเท่านั้น และไม่มีอนุบาลศึกษา มาก่อนจนถึงปีการศึกษา 2532 - 2533 จึงมีการศึกษาถึงชั้นปีที่ 9 ทั้งประเทศ ซึ่งได้เรียกการศึกษาสามัญ 9 ปีดังกล่าวนี้ว่าการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Basic Education) และเมื่อได้ขยายไปถึงปีที่ 12 แล้วจึงได้เรียกการศึกษาสามัญ 3 ปีสุดท้ายว่า มัธยมชั้นสูง (Upper Secondary School) ปี 2535-2536 ระบบการศึกษาสามัญในเวียดนามจึงกลายเป็นระบบ 12 ชั้นเรียนทั้งประเทศ โดยเด็กที่เข้าเรียนในชั้นปีที่ 1 จะมีอายุย่างเข้าปีที่ 6 เมื่อเวียดนามได้ใช้ระบบการศึกษาเป็น 12 ปีแล้ว จำนวนนักเรียนในทุกระดับชั้นยังมีน้อย ดังนั้นปี 2534 สภาแห่งชาติของเวียดนามจึงได้ออกกฎหมายการกระจาย การศึกษาระดับประถมศึกษา (Law of Universal Primary Education) ซึ่งถือเป็นกฎหมายฉบับแรกว่าด้วยการศึกษาของเวียดนาม</p>

หัวข้อ	ไทย	เวียดนาม
	<p>จะเป็นผลการเรียนจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการเรียนรู้ในระบบตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงานการสอน และจะส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดได้ทั้ง 3 รูปแบบ</p> <p>การศึกษาในระบบมีสองระดับคือ การศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษา</p> <p>1. การศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย การศึกษาซึ่งจัดไม่น้อยกว่าสิบสองปีก่อนระดับอุดมศึกษา การแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง การแบ่งระดับหรือการเทียบระดับ การศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัยให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง</p> <p>การศึกษาในระบบที่เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานแบ่งเป็น 3 ระดับ</p> <p>1.1 การศึกษาก่อนระดับประถมศึกษา เป็นการจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีอายุ 3 – 6 ปี</p> <p>1.2 การศึกษาระดับประถมศึกษา โดยปกติใช้เวลาเรียน 6 ปี</p> <p>1.3 การศึกษาระดับมัธยมศึกษา แบ่งเป็นสองระดับ ดังนี้</p>	

หัวข้อ	ไทย	เวียดนาม
	<p>- การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยปกติใช้เวลาเรียน 3 ปี</p> <p>- การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยปกติใช้เวลาเรียน 3 ปี แบ่งเป็นสองประเภท ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ประเภทสามัญศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา 2) ประเภทอาชีวศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ หรือ ศึกษาต่อในระดับอาชีพขั้นสูงต่อไป <p>2. การศึกษาระดับอุดมศึกษาแบ่งเป็นสองระดับ คือระดับต่ำกว่าปริญญาและระดับปริญญา การใช้คำว่า "อุดมศึกษา" แทนคำว่า "การศึกษาระดับมหาวิทยาลัย" ก็เพื่อให้ครอบคลุมการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรหรืออนุปริญญา ที่เรียนภายหลังที่จบการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว</p> <p>ทั้งนี้การศึกษาภาคบังคับจำนวนเก้าปีโดยให้เด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ดเข้าเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่สิบหก เว้นแต่สอบได้ชั้นปีที่เก้าของการศึกษาภาคบังคับหลักเกณฑ์และวิธีการนับอายุให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง</p> <p>การศึกษาภาคบังคับนั้นต่างจากการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่ง</p>	

หัวข้อ	ไทย	เวียดนาม
	<p>การศึกษาขั้นพื้นฐานไม่บังคับให้ประชาชนต้องเข้าเรียนแต่เป็นสิทธิ์ของคนไทย ส่วนการศึกษาภาคบังคับเป็นการบังคับให้เข้าเรียนถือเป็นหน้าที่ของพลเมืองตามมาตรา 69 ของรัฐธรรมนูญ</p>	
<p>ทิศทางความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านการศึกษา</p>	<p>ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาระดับระดับต่าง ๆ การสร้างเครือข่ายและการแลกเปลี่ยนผู้เชี่ยวชาญ บุคลากรด้านการศึกษา และข้อมูลการศึกษาทุกรูปแบบ รวมทั้งความร่วมมือในสาขาเทคโนโลยีและสารสนเทศ คอมพิวเตอร์ คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ คหกรรมศาสตร์ และการพัฒนาหลักสูตร ตลอดจนการจัดประชุม/สัมมนา การศึกษาดูงานในสาขาที่เชี่ยวชาญ การให้ทุนการศึกษา และด้านการอบรมเด็กที่มีความสามารถพิเศษ</p>	<p>เน้นการปฏิรูปเศรษฐกิจและสังคมตามนโยบาย “โด่ย เหมย” (Doi Moi) ความร่วมมือด้านการศึกษาส่วนใหญ่เป็นความร่วมมือในระดับอุดมศึกษา ความร่วมมือส่วนใหญ่จำกัดอยู่ในระดับสถาบันการศึกษาเท่านั้น</p>

จากตารางการวิเคราะห์การศึกษาเปรียบเทียบไทย – เวียดนาม ผนวกกับผลการศึกษาภาคสนามจากกรณีศึกษาในประเทศไทยและประเทศเวียดนาม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษา อิทธิพลของวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ การเมืองของประเทศไทยและประเทศเวียดนาม เพื่อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับการพัฒนาสังคมมนุษย์ โดยวิเคราะห์การศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ระบบการศึกษา นโยบายด้านการศึกษา และทิศทางความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างไทย – เวียดนาม ดังนี้

1) การศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

การศึกษาคือกระบวนการทางสังคมที่สำคัญเป็นพื้นฐานการดำรงชีวิตในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ในการเลื่อนขั้นทางสังคมและการสร้างความเป็นปึกแผ่นในสังคม รวมทั้งพัฒนาทัศนคติและค่านิยมที่เหมาะสม วิธีคิดของคนไทยจากคำกล่าวที่ว่า “รากฐานของบ้านคืออิฐ รากฐานของชีวิตคือการศึกษา” ซึ่งใกล้เคียงกับวิธีคิดคนเวียดนามส่วนใหญ่เชื่อว่า “การศึกษาจะช่วยสร้างคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์หลักหนีความลำบาก” การอบรมเลี้ยงดูของชาวเวียดนามจึงให้ความสำคัญกับการศึกษาอย่างยิ่ง เนื่องจากการสร้างชาติคือการสร้างคน

ประเทศเวียดนามเป็นประเทศที่มีประชากรอยู่กันอย่างหนาแน่น ผ่านการทำสงครามภายในประเทศเป็นเวลานาน หลังจากการอพยพของชาวเวียดนามเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย ในระยะแรกชาวเวียดนามถูกควบคุมโดยรัฐบาลไทย โดยมีการจำกัดเขตที่อยู่อาศัย ทำให้ต้องมีการลักลอบเรียนหนังสือ โดยมีคณะกรรมการสูงสุดที่กำหนดนโยบายต่างๆ กระจายให้ทุกบ้านต้องทำเหมือนกัน ในทุกจังหวัด แบ่งเป็นคุ้มๆ ในแต่ละคุ้มจะมีกรรมการคุ้ม และมีการแข่งขันระหว่างคุ้ม มุ่งเน้นให้อ่านออกเขียนได้ แม้จะไม่ได้เข้าโรงเรียน

เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ก้าวพ้นจากปัญหาความยากจนและเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจ ชาวเวียดนามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการศึกษาโดยเน้นการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ การ บวก ลบ คูณ หาร เป็นเพื่อใช้ในการค้าขาย ประกอบอาชีพสุจริต เพื่อการปรับตัวและเลี้ยงดูตนเองไม่ต้องลี้ภัยขโมยน้อย คุณลักษณะคนเวียดนามเห็นคุณค่าและความสำคัญของการศึกษา ใฝ่เรียนใฝ่รู้ รักการทำงาน มีความขยันตั้งใจจริงใจ

พัฒนาการจัดการศึกษาของเวียดนาม มีการพัฒนารูปแบบมาจากระบบการศึกษาของสหภาพโซเวียตรัสเซีย และต่อมาได้มีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้เข้ากับวัฒนธรรมและชีวิตความเป็นอยู่ของเวียดนาม อย่างไรก็ตามหากกล่าวถึงการศึกษาโดยภาพรวม เวียดนามยังได้รับอิทธิพลจากจีนและฝรั่งเศสด้วย เนื่องจากเคยตกอยู่ใต้อาณานิคมของสองประเทศดังกล่าว โดยเฉพาะอิทธิพลในเรื่องของการใช้ตัวหนังสือหรืออักษรที่ใช้ในการเรียน กล่าวคือ ได้รับอิทธิพลจากจีน ซึ่งปัจจุบันนี้คำศัพท์ต่างๆ ในภาษาเวียดนามประมาณ 80% ยืมมาจากคำศัพท์ในภาษาของจีน และตัวอักษรโรมันที่เวียดนามใช้กันปัจจุบันนั้น ได้รับอิทธิพลจากฝรั่งเศส เพราะหลังจากที่เวียดนามตกอยู่ใต้อาณานิคมของฝรั่งเศสนั้น ฝรั่งเศสได้ประกาศให้เวียดนามใช้ตัวอักษร โรมันเป็นอักษรทางการและบังคับให้ใช้ในการเรียนการสอนตามโรงเรียนและมหาวิทยาลัยต่างๆ ของเวียดนามทั่วประเทศ

ในส่วนของแนวคิดต่างๆ ที่ปรากฏในแผนการเรียนการสอนของเวียดนามนั้น ถือว่าได้รับอิทธิพลจากสหภาพโซเวียตรัสเซียสูงมาก เพราะหลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอนใน

มหาวิทยาลัยของเวียดนามนั้นมีวิชาบังคับที่นักศึกษาในมหาวิทยาลัยทุกมหาวิทยาลัยต้องเรียน นั่นคือ วิชาการเมืองซึ่งเน้นลัทธิสังคมนิยมและการปกครองประเทศแบบสังคมนิยมเป็นหลัก วิชาปรัชญา ซึ่งเน้นแนวคิดของมาร์ก เลนิน และวิชาแนวคิดของโฮจิมินห์ ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดของมาร์ก เลนินอีกทีหนึ่ง ในปัจจุบัน วิชาต่างๆ ดังกล่าว นักศึกษาเวียดนามก็ยังคงเรียนกันอยู่ โดยเฉพาะในเรื่องของการเรียนนั้น คนเวียดนามได้ซึมซับแนวคิดของมาร์ก เลนินเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะแนวคิดที่ว่า เรียน เรียน เรียน เรียนต่อไป เรียนตราบชั่วโมงนินร์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแนวคิดดังกล่าวมีอิทธิพลต่อเรื่องการศึกษาของชาวเวียดนาม เป็นอย่างสูง เพราะเชื่อว่าทุกคนต้องเรียนและการเรียนไม่มีวันสิ้นสุดสำหรับคนเวียดนาม

2) ระบบการศึกษา

ประเทศเวียดนามการจัดระบบการศึกษาภาคบังคับระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา การศึกษาภาคบังคับในโรงเรียนของเวียดนามกำหนดการเรียนภาคบังคับเอาไว้ 12 ปี โดยจัดเป็น 3 (5-4-3) ระดับ ดังนี้ ระดับ 1 เรียน 5 ปี คือ เกรด 1, 2, 3, 4 และ 5 ระดับ 2 เรียน 4 ปี คือ เกรด 6, 7, 8 และ 9 ระดับ 3 เรียน 3 ปี คือ เกรด 10, 11 และ 12

เมื่อเทียบกับการศึกษาภาคบังคับของไทยมีความแตกต่างกันเล็กน้อย กล่าวคือ การศึกษาภาคบังคับของไทยจะเป็นระบบ 6-3-3 แต่ของเวียดนามจะเป็น 5-4-3 ถ้าเทียบกับการศึกษาของไทย ระดับ 1 ก็คือ ระดับประถมศึกษา เวียดนามเรียน 5 ปี แต่ไทยจะเรียน 6 ปี (ป.1-6) ระดับ 2 หมายถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เวียดนามเรียน 4 ปี แต่ไทยจะเรียน 3 ปี (ม.1-3) และระดับ 3 หมายถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เวียดนามเรียน 3 ปี และไทยก็เรียน 3 ปี (ม.4-ม.6) เช่นกัน

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ไทยและเวียดนามมีการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย มีความแตกต่างกัน ที่เวียดนามหากมีความสามารถไม่ถึงขั้นที่จะเรียนมหาวิทยาลัยได้ จะเลือกเรียนระดับกับระดับอนุปริญญาเรียน 3 ปี และสายวิชาชีพเรียน 2 ปี หลังจากนั้นเป็นการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งแยกเป็นระดับปริญญาโท และปริญญาเอกเหมือนไทย

การจัดการศึกษาประเทศเวียดนามมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สอดคล้องกับวิสัยทัศน์การศึกษาและปรัชญา/ปณิธาน/อุดมคติ คือ **“การศึกษาที่เข้าถึงการศึกษาระดับสูงของโลก เหมาะกับวิถีปฏิบัติของชาวเวียดนาม ตอบสนองต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ ภูมิภาคและท้องถิ่น มุ่งสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อนำการศึกษาของประเทศให้ห่างไกลจากความด้อยพัฒนา”**

“การศึกษาและการพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของประเทศ”

การจัดการศึกษาประเทศไทย ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์จากวิสัยทัศน์การศึกษาและมีปรัชญา/ปณิธาน/อุดมคติ คือ

“การจัดการและส่งเสริมการศึกษาให้ประชาชนมีความรู้ มีคุณภาพ มีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง พัฒนาเศรษฐกิจ พัฒนาสังคมฐานความรู้และเพิ่มขีดความสามารถในการ

**แข่งขัน ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้การพัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุล สร้างสังคม
คุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ พัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคม”**

จะเห็นได้ว่าทั้งสองประเทศใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือหลักในการพัฒนาคุณภาพ
ทรัพยากรมนุษย์ ให้รองรับต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เตรียมความพร้อมให้ทันต่อการ
เปลี่ยนแปลงในสังคมโลก การบริหารจัดการศึกษา ในปัจจุบันการพัฒนาระบบการศึกษาคุณภาพครู
จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ประเทศเวียดนาม เน้นการจัดระบบคุณภาพครู มีการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง ให้
เงินเดือนและสวัสดิการที่ดีควบคู่ไปกับการยกระดับความสามารถของครู มีระบบการเรียนฟรี มีตำรา
ให้ยืมใช้ในระยะเวลา ส่วนระบบการประเมินผล มีทั้งการสอบข้อเขียน และสอบปากเปล่า การสอบวัด
ความรู้เพื่อศึกษาต่อระดับอุดมศึกษานั้นเข้มงวดมาก

ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการพัฒนาคุณภาพครูและยกมาตรฐานคุณภาพวิชาชีพครู
ส่งผลให้จำนวนผู้เรียนในสาขาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์เพิ่มมากขึ้น

จะเห็นได้ว่าทั้งสองประเทศต่างมีแนวทางการพัฒนาประเทศควบคู่ไปกับการพัฒนาคน
โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพครู ให้ก้าวหน้าทันต่อความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้ง
สภาพสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี สภาพการณ์ดำเนินชีวิตไปสู่การแข่งขัน ผนวก
กับการได้รับรู้วัฒนธรรมต่างชาติ ซึ่งครูและบุคลากรทางการศึกษานั้นถือเป็นหัวใจของการพัฒนา
การศึกษา และเป็นเสาหลักการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งความรู้ทางวิชาการและผู้ปลูกฝังความรู้สึก
ความคิด จิตใจ ทศนคติพัฒนาผู้เรียนให้มีความเจริญในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้เยาวชนซึ่งเป็นทรัพยากร
มนุษย์ที่เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ให้พร้อมรับและปรับตัวให้สอดคล้องเหมาะสมกับการ
เปลี่ยนแปลงของกระแสสังคมโลกทุกรูปแบบ

3) นโยบายด้านการศึกษา

นโยบายการศึกษาประเทศเวียดนาม มีที่มาจากความมุ่งมั่นและความชัดเจนของผู้นำ
โดยรัฐเป็นผู้กำหนดทิศทางให้มีการแบ่งหน้าที่แข่งกันทำงาน ปฏิบัติตามมาตรฐานชาติ โดยใช้
ยุทธศาสตร์ท้องถิ่นสอดคล้องกับนโยบายด้านการศึกษาของเวียดนาม *กระทรวงศึกษาธิการและการ
ฝึกอบรมของเวียดนามได้กำหนดเป้าหมายในการเพิ่มจำนวนนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั้งในระดับ
ปริญญาโทและปริญญาเอกเพื่อทำหน้าที่หนังสือในระดับอุดมศึกษาระหว่างปี ค.ศ. 2007 – 2020*
ส่งเสริมความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาต่างประเทศเพื่อพัฒนาโครงการฝึกอบรมที่เป็น
มาตรฐานสากล กระตุ้นให้มีการลงทุนด้านการศึกษาและฝึกอบรมและนำเข้าหลักสูตรจาก
ต่างประเทศเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา

จากนโยบายการจัดการศึกษาที่ผ่านมาของประเทศเวียดนามผลกระทบที่เป็นปัญหา
ของการจัดการศึกษายังไม่ตรงกับความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่จะตอบสนองต่อการ
พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปัจจุบันคือนักเรียน นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับ
มหาวิทยาลัยและได้คะแนนสูงๆ นั้นเก่งทฤษฎี แต่เมื่อเริ่มต้นทำงาน ไม่สามารถที่จะปฏิบัติงานได้
ต้องเริ่มต้นเรียนรู้การปฏิบัติงานใหม่เนื่องจากไม่สามารถนำความรู้ในช่วงที่เรียนมหาวิทยาลัยมาปรับ
ใช้ในการปฏิบัติงาน รวมทั้งการใช้ชีวิตประจำวันได้ ผลกระทบจากปัญหาดังกล่าว มีสาเหตุมาจาก

หลักสูตรการเรียนการสอนของประเทศเวียดนามเน้นทฤษฎีมากกว่าปฏิบัติ หรือมีการฝึกปฏิบัติแต่ค่อนข้างน้อย ดังนั้นเมื่อเรียนทฤษฎีเป็นหลัก ทำให้ผู้เรียนส่วนใหญ่ต้องเรียนแบบท่องจำโดยไม่สามารถอธิบายเชื่อมโยง และประยุกต์ใช้ได้

กระทรวงการศึกษาและการอบรม (MOET) ของประเทศเวียดนามยอมรับและตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว จากการวิจัยร่วมกันระหว่างนักวิจัยและอาจารย์ผู้สอน พบว่าถ่วงน้ำหนักด้านทฤษฎีทำให้นักเรียน นักศึกษาของเวียดนามเรียนหนักมาก ปัจจุบันมีการทดลองนำแนวทางการปฏิบัติเข้ามาให้สอดคล้องกับหนังสือเรียนให้มีน้ำหนักของทฤษฎีและปฏิบัติในสัดส่วน 50:50

ประเทศเวียดนามโดยกระทรวงการศึกษาและการอบรมเริ่มดำเนินนโยบายปฏิรูปการศึกษาครั้งใหม่ใน 2 ประเด็น ประเด็นแรกคือการปรับเปลี่ยนเนื้อหาในหนังสือทุกระดับ ประเด็นที่สองจะเป็นการปฏิวัติการศึกษาทุกระดับในเวียดนาม ปี ค.ศ.2014 เป็นต้นไป

นโยบายด้านการศึกษาของประเทศไทยเน้นเรื่องคุณภาพ โอกาส และการมีส่วนร่วมของนักเรียนนักศึกษา คือ 1) เร่งพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของผู้เรียนให้สูงขึ้น 2) เร่งผลิตและพัฒนาครูให้เป็นครูดีและเก่ง มีจิตวิญญาณความเป็นครู แก้ปัญหาการขาดแคลนครู 3) เร่งเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา โดยมุ่งเน้นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความคล่องตัว มีอิสระในการบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) เร่งสร้างโอกาสทางการศึกษาให้ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต 5) เร่งการผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ โดยเฉพาะกำลังคนระดับกลางด้านช่างฝีมือและกำลังคนระดับสูงด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสาขาต่าง ๆ ที่ขาดแคลน

4) ทิศทางความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างไทย – เวียดนาม

ประเทศไทยเน้นความร่วมมือกับเวียดนามในการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาระดับระดับต่าง ๆ การสร้างเครือข่ายและการแลกเปลี่ยนผู้เชี่ยวชาญ บุคลากรด้านการศึกษา และข้อมูลการศึกษาทุกรูปแบบ รวมทั้งความร่วมมือในสาขาเทคโนโลยีและสารสนเทศ คอมพิวเตอร์ คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ คหกรรมศาสตร์ และการพัฒนาหลักสูตร ตลอดจนการจัดประชุม/สัมมนา การศึกษาดูงานในสาขาที่เชี่ยวชาญ การให้ทุนการศึกษาและด้านการอบรมเด็กที่มีความสามารถพิเศษ สอดคล้องกับนโยบายด้านการต่างประเทศของไทย ในการพัฒนาความสัมพันธ์ทุกมิติและทุกระดับ ส่งเสริมความร่วมมือทุกสาขาภายใต้กรอบความร่วมมือ และสร้างความแข็งแกร่งบรรลุการจัดตั้งประชาคมอาเซียน

ในส่วนของประเทศเวียดนามเน้นการปฏิรูปเศรษฐกิจและสังคมตามนโยบาย “โด่ยเหมย” (Doi Moi) ความร่วมมือด้านการศึกษาส่วนใหญ่เป็นความร่วมมือในระดับอุดมศึกษาความร่วมมือส่วนใหญ่จำกัดอยู่ในระดับสถาบันการศึกษาเท่านั้นสอดคล้องกับนโยบายด้านการต่างประเทศของเวียดนามที่เน้นการสร้างความสัมพันธ์แบบพหุภาคีและหลากหลาย

การศึกษาเปรียบเทียบกับไทย – เวียดนาม จากข้อมูลพื้นฐานไทยและเวียดนามเป็นประเทศกำลังพัฒนาจากดัชนีการพัฒนามนุษย์อยู่ในระดับกลาง โดยเวียดนามมีความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่และอัตราการเพิ่มประชากรสูงอย่างต่อเนื่องเมื่อเปรียบเทียบกับไทยที่แนวโน้มการ

เพิ่มของประชากรข้างล่างแต่ผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ภาวะของประชากรมีผลต่อการพัฒนาในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการศึกษา ดังนั้นจากนโยบายการศึกษา วิสัยทัศน์ทางการศึกษา ปรัชญา/ปณิธาน/อุดมคติ และระบบการศึกษาของทั้งสองประเทศที่มีความแตกต่างกัน แต่อยู่บนพื้นฐานของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ปัจจุบันมีการศึกษาแนวทางการร่วมมือในการผสมผสานยุทธศาสตร์และนโยบายเพื่อกำหนดทิศทางการความสัมพันธ์ เพื่อพัฒนาความร่วมมือด้านการศึกษาไทย - เวียดนามต่อไป

2.3 ยุทธศาสตร์ นโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือด้านการศึกษาไทยเวียดนาม

2.3.1 แผนการศึกษาแห่งชาติ

แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พุทธศักราช 2552-2559)

กำหนดแนวนโยบายส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศึกษา พัฒนาความเป็นสากลของการศึกษา เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน และเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ขณะเดียวกัน สามารถอยู่ร่วมกันกับพลโลกอย่างสันติสุข มีการพึ่งพาอาศัยเกื้อกูลกัน มีเป้าหมายความร่วมมือทางการศึกษากับสมาชิกอาเซียนและนานาชาติมากขึ้น มีการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน พัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาที่เป็นสากล เป็นศูนย์กลางหรือศูนย์เครือข่ายทางการศึกษาของภูมิภาค ที่มีศักยภาพเป็นที่ยอมรับในระดับอาเซียนและนานาชาติ ตลอดจนแรงงานกับนานาชาติมากยิ่งขึ้น มีกรอบการดำเนินงาน 7 ด้านคือ

- 1) ส่งเสริมการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการศึกษา การวิจัยและพัฒนา และการฝึกอบรมนานาชาติในภูมิภาค (Regional Education Hub) ในสาขาที่มีศักยภาพในการแข่งขัน โดยสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาเข้ามามีบทบาทสำคัญ
- 2) ส่งเสริมความร่วมมือด้านการศึกษากับประเทศต่างๆ รวมทั้งองค์กรระหว่างประเทศในภูมิภาคและระดับสากล
- 3) ส่งเสริมสนับสนุนองค์กรและสถาบันการศึกษาของประเทศ ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางเครือข่ายการศึกษาระหว่างประเทศ ทั้งในประชาคมอาเซียน ระดับภูมิภาคและระดับสากล
- 4) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาการศึกษา และการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ผู้เรียน ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาระหว่างประเทศ การเชื่อมโยงภูมิปัญญาไทยกับภูมิปัญญาสากล รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ทักษะ และมีบทบาทด้านการศึกษาในองค์กรระหว่างประเทศ
- 5) กำหนดมาตรการทั้งเชิงรับและเชิงรุก เพื่อเป็นการเปิดเสรีทางการค้าและบริการด้านการศึกษา ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี รวมทั้งเตรียมความพร้อมด้านคน เงิน เทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสาร และความรู้ เพื่อเข้าสู่เศรษฐกิจฐานความรู้ในกระแสโลกาภิวัตน์อย่างรู้เท่าทัน
- 6) ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาสากลเป็นภาษาที่สอง ตั้งแต่ระดับขั้นพื้นฐาน และการเรียนรู้ภาษาที่สาม เช่น ภาษาเพื่อบ้านในกลุ่มประเทศอาเซียน ภาษาที่สนใจ เป็นต้น เพื่อให้สามารถสื่อสารได้ และเปิดโลกทัศน์การเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ไร้พรมแดน
- 7) ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาจัดหลักสูตรนานาชาติ หรือหลักสูตรสมทบ หลักสูตรร่วมกับสถาบันต่างประเทศ สื่อความเป็นสากลของการศึกษา และรองรับตลาดแรงงานนานาชาติ

2.3.2 ยุทธศาสตร์ความร่วมมือด้านการศึกษาไทย – เวียดนาม ในกรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางวิชาการระดับอุดมศึกษากับ ประเทศเพื่อนบ้าน (กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ เวียดนาม) ของสำนักคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)

วิสัยทัศน์

มุ่งเป็นส่วนหนึ่งส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการและทักษะทางวิชาชีพตามมาตรฐานสากลสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนของภูมิภาค

มุ่งเป็นส่วนหนึ่งส่วนเพื่อความเป็นเลิศของอุดมศึกษาให้ได้มาตรฐานสากลระหว่างไทยกับเวียดนาม

วิสัยทัศน์กลาง: ไทยเป็นศูนย์กลางความเป็นเลิศทางอุดมศึกษาของภูมิภาค

ค่านิยมร่วม

ดำเนินความร่วมมือแบบหุ้นส่วน มุ่งเน้นความเป็นเลิศ ยกระดับวิชาการสู่มาตรฐานสากล

พันธกิจ

1. เสริมสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศไทยกับประเทศเวียดนามเพื่อนำไปสู่แนวทางการสร้างความเป็นหุ้นส่วน
2. พัฒนารูปแบบและกลไกการดำเนินความร่วมมือแบบเป็นหุ้นส่วนทางวิชาการระดับอุดมศึกษาระหว่างกันให้มีประสิทธิภาพ
3. พัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพของบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง รวมถึงปรับปรุงการเรียนการสอนและหลักสูตรให้มีคุณภาพและเป็นมาตรฐานสากล
4. พัฒนาระบบบริหารจัดการภายในของหน่วยงานด้านอุดมศึกษาไทย รวมถึงกฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

เป้าประสงค์รวม

1. เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและหลักสูตรให้เป็นที่ยอมรับตามมาตรฐานสากล รวมถึงเสริมสร้างบุคลากรที่มีขีดความสามารถเฉพาะทางให้ก้าวทันกระแสการเปลี่ยนแปลงของภูมิภาคและของโลก
2. เพื่อปรับปรุงระบบบริหารจัดการภายใน รวมถึงแก้กฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมให้การดำเนินกิจกรรมทางวิชาการมีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ
3. เพื่อให้นักศึกษาและบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ความเข้าใจอันดีระหว่างกันในทุกด้าน ซึ่งจะนำไปสู่การดำเนินความร่วมมือที่ยั่งยืน
4. เพื่อส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือที่ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อคุณภาพทางวิชาการ

ตารางที่ 3 ยุทธศาสตร์ความร่วมมือด้านการศึกษาไทย – เวียดนาม

ประเด็นยุทธศาสตร์/เป้าหมาย/ตัวชี้วัด	แผนงาน	ตัวชี้วัด
<p>ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1</p> <p>การพัฒนาด้านวิชาการให้มีความโดดเด่นและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล</p> <p>เป้าหมาย</p> <p>สถาบันอุดมศึกษาไทยมีหลักสูตรที่โดดเด่น บุคลากรมีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง และเป็นที่ยอมรับในระดับสากล</p> <p>ตัวชี้วัด</p> <p>จำนวนนักศึกษาเวียดนามในสถาบันอุดมศึกษาไทย มีจำนวนเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 20 (+จำนวนนักศึกษาไทยไทยที่ไปเวียดนาม งานวิจัย ผลงานทางวิชาการ โครงการที่ทำร่วมกัน ส่งเสริม การตีพิมพ์ผลงานทางวิชาการที่ได้รับการยอมรับ Ranking มหาวิทยาลัยที่เพิ่มขึ้น ฯลฯ)</p>	<p>1.1 การพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของบุคลากร</p> <p>1.2 การเปิดหลักสูตรนานาชาติหรือหลักสูตรร่วม (joint degree) ร่วมกับสถาบันอุดมศึกษา ใน ประเทศเวียดนาม</p> <p>- ร่วมกันพัฒนาหลักสูตรที่มีมาตรฐานเดียวกัน</p> <p>1.3 การพัฒนาระบบเชื่อมโยงฐานข้อมูลทาง การศึกษาและวิจัย</p> <p>1.4 การพัฒนาวารสารทางวิชาการของอุดมศึกษา ไทยให้ได้มาตรฐานสากล</p>	<p>ร้อยละ 10 ของบุคลากรทางการศึกษาจบการศึกษา ในระดับที่สูงขึ้นและตรงกับสาขาวิชาที่รับผิดชอบ</p> <p>สถาบันอุดมศึกษาไทยมีหลักสูตรนานาชาติ ครอบคลุมทุกสาขาวิชา (ตาม ISCED) ภายในปี พ.ศ. 2559</p> <p>- เกณฑ์ร่วมกันด้านมาตรฐานภาษาอังกฤษ</p> <p>- ตัวชี้วัดควรเน้นคุณภาพและการบริหารจัดการ มากกว่าจำนวนหลักสูตรนานาชาติ</p> <p>สถาบันอุดมศึกษาไทยสามารถเข้าถึงฐานข้อมูลทาง การศึกษาและวิจัยทั้งของภายในและภายนอก ประเทศได้อย่างน้อยสถาบันละ 15 ฐานข้อมูล</p> <p>จำนวนวารสารของสถาบันอุดมศึกษาไทยที่ได้ มาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น</p>
<p>ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2</p> <p>การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนไทยและ เวียดนาม</p> <p>เป้าหมาย</p> <p>ภาคเอกชนไทยและเวียดนามมีส่วนร่วมในการ</p>	<p>2.1 การดำเนินกิจกรรมทางวิชาการร่วมกับ ภาคเอกชน</p>	<p>จำนวนหน่วยงานของภาคเอกชนไทยและเวียดนาม ที่เข้าร่วมโครงการอย่างน้อย 10 แห่งต่อปี</p> <p>- จำนวนสถาบันอุดมศึกษาไทยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม/ดำเนินการ กับหน่วยงานภาคเอกชน</p>

ประเด็นยุทธศาสตร์/เป้าหมาย/ตัวชี้วัด	แผนงาน	ตัวชี้วัด
<p>ดำเนินกิจกรรมทางวิชาการ</p> <p><u>ตัวชี้วัด</u></p> <p>นักศึกษาและบุคลากรไทยและเวียดนามได้รับความรู้และประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการที่สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการร่วมกับภาคเอกชน</p>		<p>- จำนวนกิจกรรมของสถาบันอุดมศึกษาที่ดำเนินการกับหน่วยงานภาคเอกชน</p>
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3		
<p>การพัฒนากระบวนการจัดการภายในเพื่อรองรับนักศึกษาต่างชาติ</p> <p><u>เป้าหมาย</u></p> <p>สถาบันอุดมศึกษาไทยมีบรรยากาศที่เป็นนานาชาติและดำเนินงานอย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ</p> <p><u>ตัวชี้วัด</u></p>	<p>3.1 การปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการรับเข้าและการแลกเปลี่ยนนักศึกษาอาจารย์และบุคลากร</p>	<p>สถาบันอุดมศึกษาไทยมีกฎระเบียบที่เอื้อต่อการรับเข้าและการแลกเปลี่ยนนักศึกษา อาจารย์ และบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 50</p>
<p>ร้อยละ 10 ของสถาบันอุดมศึกษาไทยมีการปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในการผลักดันให้ประเทศเป็น Education Hub</p>	<p>3.2 การส่งเสริมความเป็นสถาบัน การศึกษานานาชาติ</p>	<p>สถาบันอุดมศึกษาไทยไม่น้อยกว่า 20 แห่งมีแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมความเป็นนานาชาติของสถาบัน</p>
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4		
<p>การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจระหว่างไทยกับเวียดนามในทุกมิติ</p> <p><u>เป้าหมาย</u></p> <p>นักศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาของไทยและ</p>	<p>4.1 การประชาสัมพันธ์เชิงรุก</p>	<p>1. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา/สถาบันอุดมศึกษาไทยมีการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์หลักสูตรปีละไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง</p> <p>2. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา/สถาบันอุดมศึกษาไทยมีช่องทางการประชาสัมพันธ์ ไม่</p>

ประเด็นยุทธศาสตร์/เป้าหมาย/ตัวชี้วัด	แผนงาน	ตัวชี้วัด
<p>เวียดนามได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมระหว่างกัน</p> <p><u>ตัวชี้วัด</u></p> <p>สถาบันอุดมศึกษาไทยและเวียดนามมีการดำเนินกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการระหว่างกันเพิ่มมากขึ้น</p>	<p>4.2 การจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจรวมทั้งด้านศิลปวัฒนธรรม เกี่ยวกับเวียดนามให้แก่ นักศึกษาและบุคลากรไทย</p> <p>- ไทยควรให้ความสนใจข่าวหรือเรื่องทั่วไปของ เวียดนาม</p> <p>- เสนอให้มีการจัดตั้ง Thai-Vietnam Studies Centre ทั้งในประเทศไทยและเวียดนาม</p>	<p>น้อยกว่า 3 ช่องทาง</p> <p>จำนวนนักศึกษาและบุคลากรที่เข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่า 200 คนต่อปี</p>
<p>ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5</p> <p>การสร้างและขยายความร่วมมือหุ้นส่วนเชิงยุทธศาสตร์ไทย-เวียดนาม</p> <p><u>เป้าหมาย</u></p> <p>สถาบันอุดมศึกษาไทยและเวียดนามมีการปรับความร่วมมือทางวิชาการจากลักษณะผู้ให้-ผู้รับเป็นลักษณะหุ้นส่วนเชิงยุทธศาสตร์</p> <p><u>ตัวชี้วัด</u></p> <p>จำนวนสถาบันอุดมศึกษาไทยและเวียดนาม และ/หรือหน่วยงานด้านการอุดมศึกษาที่มีการดำเนินกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการ</p>	<p>5.1 การจัดทำแนวทางการสร้างและขยายความร่วมมือหุ้นส่วนเชิงยุทธศาสตร์ไทย-เวียดนาม</p>	<p>สถาบันอุดมศึกษาไทยมีกรอบแนวทางการดำเนินกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการกับเวียดนามอย่างเป็นรูปธรรม</p>
<p>ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1</p> <p><u>เป้าหมาย</u></p>	<p>การพัฒนาด้านวิชาการให้มีความโดดเด่นและเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ</p> <p>สถาบันอุดมศึกษาไทยมีหลักสูตรที่โดดเด่น บุคลากรมีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง และเป็นที่ยอมรับในระดับสากล</p>	

ตัวชี้วัด

จำนวนนักศึกษาเวียดนามในสถาบันอุดมศึกษาไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 20

แผนงาน	วัตถุประสงค์	กลยุทธ์	โครงการ/งาน	ผลลัพธ์หลัก (KRAs)/ตัวชี้วัด
การพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของบุคลากร	เพื่อพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของบุคลากรให้เป็นที่ยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ	ส่งเสริมให้บุคลากรสายวิชาการได้มีโอกาสพัฒนาทักษะทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง	โครงการจัดหาแหล่งทุนการศึกษา/ฝึกอบรม โครงการแลกเปลี่ยนอาจารย์ โครงการวิจัยร่วม โครงการฝึกอบรมภาษาอังกฤษ	ร้อยละ 10 ของบุคลากรทางการศึกษาจบการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นและตรงกับสาขาวิชาที่รับผิดชอบ
การเปิดหลักสูตรนานาชาติ	เพื่อให้มีหลักสูตรนานาชาติที่หลากหลายและตรงต่อความต้องการของเวียดนาม	สร้างหลักสูตรนานาชาติที่ตรงกับความต้องการของเวียดนาม	โครงการวิเคราะห์บริบททางการศึกษาและตลาดแรงงานของประเทศเวียดนามเพื่อประกอบการจัดทำหลักสูตรนานาชาติ โครงการจัดทำหลักสูตรนานาชาติ	สถาบันอุดมศึกษาไทยมีหลักสูตรนานาชาติครอบคลุมทุกสาขาวิชา (ตาม ISCED) ภายในปี พ.ศ. 2559
การพัฒนาระบบเชื่อมโยงฐานข้อมูลทางการศึกษาและวิจัย	เพื่อให้นักศึกษาและบุคลากรสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าและวิจัย	กำหนดนโยบายให้สถาบันอุดมศึกษามีการเชื่อมโยงฐานข้อมูลงานวิจัยทั้งในและนอกประเทศ	โครงการเชื่อมโยงฐานข้อมูลทางการศึกษาและการวิจัยทั้งในและต่างประเทศ	สถาบันอุดมศึกษาไทยสามารถเข้าถึงฐานข้อมูลทางการศึกษาและการวิจัยทั้งของภายในและภายนอกประเทศได้อย่างน้อยสถาบันละ 15 ฐานข้อมูล

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2
เป้าหมาย

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนไทยและเวียดนาม
ภาคเอกชนไทยและเวียดนามมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางวิชาการ

ตัวชี้วัด นักศึกษาและบุคลากรไทยได้รับความรู้และประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการที่สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการร่วมกับภาคเอกชน

แผนงาน	วัตถุประสงค์	กลยุทธ์	โครงการ/งาน	ผลลัพธ์หลัก (KRAs)/ตัวชี้วัด
การดำเนินกิจกรรมทางวิชาการร่วมกับภาคเอกชน	เพื่อส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมทางวิชาการ เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เรียนรู้การทำงานจากภาคเอกชน	โน้มน้าวให้ภาคเอกชนเห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับเมื่อเข้ามาดำเนินกิจกรรมทางวิชาการกับสถาบันอุดมศึกษา	โครงการสหกิจศึกษา โครงการอบรมให้ความรู้นักศึกษาเกี่ยวกับประเทศเวียดนามในมุมมองเชิงธุรกิจโดยภาคเอกชนไทยในเวียดนาม การจัดการแหล่งทุนการศึกษาและฝึกอบรม	จำนวนหน่วยงานของภาคเอกชนไทยและเวียดนามที่เข้าร่วมโครงการอย่างน้อย 10 แห่งต่อปี

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3
เป้าหมาย
ตัวชี้วัด

การพัฒนาระบบบริหารจัดการภายในเพื่อรองรับนักศึกษาต่างชาติ
สถาบันอุดมศึกษาไทยมีบรรยากาศที่เป็นนานาชาติและดำเนินงานอย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ
ร้อยละ 10 ของสถาบันอุดมศึกษาไทยมีการปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในด้านการผลักดันให้ประเทศเป็น Education Hub

แผนงาน	วัตถุประสงค์	กลยุทธ์	โครงการ/งาน	ผลลัพธ์หลัก (KRAs)/ตัวชี้วัด
--------	--------------	---------	-------------	------------------------------

การปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการรับเข้าและการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและอาจารย์	เพื่อให้การรับเข้าและแลกเปลี่ยนอาจารย์และนักศึกษาให้มีความคล่องตัวและเอื้อต่อการเข้ามาทำงานและศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาไทย	ประชุมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	โครงการประชุมหารือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงกฎระเบียบ	สถาบันอุดมศึกษาไทยมีกฎระเบียบที่เอื้อต่อการรับเข้าและการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและอาจารย์คิดเป็นร้อยละ 50
การส่งเสริมความเป็นสถาบันการศึกษานานาชาติ	เพื่อดึงดูดนักศึกษาและอาจารย์ชาวเวียดนามให้เข้ามาศึกษาต่อและดำเนินกิจกรรมทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาไทย	เร่งรัดให้สถาบันอุดมศึกษาไทยจัดทำแผนส่งเสริมความเป็นสากลของสถาบันอุดมศึกษาและสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง	โครงการจัดทำแผนส่งเสริมความเป็นสากลของสถาบันอุดมศึกษาไทย โครงการอบรมทักษะที่จำเป็นของนักวิเทศสัมพันธ์	สถาบันอุดมศึกษาไทยไม่น้อยกว่า 20 แห่งมีการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมความเป็นนานาชาติของสถาบัน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4
เป้าหมาย

ตัวชี้วัด

การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจระหว่างไทยกับเวียดนามในทุกมิติ
นักศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาของไทยและเวียดนามได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรม
ระหว่างกัน
สถาบันอุดมศึกษาไทยและเวียดนามมีการดำเนินกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการระหว่างกันเพิ่มมากขึ้น

แผนงาน	วัตถุประสงค์	กลยุทธ์	โครงการ/งาน	ผลลัพธ์หลัก (KRAs)/ตัวชี้วัด
การประชาสัมพันธ์เชิงรุก	เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาไทยเป็นที่รู้จักและดึงดูดให้นักศึกษาเวียดนามเข้ามา	ดำเนินการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ ทั้งใน	โครงการจัดนิทรรศการการศึกษาไทยในประเทศเวียดนาม โครงการจัดสรรทุนการศึกษาให้นักศึกษา	สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา/สถาบันอุดมศึกษาไทยมีการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์หลักสูตร

แผนงาน	วัตถุประสงค์	กลยุทธ์	โครงการ/งาน	ผลลัพธ์หลัก (KRAs)/ตัวชี้วัด
	ศึกษาต่อในประเทศไทย	ประเทศไทย และ ประเทศเวียดนาม	เวียดนาม โครงการสร้างช่องทางการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบสังคมออนไลน์ (Social Network) โครงการจัดตั้งหน่วยงานกลางที่ดูแลข้อมูลข่าวสารของประเทศไทย การจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาเป็นภาษาอังกฤษ การจัดทำเว็บไซต์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของประเทศไทย สิ่งอำนวยความสะดวกในการศึกษาและแหล่งท่องเที่ยวเป็นภาษาอังกฤษ โครงการพัฒนาระบบถ่ายโอนหน่วยกิต *ถ่ายโอนหน่วยกิต ควรไปอยู่ปรับปรุงภายใน	ปีละไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา/สถาบันอุดมศึกษาไทยมีช่องทางการประชาสัมพันธ์ไม่น้อยกว่า 3 ช่องทาง
การจัดกิจกรรม เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ เวียดนาม ให้แก่นักศึกษา และบุคลากรไทย	เพื่อให้ นักศึกษา และ บุคลากรทางการศึกษาของ ไทยเข้าใจบริบททางสังคม และวัฒนธรรมเวียดนาม มี มุมมองและปฏิบัติต่อชาว เวียดนามอย่างเท่าเทียมและเป็นมิตร	เสริมสร้างความรู้ เกี่ยวกับ ประเทศ เวียดนามผ่านการจัด กิจกรรมและโครงการ ต่างๆ	โครงการจัดกิจกรรม/นิทรรศการเนื่องในวันสำคัญ ต่างๆ ของเวียดนาม โครงการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม โครงการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับเวียดนาม	จำนวนนักศึกษาและบุคลากรของ สถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่า 200 คนต่อปี

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5
เป้าหมาย

การสร้างและขยายความร่วมมือหุ้นส่วนเชิงยุทธศาสตร์ไทย-เวียดนาม
สถาบันอุดมศึกษาไทยและเวียดนามมีการปรับความร่วมมือทางวิชาการจากลักษณะผู้ให้-ผู้รับเป็นลักษณะหุ้นส่วนเชิงยุทธศาสตร์

ตัวชี้วัด

จำนวนสถาบันอุดมศึกษาไทยและเวียดนาม และ/หรือหน่วยงานด้านการอุดมศึกษาที่มีการดำเนินกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการระหว่างกันเพิ่มขึ้นร้อยละ 10

แผนงาน	วัตถุประสงค์	กลยุทธ์	โครงการ/งาน	ผลลัพธ์หลัก (KRAs)/ตัวชี้วัด
การจัดทำแนวทางการสร้างและขยายความร่วมมือหุ้นส่วนเชิงยุทธศาสตร์ไทย-เวียดนาม	เพื่อกำหนดทิศทางการดำเนินความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยกับเวียดนามให้มีความชัดเจนและต่อเนื่อง	จัดทำแผนการดำเนินความร่วมมือกับประเทศไทย เวียดนามให้มีความชัดเจน	โครงการประชุมจัดทำแผนและทิศทางความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทย การประชุมหารือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเป็นประจำ การจัดตั้งคณะทำงานร่วม	สถาบันอุดมศึกษาไทยมีกรอบแนวทางการดำเนินกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการกับเวียดนามอย่างเป็นรูปธรรม

2.3.3 แผนพัฒนาการศึกษาของเวียดนามปี ค.ศ. 2011 – 2020

แผนพัฒนาการศึกษาของเวียดนามปี ค.ศ. 2011-2020 มีเนื้อหาสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ในระยะ 10 ปี (2011-2020) ตามทิศทางที่พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามได้วางเอาไว้หลังการประชุมสมัชชาใหญ่ของพรรคครั้งที่ 11 ในเดือนมกราคม ปี ค.ศ. 2011 โดยแผนการดังกล่าวนี้ได้กำหนดทิศทางและเป้าหมายในการพัฒนาประเทศในช่วงทศวรรษข้างหน้าดังต่อไปนี้ รัฐบาลเวียดนามมองแนวโน้มของการพัฒนาของโลกว่าจะมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และอาจจะเกิดความผันผวนอย่างไม่คาดหมายได้ตลอดเวลา แต่คาดว่าแนวโน้มใหญ่ของการพัฒนาเศรษฐกิจของโลกจะมีลักษณะดังต่อไปนี้ 1) เทคโนโลยี จะเป็นกลจักรสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจในยุคปัจจุบัน จะมีการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด เศรษฐกิจจะเป็นแบบอาศัยความรู้เป็นฐาน (Knowledge-based economy) จะมีการใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น จะมีการพัฒนาเศรษฐกิจรักษาสิ่งแวดล้อม (Green economy) 2) เศรษฐกิจของประเทศต่างๆ จะมีการเชื่อมโยงกันมากขึ้นเรื่อยๆ กระบวนการในการผลิตจะเป็นสากลมากขึ้น กำลังแรงงานก็จะมีลักษณะข้ามชาติเป็นสากลมากขึ้น ในสถานการณ์เช่นนี้ การแข่งขันในทางเศรษฐกิจก็จะรุนแรงขึ้นด้วย 3) เศรษฐกิจที่เติบโตขึ้นมาใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จีน และ อินเดีย จะมีบทบาทในโลกมากขึ้น ซึ่งนั่นจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงดุลยภาพของความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการเมืองของโลกด้วยเช่นกัน ในระดับภูมิภาคนั้น กลุ่มสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน จะผสานกันมากขึ้น ลักษณะเช่นนี้ด้านหนึ่งก็จะส่งผลดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติสมาชิก แต่ด้านหนึ่งก็จะมีความเสี่ยงของประเทศที่อาจจะได้รับผลกระทบจากการผสานเศรษฐกิจเข้ากับกลุ่มอาเซียน

หลังจากวิกฤตเศรษฐกิจรอบล่าสุดในปี ค.ศ. 2008 เศรษฐกิจโลกกลับมาฟื้นตัวอย่างช้าๆ และเต็มไปด้วยความขัดแย้ง หนี้สาธารณะเพิ่มขึ้นกลายเป็นปัญหาทางการเงินในหลายที่อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากความพยายามในการแก้ไขปัญหาวิกฤตก่อนหน้าในประเทศตะวันตกทั้งในสหรัฐอเมริกา และ ยุโรป เวียดนามตั้งเป้าจะพัฒนาเศรษฐกิจเป็นประเทศอุตสาหกรรมที่ทันสมัยในปี ค.ศ. 2020 และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว รัฐบาลเวียดนามมีภารกิจที่จะต้องฝ่าฟันให้ได้ 3 ประการคือ 1) จะต้องพัฒนาเศรษฐกิจระบบสังคมนิยมแบบตลาด (Socialist-oriented Market Economy) ให้ได้ กล่าวคือจะต้องสร้างสภาพแวดล้อมของการแข่งขันทางเศรษฐกิจที่สมบูรณ์แบบ และมีการปฏิรูประบบการบริหารเศรษฐกิจเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด 2) ต้องเร่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ได้คุณภาพสูงขึ้น โดยผ่านระบบการศึกษาและเทคโนโลยี 3) จะต้องสร้างโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างครบถ้วน จะต้องมีการที่ทันสมัยสร้างโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่สำหรับภาคเมือง สร้างระบบการขนส่งที่เพียงพอ เพื่อเชื่อมโยงภูมิภาคต่างๆ ของประเทศเข้าด้วยกัน รัฐบาลเวียดนามมุ่งเน้นการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ และการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจนั้นมุ่งไปใน 5 แนวทางดังนี้

1) เร่งกระบวนการพัฒนาอุตสาหกรรมและความทันสมัย ส่งเสริมอุตสาหกรรมและภาคบริการให้มีสัดส่วนในผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศให้มากยิ่งขึ้น แต่ในยุทธศาสตร์ระยะยาวก็ต้องสร้างภาคเกษตรเพื่อให้เป็นฐานให้กับความมั่นคงทางสังคม สร้างความมั่นคงทางอาหารและส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกร

2) ปรับโครงสร้างทางการผลิตและการบริการ โดยการเน้น supporting industry และการบริการคุณภาพสูง เพื่อให้เวียดนามมีผลิตภัณฑ์ที่แข่งขันได้ในตลาดโลก ใช้เทคโนโลยีในการปรับปรุงการผลิตภาคเกษตร สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรและเพิ่มผลผลิตต่อไร่เฉลี่ยให้สูงขึ้น

3) ปรับโครงสร้างวิสาหกิจ ปรับปรุงรัฐวิสาหกิจ และพัฒนาวิสาหกิจเอกชน เพื่อให้สามารถเพิ่มศักยภาพในการผลิต มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

4) ให้ความสำคัญกับตลาดภายในประเทศให้มากขึ้น สร้างเครือข่ายการกระจายสินค้าภายในประเทศให้มากขึ้น เพื่อใช้เป็นฐานในการเข้าถึงตลาดโลก เพิ่มตลาดส่งออกให้มากขึ้น และหาประโยชน์จากความตกลงการค้าเสรีให้มากขึ้น

5) ปรับปรุงกลไกการลงทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการลงทุน รัฐจะเน้นการลงทุนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม สนับสนุนการผลิตที่มีมูลค่าเพิ่ม และบรรดาอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีที่สะอาด จำกัดอุตสาหกรรมเหมืองแร่ และอุตสาหกรรมที่ใช้พื้นที่และพลังงานมาก และละทิ้งการลงทุนในเทคโนโลยีต่ำซึ่งทำลายสิ่งแวดล้อม

โดยสรุปแล้วทิศทางการพัฒนาของเวียดนามจะเปลี่ยนจากเศรษฐกิจที่เติบโตจากการพึ่งพิงเงินลงทุนจำนวนมาก ใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และ ทรัพยากรบุคคลคุณภาพต่ำ ไปสู่เศรษฐกิจที่เติบโตอย่างมีคุณภาพที่อาศัยเทคโนโลยี ใช้ทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพสูงและใช้ทักษะการจัดการที่ทันสมัย รัฐบาลเวียดนามได้เป้าหมายระยะสั้นในปีแรกของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา 2011-2020 เอาไว้ดังนี้

1) สร้างเสถียรภาพเศรษฐกิจมหภาคและควบคุมเงินเฟ้อ 2) เริ่มต้นปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจและเปลี่ยนแบบแผนความเติบโตทางเศรษฐกิจ 3) สร้างเงื่อนไขที่เอื้อต่อการลงทุนในการผลิต พัฒนาธุรกิจ และขยายตลาด 4) เน้นการพัฒนาภาคสังคมเพื่อลดความยากจนและการสร้างงาน 5) กระตุ้นกลไกทางการจัดการ ผสานภาคส่วนทางเศรษฐกิจต่างๆเข้าด้วยกัน ทบทวนแผนการกระจายอำนาจเพื่อให้มั่นใจว่าการบริหารจัดการจากส่วนกลางในส่วนของการดำเนินงานตามแผนพัฒนาต่างๆ นั้นเป็นไปอย่างเข้มแข็งพอ

โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสร้างแรงงานที่มีฝีมือและทักษะเพื่อรองรับการพัฒนาประเทศด้านอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี

ทั้งนี้กระทรวง ศึกษาธิการและการฝึกอบรมของเวียดนามได้กำหนดเป้าหมายในการเพิ่มจำนวนนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาจากจำนวน 118 คน ต่อจำนวนประชากร 10,000 คน เป็น 200 คน ในปี ค.ศ.2010 และ 300 คน ในปี ค.ศ. 2020 และเพิ่มจำนวนผู้ลงทะเบียนในระดับปริญญาโทจากจำนวน 11,727 คน เป็น 38,000 คน และเพิ่มนักศึกษาระดับปริญญาเอกจาก 3,870 คน เป็น 15,000 คน ภายในปี ค.ศ.2010 (พ.ศ.2553) นอกจากนี้เป้าหมายในการพัฒนาและปฏิรูปการศึกษา เพื่อตอบสนองนโยบายการพัฒนาทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศแล้ว เวียดนามยังมุ่งปรับระบบการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกอีกด้วย

รัฐบาลและชาวเวียดนามเชื่อว่า การศึกษาสามารถเปลี่ยนแปลงประเทศได้ (Education can change the country) รัฐบาลและประเทศ แม้รัฐธรรมนูญของเวียดนามเองถือว่าการศึกษาคือความสำคัญอย่างสูง จึงลงทุนทางการศึกษาที่รัฐบาลจึงลงทุนใหม่ให้เงินกับมหาวิทยาลัยแห่งชาติเพิ่มขึ้นจากเดิม 50 ใน 1623 โครงการ คือ ลงทุนในระดับปริญญาตรี 16

สาขา และระดับบัณฑิตศึกษา 23 สาขา ทั้งการสอน การวิจัย อุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ เพื่อให้มหาวิทยาลัยแห่งชาติเป็นมหาวิทยาลัยที่มีมาตรฐานนานาชาติ สามารถแข่งขันกับโลกได้โดยไม่ต้องพึ่งคนอื่น แต่สร้างความแข็งแกร่งขึ้นในประเทศเอง เช่นเดียวกับจีนที่เลือกมหาวิทยาลัยหลัก (Key universities) ประมาณ 100 แห่ง แล้วสร้างให้เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำเทียบเท่ามาตรฐานโลก รัฐบาลจะทุ่มงบประมาณสร้างคนที่จบปริญญาเอก (ทั้งในและนอกประเทศ) มาเป็นอาจารย์ให้ได้ 20,000 คน ภายในเวลา 10 ปี เฉลี่ยปีละ 2,000 คน ต่อไปอาจารย์ผู้สอนในอุดมศึกษาจะต้องได้รับการอบรม หรือมีประกาศนียบัตรการสอนทางอุดมศึกษาถ้วนทุกคนในส่วนของ ผู้บริหารระดับอธิการบดีทุกคนต้องผ่านการอบรมด้านบริหาร และจะครอบคลุมผู้บริหารระดับอื่นๆ ด้วย ในส่วนของมหาวิทยาลัย อย่างเช่นมหาวิทยาลัยแห่งชาติเวียดนามอาจารย์ทุกคนจะต้องเข้าระบบ two in one คือ ต้องมีบทความวิชาการ (รวมบทความวิจัย) ตีพิมพ์ 2 เรื่องใน 1 ปี ถ้าไม่มีจะไม่ได้เงินเพิ่มการวิจัย ดังนั้น วิสัยทัศน์ของผู้นำของเวียดนามมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จและความรวดเร็วของการปฏิรูปการศึกษาของเวียดนาม ผู้นำของเวียดนามปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการตลอดจนเลขาธิการใหญ่ของพรรคคอมมิวนิสต์ ซึ่งมีบทบาทในเชิงนโยบายสูงต่างเห็นความสำคัญของการศึกษา เห็นความสำคัญของการลงทุนทางการศึกษา และเห็นความสำคัญของการลงทุนในโครงการใหญ่ๆ อย่างจริงจัง เปิดกว้างรับฟังความคิดเห็นจากกลุ่มต่างๆ เชื่อมั่นในพลังความคิดของประชาชน

รัฐบาลเวียดนามกำหนดทิศทางการศึกษาของประชาชนอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีอัตราความรู้หนังสือถึงร้อยละ 90 และบ่มเพาะให้เด็กเป็นคนมีระเบียบวินัยขยัน อดทน และมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มแข็งและเคร่งครัด เพื่อเป็นการสร้างชาติและพัฒนาประเทศ ชาวเวียดนามสนใจเรียนภาษาต่างประเทศสามารถใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารได้ดี ภาครัฐมีนโยบายจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ โดยมหาวิทยาลัยต่างๆ จะผลิตบัณฑิตที่มีความสามารถเฉพาะทางที่สำคัญรัฐบาลลงทุนกับการใช้ระบบเทคโนโลยีใหม่ในการเรียนการสอน ชูติมา สุขวาสนะ (พ.ศ.2552) สรุปว่าการปฏิรูปการศึกษาของเวียดนามในยุคใหม่ เริ่มคิดและวางแผนตั้งแต่ ปี ค.ศ.1986 แต่การดำเนินการอย่างจริงจังเริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ.1991 เป็นต้นมา โดยเฉพาะในระหว่างปี ค.ศ.1991-1993 ได้มีการวางแผนปฏิบัติกันชัดเจนขึ้นด้วยความร่วมมือของยูเนสโก และยูเอ็นดีพี (UNESCO & UNOP) หลังจากนั้นการปฏิรูปการศึกษาของเวียดนามได้ดำเนินไปอย่างกว้างขวางและรวดเร็วในทุกด้าน แต่ที่เห็นได้ชัดเจนก็คือจุดเน้นของการปฏิรูปการศึกษาของเวียดนามที่เน้นการส่งเสริมความสามารถพิเศษทางด้านคณิตศาสตร์ของนักเรียนโดยจะมีการส่งเสริมตั้งแต่ระดับประถมศึกษา เป็นต้นไป ครูจะเป็นผู้สังเกตว่าเด็กคนใดมีแววทางคณิตศาสตร์เมื่อถึงชั้นประถมปีที่ 4 ก็จะจัดให้ไปเรียนในชั้นพิเศษทางคณิตศาสตร์ ในระดับมัธยมจึงจะจัดชั้นพิเศษให้เรียนเฉพาะ ทางโรงเรียนจะจ้างครูพิเศษ ส่วนใหญ่ครูพิเศษจะเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยมาสอนเพิ่มเติมให้ เวียดนามมีโรงเรียนมัธยมปลายประเภทนี้อยู่ถึง 67 แห่ง ให้การศึกษาและฝึกอบรมกับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษถึง 70,000 คนใน 64 จังหวัด ทั่วประเทศ คิดเป็นร้อยละ 8 ของนักเรียนมัธยมปลายทั้งหมด นอกจากนั้นแนวโน้มใหม่ในด้านการส่งเสริมพิเศษทางคณิตศาสตร์ของเวียดนามได้ดำเนินการไปอีกขั้นหนึ่งคือ จัดให้เด็กที่เก่งทางคณิตศาสตร์ได้เรียนในมหาวิทยาลัยโดยตรง ด้วยการจัดโรงเรียนเด็กพิเศษขึ้นในมหาวิทยาลัยให้มหาวิทยาลัยดูแลรับผิดชอบการบริหารการสอน

การศึกษาของเวียดนามมุ่งเน้นการปฏิรูปที่ส่งเสริมการทำงานอย่างมากและอย่างกว้างขวาง ในหลักสูตรทุกระดับ จะมีเวลาให้เด็กได้เรียนวิชาและฝึกปฏิบัติในทางอาชีพ ทั้งในระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นและตอนปลายจะสอดแทรกทักษะทางอาชีพและวิชาชีพเบื้องต้นด้วยตลอดเวลา รวมทั้งการปลูกฝังบุคลิกลักษณะความเป็นพลเมืองดี เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบในสังคมการดูแลควบคุม ในเรื่องระเบียบวินัยยังเข้มข้น

การได้รับการศึกษาสูงจะช่วยเปิดโอกาสในการทำงานที่กว้างขึ้น นักเรียนในเวียดนาม ปัจจุบันจึงเข้าเรียนในระดับมหาวิทยาลัยมาก และเมื่อจบออกมามีแนวโน้มที่จะเข้าทำงานใน บริษัทเอกชนของต่างชาติเข้ามาเปิดกิจการในเวียดนาม แทนการเข้าทำงานในหน่วยงานของรัฐ เนื่องจากมีรายได้ดีกว่า รัฐบาลพยายามใช้นโยบายจูงใจให้คนเข้าทำงานกับรัฐ อาชีพหนึ่งคือครู อาจารย์ หากนักศึกษาคนใดที่สมัครเรียนในด้านการศึกษาก็ได้รับการยกเว้นค่าลงทะเบียน ตลอดเวลาที่เรียน และเพื่อเป็นการป้องกันปัญหาคนล้นงาน จึงมีการจำกัดจำนวนผู้เข้าศึกษาในแต่ละปีด้วย มีชาวเวียดนามให้ความสนใจเรียนกันมากเพราะได้เรียนฟรี ยังมีให้เลือกหลายหลักสูตรคือ ระดับประกาศนียบัตรหรือปริญญาบัตร แต่ที่ใช้เวลาเพียง 4 ปี จบออกมาสามารถมีงานทำและมีความมั่นคงสูง

2.4 ประชาคมอาเซียน

2.4.1 พัฒนาการของอาเซียนสู่การเป็นประชาคมอาเซียน

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nation: ASEAN) หรืออาเซียน จัดตั้งขึ้นโดย ปฏิญญากรุงเทพฯ (Bangkok Declaration) ผู้ที่ริเริ่มแนวคิดในการจัดตั้งคือ พันเอก ดร. ถนัด คอมันตร์ รัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศไทยในขณะนั้น ซึ่งลงนามร่วมกับรัฐมนตรีของ 5 ประเทศได้แก่ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย มาเลเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ และราชอาณาจักรไทย เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510

ต่อมาบรูไน ดารุสซาลาม ได้เข้าเป็นสมาชิกอันดับที่ 6 เมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2527 สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ได้เข้าเป็นสมาชิกอันดับที่ 7 เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหภาพพม่าเข้าเป็นสมาชิกอันดับที่ 8 และ 9 ตามลำดับ เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 และราชอาณาจักรกัมพูชาเข้าเป็นสมาชิกประเทศที่ 10 เมื่อวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2542 รวมสมาชิกทั้งสิ้น 10 ประเทศ (ASEAN Secretariat, 2009a; กรมอาเซียน, 2551; ประภัสสร เทพชาตรี, 2554a, 2554b)

การดำเนินการในช่วงแรกของสมาคมอาเซียนเป็นไปเพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งระหว่างกัน ส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างภูมิภาค สร้างความเข้าใจในปัญหาของประเทศสมาชิก จึงเน้นเรื่องของการเมืองและความมั่นคงเป็นหลัก จากนั้นจึงเป็นช่วงของการขยายความร่วมมือ ทั้งทางด้านการเมือง และความร่วมมือทางเศรษฐกิจ มีการจัดตั้งเขตการค้าเสรี (AFTA) (สุริชัย หวันแก้ว และ อุกฤษฏ์ ปัทมานันท์, 2548) และมุ่งพัฒนาสู่การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในท้ายที่สุด

พัฒนาการสำคัญของอาเซียนที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเริ่มจากความพยายามที่จะสร้างกลุ่มเศรษฐกิจภายในอาเซียนขึ้นเพื่อให้อาเซียนสามารถรับมือกับสถานการณ์ระหว่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและกระแสการบูรณาการทางเศรษฐกิจในภูมิภาคอื่นได้

ดังนั้นในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 4 ที่สิงคโปร์ เมื่อปี พ.ศ.2535 นายอานันท์ ปันยารชุน นายกรัฐมนตรีไทยในขณะนั้น เป็นผู้เสนอ ให้อาเซียนพิจารณาเรื่องการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area: AFTA) ขึ้น เพื่อให้อาเซียนมีความเป็นปึกแผ่นทั้งใน การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน (กรมอาเซียน, 2552)

นอกจากนี้ที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 4 ได้เห็นพ้องในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University) ซึ่งเป็นแนวคิดเบื้องต้นที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของอาเซียนโดยใช้ การศึกษาเป็นกลไกในการสร้างความเข้าใจกันในหมู่ประชาชนอาเซียนและการส่งเสริมให้เกิดความ เคลื่อนย้ายระหว่างกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้จัดตั้งเป็นเครือข่ายความร่วมมือระหว่าง มหาวิทยาลัยของประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งได้เริ่มขึ้นในปี พ.ศ.2538 เรียกว่าเครือข่ายมหาวิทยาลัย อาเซียน (ASEAN University Network: AUN) (ASEAN Secretariat, 2009g; กรมอาเซียน, 2552; สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553)

ต่อมา ในการประชุมสุดยอดอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการครั้งที่ 2 เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2540 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศไทยเป็นผู้ริเริ่มให้ผู้นำรัฐบาลอาเซียนรับรองเอกสารวิสัยทัศน์ อาเซียน ค.ศ.2020 (พ.ศ.2563) “หนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งอัตลักษณ์ หนึ่งประชาคม: One Vision, One Identity, One Community” (ASEAN Vision 2020) ซึ่งกำหนดทิศทางและเป้าหมายของการ ดำเนินความร่วมมือในอาเซียนทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งความร่วมมือกับ ภายนอกภูมิภาคเพื่อให้อาเซียนเป็นวงสมานฉันท์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (A Concert of Southeast Asian Nations) หุ่นส่วนในการพัฒนาอย่างมีพลวัต (A Partnership in Dynamic Development) ชุมชนแห่งสังคมที่เอื้ออาทร (A Community of Caring Societies) และ ภูมิภาคอาเซียนที่มุ่งปฏิสัมพันธ์กับภายนอก (An Outward-Looking ASEAN) (กรมอาเซียน, 2552)

เพื่อมุ่งพัฒนาสู่วิสัยทัศน์อาเซียนดังกล่าว ที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 6 ณ กรุง ฮานอย ประเทศเวียดนามเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ.2541 (กรมอาเซียน, 2552: 39; ASEAN Secretariat, 2009h: online) ได้ให้การรับรองแผนปฏิบัติการเพื่อดำเนินการตามวิสัยทัศน์อาเซียน ค.ศ.2020 (Hanoi Plan of Action to Implement the ASEAN Vision 2020: HPA) หรือแผนปฏิบัติการฮานอย (Hanoi Action Plan) สำหรับช่วงปี พ.ศ.2542-2547

เพื่อให้เป็นกรอบความร่วมมือของอาเซียนในการดำเนินความร่วมมือให้บรรลุเป้าหมายของ การมีความมั่นคงทางการเมือง การรวมตัวทางเศรษฐกิจอย่างเหนียวแน่น เสถียรภาพและประชากร ที่มีคุณภาพที่ดีอย่างทั่วถึง รวมถึงความร่วมมือด้านสังคมหรือความร่วมมือเฉพาะด้าน (Functional Cooperation) ซึ่งเป็นความร่วมมือด้านอื่นๆ ที่มีใช้ด้านการเมืองและเศรษฐกิจ ได้แก่ การพัฒนา สังคมความมั่นคงทางสังคม วัฒนธรรมและสารสนเทศ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม และสิทธิมนุษยชน โดยต้องทำให้มีผลเป็นรูปธรรมภายในกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน (ASEAN Secretariat, 2009n)

ต่อมาในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 9 ณ เกาะบาหลี ประเทศอินโดนีเซียได้มีการ ลงนามใน Bali Concord II (ASEAN Secretariat, 2009i; กรมอาเซียน, 2552) ที่กำหนดให้มีการ จัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ขึ้นภายในปี ค.ศ.2020 โดยประกอบด้วยสาม

เสาหลัก คือประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community: APSC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: ASCC) และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community : ASCC)

เพื่อสานต่อแผนปฏิบัติการฮานอยที่หมดวาระในปี พ.ศ. 2547 ที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 10 ณ นครเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (ASEAN Secretariat, 2009j; กรมอาเซียน, 2552) ได้ให้การรับรองแผนปฏิบัติการเวียงจันทน์ (Vientiane Action Plan) สำหรับช่วงปี พ.ศ.2547-2553 เพื่อใช้เป็นกรอบในการสานต่อความร่วมมือเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์อาเซียนต่อไป

ผู้นำอาเซียนได้ให้การรับรองแผนปฏิบัติการเวียงจันทน์ (Vientiane Action Programme : VAP) เป็นแผนงานฉบับที่สองที่เป็นกลไกในการสานต่อความร่วมมือเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์อาเซียนสำหรับช่วงปี พ.ศ.2547-2553 โดยได้กำหนดแนวคิดหลักหรือ Theme ของแผนปฏิบัติการฯ ไว้ว่า “สู่ความมั่งคั่งและจุดหมายร่วมกันในประชาคมอาเซียนที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีสันติสุขและเอื้ออาทร” (“Towards shared prosperity and destiny in an integrated, peaceful and caring ASEAN Community”)

VAP จึงเป็นการจัดลำดับความสำคัญของแผนงานและโครงการของประชาคมอาเซียนที่จะเร่งปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามแนวคิดหลักดังกล่าวโดยยึดสามเสาหลักของอาเซียนในด้านความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคง การรวมตัวทางเศรษฐกิจ และความร่วมมือด้านสังคมและวัฒนธรรม

ในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 12 ณ เมืองเซบู ประเทศฟิลิปปินส์ เมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ.2550 (ASEAN Secretariat, 2009k; กรมอาเซียน, 2552) ที่ประชุมได้เห็นชอบให้เลื่อนเวลาในการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนเร็วขึ้นเป็นภายในปี ค.ศ.2015 เพื่อให้อาเซียนสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่นและทันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งปัจจุบันและความท้าทายใหม่ๆ ในอนาคต

ในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 13 ที่ประเทศสิงคโปร์เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ.2550 (ASEAN Secretariat, 2009l; กรมอาเซียน, 2552) ผู้นำอาเซียนได้ให้การรับรองกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) เพื่อเป็นกลไกในการปรับปรุงการทำงานของอาเซียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีกรอบในการทำงานที่ชัดเจนและสามารถปรับตัวตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งในด้านสังคมเศรษฐกิจและการเมือง กฎบัตรอาเซียนเป็นเสมือนธรรมนูญของอาเซียนที่วางกรอบทางกฎหมายและโครงสร้างองค์กรจัดระบบการทำงานและบริหารกลไกความร่วมมือระหว่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนภายในปี ค.ศ.2015

นอกจากนี้ในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 13 ได้มีการลงนามในคำประกาศร่วมแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Declaration on the ASEAN Economic Community Blueprint: AEC Blueprint) เพื่อใช้กำหนดทิศทาง/แผนงานด้านเศรษฐกิจในการรวมอาเซียน 10 ประเทศเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวบนพื้นฐานของความเท่าเทียม การไม่เลือกปฏิบัติและการได้รับประโยชน์ร่วมกัน อันจะนำไปสู่การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปี ค.ศ. 2015

ในท้ายที่สุด สำหรับแผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community Blueprint: APSC Blueprint) และแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community Blueprint: ASCC Blueprint) ได้รับการรับรองและลงนามในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 14 ที่ชะอำ – หัวหินเมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ.2552 (ASEAN Secretariat, 2009m; กรมอาเซียน, 2552)

พร้อมทั้งได้ประกาศปฏิญญาชะอำ หัวหิน ว่าด้วยแผนงานสำหรับประชาคมอาเซียน พ.ศ.2552-2558 (Cha-Am Hua Hin Declaration on the Roadmap for an ASEAN Community 2009-2015) ที่ประกอบด้วยสามเสาหลักคือ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน นอกจากนี้ผู้นำอาเซียนได้รับรองแผนงานข้อริเริ่มเพื่อการรวมตัวของอาเซียนฉบับที่สอง พ.ศ.2552 – 2558 (Initiative for ASEAN Integration (IAI) Work Plan 2 2009-2015) ซึ่งแผนงานดังกล่าวนี้ นับเป็นแผนปฏิบัติการฉบับที่สามนับจากแผนปฏิบัติการฮานอย (พ.ศ.2542-2547) และแผนปฏิบัติการเวียงจันทน์ (พ.ศ.2547-2553) ที่จะหมดวาระในปี 2547

จากพัฒนาการดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า ประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในอาเซียนมาโดยตลอด ตั้งแต่ริเริ่มการก่อตั้ง มีส่วนผลักดันให้เกิดการจัดตั้งเขตการค้าเสรี รวมทั้งริเริ่มให้ผู้นำรัฐบาลอาเซียนรับรองเอกสารวิสัยทัศน์อาเซียน ค.ศ.2020 อาเซียนจึงเป็นองค์กรระหว่างประเทศที่สำคัญที่สุดต่อไทย

การดำเนินการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนนั้นได้ยึดแผนงานการจัดตั้งประชาคมทั้งสามด้านที่ผู้นำอาเซียนได้เห็นชอบร่วมกันในการดำเนินการเพื่อมุ่งสู่การเป็นประชาคมอาเซียน

2.4.2 ประเทศสมาชิกอาเซียน

ประเทศสมาชิกอาเซียนประกอบด้วยประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 10 ประเทศ ซึ่งข้อมูลพื้นฐานประเทศสมาชิกอาเซียนมีดังนี้

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบข้อมูลพื้นฐานประเทศสมาชิกในอาเซียน

ประเทศสมาชิกอาเซียน	พื้นที่ (ตารางกิโลเมตร)	ประชากร (ล้านคน)	ระบบการปกครอง	ศาสนา (มากที่สุด)	ภาษาราชการ	HDI*
สาธารณรัฐอินโดนีเซีย	5,070,606	245.5	ประชาธิปไตย ประธานาธิบดี	อิสลาม	อินโดนีเซีย	0.600
มาเลเซีย	329,758	28.9	ประชาธิปไตย รัฐสภา	อิสลาม	มาเลย์	0.744
สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	298,170	98	ประชาธิปไตย ประธานาธิบดี	คริสต์	ตากาล็อกและ อังกฤษ	0.638
สาธารณรัฐสิงคโปร์	694.4	4.6	ประชาธิปไตย รัฐสภา (สภาเดียว)	พุทธ มหายาน	อังกฤษ จีนกลาง มลายู และทมิฬ	0.846
ราชอาณาจักรไทย	513,115.02	67	ประชาธิปไตย รัฐสภา	พุทธ เถรวาท	ไทย	0.654

ประเทศ สมาชิกอาเซียน	พื้นที่ (ตาราง กิโลเมตร)	ประชากร (ล้านคน)	ระบบการปกครอง	ศาสนา (มากที่สุด)	ภาษา ราชการ	HDI*
บรูไน ดารุสซาลาม	5,765	0.395027	สมบูรณาญาสิทธิราช	อิสลาม	มาเลย์	0.805
สาธารณรัฐสังคมนิยม เวียดนาม	331,690	89.57	สังคมนิยม คอมมิวนิสต์	พุทธ มหายาน	เวียดนาม	0.572
สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว	236,880	6	สังคมนิยม คอมมิวนิสต์	พุทธ	ลาว	0.497
สหภาพพม่า	657,740	57.5	เผด็จการทางทหาร	พุทธ	พม่า	0.451
ราชอาณาจักรกัมพูชา	181,035	14.45	ประชาธิปไตย รัฐสภา	พุทธ เถรวาท	เขมร	0.494

*ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (HDI) Low: <0,499 Medium: from 0,500 to 0,799 High:> 0,800

ที่มาของข้อมูล: สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ, 2554; Human Development Report, 2010: online; กระทรวงกลาโหม, 2554

จากตารางจะเห็นได้ว่าประเทศสมาชิกในอาเซียนมีความแตกต่างกัน ในหลายด้าน ทั้งด้านของขนาดของพื้นที่ ซึ่งประเทศที่มีขนาดใหญ่ที่สุดคือ ประเทศอินโดนีเซีย และมีจำนวนประชากรมากที่สุด ส่วนประเทศที่มีขนาดเล็กที่สุดคือประเทศ บรูไนดารุสซาลาม ซึ่งมีประชากรเพียง 3 แสนกว่าคนเท่านั้น นอกจากนี้ระบบการปกครองในกลุ่มประเทศอาเซียนยังมีความแตกต่างกัน มีทั้งการปกครองระบบประชาธิปไตย ระบบสังคมนิยม เผด็จการทางทหารและระบบสมบูรณาญาสิทธิราช การนับถือศาสนาของกลุ่มประเทศในอาเซียนมีจำนวนประเทศที่นับถือศาสนาพุทธมากที่สุด รองลงมาคือศาสนาอิสลาม และศาสนา ส่วนประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการคือประเทศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์และสาธารณรัฐสิงคโปร์

สำหรับดัชนีการพัฒนามนุษย์(HDI) เป็นดัชนีการวัดและเปรียบเทียบ ความยากจน การรู้หนังสือ การศึกษา อายุขัย การคลอดบุตร และปัจจัยอื่น ๆ ของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก โดยสหประชาชาติเป็นผู้กำหนด ดัชนีการพัฒนามนุษย์วัดความสำเร็จโดยเฉลี่ยของแต่ละประเทศในการพัฒนามนุษย์สามด้านหลัก ๆ ได้แก่ (1)การมีชีวิตที่ยืนยาวและมีสุขภาพดี ซึ่งวัดได้จากอายุขัย (2) ความรู้ ซึ่งวัดได้จากการรู้หนังสือ และอัตราส่วนการเข้าเรียนสุทธิที่รวมกันทั้งระดับประถม มัธยม และอุดมศึกษา และ (3) มาตรฐานคุณภาพชีวิต ซึ่งวัดได้จากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product - GDP) ต่อหัวและความเท่าเทียมกันของอำนาจซื้อ (purchasing power parity - PPP) (Human Development Report Office, 2011)

จะเห็นได้ว่าประเทศที่มี HDI สูงสุดคือประเทศสิงคโปร์ รองลงมาคือประเทศ บรูไนดารุสซาลาม มาเลเซีย และประเทศไทยเป็นอันดับ 4 ตามลำดับ ส่วนประเทศที่ HDI ต่ำสุดคือ ประเทศสหภาพพม่า

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของประเทศสมาชิกจะเห็นได้ว่า ประเทศสมาชิกมีความแตกต่างกันทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม การจะรวมตัวกันเป็นอาเซียนภายใต้ วิสัยทัศน์ร่วมกัน คือ หนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งอัตลักษณ์ หนึ่งประชาคม ให้ประสบความสำเร็จได้นั้น จึงต้องใช้

การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนประชาคมอาเซียน ดังนั้นอาเซียนจึงได้มีแผนพัฒนาของอาเซียนในกรอบความร่วมมือด้านการศึกษา

2.4.3 คุณลักษณะและองค์ประกอบของประชาคมอาเซียน

แผนการตั้งประชาคมอาเซียนได้กำหนดคุณลักษณะและองค์ประกอบของประชาคมอาเซียนดังนี้ (ASEAN Secretariat, 2009o, 2009q; กรมอาเซียน, 2552; สำนักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ, 2555)

แผนการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (APSC Blueprint) เน้นกระบวนการเสริมสร้างอาเซียนให้เป็น 1) ประชาคมที่มีกฎเกณฑ์ค่านิยมและบรรทัดฐานร่วมกัน 2) ภูมิภาคที่เป็นปึกแผ่น สงบสุขและรับผิดชอบร่วมกันในการรักษาความมั่นคงรอบด้านและ 3) การมีพลวัตและปฏิสัมพันธ์กับโลกภายนอก มีการพึ่งพาซึ่งกันและกันและมีการบูรณาการร่วมกันมากขึ้น

แผนการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) เน้นการบูรณาการด้านเศรษฐกิจ 4 ด้านคือ 1) การเป็นตลาดและฐานการผลิตร่วมที่มีการเคลื่อนย้ายสินค้า การบริการ การลงทุน เงินทุนและแรงงานฝีมืออย่างเสรีด้วยการกำหนดเวลาในการลดหรือยกเลิกอุปสรรคระหว่างกันเป็นระยะ เช่น การลดภาษีสินค้าเหลือศูนย์ การลดหรือเลิกมาตรการที่มีใช้ภายในปี 2553 เป็นต้น 2) การเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของอาเซียนทั้งในด้านนโยบายการแข่งขันนโยบายภาษี การคุ้มครองผู้บริโภค การจัดการด้านทรัพย์สินทางปัญญา พาณิชยกรรมอิเล็กทรอนิกส์ และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (การเงิน การขนส่ง เทคโนโลยีสารสนเทศ และพลังงาน) 3) การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาคด้วยการพัฒนากลุ่มธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และการลดช่องว่างของระดับการพัฒนาของประเทศ และ 4) การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลกเพื่อความแข็งแกร่งและแข่งขันได้กับภูมิภาคอื่น โดยเน้นการปรับประสานนโยบายเศรษฐกิจการสร้างเครือข่ายการผลิตและจำหน่ายและการจัดทำเขตการค้าเสรีกับประเทศคู่เจรจา

แผนการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC Blueprint) เน้นในประชาชนอาเซียนมีสภาพความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีได้รับโอกาสและเข้าถึงการพัฒนาในทุกด้าน และมีความมั่นคงทางสังคม ประกอบด้วยความร่วมมือ 6 ด้านคือ 1) การพัฒนามนุษย์ 2) การคุ้มครองและสวัสดิการสังคมด้วยการลดความยากจน ส่งเสริมการคุ้มครองและสวัสดิการสังคม สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย 3) สิทธิและความยุติธรรมทางสังคม 4) ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม 5) การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน และ 6) การลดช่องว่างทางการพัฒนา

2.4.4 การศึกษากับการเสริมสร้างประชาคมอาเซียน

1) ความสำคัญของการศึกษาต่อการเสริมสร้างประชาคมอาเซียน

ความสำคัญของการศึกษาต่อการเสริมสร้างประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ปรากฏรูปธรรมอย่างชัดเจนในปฏิญญาว่าด้วยแผนงานสำหรับประชาคมอาเซียน ที่ได้เน้นย้ำความสำคัญของการศึกษาซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการนำอาเซียนบรรลุวิสัยทัศน์อาเซียนปีคริสต์ศักราช 2020 โดยให้ประชาชนสามารถเข้าถึง โอกาสในการพัฒนาด้านต่างๆ อาทิ การศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีวิต การฝึกอบรม ภายใต้ความร่วมมือ ด้านวิชาการซึ่งจะช่วยสนับสนุนกระบวนการรวมตัวกันเป็นประชาคม

อาเซียน โดยเสริมสร้างขีดความสามารถและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อลดช่องว่างด้านการศึกษา ทั้งนี้ความร่วมมืออาเซียนด้านการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของความร่วมมือเฉพาะด้านของอาเซียน

โดยเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ทศวรรษแรกของการก่อตั้งอาเซียน เมื่อมีการจัดประชุมด้านการศึกษารั้งแรกในช่วงเดือนตุลาคม พุทธศักราช 2518 อย่างไรก็ตาม ความร่วมมือดังกล่าวมีพัฒนาการเป็นลำดับอย่างช้าๆ ทั้งในเชิงกลไกการบริหารจัดการและในเชิงสาระความร่วมมือ โดยในเชิงกลไกการบริหารจัดการ มีความพยายามผลักดันให้ความร่วมมือด้านการศึกษาของอาเซียน ให้มีผลเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติมากขึ้น ต่อมาเมื่ออาเซียนมีการปรับตัวเชิงโครงสร้างเพื่อให้ความร่วมมือในด้านต่างๆของอาเซียนเข้มแข็งขึ้น ได้มีการจัดตั้ง ASEAN Committee on Education (ASCOE) เป็นกลไกการบริหารความร่วมมืออาเซียนด้านการศึกษาตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2532 ต่อมาในปีพุทธศักราช 2549 ได้มีการจัดการประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียนครั้งแรกคู่ขนานกับการประชุมสภาซีเมค ระหว่างวันที่ 21-23 มีนาคม พุทธศักราช 2549 ที่ประเทศสิงคโปร์ ซึ่งมีการจัดอย่างต่อเนื่องทุกปี (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และกาญจณี ละอองศรี, 2553)

นอกจากนี้ การอุดมศึกษาในอาเซียนได้กลายเป็นภาคธุรกิจขนาดใหญ่และไร้พรมแดน เพื่อตอบสนองเปิดเสรีการศึกษาทั้งในกรอบอาเซียนและการค้าโลก ส่งผลให้เกิดกระแสการแข่งขันให้บริการด้านการศึกษา เสริมสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านพัฒนามาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไปสู่ความเป็นนานาชาติ ทั้งในประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการเรียนการสอน เช่น ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ มาเลเซีย และในประเทศที่ใช้ภาษาท้องถิ่นเป็นหลัก เช่น ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานในระดับชาติและภูมิภาค แนวทางดังกล่าวก่อให้เกิดความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียน ในลักษณะข้อตกลงร่วมกันระดับสถาบันต่อสถาบัน ทั้งในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน ในด้านการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนและสถาบันการศึกษาร่วมกันขณะเดียวกัน การจัดตั้งเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนได้ช่วยส่งเสริมความร่วมมือพัฒนาคณาจารย์ นักวิชาการ และนักศึกษาระดับอุดมศึกษา รวมทั้งการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างประเทศสมาชิกด้วยตนเอง และความร่วมมือกับประเทศคู่เจรจาในอาเซียนบางประเทศ (วิทย์ บัณฑิตกุล, 2554)

อย่างไรก็ตาม อาเซียนได้ตั้งเป้าหมายที่จะจัดการศึกษาร่วมกันในภูมิภาค บนรากฐานภูมิปัญญาระดับชาติและภูมิภาค เพื่อป้องกันสภาพไม่สมดุลจากการไหลบ่าเพียงด้านเดียวของกระแสโลกาภิวัตน์จากซีกโลกตะวันตก ตามปฏิญญาอาเซียนด้านการศึกษาที่ผู้นำให้การรับรองระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 15 ซึ่งเน้นการ ขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนทั้ง 3 เสาหลัก สะท้อนการจัดการศึกษาแบบเชื่อมโยงการหลอมรวมความหลากหลายบนพื้นฐานของเอกลักษณ์และความแตกต่างการแลกเปลี่ยนเชิงวิชาการระหว่างชาติทั้งในกรอบ ซีมีโอ อาเซียน และยูเนสโก

นอกจากนี้ความร่วมมือในการเปิดเสรีด้านการศึกษายังเป็นมาตรการรองรับสำคัญต่อเป้าหมายการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งครอบคลุมการจัดทำความตกลงร่วมด้านการศึกษาควบคู่กับการเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายแรงงาน ทั้งนี้ แผนงานจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ได้ขับเคลื่อนความร่วมมือด้านการศึกษาในกรอบอาเซียน ซึ่งปรากฏในแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (A Blueprint for ASEAN Socio- Cultural Community)

ได้กำหนดเป้าหมายเพื่อก้าวสู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนด้วยการ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับประเทศในภูมิภาคตามขอบข่ายการศึกษา โดยเฉพาะ ความร่วมมือทางการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านเทคโนโลยีและทรัพยากรมนุษย์ในอาเซียน ซึ่งการจัดการศึกษาในแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (กระทรวงการต่างประเทศ, 2555) ประกอบด้วย

“จัดการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ” เพื่อให้ประชากรอาเซียนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง ภายในปีพุทธศักราช 2558 อันนำไปสู่การขจัดการไม่รู้หนังสือในภูมิภาค ส่งเสริมการศึกษาภาคบังคับแก่ประชาชนทุกเพศอย่างเท่าเทียม โดยปราศจากความเหลื่อมล้ำทางเชื้อชาติ ภูมิภาค และความบกพร่อง ทางร่างกาย พร้อมปรับปรุงคุณภาพศึกษา เช่น พัฒนากิจกรรมด้านเทคนิคการอาชีวศึกษาในอาเซียน พัฒนาโครงการความช่วยเหลือด้านเทคนิค เช่น จัดฝึกอบรมครู และโครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรระดับอุดมศึกษา ภายในปีพุทธศักราช 2552 โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศ CLMV ส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาสำหรับสตรีและเด็กอย่างเท่าเทียม รวมทั้งส่งเสริมการแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับหลักสูตรด้านความเสมอภาคทางเพศในโรงเรียน ส่งเสริมความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศด้านการศึกษา รวมทั้งความร่วมมือข้ามภูมิภาคเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในภูมิภาค มีการแลกเปลี่ยนการเรียนในสถาบันอุดมศึกษาของนักเรียนในกลุ่มประเทศอาเซียน เป็นเวลา 1 ภาคเรียนหรือ 1 ปี ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยเฉพาะในชุมชนผ่านการศึกษาทางไกลหรือเรียนด้วยระบบไอที

“ส่งเสริมทุนอาเซียนและเครือข่ายการศึกษา” ดำเนินการศึกษาเพื่อทบทวนแนวปฏิบัติเกี่ยวกับ โครงการทุนการศึกษาของอาเซียนในปีพุทธศักราช 2552 เพื่อสร้างเสริมประโยชน์และลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน ส่งเสริมเครือข่ายการศึกษาในสถาบันการศึกษาทุกระดับ รวมทั้งเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง ขยายเครือข่ายและให้ความช่วยเหลือนักเรียน มีการแลกเปลี่ยนบุคลากรและปฏิสัมพันธ์ระหว่างคณาจารย์ เช่น ส่งเสริมการวิจัยระหว่างสถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษาซีมีโอและเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน

“ส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างกัน” ผ่านการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างสมาชิกอาเซียน โดยระบบการศึกษาเพื่อสร้างเสริมความเข้าใจอันดี ในประเทศสมาชิกที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกัน การสอนค่านิยมร่วมและมรดกทางวัฒนธรรมอาเซียนในหลักสูตรโรงเรียน รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพและอุปกรณ์การเรียนการสอน ส่งเสริมการเรียนภาษาอาเซียนและการแลกเปลี่ยนทางภาษา โดยจัดทำหลักสูตรอาเซียนศึกษาทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา

“การพัฒนาเยาวชนอาเซียน” ดำเนินโครงการพัฒนาผู้นำเยาวชนอาเซียนอย่างต่อเนื่องและสร้างเครือข่ายความเข้าใจอันดีระหว่างกัน เช่น กีฬามหาวิทยาลัยอาเซียน อาสาสมัครเยาวชนอาเซียน โอลิมปิกวิชาการอาเซียน เพื่อส่งเสริมปฏิสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างเยาวชนในภูมิภาค ดำเนินโครงการแข่งขันระดับเยาวชนอย่างต่อเนื่อง เช่น ASEAN Youth Day Award และ Ten Accomplished Youth Organizations in ASEAN (TAYO ASEAN) เพื่อยกย่องเยาวชนและบุคคลที่ประสบความสำเร็จในภูมิภาค ดำเนินการจัดตั้งกองทุนเยาวชนอาเซียนเพื่อส่งเสริมโครงการและกิจกรรมต่างๆของเยาวชนในอาเซียน จัดเวทีแลกเปลี่ยนเครือข่ายและแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับวิธีการและกลยุทธ์ในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ทั้งยังศึกษาการจัดทำ ASEAN

Youth Development Index เพื่อประเมินผลลัพธ์และประสิทธิผลโครงการเยาวชนภายในภูมิภาค และช่วยเหลือประเทศสมาชิกในการวางแผนสร้างสรรค์นวัตกรรมของเยาวชนในภูมิภาค

จากแผนงานประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนข้างต้น กล่าวได้ว่าอาเซียนให้ความสำคัญต่อการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการศึกษาในภูมิภาค ในประเด็นด้านการเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชาชนอย่างเท่าเทียม เสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการศึกษาในภูมิภาคทุกระดับ การส่งเสริมความร่วมมือด้านเครือข่ายเยาวชน ตลอดจนส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างกัน โดยกระบวนการเชื่อมโยงและเสริมสร้างความร่วมมือด้านการศึกษาในภูมิภาค (การนรัช หอมสะอาด, 2554)

2) บทบาทของการศึกษาในการขับเคลื่อนประชาคมอาเซียน

องค์กรที่มีส่วนสำคัญในการดำเนินงานด้านการศึกษาของอาเซียนคือ องค์กรรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asian Ministers of Education Organization: SEMEO) หรือเรียกโดยย่อว่า ‘‘ ซีมีโอ ’’ เป็นองค์กรระหว่างประเทศส่วนภูมิภาค ก่อตั้งเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2508 มีรัฐสมาชิก 11 ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มาเลเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ราชอาณาจักรไทย ราชอาณาจักรกัมพูชา บรูไนดารุสซาลาม สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สหภาพพม่า สาธารณรัฐประชาธิปไตยติมอร์ – เลสเต

สมาชิกสมทบประกอบด้วย ประเทศ สาธารณรัฐฝรั่งเศส เครือรัฐออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ แคนาดา สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ราชอาณาจักรสเปน สมาชิกสมทบประเภทองค์กร ได้แก่ International Council for Open and Distance Education (ICDE) มหาวิทยาลัย Tsukuba ประเทศญี่ปุ่น บริติช เคาน์ซิล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ การประสาน และส่งเสริม ความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และภูมิภาคอื่น ๆ พัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับเป้าหมายทางเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละประเทศ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2553b)

ประเทศไทยได้ผลักดันให้มีการจัดตั้งกลไกความร่วมมือด้านการศึกษาระดับรัฐมนตรีของอาเซียน ขึ้นเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ.2548 ที่กรุงเทพมหานคร และในปลายปีเดียวกันที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 11 ที่ประเทศมาเลเซียได้มีมติเห็นชอบให้การประชุมรัฐมนตรีด้านการศึกษาของอาเซียน (ASEAN Education Ministers Meeting: ASED) เป็นการประชุมประจำปีของอาเซียน โดยจัดประชุมคู่ขนานกับการประชุมสภารัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEAMEO Council Conference: SEAMEC) จะเห็นได้ว่า ASED และ SEAMEC เป็นเวทีการหารือในระดับนโยบายและมีบทบาทในการกำหนดแผนพัฒนาของอาเซียนในกรอบความร่วมมือด้านการศึกษา เพื่อให้รัฐมนตรีด้านการศึกษาของประเทศอาเซียนได้แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและผลักดันความร่วมมือด้านการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของอาเซียนในเวทีระหว่างประเทศ ภายใต้กรอบความร่วมมือด้านต่าง ๆ ของอาเซียน กลไกความร่วมมือด้านการศึกษาถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่ผลักดันให้เกิดการพัฒนาในวงกว้างและส่งผลกระทบต่อเป้าหมายของการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน

อาเซียนให้ความสำคัญกับบทบาทของภาคการศึกษาซึ่งถือเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลางและมีความรับผิดชอบทางสังคมอันจะส่งผลให้เกิดความเข้าใจ ความแน่นแฟ้นและความเป็นเอกภาพในหมู่ประชาชนอาเซียน พร้อมทั้งได้ตกลงที่จะดำเนินการเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคการศึกษาในการเสริมสร้างประชาคมอาเซียน (สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ, ม.ป.ป.)

จากแผนพัฒนาของอาเซียนในกรอบความร่วมมือด้านการศึกษามีประเด็นที่สำคัญในการเตรียมการรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนดังนี้ 1) การส่งเสริมความร่วมมือด้านการศึกษา 2) การส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียน และ 3) คุณภาพการศึกษาเพื่อสนองตอบต่อเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ

ความสำคัญของการศึกษาในการขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนปรากฏเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนในปฏิญญาชะอำ-หัวหิน (Cha - am Hua Hin Declaration) ว่าด้วยการสร้างความร่วมมือด้านการศึกษาเพื่อบรรลุประชาคมอาเซียนที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน จากสาระสำคัญของปฏิญญาชะอำ - หัวหิน ได้กำหนดบทบาทของการศึกษาในการขับเคลื่อนประชาคมอาเซียน (ASEAN Secretariat, 2009f; สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2553b) ดังนี้

1. บทบาทของภาคการศึกษาในเสาการเมืองและความมั่นคง ได้แก่

1. ส่งเสริมความเข้าใจและความตระหนักรู้เรื่องกฎบัตรอาเซียนให้มากขึ้นโดยผ่านหลักสูตรอาเซียนในโรงเรียน และเผยแพร่กฎบัตรอาเซียนที่แปลเป็นภาษาต่าง ๆ ของชาติในอาเซียน

2. ให้น้ำหนักในหลักการแห่งประชาธิปไตยให้มากขึ้น เคารพสิทธิมนุษยชน และค่านิยมในเรื่องแนวทางสันติภาพในหลักสูตรของโรงเรียน

3. ส่งเสริมความเข้าใจและความตระหนักรู้ในความหลากหลายทาง วัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อในภูมิภาคในหมู่อาจารย์ผ่านการฝึกอบรม โครงการแลกเปลี่ยน และการจัดตั้งข้อมูลพื้นฐานออนไลน์เกี่ยวกับเรื่องนี้

4. จัดให้มีการประชุมผู้นำโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอในฐานะที่เป็นพื้นฐานสำหรับการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นในภูมิภาคอาเซียนที่หลากหลาย การสร้างศักยภาพและเครือข่าย รวมทั้งการยอมรับการดำรงอยู่ของเวทีโรงเรียนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asia School Principals' Forum : SEA-SPF)

2. บทบาทของภาคการศึกษาในเสาเศรษฐกิจ ได้แก่

1. พัฒนารอบทักษะภายในประเทศของแต่ละประเทศสมาชิกเพื่อช่วยสนับสนุนการมุ่งไปสู่การ จัดทำ การยอมรับทักษะในอาเซียน

2. ส่งเสริมและขับเคลื่อนความสามารถของนักเรียน นักศึกษาให้ดีขึ้น โดยการพัฒนาระบบวิทยาระดับภูมิภาคของอุปกรณ์สารนิเทศด้านการศึกษาที่ประเทศสมาชิกอาเซียนจัดหาให้

3. สนับสนุนการเคลื่อนย้ายแรงงานมีฝีมือในภูมิภาคอาเซียนโดยผ่านกลไกความร่วมมือในระดับภูมิภาคระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของภาคอุตสาหกรรมโดยประสานกับกระบวนการ กรอบการประชุมรัฐมนตรีอาเซียนด้านแรงงาน

4. พัฒนามาตรฐานด้านอาชีพบนพื้นฐานของความสามารถในภูมิภาคอาเซียนโดยมุ่งไปที่การสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้สามารถแข่งขันได้ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก รวมทั้งกระตุ้นให้มีการปรับปรุงมาตรฐานทางการศึกษาและวิชาชีพ

3. บทบาทของภาคการศึกษาในเสาสังคมและวัฒนธรรม

1. พัฒนา เนื้อหาสาระร่วมในเรื่องอาเซียนสำหรับโรงเรียนเพื่อใช้อ้างอิงสำหรับการฝึกอบรมและการสอนของครูอาจารย์

2. เสนอให้มีหลักสูตรปริญญาด้านศิลปวัฒนธรรมอาเซียนในมหาวิทยาลัย

3. เสนอให้มีภาษาประจำชาติอาเซียนให้เป็นภาษาต่างประเทศวิชาเลือกในโรงเรียน

4. สนับสนุนให้ชุมชนชนบทได้มีโอกาสเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยจัดตั้งโครงการฐานประชาคมอาเซียน สำหรับอาสาสมัครรุ่นใหม่ เพื่อส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ในชนบท สำหรับคนชนบทของประเทศสมาชิก

5. ส่งเสริมโครงการระดับภูมิภาคที่มุ่งเน้นการส่งเสริมความตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียนให้แก่เยาวชน และอาเซียนจะรับรองการมีอยู่ของโครงการอื่น ๆ นอกเหนือจากนี้ เช่น การทัศนศึกษาโรงเรียนอาเซียน โครงการแลกเปลี่ยนนักเรียนนักศึกษาอาเซียน การประชุมเยาวชนอาเซียนด้านวัฒนธรรม การประชุมสุดยอดเยาวชนนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยอาเซียน การประชุมเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน และการประกวดสุนทรพจน์ระดับเยาวชน

6. ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีพในประเทศสมาชิกอาเซียนโดยการสนับสนุนการศึกษาสำหรับทุกคน (Education For All: EFA)

7. จัดให้มีการประชุมวิจัยทางการศึกษาอาเซียนเพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางการวิจัยและพัฒนาในภูมิภาคให้เป็นเวทีสำหรับนักวิจัยจากประเทศสมาชิกเพื่อแลกเปลี่ยนมุมมองในประเด็นและเรื่องที่เกี่ยวข้องของภูมิภาค

8. ส่งเสริมความเข้าใจและการตระหนักรู้ในประเด็นและเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในภูมิภาคอาเซียนโดยการบูรณาการให้อยู่ในหลักสูตรในโรงเรียนและการมอบรางวัลโรงเรียนสีเขียวอาเซียน

9. เฉลิมฉลองวันอาเซียน (วันที่ 8 สิงหาคม) ในโรงเรียนโดยเฉพาะในเดือนสิงหาคม ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การร้องเพลงชาติอาเซียน การจัดแข่งขันเรื่องประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมอาเซียน การจัดแสดงเครื่องหมายและสัญลักษณ์อื่น ๆ ของอาเซียน การจัดค่ายเยาวชนอาเซียน เทศกาลเยาวชนอาเซียน และวันเด็กอาเซียน

นอกจากนี้ อาเซียนได้เห็นชอบที่จะเสนอให้รัฐสมาชิกอาเซียนแบ่งปันทรัพยากรแก่กันและพิจารณาการจัดตั้งกองทุนพัฒนาทางการศึกษาของภูมิภาคเพื่อให้มั่นใจว่าจะได้รับการสนับสนุนทางการเงินอย่างเพียงพอในการปฏิบัติการต่าง ๆ ได้ตามที่ได้รับการเสนอแนะมา และมอบหมายให้องค์กรระดับอาเซียนดำเนินการปฏิบัติตามปฏิญญานี้โดยการให้แนวทางและสนับสนุนแผน 5 ปีของอาเซียนว่าด้วยเรื่องการศึกษา

จะเห็นได้ว่าการศึกษามีบทบาทที่สำคัญต่อเสาหลักทั้ง 3 เสาของประเทศประชาคมอาเซียน ดังนั้นประเทศในกลุ่มสมาชิกอาเซียนจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมด้านการศึกษาเพื่อรองรับการก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน

2.4.5 แผนพัฒนาของอาเซียนในกรอบความร่วมมือด้านการศึกษา

องค์กรที่มีส่วนสำคัญในการดำเนินงานด้านการศึกษาของอาเซียนคือ องค์กรรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asian Ministers of Education Organization: SEMEO) หรือเรียกโดยย่อว่า ‘‘ ซีมีโอ ’’ เป็นองค์กรระหว่างประเทศส่วนภูมิภาค ก่อตั้งเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ.2508 มีรัฐสมาชิก 11 ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มาเลเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ราชอาณาจักรไทย ราชอาณาจักรกัมพูชา บรูไนดารุสซาลาม สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สหภาพพม่า สาธารณรัฐประชาธิปไตยติมอร์ – เลสเต

สมาชิกสมทบประกอบด้วย ประเทศ สาธารณรัฐฝรั่งเศส เครือรัฐออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ แคนาดา สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ราชอาณาจักรสเปน สมาชิกสมทบประเภทองค์การ ได้แก่ International Council for Open and Distance Education (ICDE) มหาวิทยาลัย Tsukuba ประเทศญี่ปุ่น บริติช เคาน์ซิล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ การประสาน และส่งเสริม ความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และภูมิภาคอื่น ๆ พัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับเป้าหมายทางเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละประเทศ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2553b)

ประเทศไทยได้ผลักดันให้มีการจัดตั้งกลไกความร่วมมือด้านการศึกษาระดับรัฐมนตรีของอาเซียน ขึ้นเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ.2548 ที่กรุงเทพมหานคร และในปลายปีเดียวกันที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 11 ที่ประเทศมาเลเซียได้มีมติเห็นชอบให้การประชุมรัฐมนตรีด้านการศึกษาของอาเซียน (ASEAN Education Ministers Meeting: ASED) เป็นการประชุมประจำปีของอาเซียน โดยจัดประชุมคู่ขนานกับการประชุมสภารัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEAMEO Council Conference: SEAMEC)

แผนพัฒนาของอาเซียนในกรอบความร่วมมือด้านการศึกษา จากการประชุมรัฐมนตรีด้านการศึกษาของอาเซียนระหว่างปี พ.ศ.2548-2553 สรุปได้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553; สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2554)

การประชุม ASED ครั้งที่ 1 และการประชุม SEAMEC ครั้งที่ 41 ที่ประเทศสิงคโปร์ เมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ.2549 ที่ประชุมได้รับทราบว่าการประชุม ASED ได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 11 ที่ประเทศมาเลเซีย เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ.2548 ให้เป็นการประชุมประจำปีของอาเซียนโดยจัดคู่ขนานกับการประชุม SEAMEC ตามข้อเสนอของที่ประชุมอย่างไม่เป็นทางการของรัฐมนตรีด้านการศึกษาของอาเซียนการประชุมครั้งนี้รัฐมนตรีด้านการศึกษาของอาเซียนได้เน้นย้ำในประเด็นความร่วมมือด้านการศึกษาดังนี้

1. การส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียน และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน โดยการเสริมสร้างความเข้มแข็งของสังคมที่มีความหลากหลายเชื้อชาติ ทั้งนี้กิจกรรมการแลกเปลี่ยนระหว่างนักเรียนและนักวิชาการมีการดำเนินการอยู่แล้วจำนวนมาก ที่ประชุมจึงได้เสนอให้เน้นการสร้างควมตระหนักและความเข้าใจ โดยได้เสนอแนวทางใน 3 ประเด็นคือ 1) การส่งเสริมสื่อการศึกษาในด้านอาเซียนศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในการพัฒนาและปรับปรุงข้อมูลให้มีความทันสมัยอยู่เสมอเพื่อเป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับอาเซียนสำหรับสถานศึกษา

ต่างๆ นำไปใช้ประโยชน์ต่อไป 2) การจัดกิจกรรมระหว่างนักเรียนและครูในอาเซียนผ่านการเรียนการสอนด้านอาเซียนศึกษาและการแลกเปลี่ยน และ 3) การริเริ่มและสนับสนุนให้นักวิจัยและนักวิชาการของอาเซียนได้ร่วมกันศึกษา/แก้ปัญหาสิ่งท้าทายต่างๆ ที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อชุมชนอาเซียน โดยที่ประชุมมอบให้ Institute of Southeast Asian Studies ของสิงคโปร์ช่วยในการจัดทำงานวิจัยร่วมกันพร้อมทั้งเป็นผู้จัดการประชุมเพื่อวิเคราะห์ผลการศึกษาดังกล่าวก่อนนำเสนอต่อที่ประชุม ASEED ต่อไป

2. คุณภาพการศึกษาเพื่อสนองตอบต่อเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ ที่ประชุมได้เห็นพ้องกันในการส่งเสริมความร่วมมือ 3 ด้านคือ 1) การศึกษาด้านภาษา (Language Education) โดยที่ประชุมได้รับทราบถึงความท้าทายในด้านการสอนโดยเฉพาะการสอนภาษาแม่ ภาษาประจำชาติและภาษาอังกฤษและตระหนักถึงความจำเป็นในการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้จากผู้มีประสบการณ์และการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเรียนการสอนด้านภาษา 2) การศึกษาด้านเทคนิคและอาชีวะ (Vocational/Technical Education) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ที่ประชุมจึงเห็นชอบที่จะให้มีการศึกษาแนวทางที่จะก่อให้เกิดการแบ่งปันประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน และ 3) ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน (School Leadership) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมการศึกษาในโรงเรียน จึงควรเน้นเรื่องการคัดเลือกและการฝึกอบรมผู้บริหารโรงเรียน โดยรัฐมนตรีศึกษาของสิงคโปร์ได้เสนอให้การสนับสนุนงบประมาณแก่ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 2 คนเข้าร่วมหลักสูตร International Leaders in Education Programme (iLEP) ณ สถาบันฝึกอบรมครู (National Institute of Education) ของสิงคโปร์ในเดือนกันยายน พ.ศ.2549

การประชุม ASEED ครั้งที่ 2 และการประชุม SEAMEC ครั้งที่ 42 ที่ประเทศอินโดนีเซีย เมื่อวันที่ 6 มีนาคม พ.ศ.2550 ที่ประชุมได้เน้นย้ำในประเด็นการส่งเสริมความร่วมมือด้านการศึกษาเพื่อประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งและมีความยืดหยุ่น และเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของประชาชนอาเซียน โดยมีประเด็นสำคัญดังนี้

1. กฎบัตรอาเซียนที่มีการเสนอให้เพิ่มข้อบทด้านการศึกษา ซึ่งการศึกษาเป็นส่วนสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้ประชาชนอาเซียนในทุกภาคส่วน โดยการสร้างความตระหนักในเรื่องอัตลักษณ์ของอาเซียน การส่งเสริมกิจกรรมสัมพันธ์ในหมู่ประชาชนอาเซียน และ ความเสมอภาคทางการศึกษาและคุณภาพการศึกษาเป็นประเด็นที่ควรได้รับการหยิบยกขึ้นหารือด้วย

2. การแลกเปลี่ยนนักเรียนพบว่าโครงการ ASEAN Student Exchange Programme (ASEP) เป็นกิจกรรมที่ประสบความสำเร็จอย่างมากนับตั้งแต่ปี พ.ศ.2543-2548 ในการเสริมสร้างเครือข่ายทางวิชาการที่เข้มแข็งและก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนระหว่างกันที่ประชุมจึงเห็นควรให้มีการสานต่อโครงการ โดยในปี พ.ศ.2551 ประเทศมาเลเซียรับเป็นเจ้าภาพจัดกิจกรรมตามด้วยสิงคโปร์ ไทย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซียและบรูไน ดารุสซาลาม ที่จะหมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพดำเนินงานโครงการ ASEP ตามลำดับ

3. การสร้างเครือข่ายวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาของอาเซียน เพื่อให้เกิดการแบ่งปันประสบการณ์อันจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน

4. ความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับซีมีโอ โดยกำหนดสาขาความร่วมมือในสามด้านคือ การสร้างสำนึกในความเป็นอาเซียนในกลุ่มนักเรียนของอาเซียน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของอาเซียนในสาขาการศึกษา และการเสริมสร้างความเข้มแข็งของ AUN รวมถึงการร่วมมือกันระหว่างศูนย์ต่างๆ ของซีมีโอและอาเซียน

5. การขยายกรอบความร่วมมือกับประเทศคู่เจรจาของอาเซียน การให้ความสำคัญกับประเทศคู่เจรจาของอาเซียนโดยเฉพาะในกรอบของการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (East Asian Summit: EAS) ซึ่งเป็นการประชุมร่วมระหว่างอาเซียน 10 ประเทศกับประเทศคู่เจรจา 6 ประเทศคือ จีน ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี อินเดีย ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ที่เห็นชอบให้การศึกษาเป็นหนึ่งในสาขาความร่วมมือที่สำคัญ โดยได้เสนอความเป็นไปได้ที่จะมีความร่วมมือในด้านการฝึกอบรมครู การเรียนการสอนด้านภาษาโดย เฉพาะภาษาอังกฤษ เทคนิคและอาชีวศึกษา และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเรียนการสอน

การประชุม ASEED ครั้งที่ 3 และการประชุม SEAMEC ครั้งที่ 43 ที่ประเทศมาเลเซีย เมื่อวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ.2551 ที่ประชุมเห็นว่าความร่วมมือด้านการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถของประเทศสมาชิกอาเซียนและเป็นมิติที่สำคัญของเสาหลักสามด้านของประชาคมอาเซียนได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงประชาคมเศรษฐกิจ และประชาคมสังคมและวัฒนธรรม พร้อมทั้งได้เน้นย้ำบทบาทของการศึกษาในการเพิ่มความตระหนักเรื่องความเป็นอาเซียน การเสริมสร้างอัตลักษณ์ของอาเซียน และการสร้างความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรมในอาเซียน ประเด็นสำคัญมีดังนี้

1. กฎบัตรอาเซียน ที่ประชุมรับทราบการลงนามในกฎบัตรอาเซียนของผู้นำรัฐบาลอาเซียนในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 13 ที่ประเทศสิงคโปร์เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2550 โดยได้บรรจุเรื่องการศึกษาไว้ในกฎบัตรอาเซียน ซึ่งที่ประชุมเห็นว่าความร่วมมือด้านการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถของประเทศสมาชิกอาเซียนและเป็นมิติที่สำคัญของเสาหลักทั้งสามด้านของประชาคมอาเซียน และได้ย้ำถึงบทบาทของการศึกษาในการเพิ่มความตระหนักในความเป็นอาเซียนและอัตลักษณ์ของอาเซียน รวมทั้งการส่งเสริมความเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรมในอาเซียน

2. โครงการ Harnessing Educational Cooperation in the EAS for Regional Competitiveness and Community Building ซึ่งเป็น ที่ประชุมได้เห็นชอบให้กิจกรรมต่างๆ ในอนาคตภายใต้กรอบ EAS ดำเนินการผ่านศูนย์ภูมิภาคต่างๆ ของซีมีโอ โดยให้สำนักเลขาธิการซีมีโอประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับสำนักเลขาธิการอาเซียน

3. การรื้อฟื้นโครงการ ASEP ที่เป็นการแลกเปลี่ยนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยจะจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และทำกิจกรรมด้านสังคมและวัฒนธรรมโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลาง ประเทศไทยจะเป็นเจ้าภาพจัดกิจกรรมในปี พ.ศ.2553

4. การรวบรวมข้อมูลทุน โครงการทุนการศึกษาอาเซียนต่างๆ โดยสำนักเลขาธิการอาเซียน จะดำเนินการรวบรวมข้อมูลโครงการทุนการศึกษาในอาเซียนที่มีอยู่สำหรับใช้พิจารณาการดำเนินงาน โครงการจัดสรรทุนการศึกษาและป้องกันมิให้การจัดสรรทุนเกิดความซ้ำซ้อน

5. การจัดทำสื่อการเรียนการสอนด้านอาเซียนศึกษา เพื่อใช้ในการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเพื่อสร้างความตระหนักในความเป็นอาเซียน โดยกำหนดให้ดำเนินการจัดทำให้แล้วเสร็จภายในปี พ.ศ. 2552 เพื่อเสนอให้ที่ประชุมรัฐมนตรีอาเซียนด้านการศึกษาครั้งที่ 4 พิจารณา

6. บทบาทของ AUN และการประสานความร่วมมือระหว่าง AUN กับศูนย์ภูมิภาคต่างๆ ของซีมีโอ โดยที่ประชุมเห็นชอบให้ผู้แทนของ AUN เข้าร่วมในการประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียนครั้งต่อไปเพื่อรายงานผลการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมาและแผนการดำเนินงานในอนาคต พร้อมทั้งเสนอให้มีการปรับ AUN Charter เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันและสอดคล้องกับการแนวทางการพัฒนาภูมิภาคและการร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่าง AUN กับ SEAMEO RIHED และสำนักเลขาธิการซีมีโอกับสำนักเลขาธิการอาเซียน

7. ความร่วมมือด้านการศึกษาในอนาคตควรจะเน้นการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All: EFA) โดยกำหนดเป้าหมายไว้ในปี พ.ศ. 2558 ที่ประชุมได้มอบให้สำนักเลขาธิการซีมีโอและสำนักเลขาธิการอาเซียนร่วมกันจัดการประชุมปฏิบัติการในหัวข้อ “Reaching the Unreached” เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน

การประชุม ASED ครั้งที่ 4 และการประชุม SEAMEC ครั้งที่ 44 ที่จังหวัดภูเก็ตเมื่อวันที่ 5-8 เมษายน พ.ศ.2552 ที่ประชุมรับทราบความก้าวหน้าการดำเนินงานของสำนักเลขาธิการอาเซียนในเรื่องของกฎบัตรอาเซียน พร้อมทั้งกิจกรรมความร่วมมือภายใต้กรอบซีมีโอและ AUN นอกจากนี้ที่ประชุมได้ร่วมกันพิจารณาการขอแก้ไขกฎบัตร AUN เพื่อให้บทบาทการดำเนินงานของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันรวมถึงให้สอดคล้องกับกฎบัตรอาเซียนที่ระบุว่า AUN เป็นองค์ประกอบหนึ่งในองค์กรระดับรัฐมนตรีอาเซียนเฉพาะสาขา(ASEAN Sectoral Ministerial Bodies) ในด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน โดยที่ประชุมไม่ขัดข้องในการขอแก้ไขกฎบัตร AUN

การประชุม ASED ครั้งที่ 5 และการประชุม SEAMEC ครั้งที่ 45 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 26-29 มกราคม 2553 ณ เมืองเซบู ประเทศฟิลิปปินส์ ประชุมเห็นชอบบันทึกข้อตกลงกลไกการดำเนินการ และข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์ระดับภูมิภาคว่าด้วยการพัฒนาคุณภาพครู คณาจารย์ และบุคลากร ด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษา ณ ประเทศอินโดนีเซีย เน้นความสำคัญในการส่งเสริมความร่วมมือในภูมิภาคเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในภูมิภาค ที่ประชุมฯได้รับทราบเกี่ยวกับการดำเนินการของศูนย์ไรเฮด ในโครงการ “A Structured Framework for Regional Integration in Higher Education in Southeast Asia: The Road towards a Common Space” ในการจัดตั้งเครือข่ายการประกันคุณภาพอาเซียน และส่งเสริมการเคลื่อนย้ายนักเรียนในภูมิภาค โดยขณะนี้ มีการดำเนินการร่วมกับมาเลเซีย-อินโดนีเซีย-ประเทศไทยในการส่งเสริมการเคลื่อนย้ายนักเรียนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และการประสานความร่วมมือในด้านการอุดมศึกษา นอกจากนี้ได้ร่วมกันหารือเกี่ยวกับการเตรียมบุคลากรด้านอาชีวศึกษาและการรับรองหลักสูตรอาชีวศึกษา โดยเฉพาะมาตรฐานเกี่ยวกับหลักสูตรด้านการท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมการเคลื่อนย้ายนักเรียนในระดับอาชีวศึกษา และการยกระดับมาตรฐานอาชีวศึกษาในภูมิภาค

การประชุม ASEED ครั้งที่ 6 และการประชุม SEAMEC ครั้งที่ 46 ประจำปี 2554 ณ ประเทศบรูไนดารุสซาลาม ได้เห็นชอบแผนยุทธศาสตร์ 9 ประการ เพื่อแสดงเจตนาารมณ์ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปีพุทธศักราช 2558 ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างความตระหนักรู้ของประชากรในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ยุทธศาสตร์ที่ 2 ความร่วมมือในการพัฒนาภาษาที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลาง ยุทธศาสตร์ที่ 3 การแลกเปลี่ยนครูและนักเรียน ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมเทคโนโลยีทางการศึกษาของกลุ่มประเทศอาเซียน ยุทธศาสตร์ที่ 5 ส่งเสริมความเป็นเลิศของบุคลากรประเทศภาคีในกลุ่มอาเซียน เพื่อการแลกเปลี่ยนช่วยเหลือกันในการพัฒนาศักยภาพของประชาคมอาเซียนให้สามารถแข่งขันกับประชาคมโลกต่อไปได้ ยุทธศาสตร์ที่ 6 อารังรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นของประชากรในแต่ละภูมิภาค โดยเฉพาะการดูแลภาษาแม่ของแต่ละประเทศให้มีความเข้มแข็ง ถึงแม้ว่าจะใช้ภาษาอังกฤษก็ตาม ยุทธศาสตร์ที่ 7 การเชื่อมโยงด้านวัฒนธรรมของแต่ละประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียน ยุทธศาสตร์ที่ 8 ร่วมมือแลกเปลี่ยนนักเรียนนักศึกษาในแต่ละระดับ และยุทธศาสตร์ที่ 9 เชื่อมโยงการประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียน และรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในทุก 2 ปี (นงศลิณี โมสิกะ, 2554)

การประชุม ASEED ครั้งที่ 7 และการประชุม SEAMEC ครั้งที่ 47 ประจำปี 2555 จัดขึ้นที่ประเทศอินโดนีเซีย ได้เน้นย้ำถึงการประสานความร่วมมือกันเพื่อริเริ่มกิจกรรมและโครงการสำหรับเตรียมความพร้อมสู่การรวมตัวกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปีพุทธศักราช 2558 ได้แก่ การถ่ายโอนหน่วยกิจเพื่อส่งเสริมการเคลื่อนย้ายของนักเรียนนักศึกษาระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้นักเรียนนักศึกษา การจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจระหว่างประเทศในภูมิภาค การสนับสนุนการเรียนการสอนในระดับปริญญาโทเกี่ยวกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา ทั้งนี้ ที่ประชุมได้สรุปสาระสำคัญไว้ดังนี้ ประการแรก ที่ประชุมรับทราบการดำเนินงานด้านการศึกษาในกรอบอาเซียน รวมทั้งติดตามการดำเนินงานด้านความร่วมมือเกี่ยวกับการศึกษาในอาเซียน ประการต่อมาคือ ที่ประชุมรับทราบผลการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านการศึกษาของอาเซียนครั้งที่ 6 ในประเด็นเกี่ยวกับความก้าวหน้าด้านการศึกษาในภูมิภาค ได้แก่ การพัฒนาระบบการถ่ายโอนหน่วยกิจในมหาวิทยาลัย โครงการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ระหว่างนักศึกษาระดับอุดมศึกษา การแข่งขันกีฬาประถมศึกษาอาเซียน การจัดทำเอกสารต้นฉบับหลักสูตรการเรียนการสอนเกี่ยวกับอาเซียน การจัดทำชีวิตด้านการศึกษาร่วมกันในอาเซียน และความคืบหน้าการดำเนินกิจกรรมของ AUN ทั้งนี้ รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการของไทยได้เสนอตัวเป็นเจ้าภาพจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำรายละเอียดหลักสูตรการเรียนการสอนเกี่ยวกับอาเซียนในทุกระดับชั้น และการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำรายละเอียด ASCC รวมทั้งเป็นเจ้าภาพจัดค่ายเยาวชนอาเซียนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์และศิลปวัฒนธรรมระหว่างกันอีกด้วย (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2553a)

จะเห็นได้ว่า ASEED และ SEAMEC เป็นเวทีการหารือในระดับนโยบายและมีบทบาทในการกำหนดแผนพัฒนาของอาเซียนในกรอบความร่วมมือด้านการศึกษา เพื่อให้รัฐมนตรีด้านการศึกษาของประเทศอาเซียนได้แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและผลักดันความร่วมมือด้านการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของอาเซียนในเวทีระหว่างประเทศภายใต้กรอบความร่วมมือด้านต่าง ๆ ของอาเซียน กลไกความร่วมมือด้านการศึกษาถือได้ว่าเป็น

ปัจจัยที่ผลักดันให้เกิดการพัฒนาในวงกว้างและส่งผลต่อเป้าหมายของการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน

อาเซียนจึงให้ความสำคัญกับบทบาทของภาคการศึกษาซึ่งถือเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลางและมีความรับผิดชอบทางสังคมอันจะส่งผลให้เกิดความเข้าใจ ความแน่นแฟ้นและความเป็นเอกภาพในหมู่ประชาชนอาเซียน พร้อมทั้งได้ตกลงที่จะดำเนินการเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคการศึกษาในการเสริมสร้างประชาคมอาเซียน (สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ, ม.ป.ป.)

จากแผนพัฒนาของอาเซียนในกรอบความร่วมมือด้านการศึกษามีประเด็นที่สำคัญในการเตรียมการรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนดังนี้ 1) การส่งเสริมความร่วมมือด้านการศึกษา 2) การส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียน และ 3) คุณภาพการศึกษาเพื่อสนองตอบต่อเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ

วิเคราะห์แผนพัฒนาอาเซียนในกรอบความร่วมมือด้านการศึกษามาจากการประชุมรัฐมนตรีด้านการศึกษาของอาเซียน(ASEAN Education Ministers Meeting: ASED) โดยจัดประชุมคู่ขนานกับการประชุมสภารัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEAMEO Council Conference: SEAMEC)

ตารางที่ 5 วิเคราะห์แผนพัฒนาอาเซียนในกรอบความร่วมมือด้านการศึกษา

การประชุม	การส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียน		การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ
	สร้างความเข้มแข็งของสังคมที่มีหลายเชื้อชาติ	สร้างความตระหนักและความเข้าใจเรื่องอาเซียน		
ASED 1 SEAMEC 41	- แลกเปลี่ยนนักเรียน นักวิชาการ	- ส่งเสริมสื่อการศึกษาด้านอาเซียน ศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ - จัดกิจกรรมระหว่างนักเรียนและ ครูอาเซียนโดยผ่านการเรียนการ สอนด้านอาเซียนศึกษาและการ แลกเปลี่ยน - ริเริ่มสนับสนุนให้นักวิจัยและ นักวิชาการของอาเซียนเพื่อศึกษา และแก้ปัญหาที่ท้าทายต่อชุมชน อาเซียนโดยให้ Institute of Southeast Asian Studies ของ สิงคโปร์ช่วยในการจัดทำวิจัยร่วมกัน	ส่งเสริมความร่วมมือใน 3 ด้าน 1.ด้านภาษาประจำชาติและ ภาษาอังกฤษโดยนำเทคโนโลยีมา ใช้ช่วยในการสอน 2. การศึกษาด้านเทคนิคและ อาชีวะโดยการเรียนรู้และแบ่งปัน ประสบการณ์ในกลุ่มประเทศ สมาชิกอาเซียน 3. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน	1. Institute of Southeast Asian Studies Singapore 2. International Leaders in Education Programme (iLEP), National Institute of Education
ASED 2 SEAMEC 42	-แลกเปลี่ยนนักเรียน โครงการ ASEAN Student Exchange Programme	เตรียมความพร้อมให้ประชาชนใน ทุกภาคส่วน -ส่งเสริมกิจกรรมสัมพันธ์ในหมู่ ประชาชนอาเซียนสร้างสำนึกความ	ความเสมอภาคทางการศึกษา การพัฒนาศักยภาพด้าน วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ใน กลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน	สร้างเครือข่ายวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ของ โรงเรียนมัธยมศึกษา อาเซียน

การประชุม	การส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียน		การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การศึกษา	การสร้างเครือข่ายความ ร่วมมือ
	สร้างความเข้มแข็งของ สังคมที่มีหลายเชื้อชาติ	สร้างความตระหนักและความ เข้าใจเรื่องอาเซียน		
	(ASEP)	เป็นอาเซียนในกลุ่มนักเรียน	พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในสาขา การศึกษา	ความร่วมมือระหว่าง อาเซียนกับซีมีโอ ส่งเสริมความเข้มแข็งของ AUN ขยายกรอบความร่วมมือกับ ประเทศคู่เจรจาของอาเซียน คือ จีน ญี่ปุ่น สาธารณรัฐ เกาหลี อินเดีย ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์
ASED 3 SEAMEC 43	โครงการ Harnessing Educational Cooperation in the EAS for Regional Competitiveness and Community Building รื้อฟื้นโครงการ ASEP โครงการทุนอาเซียน	จัดทำสื่อการสอนด้านอาเซียน ศึกษา	เน้นการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All: EFA)	บทบาทของ AUN กับ SEAMEO RIHED

การประชุม	การส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียน		การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ
	สร้างความเข้มแข็งของสังคมที่มีหลายเชื้อชาติ	สร้างความตระหนักและความเข้าใจเรื่องอาเซียน		
ASED 4 SEAMEC 44	กิจกรรมความร่วมมือภายใต้กรอบซีมีโอและ AUN	AUN เป็นองค์ประกอบหนึ่งในองค์กระบวนระดับรัฐมนตรีอาเซียน เฉพาะสาขาในด้านประชาสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน		AUN
ASED 5 SEAMEC 45	ส่งเสริมการเคลื่อนย้ายนักเรียนในภูมิภาค ส่งเสริมการเคลื่อนย้ายนักเรียนในระดับอาชีวศึกษา		พัฒนาคุณภาพครู คณาจารย์และบุคลากร ด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเตรียมบุคลากรด้านอาชีวศึกษาและรับรองหลักสูตรอาชีวศึกษา โดยเฉพาะหลักสูตรด้านการท่องเที่ยว ยกระดับมาตรฐานอาชีวศึกษาในภูมิภาค	จัดตั้งศูนย์ระดับภูมิภาคว่าด้วยการพัฒนาคุณภาพครู ภาษา ณ ประเทศ อินโดนีเซีย จัดตั้งเครือข่ายการประกันคุณภาพอาเซียน
ASED 6 SEAMEC 46	แผนยุทธศาสตร์ 9 ประการเพื่อแสดงเจตนารมณ์ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน		ส่งเสริมความร่วมมือในภูมิภาค เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในภูมิภาค	
	3.การแลกเปลี่ยนครูและนักเรียน	1.สร้างความตระหนักรู้ของประชากรในการเข้าสู่ประชาคม	2.ความร่วมมือในการพัฒนาภาษาที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็น	9.เชื่อมโยงการประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียนและ

การประชุม	การส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียน			
	สร้างความเข้มแข็งของสังคมที่มีหลายเชื้อชาติ	สร้างความตระหนักและความเข้าใจเรื่องอาเซียน	การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ
	<p>6. อารังรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นของประชากรในแต่ละภูมิภาคโดยเฉพาะการดูแลภาษาแม่ของตัวเองให้เข้มแข็งถึงแม้จะใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลาง</p> <p>7. เชื่อมโยงวัฒนธรรมของแต่ละประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียน</p> <p>8. ร่วมมือแลกเปลี่ยนนักเรียนนักศึกษาในแต่ละระดับ</p>	<p>4. ส่งเสริมเทคโนโลยีทางการศึกษาของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน</p>	<p>ภาษากลาง</p> <p>5. ส่งเสริมความเป็นเลิศของบุคลากรประเทศภาคีในกลุ่มอาเซียนเพื่อการแลกเปลี่ยนช่วยเหลือกันในการพัฒนาศักยภาพของประชาคมอาเซียนให้สามารถแข่งขันกับประชาคมโลก</p>	<p>รัฐมนตรีศึกษาแห่งอาเซียน</p> <p>ตะวันออกเฉียงใต้ในทุก 2 ปี</p>
<p>ASED 7</p> <p>SEAMEC 47</p>	<p>โครงการแลกเปลี่ยนนักเรียนนักศึกษา</p> <p>ค่ายเยาวชนอาเซียน</p>	<p>จัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจระหว่างประเทศในภูมิภาคอาเซียน</p> <p>สนับสนุนการสอนระดับปริญญาโทเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา</p> <p>การแข่งขันกีฬาประถมศึกษา</p>	<p>เตรียมคนสำหรับการเคลื่อนย้ายแรงงาน</p>	<p>การดำเนินงานของ AUN</p>

การส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียน				
การประชุม	สร้างความเข้มแข็งของ สังคมที่มีหลายเชื้อชาติ	สร้างความตระหนักและความ เข้าใจเรื่องอาเซียน	การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	การสร้างเครือข่ายความ ร่วมมือ
		<p>อาเซียน</p> <p>การจัดทำเอกสารต้นฉบับเกี่ยวกับ หลักสูตรการเรียนการสอนเกี่ยวกับ อาเซียน</p> <p>การถ่ายโอนหน่วยกิตนักเรียน นักศึกษา ระหว่างประเทศใน ภูมิภาคอาเซียน</p> <p>การจัดทำตัวชี้วัดด้านการศึกษา ร่วมกันในอาเซียน</p>		

การประชุม ASED และ SEAMEC เป็นเวทีหารือในระดับนโยบายและมีบทบาทต่อการกำหนดแผนพัฒนาของอาเซียนในกรอบความร่วมมือด้านการศึกษาจากการวิเคราะห์ผลการประชุมพบว่า ASED และ SEAMEC ให้ความสำคัญใน 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) การส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียน 2) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และ 3) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ดังนี้

1) การส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียน เน้นเรื่องของการสร้างความเข้มแข็งของสังคมที่มีหลายเชื้อชาติโดยให้ความสำคัญกับการแลกเปลี่ยน บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา แลกเปลี่ยนทั้งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษา รักษาไว้ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นและเชื่อมโยงความสัมพันธ์แบบพหุวัฒนธรรมระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน การสร้างความตระหนักและความเข้าใจเรื่องอาเซียน เน้นให้สถาบันการศึกษาจัดทำหลักสูตรอาเซียนศึกษาจัดเตรียมสื่อการสอนโดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ เตรียมการการถ่ายโอนหน่วยกิตระหว่างนักศึกษาอาเซียน

2) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มุ่งเน้นเรื่องการเตรียมคนให้สอดคล้องกับทิศทางการเปลี่ยนแปลงในอาเซียน โดยเน้นเรื่องของการพัฒนาสมรรถนะในเรื่องภาษาทั้งภาษาอาเซียนและภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษากลางของอาเซียน เตรียมคนให้พร้อมสำหรับการเคลื่อนย้ายแรงงาน และเสริมสร้างความเป็นเลิศของบุคลากรในอาเซียนให้สามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่นได้ นอกจากนี้ยังเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกคนในภูมิภาค

3) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เน้นบทบาทของ AUN และ SEAMEO RIHED รวมทั้งความร่วมมือกับสถาบันต่าง ๆ ในประเทศสมาชิกอาเซียนและขยายกรอบความร่วมมือกับประเทศคู่เจรจาของอาเซียน คือ จีน ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี อินเดีย ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2554) ได้จัดทำงานวิจัยเรื่อง “ความร่วมมือด้านการศึกษาของอาเซียน” เมื่อปีพุทธศักราช 2554 ระบุว่า ภายใต้แผนการอาเซียนเมื่อปีพุทธศักราช 2503 ซึ่งมีกลุ่มประเทศสมาชิกในเอเชียจำนวน 17 ประเทศ ประสานความร่วมมือกันเพื่อพัฒนาการศึกษาระดับประถมศึกษาให้เป็นอย่างน้อย 7 ปี ภายในปีพุทธศักราช 2523 แต่การปฏิบัติตามแผนดังกล่าวไม่ประสบความสำเร็จ แม้ว่าในปัจจุบันประเทศสมาชิกประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียนต่างก็เผชิญปัญหาร่วมกันอย่างหนึ่ง กล่าวคือ จำนวนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษามีมาก จึงพยายามสร้างขีดจำกัดให้มีปริมาณนักเรียนต่อห้องไม่เกิน 50 คน ทั้งนี้ สถานศึกษาส่วนมากในอาเซียนแบบสหศึกษา โดยไม่ได้แบ่งนักเรียนเข้าชั้นเรียนตามสติปัญญาความสามารถ จึงทำให้อัตราการแข่งขันไม่อยู่ภาวะลดหลั่นกัน จนเกิดช่องว่างในการเรียนรู้ที่ไม่ประสบสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนมากเท่าที่ควร จนกระทั่งประเทศสมาชิกได้ประสานความร่วมมือกันกำหนดพระราชบัญญัติการศึกษาที่มีมาตรฐาน ส่งผลให้ประเทศไทยริเริ่มพระราชบัญญัติการศึกษาในปีพุทธศักราช 2520 จัดการศึกษาทั้งหมด 6 ปี (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, 2554)

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 พบว่า ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเพิ่มขีดความสามารถของบัณฑิตให้มีคุณภาพมาตรฐานในระดับสากล ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) พัฒนาสมรรถนะด้านการใช้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาไทยในระดับที่ใช้ในการทำงานได้ และ 2) พัฒนาสมรรถนะด้านการงานข้ามวัฒนธรรมของบัณฑิตไทย ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาความเข้มแข็งของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาประชาคมอาเซียน ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) พัฒนาอาจารย์ให้มีสมรรถนะสากล 2) ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมเกี่ยวกับอาเซียนในสถาบันอุดมศึกษา 3) พัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนให้มีคุณภาพระดับสากล 4) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้มีคุณภาพระดับสากล 5) พัฒนาระบบบริหารและการวิจัยสู่ความเป็นเลิศ และ 6) พัฒนาระบบอุดมศึกษาแห่งอาเซียน ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมบทบาทของอุดมศึกษาไทยในประชาคมอาเซียน ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) ส่งเสริมบทบาทความเป็นผู้นำของสถาบันอุดมศึกษาไทยที่เกี่ยวข้องกับสามเสาหลักในการสร้างประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านเสาประชาสังคมและวัฒนธรรม 2) สร้างความตระหนักในการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนและบทบาทของอุดมศึกษาไทยในการพัฒนาประชาคมอาเซียนทั้งในด้านบวกและด้านลบ 3) ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน และ 4) พัฒนาศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553)

ม.ร.ว. พงษ์สวัสดิ์ สวัสดิวัตน์ (2554:บทคัดย่อ) การพัฒนามหาวิทยาลัยไทยให้ก้าวไปเป็นผู้นำด้านอุดมศึกษาของอาเซียนได้นั้นจำเป็นที่จะต้องเริ่มจากการวิเคราะห์ระยะห่างระหว่างมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งของไทยกับมหาวิทยาลัยที่เป็นผู้นำในอาเซียนปัจจุบัน พร้อมทั้งการตั้งเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงการกำหนดรูปแบบ การเรียงลำดับความสำคัญ การเลือกวิธีการที่สามารถพัฒนาอย่างก้าวกระโดดไปสู่เป้าหมาย หนึ่งในกรอบแนวคิดในการพัฒนาที่สำคัญคือกรอบแนวคิดในการพัฒนา 7 มิติ 4 ยุทธศาสตร์ 3 สมดุล ซึ่งสามารถนำทั้ง 7 ตัวตั้งในการกำหนดความสำคัญและเป้าหมาย ด้วยการวิเคราะห์แบบ 4 ยุทธศาสตร์โดยเน้นการมองอนาคตด้วยการวางตำแหน่งและกำหนดเส้นทางการเติบโตของมหาวิทยาลัยไทยใหม่ อย่างไรก็ตามการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนโดยหลัก 3 สมดุล ยังเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ต้องคำนึงถึงในโมเดลการพัฒนาด้วยองค์ประกอบของการพัฒนาที่มีรูปแบบนี้จะเป็นเครื่องมือในการปรับปรุงความสามารถของมหาวิทยาลัยไทย ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการก้าวได้ทันอย่างทัดเทียมและความสามารถในการแข่งขันกับมหาวิทยาลัยในอาเซียนได้ รวมทั้งมีศักยภาพที่จะเป็นผู้นำด้านอุดมศึกษาของอาเซียนได้ (ม.ร.ว. พงษ์สวัสดิ์ สวัสดิวัตน์ 2553)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2549) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิจัยเปรียบเทียบการปฏิรูปการศึกษาของประเทศในกลุ่มอาเซียน จากผลการศึกษาพบว่า ประเทศอาเซียนทุกประเทศให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสิ่งที่จะทำให้การศึกษานั้นมีส่วนสำคัญในการทำให้ประเทศมีการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ก้าวหน้ามากขึ้น หลายประเทศให้ความสำคัญกับบทบาทของการศึกษาในการขจัดความยากจนและก้าวพ้นจากความด้อยพัฒนาทางเศรษฐกิจ ในขณะเดียวกันก็มุ่งหวังให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการยกระดับศักยภาพการแข่งขันของประเทศในระดับสากล (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2549)

สถาบันพัฒนาสุขภาพอาเซียน (2554) ได้ทำรายงานวิจัยเรื่อง “ความร่วมมือทางการศึกษาเพื่อพัฒนาสุขภาพอาเซียน” ระบุว่า สถาบันพัฒนาสุขภาพอาเซียน มุ่งเน้นการวิจัยในลักษณะสห

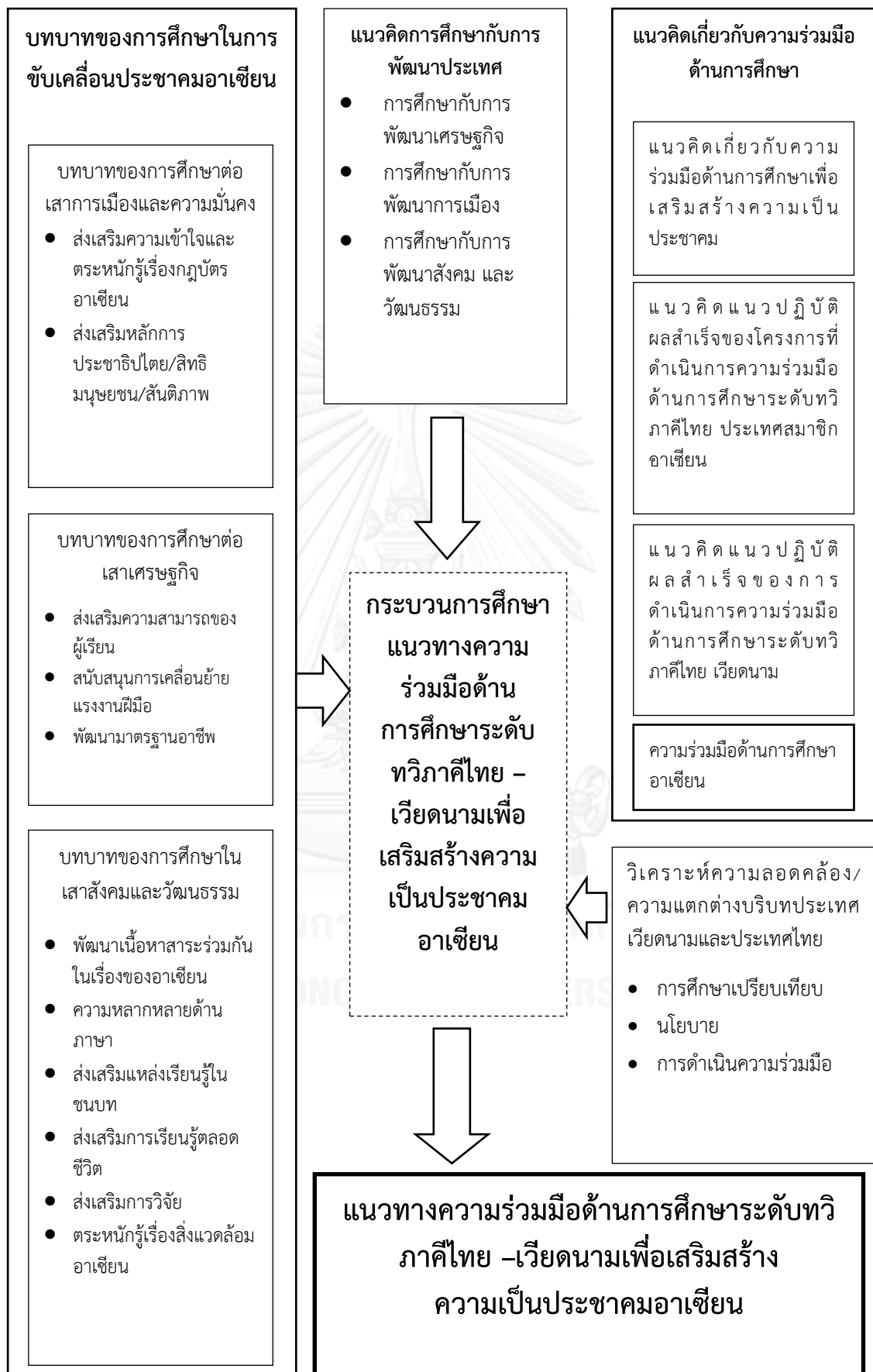
วิทยาการ เป็นการวิจัยเชิงบูรณาการ บนฐานของชุมชนท้องถิ่นที่มีบริบทที่หลากหลาย (Community Base) โดยให้ความสำคัญกับการสร้าง องค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหา เน้นการเสริมศักยภาพชุมชนและ บุคลากรในการขับเคลื่อนงานสุขภาพชุมชน นอกจากนี้ยังทำงานเป็นทีมร่วมกับสถาบันที่เชี่ยวชาญ ในศาสตร์ต่างๆ อาทิ โครงการผู้สูงอายุ ที่มีการทำงานร่วมกันระหว่างภาคีเครือข่ายวิชาการทั้งในและ นอกมหาวิทยาลัย หน่วยงานในพื้นที่ รวมถึงการเชื่อมต่อกับภาคประชาชน งานวิจัยของ สถาบันในขณะนี้พยายามสร้างองค์ความรู้ และกระบวนการเรียนรู้ใหม่ๆ ที่สามารถตอบโจทย์ ของสังคม และบูรณาการไปสู่การแก้ไขปัญหาสุขภาพในชุมชนอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วม ของคนในชุมชน ทั้งยังเป็นองค์ความรู้ในระดับที่เป็นข้อเสนอเชิงนโยบาย เพื่อให้เป็นงานวิจัยที่ ประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และมีส่วนในการพัฒนาสุขภาพชุมชนได้อย่างแท้จริง สถาบันพัฒนาสุขภาพอาเซียน มีแผนการดำเนินงานพัฒนาความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่ายต่างๆ เพื่อดำเนินงานด้านงานวิจัย และงานวิชาการด้านอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็น การส่งเสริมและสนับสนุนให้ นักวิจัยทำงานร่วมกันในลักษณะของโครงการวิจัยแบบบูรณาการ การพัฒนาความร่วมมือด้านการ วิจัยเชิงบูรณาการระหว่างมหาวิทยาลัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (สถาบันพัฒนาสุขภาพอาเซียน, 2554)

Thompson และ Thianthai (2007) ได้ทำการสำรวจทัศนคติและการตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียนใน 10 ประเทศ (Attitudes and Awareness toward ASEAN: Finding of a Ten Nation Survey) โดยการสำรวจประชาชน 2,170 คน ใน 10 ประเทศ พบว่า ประเทศที่รับรู้ว่าเป็นประชาชนอาเซียนมากที่สุด คือประเทศลาว ซึ่งมีค่าร้อยละที่สูงถึง 96 ในขณะที่ประเทศไทย ได้อันดับที่ 8 ร้อยละ 67 ประเทศที่คุ้นเคยกับอาเซียนมากที่สุดคือ ประเทศเวียดนาม ได้อันดับสูงสุด รองมาเป็นประเทศลาว ส่วนประเทศไทยได้อันดับที่ 4 ส่วนคำถามความรู้เกี่ยวกับอาเซียน ประเทศไทยตอบได้ดีที่สุดท้าย แสดงให้เห็นว่าไม่รู้จักอาเซียน ทั้ง ๆ ที่อาเซียนก่อตั้งครั้งแรกในประเทศไทย คำถามต่อมาคือ อยากรู้เกี่ยวกับประเทศอาเซียนอื่น ๆ มากแค่ไหน ลาวตอบว่าอยากรู้จักถึงร้อยละ 100 ในขณะที่ไทยอยากรู้จักร้อยละ 87 เป็นลำดับที่ 7 จากทั้งหมด 10 ประเทศ คำถามสุดท้ายว่าคุณรู้เกี่ยวกับอาเซียนจากที่ใด ส่วนใหญ่ตอบว่าโทรทัศน์ ทั้งที่โทรทัศน์ไม่ค่อยมีเรื่องอาเซียน ซึ่งในความเป็นจริงการทำงานในทุกกระทรวงจะต้องมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับอาเซียนไม่มากก็น้อย แต่ผล ร้อยละ 6.1 แสดงว่างานเกี่ยวกับอาเซียนที่ดำเนินอยู่ในกระทรวงต่าง ๆ ไม่ก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียน

Koh (2007) ทำการศึกษาการเปลี่ยนแปลงยุคโลกาภิวัตน์ หลักการ และรูปแบบการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน โดยงานวิจัยในอาเซียน ถูกนำมาอภิปรายในวงวิชาการทั้งระดับภูมิภาคและนานาชาติ เช่น การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิกกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อย่างไรก็ตามการศึกษามีข้อจำกัดในด้านปัจจัยที่แปรเปลี่ยนไปตามบริบท ที่สัมพันธ์กับเศรษฐกิจ การเมือง ความปลอดภัย และการพัฒนาการคาร์บอน ภูมิภาค เป็นที่น่าสังเกตว่า การศึกษาอยู่ภายใต้ประเด็นงานวิจัยเหล่านั้น ในวาระการครบรอบ 40 ปีของการก่อตั้ง สุ่มทพิสูงณ์ความเป็นอาเซียน และ ประชาคมสังคมและวัฒนธรรม ประเด็นสำคัญจากการศึกษา คือ “การคิดถึงภูมิภาค” (regionalist thinking) เกี่ยวกับอาเซียน การศึกษาและการลงมือปฏิบัติ การคิดถึงภูมิภาคอ้างอิงสู่ความเป็น สังคมโลก การตระหนักถึงสภาพภูมิศาสตร์ตลอดจนช่องว่างซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบ

ผู้เขียนโต้แย้งถึงมุมมองขณะทำการศึกษาประวัติศาสตร์ทางการศึกษาและสถานศึกษา ซึ่งสัมพันธ์โดยตรงต่อการสร้างและการปฏิบัติระดับนานาชาติ การสร้างสรรค์เอกลักษณ์ความเป็นอาเซียนและรูปแบบประชาคมสังคมและวัฒนธรรมที่ต้องการ ตามการศึกษาระดับชาติและการออกแบบการสอนแบบใหม่คือ การสอนและการเรียนรู้เพื่อมุ่งสู่ประชาคม” (teach and learn beyond the nation) (Koh, 2007)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การนำเสนอแนวทางการร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย-เวียดนาม เพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและลักษณะความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีประเทศไทยกับประเทศเวียดนาม และ 2) นำเสนอแนวทางการร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย-เวียดนาม เพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มี 2 ขั้นตอน คือ

3.1 วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และลักษณะความร่วมมือด้านการศึกษาระดับ ทวิภาคี ประเทศไทยกับประเทศเวียดนามเวียดนาม

3.1.1 การศึกษาเอกสาร

3.1.2 ศึกษาวิจัยภาคสนามในประเทศไทย

3.1.3 ศึกษาวิจัยภาคสนามในประเทศเวียดนาม

3.2 นำเสนอแนวทางการร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย-เวียดนามเพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน

3.2.1 ยกร่างแนวทางการร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย - เวียดนาม

3.2.2 ตรวจสอบร่างแนวทางฯ (ร่าง 1)

3.2.3 ตรวจสอบร่างแนวทางฯ (ร่าง 2)

3.2.4 การนำเสนอแนวทางการร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย-เวียดนาม เพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียนฉบับสมบูรณ์

3.1 วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และลักษณะความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคี ประเทศไทยกับประเทศเวียดนาม

3.1.1 การศึกษาเอกสาร (Documentary Study) มีขั้นตอนดังนี้

1) การคัดเลือกเอกสาร โดยพิจารณาจากเกณฑ์ดังนี้

1.1) งานวิจัย บทความ หนังสือ ตำรา บันทึก จากสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือด้านการศึกษา ในการเสริมสร้างความเป็นประชาคม โดยศึกษาวิเคราะห์ความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคี เพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมจากตัวแบบสหภาพยุโรป ซึ่งเป็นข้อมูลเอกสารทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยพิจารณาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีของประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป

1.2) งานวิจัย บทความ หนังสือ ตำรา บันทึก จากสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ วิดีโอ รายการโทรทัศน์ รายการโทรทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน ซึ่งเป็นข้อมูลจากทั้งในประเทศในประเทศและต่างประเทศ โดยพิจารณาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีของประเทศไทย กับประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการค้นเอกสาร ทั้งปฐมภูมิ และทุติยภูมิจากแหล่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานราชการและเอกชนในประเทศไทย รวมไปถึงองค์กรระหว่างประเทศที่เป็นเครือข่ายความร่วมมือกับประเทศไทย และจากเอกสาร ต่างประเทศจากทางสื่อออนไลน์

3) การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้มาจัดทำตารางสรุปข้อมูลที่ได้จากการศึกษา เอกสาร มาจัดหมวดหมู่และเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย และในส่วนการวิเคราะห์ อาศัยการ ตีความ วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

จากที่ดังกล่าวข้างต้นทำให้ได้ข้อมูลเบื้องต้นในการนำไปกำหนดกรอบแนวทางเป็น สมมติฐานทางทฤษฎี ในการกำหนดแนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม เพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน

3.1.2 ศึกษาวิจัยภาคสนามในประเทศไทย

ขั้นที่ 1 การคัดเลือกพื้นที่ (Field) กรณีศึกษา (Case study) โดยใช้การศึกษาแบบพหุ กรณีศึกษา (Multi – case study) เพื่อศึกษารวบรวมข้อมูลสภาพการดำเนินการความร่วมมือด้าน การศึกษา และเป็นข้อมูลเพื่อนำไปสู่การศึกษาวิจัยภาคสนามในบริบทประเทศเวียดนาม โดยมีผู้วิจัย เลือกรณีศึกษาแบบเจาะจง (Purposive sampling) มีรายละเอียดดังนี้

1) เลือกจังหวัด โดยมีเงื่อนไขดังนี้

1.1) มีสถาบันระดับอุดมศึกษาที่ดำเนินความร่วมมือด้านการศึกษาาระดับทวิ ภาคีไทย-เวียดนาม

1.2) มีสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้ทำความร่วมมือด้าน การศึกษาาระดับทวิภาคีไทย-เวียดนามและเป็นโรงเรียนที่มีศูนย์อาเซียนศึกษา

1.3) มีชาวไทยไทยเชื้อสายเวียดนามอาศัยอยู่

2) นำรายชื่อจังหวัดที่ผ่านเกณฑ์จากข้อที่ 1.1 มาพิจารณาดังนี้

2.1) จำแนกรายชื่อสถาบันอุดมศึกษาพิจารณาจำนวน ลักษณะ และ ระยะเวลาของโครงการ ที่อยู่ในความร่วมมือด้านการศึกษาาระดับทวิภาคีไทย-เวียดนามในแต่ละ สถาบัน

2.2) จำแนกรายชื่อสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พิจารณาจำนวน ลักษณะ และระยะเวลา ของโครงการที่อยู่ในความร่วมมือด้านการศึกษาาระดับทวิภาคีไทย- เวียดนาม ในแต่ละสถานศึกษา

2.3) พิจารณาทบหาของชาวเวียดนาม/ชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในแต่ละ จังหวัด

2.4) นำข้อมูลที่ได้มาหาความถี่และจัดลำดับ

3) นำเสนอข้อมูลที่ได้จากข้อที่ 1.2 เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา เพื่อเลือกพื้นที่และกรณีศึกษา ได้พื้นที่และกรณีศึกษาดังนี้

ตารางที่ 6 กรณีศึกษาประเทศไทย

พื้นที่	กรณีศึกษา
จังหวัดอุดรธานี	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
	โรงเรียนอนุบาลอุดรธานี
	โรงเรียนอนุตรพิยานุกุล
	สมาคมชาวไทยเชื้อสายเวียดนามจังหวัดอุดรธานี
จังหวัดสกลนคร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
	โรงเรียนธาตุนารายณ์วิทยา
	โรงเรียนในสังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร
	สมาคมชาวเวียดนามแห่งประเทศไทย

ขั้นที่ 2 การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ(Key informants) จากเกณฑ์การคัดเลือกข้างต้นขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง โดยแบ่งเป็น

- 1) ระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย
 - 1.1) ผู้บริหารโครงการความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม
 - 1.2) ผู้ปฏิบัติงาน/ประสานงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม
 - 1.3) ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับเวียดนามศึกษา
 - 1.4) ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน
 - 1.5) นักศึกษาชาวเวียดนามที่ได้ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของไทย
 - 1.6) นักศึกษาชาวไทยที่เรียนเวียดนามศึกษา
- 2) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย
 - 2.1) ผู้บริหารสถานศึกษา
 - 2.2) ครูในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับโครงการความร่วมมือระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม
 - 2.3) ครูผู้สอนอาเซียนศึกษาหรือวิชาที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน
- 3) ชาวเวียดนาม/ชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม ประกอบด้วย นายกสมาคมและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 7 แสดงผลการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	จังหวัดอุดรธานี จำนวนคน	จังหวัดสกลนคร จำนวนคน	รวม
ระดับอุดมศึกษา			
1) ผู้บริหารโครงการความร่วมมือด้านการศึกษาระดับภูมิภาคไทย - เวียดนาม			
2) ผู้ปฏิบัติงาน/ประสานงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการความร่วมมือด้านการศึกษาระดับภูมิภาค ไทย - เวียดนาม	8	6	14
3) ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับเวียดนามศึกษา			
4) ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน นักศึกษาชาวเวียดนาม	10	5	15
5) นักศึกษาชาวไทยที่เรียนเวียดนามศึกษา	10	5	15
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน			
1) ผู้บริหารสถานศึกษา			
2) ครูในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับโครงการความร่วมมือระดับภูมิภาคไทย - เวียดนาม	6	3	9
3) ครูผู้สอนอาเซียนศึกษาหรือวิชาที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน			
ชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม	4	4	8
รวม	38	23	61

ขั้นที่ 3 การสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key- Informants) เป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แนวประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นแบบมีโครงสร้าง (structure interview) ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ที่มีการกำหนดคำถามไว้เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งเป็นคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย การสร้างแบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนดังนี้

1.1) นำข้อมูลที่ได้จากระยะที่ 1 มาเป็นแนวทางในการพัฒนากรอบแนวคิดในการวิจัย และนำรายละเอียดตามกรอบแนวคิดในการวิจัยมากำหนดร่างแนวประเด็นการสัมภาษณ์ เพื่อให้เหมาะสมกับเรื่องที่ทำการศึกษาและผู้ให้ข้อมูล

1.2) นำเครื่องมือวิจัยเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิและที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยอาศัยความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งนี้ หากผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นหรือตัดสินว่าถูกต้องเหมาะสมหรือตรงตาม

ทฤษฎี ซึ่งพิจารณาข้อคำถามในการสัมภาษณ์ว่ามีโครงสร้างที่ชัดเจน ครอบคลุมเนื้อหา ข้อคำถาม ถูกต้อง ตรงตามโครงสร้าง และภาษาที่ใช้เหมาะสมกับผู้ให้ข้อมูล

1.3) แก้ไขปรับปรุงเครื่องมือวิจัยตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และนำเครื่องมือวิจัยที่ได้จากการปรับปรุงแก้ไขเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมืออีกครั้ง

1.4) นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะที่มีบริบทใกล้เคียงกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ

2) ขั้นตอนการสัมภาษณ์ สำหรับขั้นตอนการสัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดขั้นตอนในการสัมภาษณ์ไว้ดังนี้

2.1) ขั้นเตรียมการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเลือกกลุ่มผู้สัมภาษณ์โดยพิจารณาลักษณะของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจและมีประสบการณ์เกี่ยวกับความร่วมมือด้านการศึกษากับประชาคมอาเซียน และต้องเป็นผู้ที่มีความสมัครใจ เต็มใจ ใจให้เวลา และยินดีที่จะให้การสัมภาษณ์ตามที่นักวิจัยต้องการ

2.2) ขั้นตอนการสัมภาษณ์ เริ่มการสัมภาษณ์ตามประเด็นที่กำหนด ในขณะที่สัมภาษณ์ผู้วิจัยจะเป็นนักฟังที่ดี ตั้งใจฟัง และป้อนคำถามให้เหมาะสมกับจังหวะของผู้ตอบ เน้นการใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย สุภาพ กรณีที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์แล้วไม่แน่ใจในคำตอบหรือคำพูดบางส่วนบางตอนของผู้ถูกสัมภาษณ์ ที่มีต่อประเด็นในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะสะท้อนกลับด้วยการสรุปคำพูดของผู้ถูกสัมภาษณ์อีกครั้ง เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความชัดเจนในประเด็นนั้นๆ

2.3) ขั้นบันทึกข้อมูลและสิ้นสุดการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจดบันทึกข้อมูลตามความเป็นจริง และจดเฉพาะใจความสำคัญ รีบทำการบันทึกการสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์หลังจากการสัมภาษณ์เสร็จสิ้นในทันที รวมไปถึงรวบรวมเอกสารต่างๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์แนบไว้กับบันทึกการสัมภาษณ์ ที่สำคัญก่อนสิ้นสุดการสัมภาษณ์ ต้องสอบถามความคิดเห็นเพิ่มเติมนอกเหนือจากประเด็นที่ได้สัมภาษณ์ และขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการสละเวลาให้สัมภาษณ์แก่ผู้วิจัย พร้อมทั้งขอจดที่อยู่และหมายเลขโทรศัพท์ ที่สามารถติดต่อกับผู้ให้สัมภาษณ์ในโอกาสต่อไปหากมีประเด็นที่พบข้อสงสัยใหม่

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ (ภาคผนวก ข)

1) แบบบันทึกข้อมูลและอุปกรณ์บันทึกเสียงในการสัมภาษณ์

2) แบบสัมภาษณ์

2.1) แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโครงการความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม

2.2) แบบสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงาน/ประสานงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม

2.3) แบบสัมภาษณ์นักศึกษาชาวเวียดนาม

2.4) แบบสัมภาษณ์นักศึกษาไทยที่เรียนเวียดนามศึกษา

2.5) ประเด็นการสังเกตและสัมภาษณ์ชาวเวียดนาม/ชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

การเก็บรวบรวมข้อมูล ในส่วนของการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

การตรวจสอบข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (data triangulation) เป็นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาว่าถูกต้องหรือไม่ โดยแหล่งที่พิจารณาในการตรวจสอบ ได้แก่ แหล่งเวลา สถานที่ และผู้ให้ข้อมูลหลายคน ในส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลใช้กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลและการตีความข้อมูลแบบอุปนัย (Analytic induction) คือ การตีความสร้างข้อสรุปข้อมูลรูปธรรมหรือปรากฏการณ์ที่ได้จากการสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key- Informants)

ขั้นที่ 4 การศึกษาชุมชนชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม

1) การสังเกต (observation) การสังเกตเน้นที่ความสัมพันธ์ของคนในสังคมมากกว่าสังเกตตัวคนแต่ละคน การสังเกตพฤติกรรมทางสังคมจึงต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง จากการสังเกต 2 แบบ

1.1) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participant observation) โดยเข้าไปร่วมกิจกรรม ไปร่วมในงานพิธี งานเทศกาลต่างๆ เพื่อที่จะเห็นพฤติกรรมหรือขั้นตอนต่างๆ จะพบเห็นแบบแผนพฤติกรรม ความสัมพันธ์ของบุคคลและความหมายของพฤติกรรมนั้นๆ ในขณะเดียวกันก็ได้พูดคุยและสัมภาษณ์ ซักถามพร้อมๆกัน

1.2) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (non - participant observation) เป็นการสังเกตโดยไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรม ผู้วิจัยเป็นคนที่อยู่นอกกิจกรรมที่เกิดขึ้น จึงไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ละเอียด เหมือนการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมจึงเหมาะในการเข้าสู่สนามในช่วงแรกๆ หรือขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ เช่น การสังเกตการประชุม

2) การสัมภาษณ์ (Interview) การสัมภาษณ์เป็นการซักถามหรือสนทนาตามที่ผู้วิจัยต้องการสนทนาหรือการซักถาม จะมากน้อยหรือใช้เวลานานเท่าใด ขึ้นอยู่กับผู้ให้สัมภาษณ์แบบของการสัมภาษณ์และผู้สัมภาษณ์จะต้องดูให้เหมาะสมกับเวลาหรือสถานที่

2.1) การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (formal interview) หรือการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามไว้แน่นอนในการสัมภาษณ์ และต้องการถามคนจำนวนมากในการที่จะนำมาเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้รับ

2.2) การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (informal interview) ผู้วิจัยไม่ได้กำหนดคำถามไว้แน่นอนในการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล วิธีดำเนินการวิจัยที่ 3.1.1 - 3.1.2 ดังนี้

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาจัดกระทำ โดยการลดทอนข้อมูล ตรวจสอบข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งทั้งสามกระบวนการได้กระทำควบคู่ไปกับการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การลดทอนข้อมูลเมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในแต่ละครั้ง จึงนำมาบันทึกเป็นข้อมูลภาคสนาม มาศึกษาทบทวน แล้วเลือกจุดที่น่าสนใจและเกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษานำมาเขียนลงหัวข้อ จากนั้นจึงแยกข้อมูลออกเป็นหมวดหมู่ เพื่อง่ายต่อการสืบค้น และเป็นการตรวจสอบความเพียงพอและความตรงของข้อมูล

2) การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) รายละเอียด ดังนี้

2.1) การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (data triangulation) โดยพิจารณาในด้านแหล่งเวลา เช่น การสัมภาษณ์และสังเกตในเวลาที่แตกต่างกัน แหล่งบุคคล เช่น การสัมภาษณ์หรือสังเกตบุคคลที่หลากหลายในประเด็นเดียวกัน

2.2) การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (investigator triangulation) โดยผู้วิจัยเข้าไปเก็บข้อมูลร่วมกับผู้ช่วยเก็บข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลแล้วก็จะนำมาพูดคุยทำความเข้าใจข้อมูลให้ได้ถูกต้องตรงประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.3) การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการ (methodological triangulation) ผู้วิจัยใช้วิธีหลากหลายวิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

3) วิเคราะห์ข้อมูล

3.1) วิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (Analytic induction) คือการตีความ สร้างข้อสรุปข้อมูลจากรูปธรรมหรือปรากฏการณ์ที่มองเห็น เมื่อนักวิจัยได้เห็นรูปธรรมหรือเหตุการณ์หลายเหตุการณ์แล้วนำมาสร้างข้อสรุป ซึ่งเรียกว่าสมมติฐานชั่วคราว ถ้าหากได้รับการยืนยัน โดยการรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม หรือทำอะไรบางอย่างเพื่อพิสูจน์สมมติฐานแล้วก็จะถือเป็นข้อสรุป

3.2) การวิเคราะห์โดยการจำแนกข้อมูล (Typological Analysis) คือการจำแนกข้อมูลโดยวิธีใช้แนวทฤษฎีและแบบไม่ใช้ทฤษฎี โดยนำข้อมูลมาจำแนก การกระทำ กิจกรรม ความหมายความสัมพันธ์ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมและสภาพสังคม

3.3) การวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบข้อมูล (Constant Comparison) คือการใช้วิธีการเปรียบเทียบโดยการนำข้อมูลมาเทียบเป็นปรากฏการณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลได้กระทำไปพร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลนี้ ทำให้สามารถที่จะตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลได้ทันทีที่พบว่ามีความขัดแย้งกันของข้อมูล และสามารถยืนยันความตรงของข้อมูลและผลสรุปกับผู้ให้ข้อมูลในสนามศึกษา โดยตรวจสอบความตรงตามวัตถุประสงค์ หรือประเด็นที่สนใจ ตรวจสอบสมมติฐานชั่วคราวที่ตั้งไว้ขณะเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งการตรวจสอบความถูกต้องของทฤษฎีที่ใช้โดยการตรวจสอบจากสภาพการใช้ทฤษฎีได้ตามสภาพจริง

3.1.3 ศึกษาวิจัยภาคสนามในบริบทประเทศเวียดนาม

ขั้นที่ 1 นำข้อมูลที่ได้จากระยะที่ 2 เป็นเกณฑ์ในการเลือกพื้นที่ศึกษาในประเทศเวียดนาม โดยนำข้อมูลที่ได้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเลือกพื้นที่ ได้พื้นที่ศึกษาและกรณีศึกษา

ตารางที่ 8 กรณีศึกษาประเทศเวียดนาม

พื้นที่	กรณีศึกษา	จำนวนผู้ให้สัมภาษณ์
จังหวัดกว๋างตรี	วิทยาลัยครูกว๋างตรี	3 คน
จังหวัดกว๋างบิ่งห์	มหาวิทยาลัยกว๋างบิ่งห์	3 คน
รวม		6 คน

ขั้นที่ 2 สร้างความพร้อมให้กับตนเองในด้านของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบริบทของประเทศเวียดนาม ทั้งเรื่องของการจัดการศึกษา สภาพเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง สังคมและวัฒนธรรม แนวทางการเตรียมความพร้อมของเวียดนามในการเตรียมคนเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยศึกษาจาก เอกสาร งานวิจัย รายการโทรทัศน์ครู และความร่วมมือด้านการศึกษาที่ดำเนินร่วมกับไทย รวมทั้งจัดเตรียมล่ามเพื่อแปลภาษาเวียดนาม

ขั้นที่ 3 ลงพื้นที่ภาคสนาม

- 1) การเข้าสู่สนามในครั้งแรกโดยผ่านเครือข่ายนักศึกษาเวียดนามในประเทศไทย เป็นผู้ประสานงาน นัดหมาย ผู้บริหารสถานศึกษาทั้งสองแห่ง
- 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกตามแนวทางที่ได้กำหนดไว้ โดยมีล่ามชาวเวียดนามเป็นผู้แปลโดยนำข้อมูลที่ได้จากระยะที่ 2 มาเป็นแนวทางในการกำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์
- 3) การตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การตรวจสอบแบบสามเส้า การวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบข้อมูล คือ การใช้วิธีการเปรียบเทียบโดยการนำข้อมูลมาเทียบเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในบริบทของประเทศไทย กับบริบทของประเทศเวียดนาม พร้อมทั้งเชื่อมโยงข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลได้กระทำไปพร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลนี้ ทำให้สามารถที่จะตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลได้ทันทีที่พบว่ามีความขัดแย้งกันของข้อมูล และสามารถยืนยันความตรงของข้อมูลและผลสรุปกับผู้ให้ข้อมูลในสนามศึกษา โดยตรวจสอบความตรงตาม วัตถุประสงค์ หรือประเด็นที่สนใจ ตรวจสอบสมมุติฐานชั่วคราวที่ตั้งไว้ ขณะเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งการตรวจสอบความถูกต้องของทฤษฎีที่ใช้ โดยการตรวจสอบจากสภาพการใช้ทฤษฎีได้ตามสภาพจริง

3.2 นำเสนอแนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย–เวียดนามเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ประชาคมอาเซียน โดยมีการดำเนินการดังนี้

3.2.1 ยกร่างแนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนามโดยนำผลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อ ยกร่างแนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม

3.2.2 ตรวจสอบร่างแนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนามเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ประชาคมอาเซียน (ร่าง1) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่อยู่ในกลุ่มกรณีศึกษา ตรวจสอบร่าง 1 เป็นการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางความ

ร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนามเพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดแบบประเมินการตรวจสอบแนวทางฯ (ร่าง 1) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น (ภาคผนวก ข) นำผลการประเมินแนวทางฯ (ร่าง 1) จากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เสนออาจารย์ที่ปรึกษานำสู่การปรับปรุงแก้ไขได้แนวทางฯ (ร่าง 2)

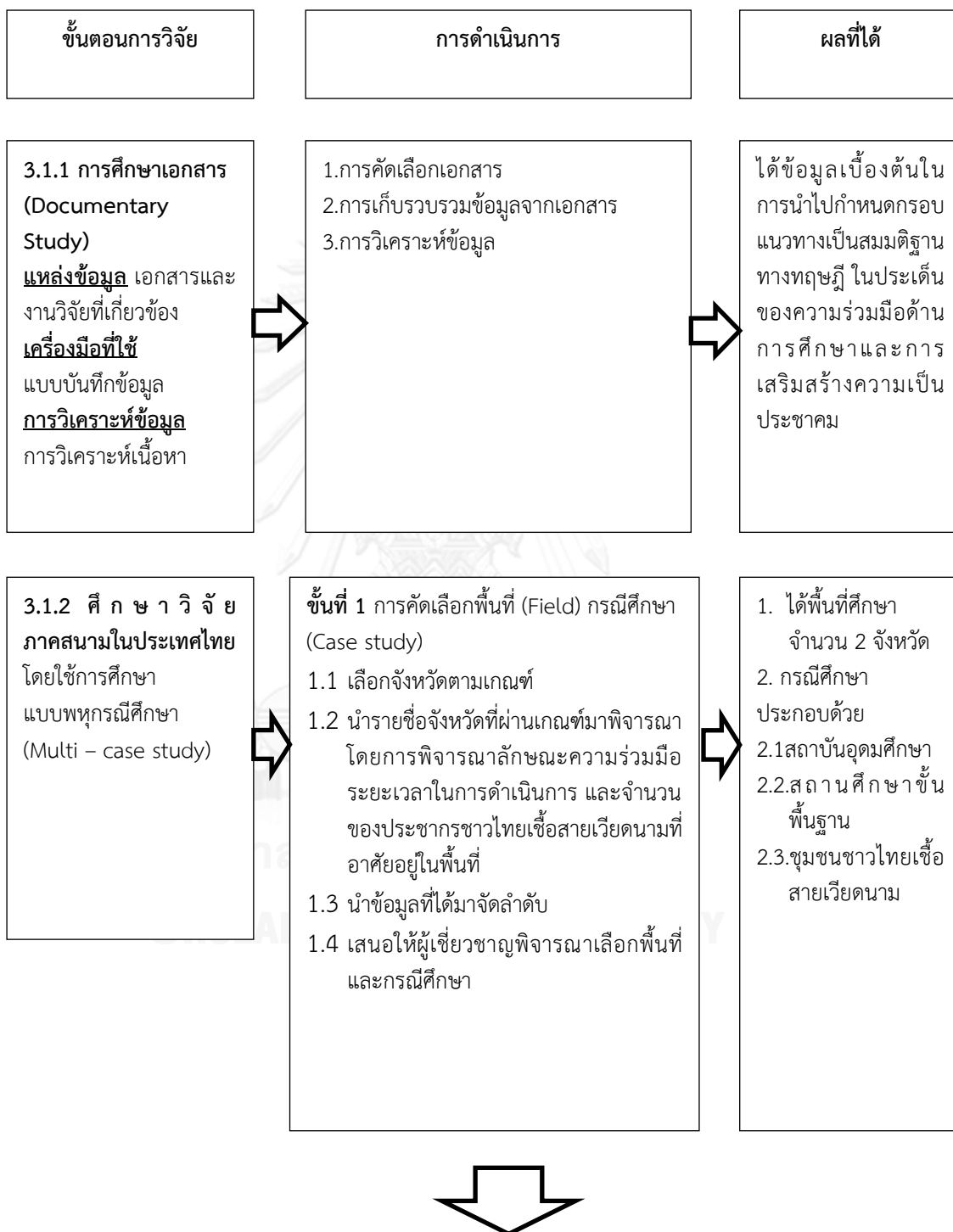
3.2.3 การตรวจสอบ (ร่าง 2) โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยจัดประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน พ.ศ. 2557 เวลา 13.30 – 16.00 น. ณ ห้อง 404/1 ชั้น 4 อาคารประชุมสุข อาชีวอารุง คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประกอบไปด้วยผู้ทรงคุณวุฒิที่รับผิดชอบงานด้านต่างประเทศ ด้านอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการต่างประเทศของกระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องกับเวียดนามและอาเซียนในระดับอุดมศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐาน และสมาคมชาวเวียดนาม/สมาคมชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม ตัวแทนจากประเทศเวียดนาม รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการจากภาครัฐและเอกชนที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับประเทศเวียดนามและอาเซียน จำนวน 10 คน (รายชื่อในภาคผนวก ก)

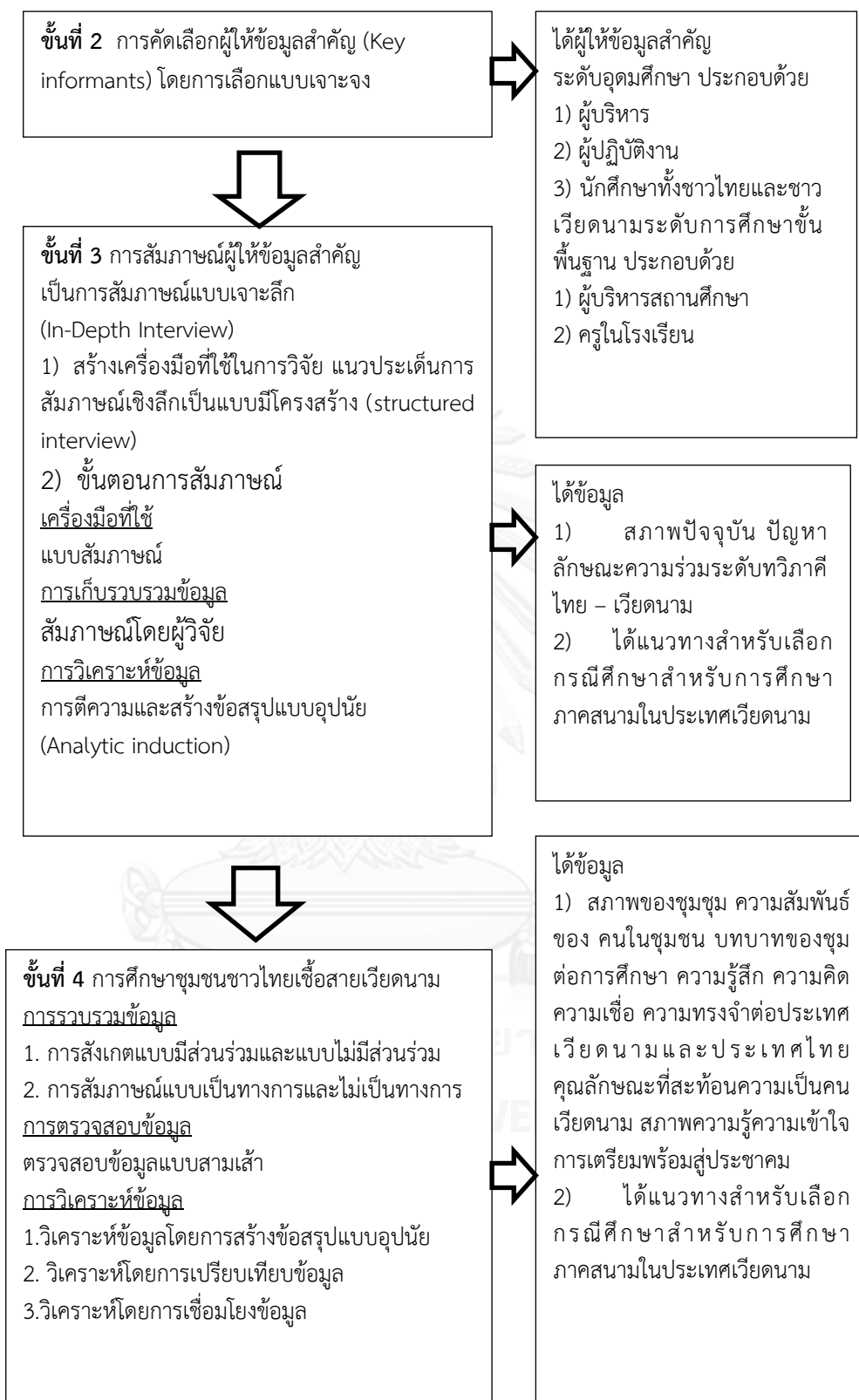
การเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็น จากการสนทนากลุ่ม โดยอธิบายหัวข้อเรื่องการทำวิจัย วัตถุประสงค์ในการวิจัย อธิบายขั้นตอนในการทำวิจัย เสนอร่างแนวทางฯ(ร่าง 2) ตอบข้อซักถามรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอเชิงนโยบายจากผู้เชี่ยวชาญ

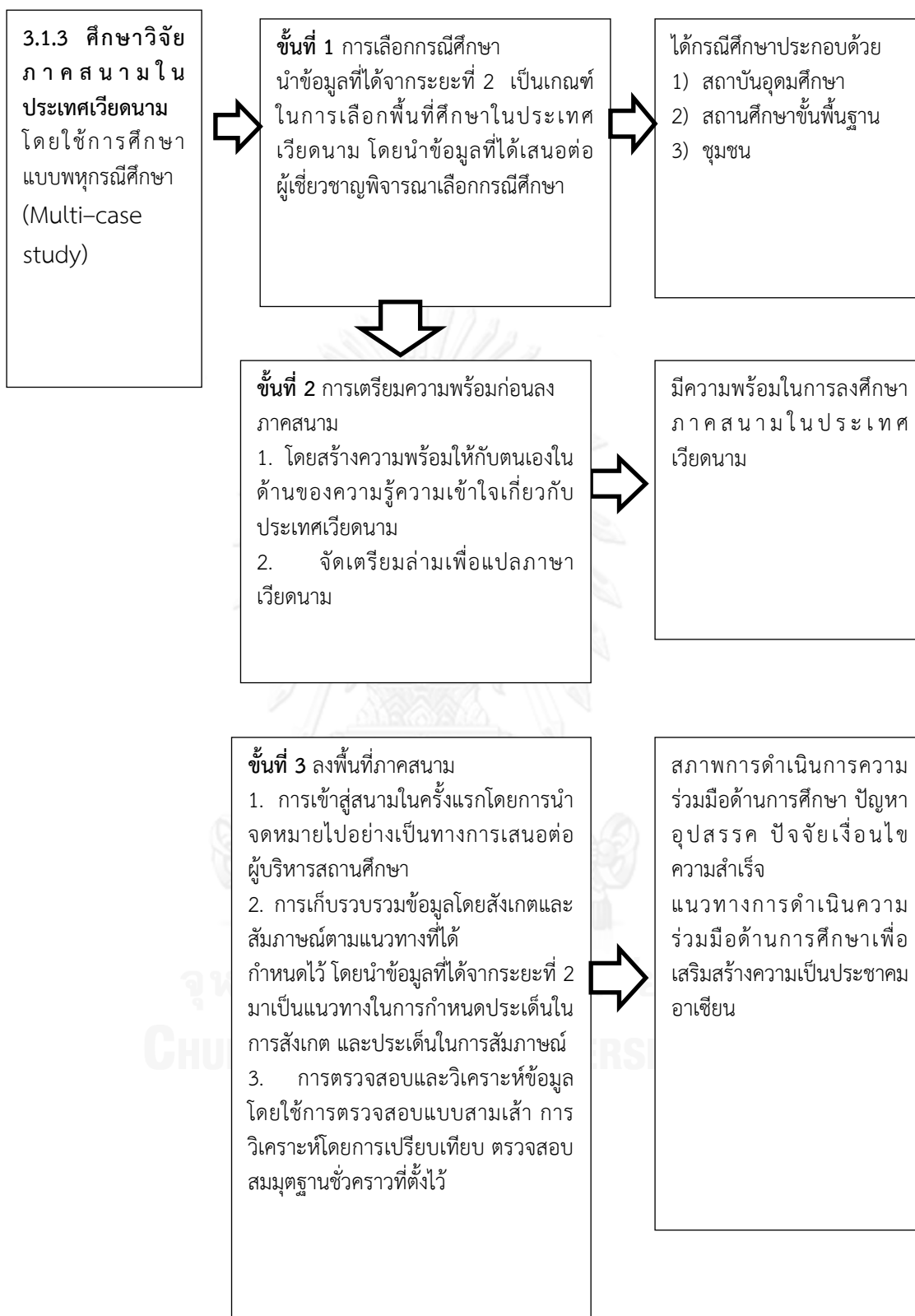
การปรับปรุงแก้ไขแนวทางฯ (ร่าง 2) จากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยปรึกษาร่วมกันอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม จากนั้นนำมาแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาเป็นแนวทาง ให้มีความสมบูรณ์

3.2.4 การนำเสนอแนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม เพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียนฉบับสมบูรณ์ นำแนวทางฯ (ร่าง 3) เสนอโดยปรึกษาร่วมกันอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม จากนั้นนำมาแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาเป็นแนวทาง ให้มีความสมบูรณ์

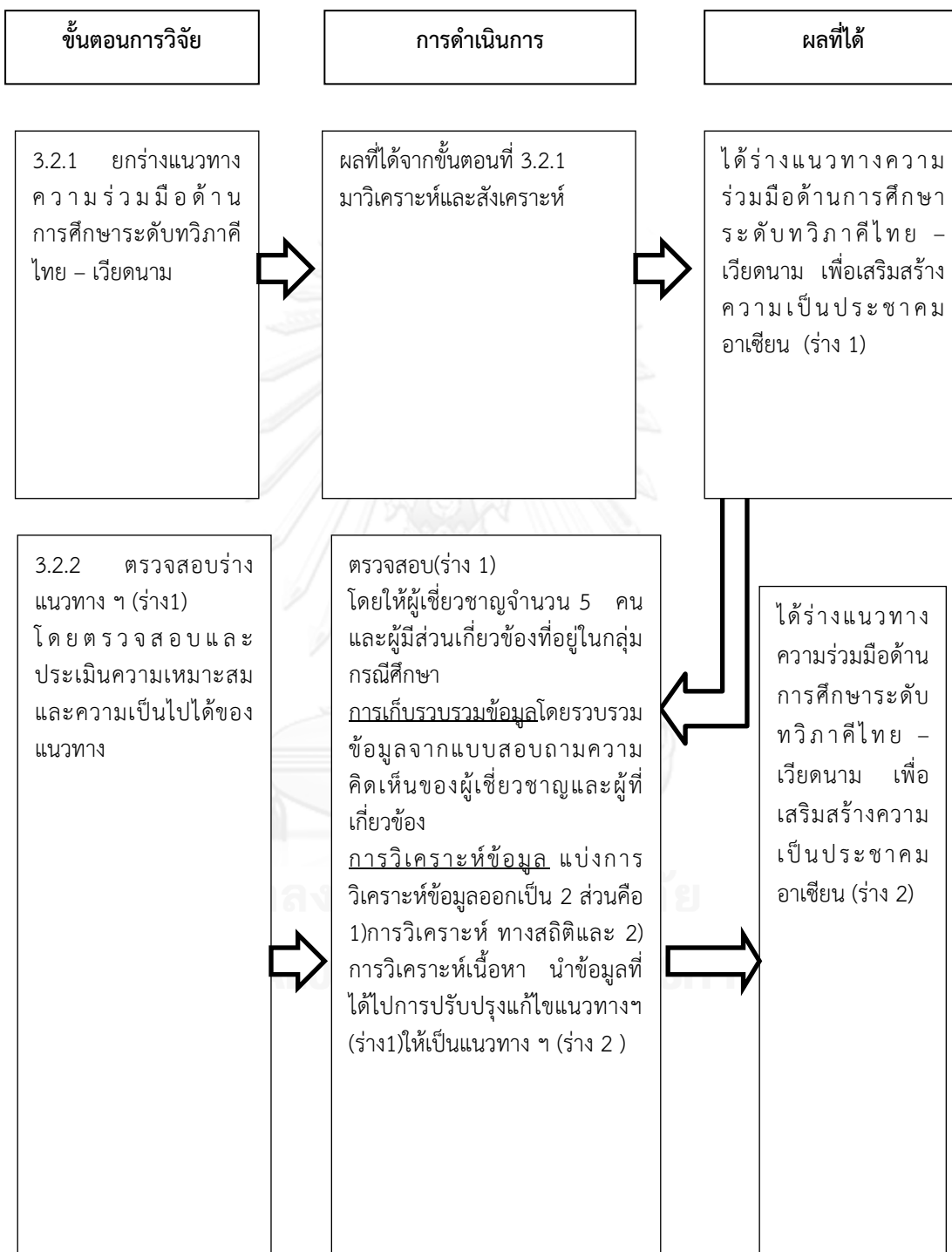
3.1 วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และลักษณะความร่วมมือด้านการศึกษาระดับปริญญาตรีไทย-เวียดนาม

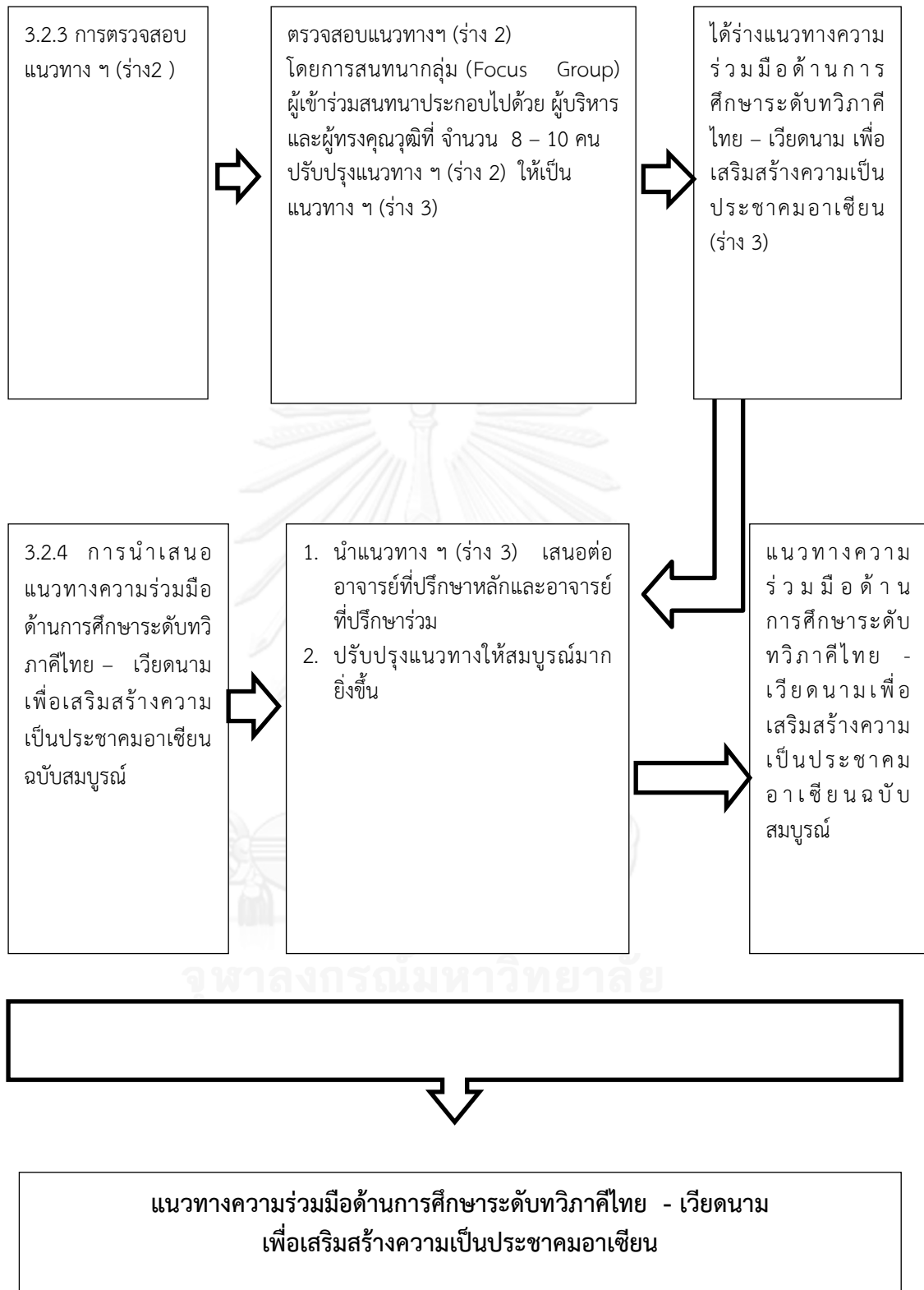

3.2 นำเสนอแนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย - เวียดนามเพื่อเสริมสร้างความ เป็นประชาคมอาเซียน

ภาพที่ 2 สรุปวิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และลักษณะความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีประเทศไทยกับประเทศเวียดนาม 2. นำเสนอแนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย - เวียดนามเพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน วิเคราะห์จากการศึกษาเอกสาร และการวิจัยภาคสนามพื้นที่ศึกษาประเทศไทย 2 จังหวัด คือ 1) จังหวัดอุดรธานี กรณีศึกษา ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี โรงเรียนอนุบาลอุดรธานี โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล และสมาคมชาวไทยเชื้อสายเวียดนามจังหวัดอุดรธานี 2) จังหวัดสกลนคร กรณีศึกษา ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร โรงเรียนธาตุนารายณ์วิทยา โรงเรียนในสังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร และสมาคมชาวเวียดนามแห่งประเทศไทย โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เครื่องมือคือแบบสัมภาษณ์ จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ในการเลือกพื้นที่ศึกษาประเทศเวียดนาม 2 จังหวัด คือ 1) จังหวัดกาฬสินธุ์ กรณีศึกษาวิทยาลัยครูกาฬสินธุ์ 2) จังหวัดกาฬสินธุ์ กรณีศึกษามหาวิทยาลัย กาฬสินธุ์ ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- 4.1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและลักษณะความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย-เวียดนาม
 - 4.1.1 สภาพปัจจุบันความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย - เวียดนาม
 - 4.1.2 ปัญหาความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย - เวียดนาม
 - 4.1.3 ลักษณะความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย - เวียดนาม
 - 4.1.4 วิเคราะห์ผลของความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย - เวียดนาม
- 4.2 แนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย - เวียดนามเพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน
 - 4.2.1 ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทย - เวียดนามในการวิจัยร่วมและการพัฒนาหลักสูตรรองรับประชาคมอาเซียน
 - 4.2.2 ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างไทย - เวียดนาม เพื่อเป็นกลไกในการส่งเสริมความสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจอันดี
 - 4.2.3 ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน

4.1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและลักษณะความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย-เวียดนาม

จากการวิเคราะห์เอกสาร และการลงพื้นที่ภาคสนาม เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย - เวียดนาม พบว่าระบบการศึกษาของประเทศเวียดนามจากที่เน้นหนัก

ด้านทฤษฎี ปัจจุบันจากการศึกษาวิจัยระบบการศึกษาของเวียดนาม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาโครงสร้างหลักสูตร การเรียนการสอนและตำราเรียน เพื่อปฏิรูปการศึกษาอย่างเต็มรูปแบบทุกระดับ ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในกระแสสังคมโลก จากคำกล่าวของ หัวหน้าวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยวงว่งบิ่งห์ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ อธิการบดี และอาจารย์ประจำศูนย์ไทยศึกษา วิทยาลัยครูกวางตรี ดังนี้

“...เมื่อก่อนระบบการศึกษาของที่นี่คล้าย กับสหภาพโซเวียตรัสเซียและประเทศจีน ปัจจุบันยังไม่เปลี่ยนแปลงมากเท่าไร ระบบการศึกษาเหมือนเดิม เน้นในเรื่องทฤษฎีมากกว่า เรียนหนัก ปัจจุบันเวียดนามกำลังจะเปลี่ยนโปรแกรมการศึกษา ตามกลุ่มยุโรป หวังว่าในอนาคตจะดีขึ้น...”

(NGUYEN THANH CHUNG, สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2557)

สภาพปัจจุบันประเทศเวียดนามกำลังพัฒนาประเทศ ให้ความสำคัญกับการศึกษาโดยเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ กำลังอยู่ระหว่างการปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในกระแสสังคมโลก กำหนดเป้าหมายชัดเจนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยร่วมมือกับสถาบันการศึกษาต่างประเทศ เพื่อพัฒนาการศึกษาที่เป็นมาตรฐานสากล และส่งเสริมความร่วมมือทางการศึกษากับนานาประเทศ ทั้งในทวีปยุโรป ทวีปอเมริกา และทวีปเอเชีย ในประเทศสมาชิกอาเซียน รวมทั้งประเทศไทย

“...การเปลี่ยนยุคการศึกษา คือการปฏิรูปการศึกษาเต็มรูปแบบทุกระดับ เปลี่ยนบทเรียนให้สอดคล้องกับความรู้ในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านหรือว่าเขตพื้นที่ใกล้เคียงมากขึ้น และสอดคล้องกับโลกปัจจุบัน เพราะก่อนหน้านี้ประเทศเวียดนามจะเน้นในเรื่องทฤษฎี ตอนนี้ทุกหน่วยงานทุกระดับกำลังเขียนโครงสร้างเสนอให้ต่อสภา...”

(LE THI HUONG, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2557)

ประเทศเวียดนามโดยกระทรวงการศึกษาและการอบรมเริ่มดำเนินนโยบายปฏิรูปการศึกษาครั้งใหม่ใน 2 ประเด็น ประเด็นแรกคือการปรับเปลี่ยนเนื้อหาในหนังสือทุกระดับ ประเด็นที่สองจะเป็นการปฏิรูปการศึกษาทุกระดับในเวียดนาม ปี ค.ศ.2014 เป็นต้นไป สอดคล้องกับคำกล่าวของ อธิการบดี วิทยาลัยครูกวางตรี ดังนี้

“...ตามการประเมินของผู้สอน หลักสูตรเวียดนามเรียนหนักเกินไป เพราะฉะนั้นการเปลี่ยนหนังสือที่กำลังนำเสนอเข้าสู่สภาจะต้องลดระดับลงมา และไม่มีประสบการณ์ทักษะ แนวการสอนของเวียดนามจะปฏิบัติตามกระทรวงการศึกษาและการอบรม 60% เน้นทฤษฎี 40% เน้นปฏิบัติ ตอนนี้ประเทศจะพยายามปรับมาให้เป็น 50:50...”

(LE THI HUONG, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2557)

“...แนวนโยบายจะเริ่มให้เปลี่ยนหนังสือเรียนทุกระดับตั้งแต่อนุบาลจนถึงปริญญาตรี มาให้เปลี่ยนบทเรียนให้สอดคล้องกับความรู้ในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน หรือว่าเขตใกล้เคียงมากขึ้น เพราะฉะนั้นเวลาที่จัดการสอบระดับประเทศ หรือว่าระดับนานาชาติ เกี่ยวกับโอลิมปิก เคมี คณิตศาสตร์ คนเวียดนามจะได้รางวัลเยอะ เพราะว่านักศึกษาเวียดนามจะเรียนหนักมาก เน้นทฤษฎีมาก...”

(LE THI HUONG, *สัมภาษณ์*, 21 เมษายน 2557)

ปัจจุบันประเทศไทย ด้านการต่างประเทศเน้นการพัฒนาความสัมพันธ์ทุกมิติและทุกระดับ ส่งเสริมความร่วมมือทุกสาขาภายใต้กรอบความร่วมมือ สร้างความแข็งแกร่งบรรลุนิติภาวะการจัดตั้งประชาคมอาเซียน ด้านการศึกษาเข้าสู่ปฏิรูปการศึกษารอบที่ 2 (พ.ศ.2552-2561) เน้นเรื่องคุณภาพโอกาส และการมีส่วนร่วม พัฒนาผู้เรียน พัฒนาครู เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา สร้างโอกาสทางการศึกษา และเร่งผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ

จากการดำเนินความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม ได้มีโครงการหรือกิจกรรมการแลกเปลี่ยนด้านการศึกษาระหว่างไทย – เวียดนาม ทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับอาชีวศึกษา ระดับสถาบันอุดมศึกษา และภาคส่วนต่างๆ ส่งผลให้มีการพัฒนาความร่วมมือทางด้านการศึกษาในระดับทวิภาคีไทย – เวียดนามอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยวิเคราะห์และสรุปผลเป็น 4 ประเด็น คือ 1) สภาพปัจจุบันของความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม 2) สภาพปัญหาของความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม 3) ลักษณะของความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม และ 4) ผลของความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม โดยนำเสนอ ดังนี้

4.1.1 สภาพปัจจุบันความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม

ความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างไทยและเวียดนามที่กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ผู้วิจัยศึกษาความร่วมมือด้านการศึกษาทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับสถาบันอุดมศึกษา พบว่าความร่วมมือเป็นความอย่างเป็นทางการ โดยส่วนใหญ่ดำเนินการในระดับสถาบันอุดมศึกษา จากคำกล่าวของผู้อำนวยการ สถาบันภาษา ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวผู้อำนวยการศูนย์อาเซียน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ดังนี้

“...พื้นฐานที่ผ่านมามีเกือบ 10 ปีที่เรามีความร่วมมือ ส่วนใหญ่จะเป็นความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา คือเน้นเรื่องการเรียนการสอนภาษา ภาษาเป็นสิ่งสำคัญเป็นรากฐานในการศึกษาเรื่องอื่นๆ...”

(สพลันต์ เพชรคำ, *สัมภาษณ์*, 21 กุมภาพันธ์ 2557)

“...มีความร่วมมือในหลายระดับ หลายรูปแบบที่ผ่านมามีที่เห็นชัดเจนคือ มหาวิทยาลัยต่อมหาวิทยาลัย...”

(สัตยพันธ์ คชมิตร, *สัมภาษณ์*, 21 พฤศจิกายน 2556)

จากกรณีศึกษาการดำเนินความร่วมมือเริ่มต้นจากความสัมพันธ์ในระดับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องระหว่างไทย-เวียดนาม แล้วพัฒนาไปสู่ความร่วมมืออย่างเป็นทางการในระดับสถาบันอุดมศึกษาของไทยและสถาบันอุดมศึกษาของเวียดนาม โดยการลงนามในบันทึกข้อตกลงร่วมกัน (MOU) จากคำกล่าวของ ผู้ช่วยอธิการบดี/ประธานมหาวิทยาลัยการศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ดังนี้

“...จากที่ได้ไปรับเพื่อนของท่านอธิการบดีของไทย ไม่ได้ไปในนามของมหาวิทยาลัย ไปรับในนามของเป็นเพื่อนกัน และได้พูดคุยเรื่องการส่งเด็กมาเรียนที่ไทย พาเข้ามาดูอาคารสถานที่ แล้วทางเวียดนามแจ้งว่าตกลง เขาจะส่งเด็กมาเรียนที่นี่ คราวนี้ยังไม่ได้เซ็น MOU กัน ก็ไม่เป็นไรค่อนข้างจะเป็นเรื่องความสัมพันธ์ส่วนตัวค่อนข้างจะมาก แล้วส่ง MOU ตามเซ็นสด ทางแฟกซ์...”

(โสรัจ พิศชนวนชม, สัมภาษณ์, 14 พฤศจิกายน 2556)

การดำเนินความร่วมมือในปัจจุบันมี 2 ลักษณะคือ ลักษณะแรกคือลงนามในบันทึกข้อตกลงร่วมกันแล้วจึงดำเนินกิจกรรมตามบันทึกข้อตกลง และลักษณะที่สองสืบเนื่องจากความร่วมมือในลักษณะแรกไม่ได้ดำเนินกิจกรรมใดๆ ส่งผลให้ต้องมีการทำกิจกรรมร่วมกันก่อน จึงลงนามในบันทึกข้อตกลงร่วมกัน ซึ่งในการดำเนินความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทย-เวียดนาม ในท้ายที่สุดต้องมาสู่ความร่วมมืออย่างเป็นทางการ โดยลงนามในบันทึกข้อตกลงร่วมกัน (MOU) จากคำกล่าวผู้อำนวยการศูนย์อาเซียน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี สอดคล้องกับนักวิชาการวิชาการศึกษาศาสนาบัณฑิตศึกษา ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ดังนี้

“...เริ่มจากทางมหาลัยใช้วิธีแลกเปลี่ยนอาจารย์แล้วทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยนั้นดีขึ้นๆ มีการทำ MOU ทำกิจกรรมร่วมกัน...”

(สตียะพันธ์ คชมิตร, สัมภาษณ์, 21 พฤศจิกายน 2556)

“...การทำ MOU มี 2 ลักษณะ ทั้งที่ทำ MOU ก่อนแล้วค่อยทำกิจกรรมที่หลัง และทำกิจกรรมก่อนเพื่อเป็นการปูทางเพื่อไปทำ MOU...”

(สุภาวดี ทำนิไกร, สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2557)

ปัจจุบันความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทยและประเทศเวียดนาม มีลักษณะเป็นทางการโดยการลงนามบันทึกข้อตกลงร่วมกัน (MOU) จากกรณีศึกษาประเทศเวียดนามที่ผ่านมามีความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยในหลายจังหวัดทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากเป็นนโยบายส่งเสริมความสัมพันธ์หลักในระดับจังหวัด จากคำกล่าวของรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยกวางบิ่งห์ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ อธิการบดีวิทยาลัยครูกวางตรี ดังนี้

“...ตั้งแต่ปี 2006 เริ่มต้นเป็นมหาลัยกวางบิ่งห์ ทางเราได้มีความสัมพันธ์กับหลายประเทศ ส่วนประเทศในกลุ่มอาเซียน โดยเฉพาะไทย ลาว...”

(LE THI HOAI THU, สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2557)

“...ในการแลกเปลี่ยนกับประเทศไทยคือเป็นแนวนโยบายหลัก เป็นกลุ่มประเทศเศรษฐกิจ ความสัมพันธ์ที่ส่วนจังหวัดเน้นย้ำในประเด็นตรงนี้ ตอนนี้มีความร่วมมือกับประเทศไทยมากที่สุด มี MOU ทั้งหมด...”

(LE THI HUONG, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2557)

จากการศึกษาเอกสารและการลงพื้นที่สัมภาษณ์กรณีศึกษาทั้งในประเทศไทยและประเทศเวียดนาม สามารถสรุปสภาพปัจจุบันของความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทย-เวียดนามจากกรณีศึกษาได้ดังนี้

ตารางที่ 9 สภาพปัจจุบันของความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทย-เวียดนามจากกรณีศึกษา

ประเทศ	กรณีศึกษา	สถาบันอุดมศึกษาที่บันทึกข้อตกลงร่วมกัน
ไทย	มหาวิทยาลัย ราชภัฏอุดรธานี	1) วิทยาลัยครูกวางตรี 2) มหาวิทยาลัยวิงห์ 3) มหาวิทยาลัยกวางบิ่งห์ 4) มหาวิทยาลัยยาตัง 5) วิทยาลัยอาชีวหนือาน หรือ มหาวิทยาลัยการท่องเที่ยวและการค้า
	สถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ ที่ ไม่ได้ทำบันทึกข้อตกลง ร่วมแต่มีการทำกิจกรรม ร่วมกัน	1) มหาวิทยาลัยดานัง 2) สถาบันดนตรีเว้ 3) สถาบันวิจัยและพัฒนาเมืองวิง
	มหาวิทยาลัย ราชภัฏสกลนคร	1) วิทยาลัยครูกวางตรี 2) มหาวิทยาลัยกวางบิ่งห์ 3) มหาวิทยาลัยแห่งชาติเวียดนาม (มหาวิทยาลัยมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) 4) มหาวิทยาลัยครูศาสตร์เว้ 5) มหาวิทยาลัยวิงห์ 6) มหาวิทยาลัยดานัง 7) สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 8) สถาบันโลจิสติกส์
เวียดนาม	มหาวิทยาลัย กวางบิ่งห์ (Quang Binh University)	1) มหาวิทยาลัยภาษาศาสตร์ดานัง 2) มหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์เว้ 3) มหาวิทยาลัยฟู้ชว่นเว้ 4) มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร 5) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี 6) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี 7) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 8) มหาวิทยาลัยขอนแก่น 9) มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง 10) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครพนม

ประเทศ	กรณีศึกษา	สถาบันอุดมศึกษาที่บันทึกข้อตกลงร่วมกัน
		8) มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด 9) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม 10) มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
	วิทยาลัยครู กวางตรี (Quang Tri Teacher Training College)	1) มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร 2) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี 3) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี 4) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 5) มหาวิทยาลัยขอนแก่น 6) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครพนม 7) มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด 8) มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ 9) มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

กล่าวโดยสรุปจากการศึกษาพบว่าความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม มีการดำเนินการความร่วมมืออย่างเป็นทางการโดยบันทึกข้อตกลงร่วมกัน (MOU) ในระดับสถาบันอุดมศึกษามากที่สุด สถาบันอุดมศึกษาไทย – เวียดนามมีพัฒนาการความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องและมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ จากการลงพื้นที่พบว่าความร่วมมือทางการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

จากกรณีศึกษาพบว่าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยมีศักยภาพในการสร้างความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาในภาคกลางและภาคใต้ของเวียดนาม จากการศึกษพบว่านักศึกษาจากเวียดนามเลือกเข้ามาศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาไทยในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นจำนวนมากที่สุด เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาไทยในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีศักยภาพในการติดต่อสร้างความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาในเวียดนาม และมีกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งระยะทางและความสะดวกในการเดินทางระหว่างไทยกับเวียดนาม ประกอบการเส้นทางที่เปิดเชื่อมโยงอาเซียนเข้าด้วยกันในเรื่องของความเชื่อมโยงระดับภูมิภาคอาเซียน (ASEAN Connectivity) รวมทั้งค่าใช้จ่ายที่ไม่สูงมาก สถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงเป็นจุดเด่นที่สามารถดำเนินความร่วมมือระหว่างไทยกับเวียดนามได้เป็นอย่างดี

4.1.2 ปัญหาความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม

จากสภาพปัจจุบันการดำเนินโครงการกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยวิเคราะห์ปัญหาความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม สรุปเป็น 2 ด้านคือ ด้านนโยบายการส่งเสริมความร่วมมือ และการบริหารจัดการความร่วมมือ ดังนี้

1) ด้านนโยบายการส่งเสริมความร่วมมือ

จากการวิเคราะห์ความร่วมมือด้านการศึกษาศึกษาวิภาคีไทย – เวียดนาม การดำเนินการความร่วมมือทางการศึกษาที่เป็นทางการมีการทำบันทึกข้อตกลงร่วมกัน (MOU) นโยบายการส่งเสริมความร่วมมือของสถาบันอุดมศึกษา กรณีศึกษาการดำเนินการความร่วมมือมีปัญหา ดังนี้

1.1) กรณีศึกษาประเทศเวียดนาม ปัจจุบันประเทศเวียดนามกำลังพัฒนาประเทศโดยมีเป้าหมายปี ค.ศ. 2020 โดยนโยบายการต่างประเทศรอบด้านที่เน้นสร้างความสัมพันธ์แบบพหุภาคีและหลากหลาย กำหนดเป้าหมายของการศึกษาไว้อย่างชัดเจน ผู้นำของเวียดนามไม่ว่าจะเป็นนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการศึกษาและการอบรม ตลอดจนพรรคคอมมิวนิสต์ ซึ่งมีบทบาทในเชิงนโยบายสูง ต่างเห็นความสำคัญของการศึกษา เน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตั้งแต่ระดับนโยบาย

นโยบายการส่งเสริมความร่วมมือทางการศึกษาที่สำคัญคือส่งนักเรียน นักศึกษา ไปศึกษาต่ออย่างต่างประเทศที่มีความทันสมัย ทั้งในภูมิภาคเอเชีย ยุโรป และอเมริกา และได้รับสนับสนุนทุนการศึกษาจากรัฐบาลหรือประเทศต่างๆ เช่น ดิมอ-เลสเต จิน ญูปุ่น เกาหลี ฟินแลนด์ โปแลนด์ นิวซีแลนด์ ฝรั่งเศส รัสเซีย ออสเตรเลีย สิงคโปร์ เป็นต้น

ปัญหาจากนโยบายด้านการส่งเสริมความร่วมมือบริบทประเทศเวียดนาม เนื่องจากนโยบายการดำเนินงานมาจากส่วนกลาง ดังนั้นจึงมีขั้นตอนซับซ้อนในการดำเนินการความร่วมมือคำกล่าวของ อธิการบดีวิทยาลัยครูกวางตรี ดังนี้

“...นโยบายด้านความร่วมมือมาจากส่วนกลางทั้งหมด โครงการต้องได้รับอนุญาตจากส่วนกลาง มาทางจังหวัด ต้องเป็นไปตามนโยบายอย่างเคร่งครัด...”

(LE THI HUONG, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2557)

1.2) กรณีศึกษาประเทศไทย

(1) นโยบายการส่งเสริมความร่วมมือขาดยุทธศาสตร์การต่างประเทศระดับจังหวัดในการดำเนินการความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วม บูรณาการการทำงานร่วมกันของภาคการศึกษาและทุกภาคส่วน จากคำกล่าวของหัวหน้าวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏสกลนคร ดังนี้

“...เราไม่มียุทธศาสตร์ ไทยมีหน่วยต่างประเทศแต่จังหวัดชายแดน วันนี้ต้องเตรียมพร้อม หน่วยงานทางปกครองต้องเป็นหน่วยงานแรก มันไม่ใช่ ตม. ...”

(ชนกร ราชพิลา, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

(2) สถาบันอุดมศึกษาไทยมีฐานะเป็นนิติบุคคล ดังนั้นนโยบายและวิสัยทัศน์มีการเปลี่ยนแปลงตามผู้บริหาร มีแนวทางการบริหารให้ความสำคัญในรายละเอียดที่แตกต่างกัน ทำให้โครงการขาดความต่อเนื่อง

“...ความร่วมมือกับเวียดนามขึ้นอยู่กับนโยบายของการบริหารงานของแต่ละมหาลัย ถ้าฝ่ายบริหารคิดถึงเรื่องการแข่งขัน คิดถึงเรื่องเงินเพราะว่ามหาลัยต้องหาเงิน รัฐบาลไม่สนับสนุน นโยบายจะเปลี่ยนไปเรื่อยๆ...”

(สพสันต์ เพชรคำ, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2557)

“...สำหรับกิจกรรมความร่วมมือที่เราปฏิบัติร่วมกันมาทั้งหมด ความจริงมีข้อแตกต่างคือ MOU ที่จะเซ็นในปี 2014 นี้ เนื่องจากอธิการคนใหม่ เพราะฉะนั้น MOU กับทุกมหาลัยที่เคยทำไว้ต้องมาเซ็นใหม่ กับผู้บริหารใหม่คนใหม่ทั้งหมด ปี 2557 เปลี่ยนแนวนโยบายใหม่ของ ผอ.คนใหม่ ยุบโครงการ 1 ปี เนื่องจากมองว่าแต่ละปีเสียเงินกับค่าเบี้ยเลี้ยงให้คนเดินทางเยอะเกินไป ผลประโยชน์ที่ได้มาน้อย ไม่เห็นผลประโยชน์อะไรกับประเทศไทย...”

(LE CHI MAI CHU, **สัมภาษณ์**, 21 เมษายน 2557)

ระดับกระทรวงศึกษาธิการ ในนโยบายการดำเนินงานความร่วมมือกับต่างประเทศให้ความสำคัญเร่งด่วนที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการดำเนินงานขาดความต่อเนื่อง

“...ผู้บริหารคนใหม่เขาไม่รู้เรื่องนโยบายงานเก่า งานต่อเนื่องเพราะท่านมาจาก กพร. จับตัวชีวิตอย่างเดียว ครั้งก่อนมาจาก กศน. ไม่ให้ความสำคัญ คืองานต่างประเทศบางที่จะเอาไว้เป็นภารกิจสุดท้าย ขอเอาภารกิจอื่นก่อน...”

(ชนกร ราชพิลา, **สัมภาษณ์**, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

(3) ความเชื่อมโยงนโยบายในการกำหนดโครงการ หรือกิจกรรมอยู่ในกรอบกว้างๆ จากคำกล่าวของ นักวิชาการวิชาการศึกษาศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ดังนี้

“...ตัว MOU ที่ผ่านมาจะเขียนคร่าวๆ แลกเปลี่ยนนักเรียนนักศึกษา วัฒนธรรม สังคม ประสานความร่วมมือด้านวิจัย อำนวยความสะดวกในการศึกษาดูงานระหว่างกัน เขียนกว้างมาก...”

(สุภาวดี ทำนิไกร, **สัมภาษณ์**, 21 กุมภาพันธ์ 2557)

อีกทั้งแนวทางในการส่งเสริมความร่วมมือเป็นโครงการในรูปแบบเดิม ระยะสั้น ไม่เสริมสร้างความยั่งยืน จากคำกล่าวของหัวหน้าวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ดังนี้

“...โครงการความร่วมมือวิชาการจะมีอยู่ไม่กี่มุก เช่น ไปสอนภาษาไทยในเวียดนาม ส่งทั้งคนไป ส่งทั้งอะไรไปทุกอย่าง เป็นแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ขนกันไป ส่วนใหญ่เขาไม่ชนมาอยู่แล้ว เราก็ขนไปแสดง เขาก็จัดการแสดงสมทบ ก็พากันมีแม่ทใหญ่ ๆ แข่งกัน วน ๆ อยู่เท่านี้ละ แล้วก็ค่ายเยาวชน...”

(ชนกร ราชพิลา, **สัมภาษณ์**, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

(4) ในบางสถาบันอุดมศึกษาของเวียดนามยังไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน โดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนของไทย ทั้งนี้สถาบันอุดมศึกษาในเวียดนามมีการเปลี่ยนแปลงชื่อทั้งระดับวิทยาลัยและระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อ การรับรองมาตรฐานจากไทย จากคำกล่าวของหัวหน้าวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ดังนี้

“...มหาลัยในเวียดนาม มี ยูออพฮานอย กับ โฮจิมินห์ สองที่ กพ. รับรองแน่นอน แต่มหาวิทยาลัยอื่น ๆ บางที่กพ. ก็ยังไม่ได้รับรอง ส่วนใหญ่ กพ. ไม่กล้ารับรองเพราะว่า ประเทศเราสาขาเศรษฐศาสตร์เป็นคณะเศรษฐศาสตร์ แต่ของเขาเรียกยู จริง ๆ เป็นระดับคอลเลจ แล้วก็มีการเปลี่ยนชื่อกันบ่อย พอลงรายละเอียดจริง ๆ กพ. รับรอง มหาวิทยาลัยในเวียดนามก็มหาลัยกันแน่ ก่อนที่จะไปเซ็น MOU ทุกที่ต้องตรวจสอบ ข้อมูล เมื่อเข้ามีมหาลัยที่เกี่ยวกับป่าไม้กับเกษตรกรรม รองอธิการมาคุย อยากทำ MOU เปิด Ph.D ประมาณ 5 สาขา ต้องตรวจสอบกันก่อนว่า กพ. สกอ. รับรองหรือไม่ ซึ่งจะมีการรับรองต้องส่งไปพิจารณา...”

(ธนกร ราชพิลา, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

ปัจจุบันมีการรวบรวมข้อมูลเข้าหน่วยงานส่วนกลาง แต่การรับรองวุฒิ การศึกษาของต่างประเทศต้องตรวจสอบเป็นรายกรณี จึงควรมีการประชุมร่วมกันของทุกส่วนงาน เพื่อความชัดเจนในการส่งเสริมความร่วมมือต่อไป สอดคล้องกับคำกล่าวของ ผู้ช่วยอธิการบดี/ ประธานหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป และหัวหน้างานวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ดังนี้

“...นโยบายมาตรฐานการศึกษา ยังไม่มีโอกาสคุย แต่อาจจะมีบ้างแล้วในระดับ สกอ. แต่ที่ลาวเขาจัดอยู่ องค์กรศึกษาชั้นสูงของลาว เขาจัดร่วมกับ สกอ. เพื่อที่จะให้ มหาวิทยาลัยที่ให้ความร่วมมือกับลาวได้มาเจอกัน แล้วคุยกัน ให้คนที่กำกับนโยบาย การศึกษามาฟังที่ไปคุยกัน ที่ทำด้วยกันมีปัญหาอุปสรรคอะไร แล้วหลักสูตรจะทำ ร่วมกันได้ไหม โดยข้อกฎหมายของ สกอ. ของ กพ. สุดท้ายแล้วจะได้ไหม เอากระทรวง ต่างประเทศมานั่งฟัง จัดอย่างนี้ที่ขอนแก่น แต่ของเวียดนามยังไม่เคย อาจจะมีบ้างหรือ เปล่า...”

...อยากให้จัดของเวียดนาม สกอ. เป็นเจ้าภาพก็ได้ เชิญหน่วยงานที่คุมอุดมศึกษา ที่เวียดนามมานั่งคุยกัน แล้ว สกอ. ก็ส่งไปให้กระทรวงศึกษาธิการทางเวียดนามแล้วก็ เชิญมหาลัยตามนี้ ตามที่ไทยมี MOU ด้วยเอามาประชุมกัน จะได้คุยกันรู้เรื่องเสียที...”

(โสรัจ พิศชวนชม, สัมภาษณ์, 21 พฤศจิกายน 2556)

“...กระทรวงศึกษาฝ่ายสำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สกอ. และ สมศ. ให้ รายงาน คือเซ็นไปแล้ว รวบรวม พยายามสำรวจมาทุกปี ว่าใครทำอะไร กับใคร เรื่อง อะไร แต่ตอนเราก่อนไปเซ็น เราไม่ได้ไปขออนุญาต เราก็ไม่ได้บอก และเขาบอกเขา ไม่ได้มีอำนาจ คือ สกอ. เขาไม่ได้มีอำนาจอยู่แล้ว แต่ว่าอาจจะจะมีหน่วยงานที่มีอำนาจ มากกว่า สกอ. ...”

(อรอุมา แหวนสูงเนิน, สัมภาษณ์, 14 พฤศจิกายน 2556)

(5) ความร่วมมือทางการศึกษาตามการบันทึกข้อตกลงร่วมกัน (MOU) ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทย-เวียดนาม จากกรณีศึกษาพบว่า มีจำนวนมากประสบปัญหาในบางบันทึกข้อตกลงร่วมกันไม่มีการดำเนินการ และในการปฏิบัติจริงยังไม่สามารถดำเนินการขับเคลื่อนได้ตามการบันทึกข้อตกลงร่วมกัน จากคำกล่าวของ ผู้ช่วยอธิการบดี/ประธานมหาวิทยาลัยการศึกษาทั่วไป และผู้อำนวยการศูนย์อาเซียน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ดังนี้

“...คือที่เห็นใส่สูทมานั่งเซ็น MOU กัน แล้วมานั่งกล่าวในห้องประชุม ไม่เคยได้ผลเลย บางแห่ง MOU เป็นทางการแล้วแต่ก็ยังไม่ได้เข้ามา หลายครั้งที่คณะเราไปเยี่ยมที่นั่น ไปเซ็น MOU แล้วก็เงียบ เขามาที่นี้ก็เงียบ...”

(โสรัจ พิศชวนชม, สัมภาษณ์, 14 พฤศจิกายน 2556)

“...เคยมีอาจารย์แลกเปลี่ยนจากมหาวิทยาลัยวิง เข้ามาสอนภาษาเวียดนามที่นี่ 2 รุ่นครับ อาจารย์เค้ามาประมาณ 3-4 เดือน มาแค่สองคน มหาวิทยาลัยเคยทำ MOU กับมหาวิทยาลัยก่อนแล้วเงียบหายไป...”

(สตียะพันธ์ คชมิตร, สัมภาษณ์, 21 พฤศจิกายน 2556)

สรุปปัญหาด้านนโยบายในการส่งเสริมความร่วมมือ กรณีศึกษาประเทศเวียดนาม นโยบายการดำเนินงานมาจากส่วนกลางดังนั้นจึงมีขั้นตอนซับซ้อนในการดำเนินความร่วมมือ

กรณีศึกษาประเทศไทย คือนโยบายการส่งเสริมความร่วมมือยุทธศาสตร์ระดับจังหวัด ในการดำเนินความร่วมมือกันให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วม สถาบันอุดมศึกษาไทยมีฐานะเป็นนิติบุคคล ดังนั้นนโยบายและวิสัยทัศน์มีเปลี่ยนแปลงตามผู้บริหาร ทั้งในระดับสถาบันอุดมศึกษา และระดับกระทรวงศึกษาธิการ ความเชื่อมโยงนโยบายในการกำหนดโครงการ หรือกิจกรรมอยู่ในกรอบกว้างๆ รวมทั้งแนวทางในการส่งเสริมความร่วมมือเป็นโครงการในรูปแบบเดิม ระยะเวลาสั้น ไม่เสริมสร้างความยั่งยืน การรับรองวุฒิการศึกษาจากประเทศเวียดนาม จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการต่างประเทศ และสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน สำนักงานรัฐมนตรี และในการปฏิบัติยังไม่เป็นไปตามบันทึกข้อตกลงร่วมกัน (MOU)

2) ด้านการบริหารจัดการความร่วมมือ

ปัญหาในการบริหารจัดการความร่วมมือ สรุปเป็น 3 ด้าน คือด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านระบบติดตามผลการดำเนินการ ดังนี้

2.1) ด้านบุคลากร

กรณีศึกษาประเทศไทยอาจารย์มีจำนวนไม่เพียงพอต่อการจัดหลักสูตร จากคำกล่าวของ หัวหน้าศูนย์ภาษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ดังนี้

“...ยังไม่ได้เปิดสาขาเอกเกี่ยวกับเวียดนาม เราติดปัญหาเรื่องบุคลากร คือต้องจบปริญญาเอก 5 คน ยังจะไม่มี แต่ตอนนี้มีคนหนึ่งจบวุฒินักวิทยาศาสตร์ สัมพันธ์ ตรงนี้จบปริญญาโทมาแล้วจะส่งไปต่อเอกภายในเวลาไม่เกิน 5 ปี...”

(วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

ขาดบุคลากรเพื่อรองรับการประสานงานโครงการและกิจกรรมความร่วมมือต่างๆ อีกทั้งมีการเปลี่ยนแปลงผู้ประสานงานบ่อยและขาดความรู้ความเข้าใจ จากคำกล่าวของ ผู้ช่วยอธิการบดี/ประธานหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ดังนี้

“...เริ่มจับเรื่องเวียดนาม สอนภาษาเวียดนาม หากคนเวียดนามมาช่วย อาจารย์ที่เป็นคนเวียดนามมาเป็นอาจารย์กับเรา และให้ทุนนักศึกษาเวียดนามมาเรียนที่เรา ตอนนี้จับมาดูแลโครงการและประสานงานกับทางมหาวิทยาลัย แต่มีการเปลี่ยนคน เป็นปัญหาเกี่ยวกับเรื่องการประสานงาน เปลี่ยนคนแล้วคนมาใหม่ไม่ค่อยสนใจเรื่องนี้ ทำให้ไม่สามารถประสานงานความร่วมมือได้...”

(โสรัจ พิศชวนชม, สัมภาษณ์, 14 พฤศจิกายน 2556)

ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานขาดแคลนครูสอนภาษาเวียดนาม สอดคล้องกับคำกล่าวของ หัวหน้าหมวดภาษาต่างประเทศ โรงเรียนธาตุนารายณ์วิทยา จังหวัดสกลนคร ดังนี้

“...ไม่มีครูประจำการ อาจจะต้องจ้างเป็นอัตราจ้าง คือนักเรียนที่เรียนจีน ญี่ปุ่น เวียดนาม ต้องเสียเพิ่ม 900 บาท...”

(สุทธิวรรณ มั่นพลศรี, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

กรณีศึกษาประเทศเวียดนาม จากการตั้งศูนย์ภาษาไทยที่ประเทศเวียดนาม ขาดบุคลากรประสานงานประจำที่ดูแลศูนย์โดยตรง และค่าตอบแทนต่ำ ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินความร่วมมือ จากคำกล่าวของ อาจารย์ประจำศูนย์ไทยศึกษา วิทยาลัยครูกวางตรี ดังนี้

“...เนื่องจากโครงการศูนย์ไทยปีนี้ ปกติโครงการได้งบประมาณมหาศาลแบ่งให้เงินเดือน 9,700 บาท เพราะไม่มีงบจ้างมากกว่านี้ ต้องลาออกและตอนนี้ยังไม่มีใครมาอยู่ประจำที่นี่...”

(LE CHI MAI CHU, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2557)

2.2) ด้านงบประมาณ

กรณีศึกษาประเทศเวียดนาม งบประมาณจากส่วนกลางยังไม่เพียงพอต่อการสร้างความร่วมมือแบบหุ้นส่วน และการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ จากคำกล่าวของ รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยกวางบิ่งห์ มีความสอดคล้องกับคำกล่าวของอธิการบดีวิทยาลัยครูกวางตรี ดังนี้

“...งบประมาณของสถาบันอุดมศึกษาของเวียดนามยังไม่เพียงพอที่จะสร้างความร่วมมือในฐานะหุ้นส่วนกับไทย...”

(LE THI HOAI THU, สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2557)

“...อุปสรรคคืองบประมาณของวิทยาลัยครูกวางติการขึ้นอยู่กับส่วนกลางหมด ฉะนั้นในการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยน หรือว่าการเดินทางไปต่างประเทศจะมีอุปสรรคในความร่วมมือที่เราได้พบเห็น...”

(LE THI HUONG, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2557)

กรณีศึกษาประเทศไทย ขาดงบประมาณสนับสนุนทั้งจากส่วนกลางและเงินรายได้ในการบริหารจัดการงบประมาณ เนื่องจากการนำงบประมาณไปใช้ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศ จะถูกตั้งคำถามถึงความเหมาะสม ความจำเป็นเร่งด่วน และผลตอบแทนที่จะได้รับ ส่งผลกระทบให้บางโครงการถูกยกเลิก หรือถูกระงับ เนื่องจากติดปัญหาด้านงบประมาณ

“...มหาลัยข้อเสียคืองบประมาณดิน ไม่ให้เอาไปใช้ในต่างประเทศ มหาลัยต้องพึ่งพาเงินรายได้ ยิ่งเป็นมหาวิทยาลัยเล็ก ๆ เงินรายได้น้อย แล้วเราก็จะถามกันว่าถ้าเอาไปใช้ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศมาก ๆ โดยที่ไม่ใช่เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยตรง จะถามกันว่าเอาเงินไปละลายทิ้ง มหาวิทยาลัยใหญ่ ๆ ของเวียดนาม ที่เขาจะช่วยให้เรา ถ้าเป็นกลุ่มราชภัฏ เขาค่อยคุยกับเราเท่าไร เราก็จะเป็นกลุ่มที่มาจากวิทยาลัยครูเหมือนกัน มหาลัยเล็ก ๆ ยังคุยกันอยู่ จะกลายเป็นว่าเราไปช่วยเขา เราไปช่วยเขาเงินก็ต้องเอาไปลงทุน...”

(ชนกร ราชพิลา, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

“...เรามีโครงการจัดนักศึกษาไปเวียดนาม แต่เพราะค่าใช้จ่ายมหาวิทยาลัยต้องหางบจากที่อื่น พอเราจะจัดไปจริงๆ ไม่นอนุมัติให้ เมื่อมาใช้งบประมาณของมหาวิทยาลัยในบ้านเราเองไม่ได้มีงบมากพอที่จะไป...”

(สตีระพันธ์ คชมิตร, สัมภาษณ์, 21 พฤศจิกายน 2556)

ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานขาดงบประมาณสนับสนุนโครงการอย่างต่อเนื่อง จากคำกล่าวของ ครูอัคราจ้างสอนภาษาเวียดนาม โรงเรียนธาตุนารายณ์วิทยา จังหวัดสกลนคร ดังนี้

“...งบประมาณการศึกษาไม่มี งบประมาณปีนี้น่าจะลดลงจากสองแสนเหลือไม่ถึงหนึ่งแสน และรัฐบาลบอกว่าจะเอาไปซื้อ tablet ให้นักเรียน...”

(จิรทีปต์ ราชานนท์, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

จากกรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร สูญเสียงบประมาณไปกับการสนับสนุนเรื่องอาคารสถานที่ให้กับเวียดนามแต่ไม่สามารถดำเนินงานได้ตามวัตถุประสงค์ได้ โดยจัดตั้งศูนย์ไทยศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของศูนย์วิจัยวัฒนธรรมแม่น้ำโขง ที่วิทยาลัยครูกวังตรี ประเทศเวียดนาม โดยจัดสรรงบประมาณของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ในการบริหารจัดการความร่วมมือ จากคำกล่าวของ นักวิชาการวิชาการศึกษาศาสนา ภาษา ศิลปะและวัฒนธรรม และหัวหน้าศูนย์ภาษา มหาวิทยาลัย ราชภัฏสกลนคร ดังนี้

“...ส่วนใหญ่ความร่วมมือทั้งสองฝ่ายได้ประโยชน์ร่วมกัน ประเทศไทยเหมือนเป็นที่จะต้องให้กว่า นโยบายของผู้บริหารรุ่นก่อนคือ ให้ร่วมมือกันเปิดศูนย์ไทย...”

“...ผู้บริหารรุ่นใหม่มองว่างบประมาณแต่ละปีที่เราเสียไปเสียกับการเดินทาง ค่าเบี้ยเลี้ยง เยอะเกินไป ผลประโยชน์ที่ได้มาจะน้อย ไม่เห็นผลประโยชน์อะไรกับประเทศไทย...”

(สุภาวดี ทำนิไกร, สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2557)

“...ในมุมมองถ้าเรามีศูนย์ไทยศึกษาที่วิทยาลัยครูกวางตรี ที่ไปลงทุนส่งอาจารย์ไปสอนภาษาไทยให้นักศึกษาของเขา อาจจะเป็นบุคคลภายนอกด้วย มาเรียน ค่าลงทะเบียนต่างๆ วิทยาลัยเขาจะเก็บไว้ เราต้องส่ง 2 คนไปสอนเสียงของเรา เป็นนโยบายของอธิการบดีที่จะสร้างความสัมพันธ์ร่วมกับเวียดนาม เราต้องให้ก่อน อาจใช้เวลานานแต่เราต้องใช้เวลา ตอนนี้นั้น 10 กว่าปีแล้ว ตอนนี้อาจจะนึกถึงว่าเราไม่ได้เงินมาหรือเปล่า...”

(วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

ซึ่งมีความสอดคล้องกับคำกล่าวของ อาจารย์ประจำศูนย์ไทยศึกษา วิทยาลัยครูกวางตรี ดังนี้

“...เนื่องจากโครงการศูนย์ไทยปีนี้ ปกติจะใช้งบประมาณมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร แบ่งให้ คืองบปีละ 200,000 บาท จัดกิจกรรมคือมาร่วมประชุมวิชาการที่นี่ หรือจัดประชุมที่ราชภัฏฯ แล้วรับผู้บริหารจากที่นี่ไป และการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม งบประมาณนี้รองรับ คืองบนี้จากโครงการแผน 4 ปีเป็นโครงการต่อเนื่อง แต่ปีนี้ปี 2557 ผู้อำนวยการฯ เปลี่ยนนโยบายใหม่ ยุบโครงการนี้ 1 ปี ระวังการสอนภาษาไทย เพราะเงินตรงนี้เอาไปทำพิธีภัณฑ์ของสถาบันฯ...”

(LE CHI MAI CHU, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2557)

สรุปจากกรณีศึกษาไทย - เวียดนาม การจัดสรรงบประมาณการดำเนินการความร่วมมือต่าง ๆ งบประมาณในการบริหารโครงการและบุคคลากร ไม่มีการจัดสรรงบประมาณร่วมกัน ผลกระทบคือความไม่เท่าเทียม ไทยจึงมีลักษณะที่เป็นผู้ให้เวียดนามที่มีความต้องการได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากไทย เช่น การให้การสนับสนุนค่าเดินทางในการมาเสนอผลงานวิจัยในประเทศไทย การให้งบประมาณให้สถาบันการศึกษาของเวียดนามดำเนินการวิจัย ไทยลงทุนในการสนับสนุนด้านอาคารสถานที่สอนภาษาไทยในเวียดนามและการจัดกิจกรรมเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมในเวียดนาม เป็นต้น ทำให้ปัจจุบันไทยมีการตัดงบประมาณหรือจัดสรรงบประมาณไปสนับสนุนด้านอื่นๆ ซึ่งความร่วมมืออย่างยั่งยืนทั้งสองฝ่ายควรรักษาสมดุลระหว่างผลประโยชน์เป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ

2.3) ด้านระบบติดตามผลการดำเนินการ

กรณีศึกษาประเทศไทย การดำเนินการความร่วมมือตามโครงการและกิจกรรมต่างๆ ยังขาดระบบติดตามผลอย่างต่อเนื่อง จากคำกล่าวของผู้ผู้อำนวยการศูนย์อาเซียน และอาจารย์คณะมนุษยศาสตร์สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ดังนี้

“...เรายังไม่มีการติดตามผลมากนัก มีเพียงตัวเลข จำนวน MOU จำนวนเด็กที่มาเรียนที่นี่ ตามตัวชี้วัด...”

(สัตติยะพันธ์ คชมิตร, สัมภาษณ์, 21 พฤศจิกายน 2556)

“...เราเคยคิดว่าน่าจะมีการติดตามนักศึกษาที่สำเร็จไปแล้ว ประกอบอาชีพอะไรบ้างแล้วได้นำภาษาไทยไปใช้อย่างไร มาปรับหลักสูตรให้ทันเหตุการณ์เป็นที่พอใจของผู้ใช้หลักสูตร ผู้ใช้นักศึกษาเรา...”

(จินตนา ด้วงแพง, สัมภาษณ์, 27 พฤศจิกายน 2556)

สอดคล้องกับ คำกล่าวของนักวิชาการวิชาการศึกษาศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร มีการติดตามจากการสอบถามส่วนตัว ไม่ได้สรุปเป็นฐานข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูล ดังนี้

“...มีข้อมูลสรุปในแต่ละโครงการ มี KPI ของนักศึกษาที่มาตาม MOU มีการติดต่อกับเด็กที่จบไปแบบส่วนตัว แต่ยังไม่มีการเป็นระบบ และเผยแพร่ข้อมูล...”

(สุภาวดี ทำนิกร, สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2557)

อีกทั้งยังไม่มีมีการประเมินผลความสำเร็จของการดำเนินการ ขาดการเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างสถาบันการศึกษาจึงทำให้ไม่สามารถนำข้อมูลไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ จากคำกล่าวของ หัวหน้าศูนย์ภาษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ดังนี้

“...โดยทั่วไปไม่มีการประเมินที่เป็นรูปธรรม หรือการใช้ evolution from แต่ประเมินจากแต่ละปีเรามีแผนว่าเราจะเซ็น MOU ปีละกี่ครั้ง มีโครงการแลกเปลี่ยนทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศกี่ครั้ง...”

(วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

กรณีศึกษาประเทศเวียดนาม เนื่องจากยังไม่มีนักศึกษาไทยไปศึกษาต่อประจำอยู่ที่ประเทศเวียดนาม จึงไม่มีการติดตามผล ส่วนโครงการอื่นๆ ผลการดำเนินงานความร่วมมือเป็นไปด้วยดี จากคำกล่าวของอธิการบดีวิทยาลัยครูกวางตรี ดังนี้

“...สำหรับความร่วมมือจากนักศึกษาไทยหรืออาจารย์ไทยที่มาที่นี่ก็คือมาเรียนภาษาเวียดนามเป็นระยะสั้น ๆ เท่านั้น แต่ในระยะยาวมาเรียนปริญญาตรีไม่มีนักศึกษาไทยมาอยู่ประจำที่นี่...”

(LE THI HUONG, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2557)

จากการวิเคราะห์ปัญหาของของความร่วมมือด้านการศึกษาาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม ผู้วิจัยสรุปได้ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ปัญหาของความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม

ปัญหา	กรณีศึกษาประเทศไทย	กรณีศึกษาประเทศเวียดนาม
นโยบาย ด้านการส่งเสริม ความร่วมมือ	นโยบายการส่งเสริมความร่วมมือยังไม่ชัดเจน ขาดยุทธศาสตร์ระดับจังหวัด ในการดำเนินความร่วมมือกันให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วม	นโยบายการดำเนินงานจากส่วนกลาง ดังนั้นจึงมีขั้นตอนซับซ้อนในการดำเนินความร่วมมือ
	สถาบันอุดมศึกษาไทยมีฐานะเป็นนิติบุคคล ดังนั้นนโยบายและวิสัยทัศน์มีเปลี่ยนแปลงตามผู้บริหาร	
	ความเชื่อมโยงนโยบายในการกำหนดโครงการ หรือกิจกรรมไม่ชัดเจน รวมทั้งแนวทางในการส่งเสริมความร่วมมือเป็นโครงการในรูปแบบเดิม ระยะสั้น ไม่เสริมสร้างความยั่งยืน	
	ในบางสถาบันอุดมศึกษาของเวียดนามยังไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานโดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนของไทย ทั้งนี้สถาบันอุดมศึกษาในเวียดนามมีการเปลี่ยนแปลงชื่อทั้งระดับวิทยาลัยและระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งอาจส่งผลต่อการรับรองมาตรฐานจากไทย	
	ยังไม่มี การติดตามผลในภาคปฏิบัติอย่างเป็นระบบว่ามีการดำเนินการสอดคล้องกันกับนโยบายหรือไม่ และไม่มีแนวทางในการดำเนินการให้ครอบคลุมทุกมิติในบันทึกความร่วมมือ	
ด้านบุคลากร		
	- จำนวนบุคลากรยังไม่เพียงพอต่อการจัดหลักสูตร (สถาบันอุดมศึกษา)	- ขาดบุคลากรประจำศูนย์ -บุคลากรประจำศูนย์ ได้รับค่าตอบแทนต่ำ
	- จำนวนครูสอนภาษาเวียดนามไม่เพียงพอ (การศึกษาขั้นพื้นฐาน)	เปลี่ยนแปลงผู้ประสานงาน บ่อยทำให้ไม่ต่อเนื่อง

ปัญหา	กรณีศึกษาประเทศไทย	กรณีศึกษาประเทศเวียดนาม
	ด้านงบประมาณ	
ด้านการบริหาร จัดการความร่วมมือ	<ul style="list-style-type: none"> - ขาดงบประมาณสนับสนุนโครงการอย่างต่อเนื่อง - สูญเสียงบประมาณไปกับการสนับสนุนเรื่องอาคารสถานที่ให้กับเวียดนามแต่ไม่สามารถดำเนินงานได้ตามวัตถุประสงค์ (สถาบันอุดมศึกษา) - งบประมาณในการจ้างบุคลากรไม่เพียงพอ (การศึกษาขั้นพื้นฐาน) 	<ul style="list-style-type: none"> - งบประมาณของสถาบันอุดมศึกษาเวียดนามยังไม่เพียงพอต่อการสร้างความร่วมมือแบบหุ้นส่วน - การเดินทางไปต่างประเทศต้องขึ้นอยู่กับงบประมาณกลาง
	ด้านระบบติดตามผลการดำเนินการ	
	ยังไม่มีระบบติดตามผลอย่างเป็นรูปธรรม	ยังไม่มีระบบการติดตาม ยังไม่มีนักเรียนไทยไปเรียน

4.1.3 ลักษณะความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม

การวิเคราะห์ลักษณะความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม จากการดำเนินการความร่วมมือด้านการศึกษาในปัจจุบัน กรณีศึกษาพบว่าในเชิงนโยบายมีวัตถุประสงค์ของการความร่วมมืออย่างเท่าเทียม ในทางปฏิบัติยังไม่เป็นความร่วมมืออย่างเท่าเทียม แต่อยู่ในระดับที่ค่อนข้างมีความเท่าเทียม และมีแนวโน้มเป็นไปในทางที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากคำกล่าวของ ผู้ช่วยอธิการบดี/ประธานหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป และหัวหน้างานวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ดังนี้

“...เราทำความร่วมมือกับเวียดนามอยู่ห่างไปสองร้อยกว่ากิโล เขาอยู่สภาพที่ดูแลตัวเองได้ ถ้าต้องสนับสนุนทุกเรื่องกลายเป็นเตี้ยอ้อมค่อมจะตายด้วยกันทั้งคู่...”

(โสรัจ พิศชนชม, สัมภาษณ์, 14 พฤศจิกายน 2556)

“...การทำความร่วมมือกับเวียดนาม เพราะเป็นการแลกเปลี่ยนที่ค่อนข้างเท่าเทียมกันจริงๆ แล้วถ้าเป็น MOU แลกเปลี่ยนมันต้องเสมอภาคกัน...”

(อรอุมา แหวนสูงเนิน, สัมภาษณ์, 29 พฤศจิกายน 2556)

ลักษณะความร่วมมือแบบเป็นทางการ เป็นความร่วมมือที่เน้นการเชื่อมโยงโดยมีเป้าหมายและกำหนดผลประโยชน์ร่วมกัน เน้นการแลกเปลี่ยนหรือกิจกรรมร่วมกันเพื่อวัตถุประสงค์ด้านความร่วมมือด้านการศึกษา โดยมีการลงนามในบันทึกข้อตกลงร่วมกัน (MOU) ผู้วิจัยวิเคราะห์ความร่วมมือด้านการศึกษาโดยสรุป 9 โครงการความร่วมมือ คือ การศึกษาดูงาน การสนับสนุนทุนการศึกษาต่อ การแลกเปลี่ยนครู อาจารย์ และนักเรียน นักศึกษา การฝึกอบรม/เข้าค่าย การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนและอาคารสถานที่ การส่งผู้เชี่ยวชาญ การจัดหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตร การประชุมสัมมนานำเสนอผลงาน/บทความวิชาการ และการวิจัยร่วมกัน ดังนี้

1) การศึกษาดูงาน

จากกรณีศึกษาประเทศไทยเดินทางไปศึกษาดูงานที่ประเทศเวียดนามจำนวนมากในระดับสถาบันอุดมศึกษา จากคำกล่าวของ อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร และหัวหน้างานวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ดังนี้

“...ไปดูงานรุ่นที่แล้วนำนักศึกษาดูงานที่เวียดนาม จะให้อาจารย์ไปด้วย และมีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม เช่น เอาดนตรีนาฏศิลป์ ไปแสดง...”

(จินตนา ด้วงแพง, *สัมภาษณ์*, 27 พฤศจิกายน 2556)

“...เราเน้นเรื่องการแลกเปลี่ยนศึกษาดูงานของผู้บริหารส่วนหนึ่ง คือไปเยี่ยมมาหาสู่กัน คิดว่าที่ผ่านมาน่าจะประสบความสำเร็จแล้ว คือต่างฝ่ายต่างไปเยี่ยมกัน...”

(อรอุมา แหวนสูงเนิน, *สัมภาษณ์*, 29 พฤศจิกายน 2556)

ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากคำกล่าวของครูประจำศูนย์อาเซียนศึกษาอนุบาลอุดร ดังนี้

“...ครูและนักเรียนไปเชื่อมสัมพันธ์ ไปมาหาสู่เยี่ยมเยียนกัน ศึกษาดูงานกันเราจะได้แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน รู้เขารู้เรามากยิ่งขึ้น ไม่นานทุกคนจะเป็นเพื่อนกัน มีความสนิทชิดเชื้อกัน ซึ่งมันเชื่อมกันได้เป็นอย่างดี เหมือนมีสายตาที่เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน...”

(ฉวีวรรณ สุรเสริวงษ์, *สัมภาษณ์*, 18 พฤศจิกายน 2556)

ภาคส่วนต่างๆ หน่วยงานราชการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สอดคล้องกับคำกล่าวของ ชาวเวียดนามอพยพ (รุ่นที่ 3) ผู้ดูแลพิพิธภัณฑสถานโฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี ดังนี้

“...พนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง คณะจากหน่วยงานต่างๆ 30 คนกับคณาจารย์อีก 10 ท่านจากอบจ. ไปเวียดนามกับมหาลีสแห่งชาติฮานอย และเทคโนโลยีฮานอย ทางมหาลีสมอบให้ลุงเป็นผู้ดูแลด้านภาษาวัฒนธรรม...”

(ปรีชา ลักษณะสกุลชัย, *สัมภาษณ์*, 28 พฤศจิกายน 2556)

กรณีศึกษาประเทศไทย การเดินทางมาศึกษาดูงานที่ประเทศไทยค่อนข้างน้อย เนื่องจากติดปัญหาด้านงบประมาณ

“...งบประมาณของวิทยาลัยครูกวางติในการเดินทางไปต่างประเทศมันขึ้นอยู่กับส่วนกลาง ฉะนั้นในการเดินทางไปศึกษาดูงานต่างประเทศจะไม่สะดวก ต้องเลือกที่มีความคุ้มค่าสูงสุด...”

(LE THI HUONG, *สัมภาษณ์*, 21 เมษายน 2557)

2) การสนับสนุนทุนการศึกษาต่อ

กรณีศึกษาประเทศไทย ให้การสนับสนุนทุนการศึกษาต่อสำหรับประเทศเวียดนามทั้งทุนสำหรับนักศึกษาและทุนพัฒนาอาจารย์ ปัญหาในการสนับสนุนทุนการศึกษาต่อคือเกณฑ์การให้

ทุนการศึกษากับนักศึกษาต่างชาติยังไม่ชัดเจน รูปแบบการจัดสรรจึงไม่ใช่รูปแบบทุนการศึกษาเป็นการลดค่าหน่วยกิต

“...การให้ทุนการศึกษาไม่ได้ open ไว้ ว่าต่อไปจะให้เท่าไรแต่จะมีการตกลงกัน ส่วนใหญ่จะให้กับมหาวิทยาลัยที่เรามี MOU กันอยู่แล้ว ไม่ได้ประกาศว่าปีนี้ให้ทุนการศึกษา โดยส่วนใหญ่แล้วเปิดรับสมัครนักศึกษาจะมีหนังสือมาว่านักศึกษาจำนวนเท่านี้ มีรายชื่อดังนี้ ความประพฤติการเรียนเป็นยังไง ขอความอนุเคราะห์ทุนการศึกษาให้ได้กลุ่มนี้ก็คน ก็ทุน เราก็พิจารณาอีกครั้งหนึ่ง...”

(อรอุมา แหวนสูงเนิน, สัมภาษณ์, 29 พฤศจิกายน 2556)

“...ค่าเทอมตอนนี้เราให้จ่ายเท่ากับคนไทยครับ ตามระเบียบนักศึกษาต่างชาติจ่ายคุณสอง แต่นักศึกษาเวียดนามคิดให้เท่ากับคนไทย เป็นแรงจูงใจให้มาเรียน เพราะเด็กมาจากครอบครัวที่มีฐานะ ก็ไม่ทั้งหมด ช่วงแรกๆ เด็กที่มาเรียนมาจากครอบครัวที่มีฐานะ และจากครอบครัวข้าราชการระดับสูงในจังหวัดของเวียดนาม หลัง ๆ มาไม่เท่าไร บางคนอยากมาเรียนเพื่อที่จะรู้จักเมืองไทยมากขึ้น เป็นโอกาสในการทำมาหากินกับคนไทย...”

(ชนกร ราชพิลา, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

ในส่วนของทุนสำหรับอาจารย์แลกเปลี่ยนนั้น ทางมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครให้การสนับสนุน และอำนวยความสะดวกทั้งหมด โดยมีเงื่อนไขให้เป็นอาจารย์พิเศษสอนภาษาเวียดนามสำหรับนักศึกษาไทย

“...อาจารย์แลกเปลี่ยนจะเป็นในส่วนของทุนการศึกษา ซึ่งเราต้องให้ อย่างของที่นี่ส่งมาเลย มีเงินเดือนให้ด้วย ค่าเทอมฟรี มีที่พักให้ โดยให้อาจารย์ที่มาแลกเปลี่ยนเป็นอาจารย์พิเศษสอนภาษาเวียดนามให้กับนักศึกษาเราด้วย”

(ชนกร ราชพิลา, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

“...รับอาจารย์จากประเทศเวียดนามมา โดยเราให้ทุนการศึกษา ให้เรียนในระดับ ป.เอก ที่นี่ นอกจากเขาเรียนหนังสือแล้ว ภาระงานที่เขาทำคือต้องสอนภาษาเวียดนาม...”

(สพลันต์ เพชรคำ, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2557)

ทั้งนี้การให้ทุนสำหรับนักศึกษาขึ้นอยู่กับข้อตกลงในบันทึกความเข้าใจร่วมกัน และเงื่อนไขของเจ้าของทุน เช่นหน่วยงานภาครัฐ หรือภาคเอกชน เป็นต้น

“...จะแบ่งเป็น 2 ระดับคือปริญญาตรี ทุนให้ในกรณีนักศึกษาต่างชาติจะเป็น 2 เท่า เราให้ทุนเป็น 4 เท่านักศึกษาไทย ในระดับปริญญาโทหรือเอก มีค่าใช้จ่ายในการเตรียม เงื่อนไขคือ ถ้ามาจากหน่วยงานของรัฐของเวียดนาม

อาจจะมีทุน 100% ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด หรืออาจจะเป็น 70% 50% จากเอกชนแล้วแต่พิจารณา...

...ภายใต้เงื่อนไข MOU ทุน scholarship กับหน่วยงานการศึกษาของมหาวิทยาลัย อยู่ภายใต้เงื่อนไขการแลกเปลี่ยนอาจารย์ มาสอนให้ทุนและจ้างด้วย เริ่มเรียนตั้งแต่ปริญญาโทปริญญาเอก และทุน scholarship เงินเดือนจากที่เราจ้างให้เขา 20,000..."

(วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์, **สัมภาษณ์**, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

นอกจากนี้อดีตนักศึกษาที่ได้รับทุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เสนอว่า การให้ทุนควรมีการสร้างเงื่อนไขเพื่อ

“...เรื่องทุนเช่นชาวต่างชาติได้เกียรตินิยมหรือได้คะแนนที่สูงควรจะมีสนับสนุนบ้าง ผมคิดว่าทุนมีจำกัด มันไม่ได้มีมากมายแล้วทุกคนต้องมีความพยายามจะได้ทุนนั้น เพราะฉะนั้นผมคิดว่าคนที่ได้คะแนนสูงหรือมีผลงานที่ดี ถึงจะได้ทุน อันนี้ควร แต่ทุกคนได้ทุนผมว่าไม่...”

(DANG NGOC HUY, **สัมภาษณ์**, 29 พฤศจิกายน 2556)

ในส่วนของการอำนวยความสะดวกให้กับนักศึกษาต่างชาตินั้น ในมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครมีการอำนวยความสะดวกในเรื่องของที่พัก โดยหากนักศึกษาเวียดนามประสงค์จะอยู่ในหอพักของมหาวิทยาลัยสามารถอยู่ได้ตลอดสี่ปี

“...สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ไม่มีทุนให้เปล่าแบบเรียนฟรี ถือว่าทุกคนได้ทุนหมดแล้วครั้งหนึ่ง เพราะเราลดค่าเทอมให้ ทุกคนได้ทุนโดยอัตโนมัติ และให้สิทธิเขาอยู่หอพักในได้ตลอด 4 ปี เด็กไทยต้องจับสลากนะ เด็กเวียดนามถ้าประสงค์จะอยู่ได้เลยจนเรียนจบ...”

(ศราวุธ ปัญญาสาร, **สัมภาษณ์**, 17 กุมภาพันธ์ 2557)

กรณีศึกษาประเทศเวียดนาม ปัจจุบันนอกจากได้รับทุนการศึกษาต่อจากประเทศไทยแล้วประเทศเวียดนามมีโอกาสดำเนินการรับทุนการศึกษาต่อจำนวนมากจากนานาประเทศ เช่น ประเทศอเมริกา ประเทศออสเตรเลีย ประเทศนิวซีแลนด์ ประเทศฝรั่งเศส ประเทศสิงคโปร์ และประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น

“...วิทยาลัยครูกวางติกำลังจะยกเป็นมหาวิทยาลัย จะส่งบุคลากรไปเรียนต่อเพื่อยกระดับขึ้นมาเป็น ป.โท ป.เอก ทางประเทศไทยอำนวยความสะดวกก็คือให้ทุนการศึกษาตรงนี้...”

(LE THI HUONG, **สัมภาษณ์**, 21 เมษายน 2557)

“...อาจารย์ของที่นี่ ช่วงนี้ทุนจากต่างประเทศเข้ามาให้เราเยอะขึ้น และอาจารย์ที่ไปสอบได้ทุนต่างประเทศอื่นก็มากขึ้น ทั้งอเมริกา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ฝรั่งเศส ปัจจุบันนี้ 4 ประเทศนี้มากที่สุด และให้ทุนการศึกษาเยอะกว่าไทย...”

(LE THI HUONG, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2557)

จะเห็นได้ว่าเวียดนามได้รับโอกาสในด้านการสนับสนุนทุนจากต่างชาติในหลายประเทศ ในส่วนของประเทศไทยนั้นจึงต้องมีการปรับตัวและเตรียมสำหรับการพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง สอดคล้องกับข้อเสนอของหัวหน้าศูนย์เวียดนามศึกษาและหัวหน้าวิเทศสัมพันธ์ ราชภัฏสกลนคร

“...เวียดนามมีโอกาสได้ทุน 2 ต่อ คือประเทศแอมโบลันด์ ให้ทุนเวียดนามเยอะของไทยเป็นประเทศพัฒนาแล้ว เปรียบเทียบจากการคุย เขาบอกว่ามหาลัยของเวียดนามอาจารย์จบมาจากโพลันด์และจะจบมาจากรัสเซีย 3-4 คน แล้วไทยเราอยู่ตรงไหน ตอนนี้เราเสนอให้ให้เขาพัฒนา เราอาจจะไม่ทันเขาก็ได้ เราจึงต้องกลับมามองตนเองและพัฒนาตนเองให้ทันโลก...”

(วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

“...อย่างมหาลัยไทยเราพร้อมกว่ามหาลัยในเวียดนาม พร้อมกว่ามากด้วย แต่เวียดนามไปไกลแล้ว นานาชาติยังเปิดโอกาสเรื่องการให้ทุนศึกษาต่อในต่างประเทศ ในยุโรป ในอเมริกา กลับคืนมาพัฒนาได้ แต่ปัจจุบันเราไม่ได้แล้วไม่มีทุนไปเรียนเมืองนอกจากหน่วยงานต่างประเทศ เพราะเราโตแล้ว มีทุนในประเทศของ สกอ. อยากได้อาจารย์เก่ง ๆ ต้องสร้างเอาทุนของมหาลัยเอง...”

(ชนกร ราชพิลา, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

3) การแลกเปลี่ยนครู อาจารย์ และนักเรียน นักศึกษา

การดำเนินการความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนครู อาจารย์ และนักเรียน นักศึกษา ดำเนินการเป็นไปตามบันทึกข้อตกลงร่วมกัน(MOU) กิจกรรมคือการจัดการเรียนการสอนด้านภาษา การฝึกอบรม และการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างทั้ง 2 ประเทศ

“...ความสัมพันธ์หลัก ๆ กับไทยคือการแลกเปลี่ยนอาจารย์ นักศึกษาที่มาเรียนมาอบรม และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม...”

(LE THI HOAI THU, สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2557)

“...กิจกรรมมีความร่วมมือในเรื่องการคัดเลือกนักศึกษา และอาจารย์ ในการแลกเปลี่ยนซึ่งทางจังหวัดมอบหมายหน้าที่ให้...”

...MOU 2014 ใหม่ทำให้มีการแลกเปลี่ยนอาจารย์จากวิทยาลัยครูวงศา สอนที่ประเทศไทยและจะได้รับทุนหรือการสนับสนุนจากหน่วยงานนั้น จะได้รับเงินเดือนหรือได้รับค่าตอบแทนจากประเทศไทย ซึ่ง 3 มหาลัยที่เราเซ็น MOU ตกลงในข้อนี้...”

(LE THI HUONG, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2557)

“...นักศึกษาไทยหรืออาจารย์ไทยที่มาก็จะมาเรียนภาษาเวียดนามเป็นระยะสั้น ๆ 1, 3 หรือ 6 เดือนเท่านั้น ส่วนอาจารย์ผู้ที่จะมาแลกเปลี่ยนคือ ส่วนใหญ่มาแลกเปลี่ยนสอนภาษาไทยให้กับเรา และในขณะเดียวกันเราได้ส่งครูจากวิทยาลัยไปสอนภาษาเวียดนามให้กับราชภัฏฯ...”

(LE CHI MAI CHU, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2557)

“...เราควรแลกเปลี่ยน ทั้งเด็ก ทั้งครูถ้ามีโอกาสอยากจะให้ไปเรียนหลักสูตรที่เวียดนาม เพราะวิชาคณิตศาสตร์เก่งให้ไปเรียนรู้กับเค้า...”

(โสรัจ พิศชวนชม, สัมภาษณ์, 14 พฤศจิกายน 2556)

“...การแลกเปลี่ยนอาจารย์กับนักศึกษาจะมีโครงการเกิดขึ้นเรื่อยๆ ตาม MOU และได้ร่วมกับโรงเรียนต่างๆ ในจังหวัดอุดร...”

(นางสาวอรอุมา แหวนสูงเนิน, สัมภาษณ์, 14 พฤศจิกายน 2556)

“...กำลังจะไปทำ MOU กับเวียดนาม เพื่อจะแลกเปลี่ยนระหว่างนักเรียนกับครูเอาครูเวียดนามมานี่ เอาครูไทยไปโน่น...”

(นางสุทธิวรรณ มั่นพลศรี, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

ตารางที่ 10 สรุปปัญหาของการแลกเปลี่ยนครู อาจารย์ และนักเรียน นักศึกษา

กรณีศึกษาประเทศไทย	กรณีศึกษาประเทศเวียดนาม
ครู อาจารย์ และนักเรียน นักศึกษาไทย ปัจจุบันมีแนวโน้มมาศึกษาต่อที่ประเทศไทยลดลง ไม่นิยมไปศึกษาต่อที่ประเทศเวียดนาม เนื่องจาก	
1. ระบบการศึกษา หลักสูตร	1. โอกาสในการศึกษาต่อต่างประเทศ
2. ภาษา	2. ระบบการศึกษาเวียดนามมีการปรับเปลี่ยน
3. ทักษะคิด	3. ถึงจุดอิ่มตัว

กรณีศึกษาประเทศไทย ครู อาจารย์ และนักเรียน นักศึกษาไทย ไม่นิยมไปศึกษาต่อที่ประเทศเวียดนาม แต่จะนิยมไปในช่วงระยะเวลาสั้นๆ 1 – 6 เดือน เนื่องจากระบบการศึกษา หลักสูตร ภาษา และทักษะคิด

“...นักศึกษาไทย อาจารย์ไทยที่มาก็จะมาเรียนภาษาเวียดนามเป็นระยะสั้น ๆ 1, 3 หรือ 6 เดือน เรียนตามคอร์สเท่านั้น แต่ในระยะยาวมาเรียนปริญญาตรีที่ไทยจะไม่มี นักศึกษาไทยจะมาอยู่ที่นี่เป็นประจำไม่มี...”

(LE THI HUONG, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2557)

(1) ระบบการศึกษา หลักสูตร ระบบการศึกษาและหลักสูตรมีความแตกต่างกัน ประเทศเวียดนามจะเน้นหนักด้านทฤษฎีมากกว่าประเทศไทย และหลักสูตรที่เปิดสอนประเทศไทยมีการประยุกต์และหลากหลายมากกว่า

“...อุปสรรคคือระบบการจัดการศึกษาของเวียดนามกับไทยแตกต่างกัน เวียดนามจะเน้นทฤษฎีหนักมาก ของไทยจะมีกิจกรรมเน้นการปฏิบัติ...”

(LE THI HOAI THU, สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2557)

“...ที่เวียดนามหลักสูตรเน้นทฤษฎีมาก กิจกรรมอย่างของไทยเราไม่ค่อยมี เช่น ระดับ ป.ตรี กิจกรรมกีฬาไม่มี เวลาซัมเมอร์หรือปิดเทอมเขาจะเรียนพิเศษระดับ มหาวิทยาลัยก็ยิ่งเรียนพิเศษ ซึ่งก็ไม่ค่อยเจอที่เมืองไทย...”

(ศราวุธ ปัญญาสาร, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2557)

“...ระบบการศึกษาต่างกัน ของไทยระบบการศึกษาจะแบ่ง 6 3 3 เวียดนามจะ 5 4 3 ระบบการศึกษาของไทยพัฒนาก่อน แต่เวียดนามเริ่มต้นที่หลังเมืองไทย ตอนนี้อยู่ยังไม่เปิดพวกสาขาประยุกต์ใช้ แต่เมืองไทยคือหลักสูตรการสอนหรือนวัตกรรมการสอนของไทยประยุกต์เยอะกว่า...”

(LE DUC QUANG, สัมภาษณ์, 19 กุมภาพันธ์ 2557)

“...หลักสูตร สาขาที่ประเทศเวียดนาม ไม่เปิดหลักสูตรกว้างโดยทั่วไป ไม่รู้จะไปเรียนอะไร...”

(ทรงกต ปานเชียงวงศ์, สัมภาษณ์, 19 พฤศจิกายน 2556)

(2) ภาษา นักศึกษาไทยส่วนใหญ่มีความต้องการเรียนภาษาอังกฤษ และยังไม่เห็นประโยชน์หรือความสำคัญของการเรียนภาษาเวียดนาม

“...มุมมองของคนไทยที่จะเรียนที่เวียดนามค่อนข้างที่จะแคบ ถ้าไม่เห็นประโยชน์จริงๆ...”

(LE THI NGOC HOA, สัมภาษณ์, 27 พฤศจิกายน 2556)

“...อยากเรียนภาษาอะไรเป็นภาษาที่ 2 จะบอกอยากเรียนภาษาอังกฤษ ใช้ไม่ทุกคนอยากเรียนภาษาอังกฤษ ถ้าเป็นภาษาต่างประเทศ ภาษาอังกฤษมาเป็นอันดับต้นๆ และภาษาในแถบยุโรปมาเป็นรองๆ ภาษาที่อยู่บ้านใกล้เรือนเคียงเราจะเป็นตัวท้ายๆ ที่อยากจะเรียน เพราะไม่รู้จะเรียนไปทำอะไร คืออนาคตข้างหน้าจะไปทำมาหากินอะไรได้บ้าง เป็นประเด็นหนึ่งจะทำให้เด็กอาเซียนมาเรียนกับเราน้อย หรือเด็กที่ค่อนข้างที่จะไม่ใช่ระดับแนวหน้าที่มาเรียนอย่างตั้งใจมาเรียนกับเราจริงๆ ถ้าเรียนไปเพื่อไปทำงานที่เวียดนามคงไม่...”

(ทรงกต ปานเชียงวงศ์, สัมภาษณ์, 19 พฤศจิกายน 2556)

(3) ทักษะคิด นักศึกษาไทยยังมีทัศนคติด้านความเหนือกว่า และมองประเทศเพื่อนบ้าน

ด้อยกว่า

“...เราพยายามสร้างโอกาสให้มีเพื่อนเป็นชาวต่างชาติ เพื่อวันหนึ่งข้างหน้าฉันจะมีเพื่อนเป็นเธอแล้วคบค้ากัน ทักษะคติของเด็กไทยกับประเทศในภูมิภาคเราเอง มองว่าเขาดีขยกว่าตัวเอง ทั้ง ๆ ที่ตัวเองเรียนอยู่โรงเรียนบ้านนอกเลยนะ ทักษะคติ อย่างนี้ต้องแก้ตั้งแต่เด็ก เด็กไทยยังถูกรังเกียจประเทศเพื่อนบ้านอยู่...”

(ชนกร ราชพิลา, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

“...เด็กไทยไม่เคยเปลี่ยน ขนาดมีเพื่อนเวียดนามนั่งอยู่ เขายังไม่คุยด้วยเลย เขาไม่ได้ตั้งโอกาสที่มีเพื่อนเป็นเวียดนาม เราจะค้าขายกันเมื่อเธอเรียนจบไป ไม่ได้คิดขนาดนั้น เด็กเวียดนามก็ไปแก๊งเด็กเวียดนาม ใช้วัฒนธรรมเวียดนามในเมืองไทย เด็กไทยไปกับเด็กไทย ไม่ได้หิบบโอกาสแบบนี้ไป ถ้ามองในห้องเรียนการเงินการธนาคาร ซึ่งมีเพื่อนเวียดนามอยู่ 3 คน มีใครเคยไปบ้านเพื่อนที่เวียดนามบ้าง ตลอดสี่ปีที่ผ่านมาไม่เคยมีใครไปบ้านเพื่อนที่เวียดนาม...”

(ศราวุธ ปัญญาสาร, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2557)

“...ต้องเข้าใจในการปรับเปลี่ยนทัศนคติ เราจะชอบความเจริญ อยากไปเรียนสิงคโปร์หรืออเมริกา หรืออังกฤษ เพราะเป็นสิ่งที่ฝังอยู่กับเด็กไทย เราพัฒนาตามความทันสมัย มองว่าความเจริญทางเทคโนโลยีคือการพัฒนาของ...”

(สพสันต์ เพชรคำ, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2557)

“...มารุ่นแรก เพื่อคนไทยถามว่าที่เวียดนามมีไฟแดงไฟเขียวไหม คำตอบถูกประเทศเวียดนามมาก ถ้าคุณถูกประเทศเวียดนาม คุณจะอยากเรียนรู้ไหม...”

(LE THI NGOC HOA, สัมภาษณ์, 27 พฤศจิกายน 2556)

“...เพราะมีแต่เวียดนามมา แต่เราไม่ได้ไปเค้าเลย ทักษะคติของเด็กเรามองเค้ายังแย่อยู๋ แต่มหาลัยเคยส่งรุ่นแรกไปที่วัง กลับมาแล้วไม่อยากจะไป เพราะด้วยวิถีคิดของเด็กจะมองว่าเวียดนามเค้าดีขยกว่า...”

(สัตติยะพันธ์ คุมมิตร, สัมภาษณ์, 21 พฤศจิกายน 2556)

“...คือถ้าให้ไปเรียนไปอยู่ ระดับ ป.ตรี คงไม่ไป แต่ให้ไปในระยะสั้นๆ เช่น แลกเปลี่ยนวัฒนธรรม อบรม ฝึกงาน เพราะประเทศเวียดนามไม่ค่อยมีอะไร...”

(นพรัตน์ ดงภูยา, สัมภาษณ์, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2557)

กรณีศึกษาประเทศเวียดนาม ปัจจุบันมีแนวโน้มนักศึกษาเวียดนามมาศึกษาต่อที่ประเทศไทยลดลง เนื่องจาก

(1)โอกาสในการศึกษาต่อต่างประเทศ ประเทศเวียดนามมีโอกาสและค่านิยมในการศึกษาต่อต่างประเทศ

“...ปัจจุบันเด็กไปเรียนไทยลดลงเรื่อย ๆ จากความนิยมในแต่ละปีไม่เหมือนกัน ปัจจุบันเด็กมีตัวเลือกหลายที่ ไปเรียนในประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษ เพราะมีโอกาสที่จะมีงานดีมากกว่า...”

(LE THI HOAI THU, สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2557)

“...จากประชากรเวียดนามเยอะ มีการแข่งขันที่สูง ในลักษณะการเรียนคนที่เรียนเก่ง ๆ พยายามถีบตัวเองออกจากเวียดนาม ขอบทุนไปเรียนต่อต่างประเทศ จะพยายามเรียนภาษาอังกฤษเพิ่ม แล้วสอบทุนไปยุโรป ไปอเมริกา นิวซีแลนด์...”

(คราวุธ ปัญญาสาร, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2557)

(2) ระบบการศึกษาเวียดนามมีการปรับเปลี่ยน ประเทศเวียดนามกำลังพัฒนาการศึกษาเพื่อความเป็นสากล และขยายโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาได้เพิ่มขึ้น

“...ประสบปัญหาคือช่วงแรกมีผู้สนใจสมัครจำนวนมาก แต่ในช่วงหลังด้วยแนวนโยบายและการเปิดรับเข้าเรียนระดับปริญญาตรีในเวียดนามมันง่ายสะดวกกว่า เพราะฉะนั้นผู้เรียนสนใจเรียนปริญญาตรีที่เวียดนามมากกว่าด้วย...”

(LE THI HUONG, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2557)

“...ตอนนี้จำนวนเด็กเวียดนามลดลง เพราะเวียดนามจัดการศึกษาแบบที่เรา มีภาคเย็น ภาคเสาร์-อาทิตย์ เข้ามหาวิทยาลัยเหมือนกัน เริ่มปรับตัวที่จะให้สถานศึกษาทั้งหลาย ดูแลตัวเองด้วยเงินตัวเอง เหมือนออกนอกระบบบ้านเรา...”

(โสรัจ พิศชนวน, สัมภาษณ์, 21 พฤศจิกายน 2556)

(3) ถึงจุดอิ่มตัว เนื่องจากมีนักศึกษาเวียดนามมาเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมไทยจำนวนมากและสำเร็จการศึกษาไปจำนวนมาก ประกอบกับสามารถเรียนได้จากที่อื่น ๆ นอกเหนือจากสถาบันอุดมศึกษา

“...เราคิดว่าถึงจุดอิ่มตัวแล้วตอนนี้ ส่วนใหญ่เขาจะมาเรียนการท่องเที่ยว ที่กำลังบูม อิ่มตัวเนื่องจากคนจบกันไปแล้ว ภาษาไทยคนรู้เยอะแล้ว และตอนนี้เขาไม่ได้เจาะจงส่งมาเฉพาะภาคอีสานแล้ว ตอนนี้ลู่ไปถึง จ.นครศรีธรรมราช ส่งนักศึกษาไปหมด...”

(โสรัจ พิศชนวน, สัมภาษณ์, 14 พฤศจิกายน 2556)

“...การตลาด แรงจูงใจ กลุ่มเป้าหมายมีแนวโน้มลดลงเพราะ ภาษาไทยเป็นที่รู้จัก และที่ลงทุนไปไม่ได้ผลตอบแทนอย่างที่ตั้งเป้าหมายไว้ ต้องศึกษาหรือมีกิจกรรมใหม่ๆ ที่สอดคล้องในอนาคตมากขึ้น...”

(อรอุมา แหวนสูงเนิน, สัมภาษณ์, 29 พฤศจิกายน 2556)

“...ตอนนี้ทุกมหาวิทยาลัยแข่งกันมีความร่วมมือ MOU ทำให้มีการกระจาย กันไป ถ้าไม่มีมุกใหม่ๆ เราจะไม่สามารถแข่งขันได้...”

(ชนกร ราชพิลา, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

4) การฝึกอบรม/เข้าค่าย มีการฝึกอบรมระยะสั้น และเข้าค่ายทั้งด้านภาษา ด้านวิชาการ ตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับสถาบันอุดมศึกษา โดยมีภาคประชาชนสนับสนุน ทั้ง 2 ประเทศ

“...ช่วยกันพัฒนาไม่ว่าจะอยู่ประเทศไทยหรือไม่ หรือเวียดนาม เรื่องให้การฝึกอบรมภาษาระยะสั้น ทำให้ได้แลกเปลี่ยนวัฒนธรรม...”

(LE THI HOAI THU, สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2557)

“...ทางเราจะขอความร่วมมือทางวิชาการ เช่นมีการจัด workshop ให้อาจารย์ของเรา อาจารย์กลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เขามีทีมเรื่องวิทยาศาสตร์ทางทะเล พวกการถนอมอาหาร ส่งอาจารย์ไปให้เขาจัด course อบรมประมาณเดือนกว่า เราออกค่าใช้จ่ายบางส่วน เขาก็ช่วยบางส่วน...”

(อรอุมา แหวนสูงเนิน, สัมภาษณ์, 14 พฤศจิกายน 2556)

“...เขาทำหนังสือขอเชิญเป็นวิทยากร ส่วนใหญ่เป็นคอร์สอบรมสั้นอย่าง กศน. แล้วก็โรงเรียนการเข้าค่าย...”

(สุภาวดี ทำนิโกร, สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2557)

“...ถ้าเป็นคอร์ส อบรมระยะสั้น บางคนจะมองแค่ ไปเดือนสองเดือนเหมือนไปเที่ยวฟรี ถ้าระยะยาวเล็กคุดเลย ไม่ไปแล้ว และไม่ได้ภาษาเวียดนาม...”

(ชนกร ราชพิลา, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

กิจกรรมค่ายเยาวชน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในการแลกเปลี่ยนด้านภาษา

“...ความร่วมมือทางด้านการศึกษา จัดค่ายเยาวชนการแลกเปลี่ยน ให้เด็กได้รู้จักกัน ระดับประถม ระดับมัธยมแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม...”

(โสรัจ พิศชวนชม, สัมภาษณ์, 14 พฤศจิกายน 2556)

“...จากเป็นคณะกรรมการของโรงเรียนในสังกัด อบจ. ได้ร่วมมือกันโดยไม่เซ็น MOU ใด ๆ ในการจัดค่ายเยาวชนภาษาเวียดนาม โดย อบจ. ขอความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยดำเนินการเรื่องจัดส่งนักเรียน ครูกับนักเรียนไปเรียนภาษาเวียดนาม 1 เดือน หรือ 2 เดือน โครงการส่งไปเรียนที่มหาวิทยาลัยภาษาศาสตร์เว้ และใน โรงเรียน กักตอกเป็นโรงเรียนอันดับหนึ่ง คุณครูที่ไปมีเงินเดือนที่ต้องกลับมาสอนภาษาเวียดนาม เป็นชมรมหรือชุมนุม ปีนี้ปีที่ 2 กำลังทำเรื่องให้นักเรียนไปอยู่โฮมสเต โดยโรงเรียน สังกัด อบจ. ประมาณ 6 โรงเรียน จะให้คุณครู 1 คนต่อโรงเรียน นักเรียนประมาณ 2 คน ปีนี้จะเยอะประมาณ 30 คน อบจ.งบประมาณเขาสูง เราไปอยู่ที่นั่นเลยประมาณ 1 เดือน...”

(วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

“...ได้งบประมาณ ปี 2556 มา 200,000 กว่า เพื่อจัดค่ายเวียดนาม การแข่งขัน ทักษะ ประชุมศูนย์เครือข่ายภาษาเวียดนาม และระบบการพัฒนาครู...”

(สุทธิวรรณ มั่นพลศรี, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

“...มีเข้าค่ายเวียดนามที่ไทย เป็นงบประมาณของ สพฐ. ที่ให้มาจัดค่าย...”

(จิรทีปต์ ราชานนท์, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

5) การสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอน และอาคารสถานที่

กรณีศึกษาประเทศไทย ได้เปิดศูนย์เกี่ยวกับประเทศไทย ที่ประเทศเวียดนาม โดยสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน บำรุงรักษา และประเทศเวียดนามให้สถานที่ ปัญหาในปัจจุบันคือไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ เนื่องจากการประชาสัมพันธ์และประโยชน์ในการใช้ภาษาไทยน้อยกว่าภาษาอื่นๆ เช่น จีน อังกฤษ ญี่ปุ่น และเกาหลี เป็นต้น

“...ตอนนี้กวางตริมีกิจกรรมการสอนคือ เป็นศูนย์ภาษา ของมหาวิทยาลัย ที่นี้มี 2 ศูนย์ คือศูนย์วิจัยและศูนย์ภาษา ศูนย์ภาษาเปิดสอนภาษาไทย สอนแล้ว 2-3 ครั้ง แต่นักศึกษาจำนวนยังน้อยอยู่ ลักษณะยังไม่เยอะพอ...”

(LE THI HUONG, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2557)

“...การเปิดศูนย์ไทยศึกษา จากเดิมเพื่อปูพื้นฐานไปเรียนต่อที่ไทย ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่คิดไว้ จึงเปิดได้เฉพาะหลักสูตรสอนภาษาไทยให้กับข้าราชการและผู้สนใจในจังหวัด มาจากหลายกลุ่ม จะเป็นข้าราชการทุกหน่วยงาน เช่น ตำรวจ ตม. ศุลกากร พนักงานในต่างประเทศของจังหวัด รวมถึงอาจารย์นักศึกษาจากมหาวิทยาลัย ครูจะมาเรียนด้วย คอร์สประมาณ 4 เดือน วันละ 2 ชั่วโมง สอนเฉพาะตอนเย็น เพราะว่าเป็นข้าราชการเปิด 60 คนต่อห้อง...”

(LE CHI MAI CHU, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2557)

“...ตั้งศูนย์ไทยศึกษาที่กวางตริ ในเรื่องของเงินที่จะเป็นทรัพย์สินมองเห็นไม่ได้ กลับมา จะได้ในเรื่องความรู้สึก น้ำใจ ทศนคติที่ดีต่อคนไทยมากขึ้น...”

(วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

“...สถาบันในเมืองวิง เราไปลงทุนเองเค้าให้ตึก ไปทำห้อง เครื่องไม้เครื่องมือไปลง เอาคนเอาอาจารย์จากที่นี่ไปทำ ไปดูแลทั้งสามห้อง เทคโนโลยีต่างๆ ทำหมด โปรเจคเตอร์ คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยไปลงทุนไว้เยอะ สร้างห้องคอมพิวเตอร์เพื่อจะรับสอนคอมพิวเตอร์ สร้างห้องไว้เพื่อจะสอนภาษาอังกฤษ วัสดุภาษาไทย สรุปลแล้ว มีแต่ห้องภาษาไทยที่ไม่มีคนมาเรียน ตอนนี้นิ่งและเงียบ คือเราไม่ได้รับนักศึกษาเอง...”

(จินตนา ด้วงแพง, สัมภาษณ์, 27 พฤศจิกายน 2556)

“...เคยพูดคุยเสนอทางเวียดนามมาตั้งสถาบันสอนภาษา สอนวัฒนธรรม ถ้ามท่านพูดว่าสนใจที่จะมีสถาบันโฮจิมิน ท่านสนใจมาร่วมมือกัน ตอนนี้เค้ายังไม่ค่อยพร้อมเรื่องงบประมาณ...”

(โสรัจ พิศชวนชม, สัมภาษณ์, 14 พฤศจิกายน 2556)

6) ส่งผู้เชี่ยวชาญ

กรณีศึกษาประเทศเวียดนาม กำลังพัฒนาอาจารย์และในอนาคตจะส่งผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ มาประเทศไทย สำหรับประเทศไทยได้ส่งผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไปประจำที่เวียดนาม ซึ่งระบบการทำงานแตกต่างกันทำให้ต้องมีการปรับตัว

“...ใน MOU 2014 ที่เซ็นไป 3 มหาวิทยาลัย จะมี 2 ข้อที่เพิ่มเข้ามา คือ 1 การส่งอาจารย์ผู้สอน เนื่องจากก่อนหน้านี้วิทยาลัยครูกวางติยังไม่มีระดับ ดร. แต่ตอนนี้ที่จบระดับ ดร. 8 คน และคนที่กำลังศึกษาระดับปริญญาเอกอีก 11 คน จำนวนทั้งหมดประมาณ 19 คน ในขณะเดียวกันวิทยาลัยครูกวางติยังไม่ได้ยกระดับเป็นมหาลัยในปีหน้า เพราะฉะนั้นความต้องการของอาจารย์ผู้สอนสามารถส่งไปสอนที่ประเทศไทย เขาสามารถสอนเป็นภาษาอังกฤษ...”

(LE THI HUONG, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2557)

“...กิจกรรมคือสอนภาษาไทยให้กับข้าราชการ อาจารย์และนักศึกษาวิทยาลัยครูกวางติ กิจกรรมนี้เกิดขึ้นเพราะว่าความร่วมมือเรากับราชภัฏสกลนครที่มีศูนย์ไทยศึกษา วัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำโขงอยู่ แล้วราชภัฏสกลนครได้ส่งอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญมาช่วยในการจัดการการเรียนการสอน...”

(LE CHI MAI CHU, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2557)

“...เรามีความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยของเวียดนามในปัจจุบัน ที่มหาลัย กวางติมีศูนย์ไทยศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนทางด้านภาษา โดยเราเอาอาจารย์ เอนักวิชาการส่งไปอยู่ที่ละ 3 เดือน 4 เดือน สอนภาษาไทย...”

(สพสันต์ เพชรคำ, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2557)

“...ไปสอนภาษาไทยที่ประเทศเวียดนามอยู่ 1 เดือน รุ่นที่ 1 คนที่เรียนส่วนใหญ่เป็นนักธุรกิจ ไปครั้งเดียวและไม่ต่ออีกเลย คือธรรมชาติของที่นี่เค้าไม่เหมือนเราตรงที่เค้ามัธยัสถ์ ต้องไปเปิดประตูห้องเรียนเอง ไขกุญแจเอง ไขกุญแจตึก ขึ้นไปเปิดประตูห้องเรียนเอง แปรง กระดาน ต้องทำเองหมด กระบวนการเรียนการสอนต้องสอนนอกเวลา 5 โมงเย็นถึง 2 ทุ่ม ทำความสะอาดต้องทำเองหมดซึ่งมันเป็นสิ่งที่จะต้องปรับตัว...”

“...ปีที่สองถัดมา อธิการไม่นิ่งเฉยพยายาม ให้ผู้ประสานไปที่วิทยาลัยแห่งนี้ส่งไปอยู่ที่นั่น ให้ไปเหมือนไปประชาสัมพันธ์ หาลูกค้ำมาเรียน มีเค้าอยู่คนเดียวถ้าเอาอ.จิตนาไปไม่คุ้ม...”

(จินตนา ด้วงแพง, สัมภาษณ์, 27 พฤศจิกายน 2556)

7) การจัดหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตร

กรณีศึกษาประเทศไทย ปัจจุบันหลักสูตรภาษาเวียดนามอยู่ในกลุ่มวิชาเลือกเสรี และนักศึกษาเวียดนามต้องเรียนภาษาไทยก่อนเข้าหลักสูตรปกติ ซึ่งได้เชื่อมโยงเข้ากับรายวิชาเลือกเสรี ปัจจุบันกำลังดำเนินการจัดหลักสูตรร่วมกันและการเทียบโอนหน่วยกิต เปิดหลักสูตรที่เชื่อมโยงกัน แลกเปลี่ยนนักศึกษาและส่งนักศึกษาไปฝึกงาน แนวโน้มที่อยู่ในระหว่างการศึกษาและพัฒนาคือหลักสูตร International และหลักสูตร 2 ปริญญา ในการเตรียมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ดังนี้

(1) วิชาเลือกเสรี ภาษาเวียดนามในสถาบันอุดมศึกษา ปัญหาที่พบคือจำนวนนักศึกษาน้อย และมีแนวโน้มลดลง

“...ภาษาเวียดนามแต่ละมหาวิทยาลัยเปิดแค่เป็นวิชาเลือกเสรี แต่ละห้องเด็กน้อยมาก...”

(LE THI NGOC HOA, **สัมภาษณ์**, 27 พฤศจิกายน 2556)

“...เรามีอาจารย์เวียดนามสอนภาษาเวียดนาม เป็นวิชาเลือกให้นักศึกษาที่สนใจ...”

(สพสันต์ เพชรคำ, **สัมภาษณ์**, 21 กุมภาพันธ์ 2557)

“...เป็นวิชาเลือกเสรี เปิดสอน ภาษาเวียดนามกับภาษาลาว นโยบายของจังหวัดมีความร่วมมือทางเรื่องการค้า เส้นทางหมายเลข 9 หมายเลข 8 และหมายเลข 12...”

(วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์, **สัมภาษณ์**, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

นักศึกษาเวียดนามที่มาเรียนหลักสูตรต่างๆ ในประเทศไทย ต้องเรียนภาษาไทยก่อน โดยสามารถเป็นวิชาเลือกเสรีได้

“..การเปิดรับนักศึกษาเวียดนามมาเรียนหลักสูตรต่างๆ ในมหาวิทยาลัยของเรา นักศึกษาที่มานั้นมีข้อจำกัดเช่น ต้องพูดภาษาไทยได้ ต้องมาเรียนภาษาไทยก่อน เพื่อเขาจะได้ร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียน เพราะครูใช้ภาษาไทย มีสอนภาษาไทย ทางเวียดนามต้องปรับตัวด้านต่าง ๆ ...”

(สพสันต์ เพชรคำ, **สัมภาษณ์**, 21 กุมภาพันธ์ 2557)

“...หลักสูตรภาษาไทย 8 เดือน เรียนทั้งหมด 8 คอร์ส เรียนจริงคือ 7 คอร์ส อีกคอร์สหนึ่งเป็นคอร์สวัฒนธรรม คือ สอนรำ สอนร้องเพลง ทำอาหารไทย อาหารอีสาน และทำอาหารของประเทศเค้าแลกเปลี่ยนกันทาน ไปทัศนศึกษาตามวัด สถานที่สำคัญ โดยผู้เรียนมีสองกลุ่ม กลุ่มหนึ่งคือ ตั้งใจจะเรียนต่อปริญญาตรี อีกกลุ่มคือ เรียนเฉพาะวิชาภาษาไทยเพื่อเอาไปพัฒนาวิชาชีพของตัวเอง ส่วนมากคือไกด์ ใน 8 เดือนที่เรียนเราจะให้เรียนเพิ่มอีก 2 คอร์ส ซื่อว่านั่นหนทางการทางภาษาไทยกับการพูดในที่ชุมชน ถ้าผ่านสามารถที่จะโอนไปเป็นเลือกเสรีได้ และนักศึกษาที่ผ่าน 8 คอร์ส บังคับขึ้นไปเรียนปริญญาตรี ไม่ต้องเรียนวิชาศึกษาทั่วไปที่เกี่ยวกับภาษาไทย...”

(จินตนา ด้วงแพง, **สัมภาษณ์**, 27 พฤศจิกายน 2556)

ความต้องการในอนาคต สถาบันอุดมศึกษาไทย – เวียดนาม จากส่วนหนึ่งของบันทึกข้อตกลงร่วมกัน (MOU) ที่กำลังพัฒนาการจัดหลักสูตรร่วมกัน การเทียบโอนหน่วยกิต หลักสูตรนานาชาติ และหลักสูตร 2 ปริญญา ดังนี้

(2) การจัดหลักสูตรร่วมกันและการเทียบโอนหน่วยกิต

จากกรณีศึกษามีแนวโน้มความเป็นไปได้ในจัดหลักสูตรร่วมกัน ของทั้ง 2 ประเทศ ตามสาขาหรือคณะที่มีศักยภาพ เพื่อการพัฒนาคุณภาพ มาตรฐานการศึกษา ปัจจุบันมีการจัดหลักสูตรเทียบโอนจากเรียนระดับวิทยาลัยครูกวางตรี 3 ปี และมาศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี 2 ปี เป็นปริญญาตรี 5 ปี สาขาวิชาแรกที่มีการแลกเปลี่ยนคือสาขาคอมพิวเตอร์ ของคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ

“...MOU ข้อหนึ่งคือหลังจากนักศึกษาเรียนจบจากที่นี่ 3 ปี จะมีการเรียนต่อที่ประเทศไทยอีก 2 ปี ได้ใบปริญญา 5 ปี ให้มหาวิทยาลัยที่มี MOU ยอมรับในหลักสูตรที่เราสอนแล้ว ต้องยอมรับในเนื้อหาซึ่งกันและกัน มีความสอดคล้องกัน เกิดเป็นความสากลขึ้น ประเทศไทยต้องยอมรับในสาขาหลักสูตรที่เราเปิดสอน เป็นนโยบายที่จะมีความ

ร่วมมือต่อไปในอนาคต นักศึกษาที่สมัครเข้ามาเรียนครั้งแรกต้องมีการเปรียบเทียบหลักสูตร 3 ปีที่เรียนจากวิทยาลัยครูต้องมีบางวิชา จะต้องมึเนื้อหาวิชาที่ตรงกับปีแรกที่เรียนระดับปริญญาตรีที่ประเทศไทย วิชาไหนไม่จะต้องสอนเพิ่ม หรือต้องทำให้มันสอดคล้องให้เนื้อหา เพื่อให้จบ 3 ปีความรู้นั้นเท่ากับ 2 ปีที่ประเทศไทย แล้วยกระดับขึ้นมาอีก 2 ปี มาเป็น 5 ปี ส่วนในขณะเดียวกันนักศึกษาที่มาที่จะลงชื่อเรียนสาขาวิชานี้ 3 ปี ต้องเรียนภาษาไทยเพิ่ม ...”

(LE THI HUONG, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2557)

“...เรียนที่มหาวิทยาลัยที่เวียดนามก่อนที่จะมาไทย แต่ต้องเริ่มนับหนึ่งใหม่ เพราะไม่ได้โอนหน่วยกิตมาเนื่องจากการโอนย้ายหน่วยกิตยากมาก เคยมีเทียบโอนรุ่นเดียว แต่ด้วยหลายๆวิชา หลักสูตรต่างกัน ในเรื่องของวิชาพื้นฐาน วิชาทั่วไปๆ เทียบโอนส่วนใหญ่เค้าไม่ค่อยส่งมา แต่เราอยากจะทำส่วนหลักสูตรร่วมเพิ่ม...”

(สัตยะพันธ์ คชมิตร, สัมภาษณ์, 21 พฤศจิกายน 2556)

“...ตอนนี้ในมหาวิทยาลัยเรากำลังจะเริ่มกันอยู่ เริ่มต้น MOU ใหม่ว่าหลักสูตรร่วมจะมีแต่ละคณะที่สนใจ เราต้องรู้จักสภาพด้วย มหาวิทยาลัยจะทำอย่างชัดเจนคือลงไปทีคณะ คณะทำได้ดูแลสาขาพัฒนาหลักสูตรร่วมน่าจะเป็นไปได้...”

(วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

หลักสูตรใหม่สาขาวิชาภาษาเวียดนามเพื่อธุรกิจการท่องเที่ยว มีการฝึกงานที่ประเทศเวียดนาม

“...โครงการไปฝึกงานและเรียนภาษาด้วย ที่ไว้ เพราะว่ามีสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยว ที่มีศักยภาพพอที่จะให้เด็กเราไป โรงแรมที่เราได้ทำความร่วมมือตลอดคือเราส่งนักศึกษาไปฝึกงาน...”

(ทรงกต ปานเชียงวงศ์, สัมภาษณ์, 19 พฤศจิกายน 2556)

(3) หลักสูตร International แนวโน้มในอนาคตประชาคมอาเซียนใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลาง ดังนั้นหลักสูตรนานาชาติจึงมีความจำเป็นและสำคัญมากขึ้น จากกรณีศึกษาเนื่องจากยังอยู่ในช่วงการพัฒนาศักยภาพของมหาวิทยาลัยเพื่อความเป็นสากลมากขึ้นในอนาคต

“...ทำเป็น International ได้วางแผนว่าทำอะไรถึงจะทำหลักสูตรได้ และได้ลูกค้า อยู่ดี ๆ ไปเชิญคงจะไม่มา เพราะฉะนั้นการได้นักศึกษากลุ่มนี้เราต้องดูแล เป็น Marketing ระยะยาว ซึ่งเป็นวิธีการที่ดี...”

(วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

“...หลักสูตรไม่ยาก ถ้ามตต่อสมมุติเด็กเรียนห้อง English Program อย่างในกลุ่มราชภัฏฯ เด็กที่จบ English Program ไม่ได้ถูกมองหวังว่าจะมาเรียนราชภัฏ จ่ายค่าเทอมไป 3-4 หมื่น เพื่อจะมาเรียนราชภัฏคงไม่ใช่ ต้องมาหลายดั่งในกรุงเทพ หรือไม่ก็คณะที่

ใช้ภาษาอังกฤษ เพราะเขาสร้างการส่งลูกไปเรียนห้องภาษาอังกฤษ เพื่อสร้างความได้เปรียบ ไม่ได้ถูกมาเพื่อแบกรับภาษาขนาดนั้น แม้แต่เด็กเชื้อสายเวียดนามเองเขาไม่ได้เรียน เรียนภาษาเวียดนามเป็นหลักสูตรทางเลือกมากกว่า สุดท้ายจบที่ภาษาอังกฤษ International...”

(ชนกร ราชพิลา, *สัมภาษณ์*, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

(4) หลักสูตร 2 ปริญญา เป็นแนวโน้มในอนาคตในการพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา แต่ยังมีปัญหาเรื่องระเบียบ เงื่อนไข และคุณภาพการศึกษาของทั้ง 2 ประเทศ

“...ตอนนั้นมหาวิทยาลัยไม่กระตือรือร้นที่จะทำ 2 ปริญญา เพราะยังมีคนมาเรียนของเราอยู่ แต่มีแนวคิดมานานแล้ว อนาคตที่เรียนหลักสูตรนี้จะพูดได้สองภาษา จะได้ทั้งภาษา วัฒนธรรม และหลายๆอย่าง ช มหาวิทยาลัยใหญ่ในเวียดนามไม่ต้องการที่จะส่งคนมาที่นี้ให้จบเลย ต้องการความร่วมมือปริญญาสองใบ ที่เค้ารังหนึ่ง เราครั้งหนึ่ง ทั้งสองที่คือความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย...”

(โสรัจ พิศชวนชม, *สัมภาษณ์*, 14 พฤศจิกายน 2556)

“...เขาพร้อม แต่เราคือเงื่อนไขของเรา เขาไม่มีสภามหาวิทยาลัย ทำคือทำ แต่เราทุกครั้งที่ไปคุยกลับมาก่อน ปรีกษาสภามหาวิทยาลัยก่อน ปรีกษาสภาวิชาการก่อน ให้ทำหรือเปล่า พอเราบอกว่าเราอยากทำ เขาอยากทำ แต่หน่วยงานที่กำกับ ดูแลข้างในไม่ให้ทำ เช่น มหาลัย ยังจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ภาษาเวียดนามยังไม่แพร่หลาย สุดท้ายทำไม่ได้เพราะ สกอ. ไม่รู้เรื่อง ไปทำหลักสูตร 2 ปริญญา ปี 1-2 เรียนที่เวียดนาม ปี 3-4 เรียนที่เมืองไทย สกอ.ไม่รับรอง คุณไปทำไรรื่องของคุณ ถ้าคนเรียนเป็นเวียดนามก็แล้วไป...”

(ชนกร ราชพิลา, *สัมภาษณ์*, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการจัดหลักสูตรภาษาเวียดนามเพื่อเพิ่มทางเลือกและเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปัญหาและอุปสรรคคือหลักสูตรยังไม่มีมาตรฐานชัดเจน ไม่มีหลักสูตรแกนกลาง ขาดการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และยังไม่มีการต่อยอดในระดับมหาวิทยาลัย

“...ที่โรงเรียนเปิดโปรแกรมภาษาเวียดนาม เป็นอังกฤษเวียดนาม ม.ต้นจะมีห้องเรียนภาษาเวียดนาม ม.1, ม.2,ม.3 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนเป็นศูนย์ภาษาเวียดนาม และมีโรงเรียนเครือข่าย เวลาหาหลักสูตรต่างคนต่างหา ซึ่งยาก ไปคนละทาง ควรจะมีหลักสูตรของ สพฐ. กำหนดแกนกลาง มีคู่มือให้กับนักเรียน หนังสือเรียนแบบฝึกนักเรียน มาเป็นกลางให้เราก่อน แล้วปรับให้มันเหมาะสมกับสภาพโรงเรียน...”

(สุทธิวรรณ มั่นพลศรี, *สัมภาษณ์*, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

“...คือตอนนี้อยากให้หลักสูตรภาษาเวียดนามแบบจริงๆ เราขาดหลักสูตรภาษาเวียดนาม ม.1-3 แล้วอธิบายรายวิชาให้ครูเวียดนามสอนไปตามแนวนั้น แต่ละโรงเรียนสอนแตกต่างกัน แต่ครอบคลุมคือการใช้ในชีวิตประจำวัน ตอนที่ไปประชุมหลักสูตรยังไม่ชัดเจน คือหลักสูตรแต่ละโรงเรียนสอนไม่ตรงกันเลย แต่ไม่รู้ว่ามีโรงเรียนนี้สอนแบบนี้

นะ ยังไม่มีการนำไปแชร์กัน มีของอาจารย์เขาทำไว้อีกก็เคียงกัน แต่เอาหนังสือที่เวียดนามเขาเรียนกันมีแค่วีโชน์ สอนไม่ได้...”

(จิรทีปต์ ราชานนท์, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

“...ตอนที่อธิการช่วยให้ไปดูแลโรงเรียนสาธิตฯ ต้องเอาหลักสูตรภาษาจีนภาษาเวียดนามเข้าไปใส่ตลอด แล้วเดี๋ยวนี้ก็ยังใส่อยู่ยังสอนตลอด...”

(จินตนา ด้วงแพง, สัมภาษณ์, 27 พฤศจิกายน 2556)

“...กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ สอนภาษาที่สองคือภาษาอังกฤษ ภาษาเวียดนามเราจะเตรียมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จึงได้จัดทำหลักสูตรภาษาเวียดนามขึ้น เมื่อปีที่แล้วเป็นปีแรกสอนตั้งแต่ ป.4 จะมีครูเวียดนามมาสอนภาษาเวียดนามพื้นฐานสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง เป็นการเริ่มต้นที่ดีแล้ว ปีนี้เป็นปีที่ 2 ไม่มีการเรียนต่อเนื่องในชั้น ป.5 ปัญหาเรื่องงบประมาณหรือต้องการเปิดให้ได้หลายภาษา ถ้าเด็กได้เรียนต่อเนื่องจะได้การสื่อสารภาษาเวียดนามได้เลย...”

...หนึ่งจีน สองเวียดนาม เพื่อนับว่าได้จัดได้เรียน แต่คุณภาพ ประสิทธิภาพ ไม่ได้คำนึงถึงผลประโยชน์กับเด็กจริงๆ ทำ MOU แต่การแลกเปลี่ยนการเข้าถึงซึ่งกันและกัน มันยังไม่ถึง...”

(สว่างศรี บุญประสิทธิ์, สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2556)

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันลักษณะความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม จากปัญหาและอุปสรรคที่พบในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ควรมีการทำการสำรวจหรือศึกษาวิจัยร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างสอดคล้องและเป็นรูปธรรม เพื่อให้เกิดความร่วมมือด้านการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมีการพัฒนาร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

8) การประชุมสัมมนานำเสนอผลงาน/บทความวิชาการ

การดำเนินการความร่วมมือทางวิชาการ โดยจัดประชุมสัมมนาระดับนานาชาติ ในกรนำเสนอผลงานทางวิชาการของทั้ง 2 ประเทศและส่งบทความในการตีพิมพ์เผยแพร่

“...ปัจจุบันมีการแลกเปลี่ยนบทความทางวิชาการ เพื่อลงวารสารทางวิชาการของแต่ละประเทศ และกิจกรรมจัดประชุมวิชาการ จัดที่เวียดนามเชิญประเทศไทยมาร่วม เป็นกิจกรรมวิชาการ ทั้งศิลปวัฒนธรรม...”

(LE THI HOAI THU, สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2557)

“...จากที่มีโอกาสได้ไปประเทศไทยร่วมประชุมวิชาการนานาชาติ นำเสนอผลงานวิจัยนานาชาติที่ราชภัฏสกลนคร 3 ครั้ง และปัจจุบันที่วิทยาลัยครูกวังตริ จัดกิจกรรมร่วมประชุมวิชาการ ได้รับความสนใจจากผู้บริหาร อาจารย์...”

(LE THI HUONG, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2557)

“...ในกรณีความร่วมมือเช่นไปประชุมวิชาการ ส่วนใหญ่ถ้าเราเดินทางไปเวียดนามตั้งแต่คาร์ถไปถึงเวียดนามเราจ่าย ค่าที่พักเราจ่าย แต่ถ้ามาไทยเราปรับตั้งแต่ด้าน หรือเราไปปรับตั้งแต่เวียดนาม ที่พัก อาหารฟรี พาทัวร์...”

...ในลักษณะของระดับบุคคล จะได้รับการต้อนรับอย่างดี แต่ในระดับหน่วยงาน เนื่องจากงบประมาณของเขาจำกัด แต่เราจะมียงบประมาณสำรองไว้ในงานเหล่านี้ เน้นแต่วิชาการส่วนกิจกรรมต่าง ๆ จะไม่มีงบประมาณ ดังนั้นเขาจะไม่มียงบประมาณส่วนที่จะมาดูแล...”

(ศราวุธ ปัญญาสาร, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2557)

“...การส่งบทความจะส่งไปเป็นภาษาอังกฤษแล้วทางบรรณาธิการของแต่ละประเทศจะช่วยแปลอีกทีหนึ่ง...”

(อรอุมา แหวนสูงเนิน, สัมภาษณ์, 14 พฤศจิกายน 2556)

9) การวิจัยร่วมกัน

ปัจจุบันนักศึกษายังไม่มีในการทำวิจัยร่วมกัน เนื่องจากปัญหาอุปสรรคทั้งด้านงบประมาณ ภาษา และการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ซึ่งจาก MOU ทั้ง 2 ประเทศมีความต้องการทำวิจัยร่วมกันในอนาคต โดยเลือกหัวข้อหรือประเด็นวิจัยที่เป็นที่สนใจและประโยชน์ร่วมกัน มหาวิทยาลัยในเวียดนามและไทยประสบปัญหา อุปสรรคในด้านงบประมาณในการดำเนินการวิจัย

“...ทางมหาวิทยากวางบินอยากจะให้มหาวิทยาลัยในไทยเปิดโอกาสให้อาจารย์จากที่นี่ได้ทำงานวิจัย โดยเกี่ยวกับสาขาในการวิจัยที่สำคัญและมีประโยชน์ร่วมกัน ในการพัฒนาทางการเกษตรหรืออุตสาหกรรมของจังหวัด โดย MOU ของพวกเราในอนาคต พวกเราจะให้เพิ่มการทำ project และเพิ่มสัมมนา และแลกเปลี่ยนในการทำการวิจัย ในการทำการอบรม เรามีอุปสรรคที่สำคัญคือเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย...”

(LE THI HOAI THU, สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2557)

“...เราทำวิจัยอยู่แล้ว scale เล็ก เงินหลักหมื่น เดินทางสองครั้งก็หมดแล้ว แต่งานวิจัยใหญ่ ๆ ยังไม่กล้าทำ มหาวิทยาลัยใหญ่ ๆ อาจจะมี แต่กลุ่มราชภัฏเองที่เก็บกลุ่มมหาวิทยาลัยน้องใหม่ในเวียดนามยังไม่ค่อยได้ทำวิจัย และแนวโน้มจะไปร่วมกับมหาวิทยาลัยใหญ่ ๆ ในเวียดนามยากมาก เข้าพบยังยากเลย...”

(ศราวุธ ปัญญาสาร, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2557)

จากการเรื่องงบประมาณแล้วนั้น เรื่องของภาษาก็เป็นอุปสรรคในการดำเนินการวิจัยร่วมกัน

“...เนื่องจากไม่ค่อยมีคนรู้ภาษาไทย แล้วภาษาอังกฤษยังไม่เก่ง ต้องเตรียมการเรื่องภาษาเพราะก่อนทำอะไรภาษาสำคัญที่สุด ดำเนินเรื่องการวิจัย มหาวิทยากวางบินกับมหาวิทยไทย เป็นเรื่องยากภาษาของอาจารย์ที่นี่ค่อนข้างไม่ดี ภาษาไทยไม่รู้จะอังกฤษธรรมดา ทำวิจัยต้องอ่านหนังสือเยอะ...”

(HUNG MAI XUAN, สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2557)

ข้อเสนอในการทำวิจัยในอนาคต ควรดำเนินการวิจัยร่วมกันโดยนักวิจัยจากทั้งสองประเทศ และพัฒนารูปแบบในการดำเนินการวิจัยที่สอดคล้องกัน สามารถแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างกันได้

“...การนำ MOU แล้วมีการปฏิบัติจริงมันยากคือการวิจัยร่วม วิจัยร่วมคือนักวิจัยแต่ละประเทศหาประเด็นหรือว่าโครงการวิจัย มีพื้นฐานคล้ายกันเช่น ประชาคมอาเซียน

ประเด็นตรงกันเรามีโครงการหัวข้อตรงกัน จะเชิญนักวิจัยจากไทยมาร่วม ในขณะเดียวกันถ้าคนไทยมีประเด็นที่เป็นประชาคมอาเซียน โครงการเหมือนกันหัวข้อเหมือนกัน เชิญคนเวียดนามมาร่วมได้ ให้ออกมาเป็นผลวิจัยนานาชาติ เป็นวิจัยร่วมของ 2 สถาบัน หรือของ 2 ประเทศ...”

(LE THI HUONG, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2557)

“...ทำวิจัย เวียดนามทำเรื่องไทยทำอีกอย่าง ผมเรียน ป.เอกเมืองไทยเวียดนามกับเมืองไทยทำวิจัยไม่เหมือนกัน เราต้องมีรูปแบบนานาชาติ ต้องออกแบบมาคล้ายกัน หมายถึงวิธีดำเนินการวิจัยต้องปรับคล้ายๆ กัน...”

(LE DUC QUANG, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

“...อาจารย์ในเวียดนามที่มีทักษะทางภาษาอังกฤษดี ๆ ได้รับโอกาสเยอะ โดยเฉพาะเรื่องงานวิจัย บ่มแนวคิดมาแบบยุโรป กระบวนการคิดจะมีเหตุมีผลมากกว่า จะเป็นวัฒนธรรมผสม อาจารย์ในอุดมศึกษาส่วนใหญ่จบมาจากกรีซเซีย ฝรั่งเศส ประเทศในยุโรป ในจุดนี้ทำให้มีความมั่นใจ แล้วเทคโนโลยีที่มาจากต่างประเทศเขารับหมด ใครให้อะไรเขาเอาหมด เราราชกัญไม่มี บางทีไปดูมหาลัยใหญ่ของเรายังไม่มีเลย มหาลัยเอกชนไม่มีเลย...”

(อรอุมา แหวนสูงเนิน, สัมภาษณ์, 14 พฤศจิกายน 2556)

นอกจากนี้การดำเนินการวิจัยร่วมกันต้องมีหน่วยงานรับผิดชอบในเรื่องของงบประมาณอย่างชัดเจน และสนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนทุนและใช้ประโยชน์จากงานวิจัย

“...เคยขอทุน วช. มีคำถามเดิม ๆ เช่นประเทศไทยได้อะไร ถ้าไม่ทำเรื่องการค้าการลงทุน โอกาสขอทุนประเทศไทยไม่ได้ ในมิติของงานวิจัยมันต้องมีหน่วยงานกลางหน่วยงานระหว่างประเทศ จากการทำงานวิจัยที่ไปทำกับลาว ทำ concept note ด้วยกัน ยื่นสองทาง ผมยื่นทางไทย เขาไปยื่นทางใจก้า ทางใจก้าได้ แต่ยื่นในนามประเทศไทยไม่ได้ หรือรวมกลุ่มทำงานวิจัยร่วมกัน มหาลัยในเวียดนาม ในลาว ในไทย สาขาที่ราชกัญถนัดสาขาการศึกษา เสนอไปด้วยกันกับมหาวิทยาลัยในเวียดนาม งานวิจัยต้องมีเจ้าภาพออกเงินให้...”

(ธนกร ราชพิลา, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

“...ความเป็นไปได้ที่นักลงทุนจากนานาชาติประเทศจะมาสสนับสนุนมหาวิทยาลัยไทยในการทำวิจัยน้อย เช่นทำเรื่องขนส่งทางทะเล เราไม่ถนัด ไม่เก่ง มีมหาลัยบูรพา ยังตามหลังเขา ตามหลังเกาหลี ตามหลังญี่ปุ่น เพราะเมืองท่า จะไปทำเรื่อง infrastructure เขาไปไกลแล้ว จะไปทำรถไฟเขาไปไกลแล้ว ไปทำท่าเรือเขาไปไกลแล้ว อย่างดานังเขาทำ cable ยาวที่สุดในเอเชีย เราไม่มีเลยเทคโนโลยีที่จะโชว์แบบประเทศพัฒนาแล้ว อุโมงค์เราก็ไม่มี ขุนตานก็ปีแล้ว อุโมงค์สุดท้ายที่เรามีก็ปีแล้ว...”

(โสรัจ พิศชนชม, สัมภาษณ์, 14 พฤศจิกายน 2556)

“...นักลงทุนไทยไปเอง แตกต่างกับนักลงทุนต่างประเทศ นักลงทุนต่างประเทศเองงานวิจัยนำ คือไปศึกษาก่อน ดูลู่ทางว่าเป็นยังไง ดีไม่ดี นักลงทุนไทยไปชิงไหวพริบ

กัน แล้วโวยวายที่หลังว่าขาดทุน เราเคยคุยเหมือนกัน แนะนำทางการกับนักลงทุน ของไทยไม่ค่อยเวิร์ค...”

(VU DUY CLIUB , สัมภาษณ์, 29 พฤศจิกายน 2556)

จากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาลักษณะความร่วมมือในปัจจุบันส่วนใหญ่อยู่ในระดับแลกเปลี่ยน ซึ่งแนวโน้มในอนาคตการดำเนินการความร่วมมือที่มากขึ้น และการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ส่งเสริมการรวมกลุ่มระหว่างประเทศเพื่อรักษาผลประโยชน์ร่วมกัน การรักษาสันติระหว่างผลประโยชน์ที่จะได้และจะให้ การดำเนินความร่วมมืออย่างเท่าเทียม เป็นความท้าทายและโอกาสที่ไม่อาจหลีกเลี่ยง การศึกษาเป็นฐาน โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ร่วมกันพิจารณาถึงนโยบายและมาตรการในการเตรียมทรัพยากรบุคคลให้มีศักยภาพในการร่วมกันพัฒนาประเทศ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตารางที่ 11 สรุปโครงการความร่วมมือการศึกษาไทย – เวียดนาม

โครงการความร่วมมือ	การศึกษาไทย	การศึกษาเวียดนาม
1. การศึกษาดูงาน	เดินทางไปศึกษาดูงานที่ประเทศเวียดนามจำนวนมาก ทั้งระดับโรงเรียน ระดับสถาบัน อุดศึกษา หน่วยงานราชการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	เดินทางมาศึกษาดูงานที่ประเทศไทยค่อนข้างน้อยเนื่องจากติดปัญหาด้านงบประมาณ
2. การสนับสนุนทุนการศึกษาต่อ	ทุนสำหรับนักศึกษาและทุนพัฒนาอาจารย์ ปัญหา เกณฑ์การให้ทุนการศึกษากับนักศึกษาต่างชาติยังไม่ชัดเจน รูปแบบการจัดสรรจึงไม่ใช่รูปแบบทุนการศึกษาเป็นการลดค่าหน่วยกิต	เวียดนามได้รับทุนการศึกษาจำนวนมากจากนานาประเทศ ปัจจุบันได้รับทุนจาก อเมริกา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ฝรั่งเศส 4 ประเทศนี้มากที่สุด ปัญหา ทำให้อาจารย์ที่จะไปเรียนระดับปริญญาโทปริญญาเอกที่ประเทศไทยน้อยลง
3. การแลกเปลี่ยนครู อาจารย์ และนักเรียน นักศึกษา	ดำเนินการตามบันทึกข้อตกลงร่วมกัน MOU ในการแลกเปลี่ยนทั้งนักเรียน นักศึกษา และ ครูอาจารย์ ปัญหา ครู อาจารย์ และนักเรียน นักศึกษาไทยไม่นิยมไปศึกษาต่อที่ประเทศเวียดนาม เนื่องจาก <ol style="list-style-type: none"> 1. ระบบการศึกษา หลักรัฐ 2. ภาษา 3. ทักษะ 	ปัญหา ปัจจุบันมีแนวโน้มมาศึกษาต่อที่ประเทศไทยลดลง เนื่องจาก <ol style="list-style-type: none"> 1. โอกาสในการศึกษาต่อต่างประเทศ 2. ระบบการศึกษาเวียดนามมีการปรับเปลี่ยน 3. ถึงจุดอิ่มตัว
4. การฝึกอบรม/เข้าค่าย	มีการฝึกอบรมระยะสั้น และเข้าค่ายทั้งด้านภาษา ด้านวิชาการ โดยมีภาคประชาชนสนับสนุน ทั้ง 2 ประเทศ	ตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับสถาบันอุดมศึกษา

โครงการความร่วมมือ	กรณีศึกษาไทย	กรณีศึกษาเวียดนาม
<p>5. การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ การเรียนการสอนและอาคารสถานที่</p>	<p>เปิดศูนย์ไทยศึกษา โดยสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ การเรียนการสอน บำรุงรักษา และประเทศเวียดนามให้สถานที่</p> <p><u>ปัญหา</u> การดำเนินการไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้</p>	<p>ให้ความสนใจในการจัดตั้งสถาบันสอนภาษา สถาบันสอนวัฒนธรรม สถาบันโฮจิมิน ในประเทศไทย</p> <p><u>ปัญหา</u> ยังไม่ค่อยพร้อมเรื่องงบประมาณ</p>
<p>6. การส่งผู้เชี่ยวชาญ</p>	<p>ส่งผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา ไปประจำที่เวียดนาม</p> <p><u>ปัญหา</u> การปรับตัวและวัฒนธรรมการทำงาน แตกต่างกันทำให้ต้องมี</p>	<p>ประเทศเวียดนามกำลังพัฒนาอาจารย์และในอนาคตจะส่งผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ มาประเทศไทย</p>
<p>7. การจัดหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตร</p>	<p>ระดับอุดมศึกษา</p> <p>ปัจจุบัน วิชาเลือกเสรี</p> <p>ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน</p> <p>การจัดหลักสูตรภาษาเวียดนามเพื่อเพิ่มทางเลือกและเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน</p> <p><u>ปัญหา</u></p> <p>หลักสูตรยังไม่มี ความชัดเจน</p> <p>การต่อยอดในระดับมหาวิทยาลัย</p>	<p>ยังไม่มี การจัดหลักสูตรที่รองรับนักศึกษาไทย เนื่องจากยังไม่มีนักศึกษาไทยไปเรียน</p>

โครงการความร่วมมือ	กรณีศึกษาไทย	กรณีศึกษาเวียดนาม
	<p>อนาคต ระดับอุดมศึกษาไทยและเวียดนาม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การจัดหลักสูตรร่วมกัน 2. การเทียบโอนหน่วยกิต 3. หลักสูตรนานาชาติ 4. หลักสูตร 2 ปริญญา 	
8. การประชุมสัมมนานำเสนอผลงาน/บทความวิชาการ	จัดประชุมวิชาการนานาชาติ นำเสนอผลงานวิจัยนานาชาติ	แลกเปลี่ยนบทความทางวิชาการ เพื่อลงวารสารทางวิชาการของแต่ละประเทศแล้วก็เป็นกิจกรรมจัดประชุมวิชาการ จัดที่เวียดนามแล้วก็เชิญประเทศไทยมาร่วม เป็นกิจกรรมแลกเปลี่ยนวิชาการ ทั้งศิลปวัฒนธรรมและวิชาการ
9. การวิจัยร่วมกัน	ปัจจุบันกรณีศึกษายังไม่มีการทำวิจัยร่วมกัน เนื่องจากปัญหาอุปสรรคทั้งด้านงบประมาณ ภาษา และการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ อนาคต ต้องการให้มีการวิจัยร่วมกัน	

4.1.4 วิเคราะห์ผลของความร่วมมือด้านการศึกษาระดับวิทยาลัยไทย-เวียดนาม

การวิเคราะห์ผลของความร่วมมือด้านการศึกษา ความร่วมมือทางการศึกษาระดับวิทยาลัยไทย-เวียดนาม ที่ผ่านมามีสามารถสรุปผลของความร่วมมือ 3 ด้าน คือด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมืองการปกครอง และด้านสังคมและวัฒนธรรม ดังนี้

1) ด้านเศรษฐกิจ

1.1) คุณภาพการศึกษา จากความร่วมมือทางการศึกษาระหว่าง ไทย-เวียดนาม ช่วยสะท้อนคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ทำให้ต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้มีคุณภาพมาตรฐานสากล เพื่อการเตรียมกำลังคนในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สอดคล้องกับการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงทั้งทางเทคโนโลยี ทางอุตสาหกรรมและการเพิ่มโอกาสในการแข่งขันในตลาดแรงงาน

“...จะเห็นว่าอาจารย์ในอุดมศึกษาของเวียดนามจบปริญญาเอกจากยุโรปหลายประเทศ มีการวางแผนพัฒนาคนอย่างต่อเนื่อง เค้ามียุทธศาสตร์...”

(โสรัจ พิศชวนชม, สัมภาษณ์, 14 พฤศจิกายน 2556)

“...มหาลัยใหญ่เวียดนาม ภาควิชาคณิตศาสตร์ เมื่อก่อนศาสตราจารย์ ดร. ทางคณิตศาสตร์อยู่ 6 คน และมี รศ. ดร. อีกเยอะ เฉพาะ ศ. มากกว่าบ้านเราทั้งประเทศแล้ว การศึกษาของเค้าเลือกจุดพัฒนาจึงเห็นผลได้เร็ว...”

(ชนกร ราชพิลา, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

“...ผมอยากเรียนต่อ ป.เอก ด้านการบริหารการศึกษา แต่อธิการบดีต้องการให้เรียนบริหารธุรกิจ เพราะต้องกลับไปสอนด้านธุรกิจ เพื่อพัฒนาด้านธุรกิจ...”

(HUNG MAI XUAN, สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2557)

1.2) เกิดการหมุนเวียนของเงิน จากงบประมาณการดำเนินโครงการกิจกรรมความร่วมมือต่างๆ ส่งผลต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ส่งเสริมรายได้ระดับชุมชน และท้องถิ่น โดยเฉพาะด้านการค้าและการท่องเที่ยวของทั้ง 2 ประเทศ

“...แนวทางหนึ่งที่สำคัญคือแต่ละจังหวัดจะมียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนคือเรื่องการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นเรื่องสำคัญ ที่จะแลกเปลี่ยนง่ายใกล้ตัว ไปแลกเปลี่ยนทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน พื้นที่วัฒนธรรมจะสร้างโดยคนในท้องถิ่น...”

(สพสันต์ เพชรคำ, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2557)

“...สร้างพิพิธภัณฑ์โฮจิมิน ที่หนองโอน ตอนนี้องค์ให้ อบต.เชียงพิณ ตั้งแต่เปิดมีนักท่องเที่ยว เข้า-ออกตลอด อบต.มีรายได้ ชาวบ้านก็มีรายได้...”

(โสรัจ พิศชวนชม, สัมภาษณ์, 21 พฤศจิกายน 2556)

“...การท่องเที่ยวเรียนเยอะขึ้น เพราะคนจะไปเค้าไปทำงานไค้ ตอนนี้องค์ที่จบไปทำงานบริษัททัวร์ค่อนข้างเยอะ รับทัวร์ไทยทัวร์เวียดนาม ทัวร์เวียดนามไทย...”

(ลัดติยะพันธ์ คชมิตร, สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2556)

“...ส่วนใหญ่เป็นไค้ มีรายได้ดีสร้างบ้าน ซื้อรถ ร่ำรวย บางส่วนอยู่ที่เวียดนามแต่มีบางส่วนที่จะมาตั้งตัวที่เมืองไทย...”

(สุภาวดี ทำนไกร, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2557)

2) ด้านการเมืองการปกครอง

ร่วมมือทางการศึกษาในการแลกเปลี่ยนนักศึกษา ครูอาจารย์ระหว่างกันทำให้เกิดการเรียนรู้ระบบการเมืองการปกครองของแต่ละประเทศ เสริมสร้างความเข้าใจจุดร่วมและจุดต่างในการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกัน และสามารถถ่ายทอดจากประสบการณ์ตรง

“...การเมืองในประเทศไทยที่กำลังมีปัญหาการชุมนุมประท้วง มีผลต่อทัศนคติผู้ปกครองเด็กเวียดนามเพราะเค้าเป็นห่วง ทั้งๆ ที่มีความปลอดภัยดี...”

(HUNG MAI XUAN, สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2557)

“...ที่เวียดนามมีข่าวเกี่ยวกับการเมืองไทยน่ากลัว และรุนแรงมาก แต่จริงๆ ไม่มีอะไร อยู่ที่นี่ไม่ได้รับผลกระทบอะไร ใช้ชีวิตได้ตามปกติ คือถ้าผมไม่ได้อยู่ในประเทศไทยผมก็คงไม่เข้าใจสถานการณ์ในประเทศไทย...”

(NGUYENNGOL KHANH, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2557)

“...เข้าใจวิธีการเมืองของประเทศไทย ซึ่งแตกต่างจากเวียดนาม ที่ไทยทำอะไรก็ได้ แต่เวียดนามไม่สามารถทำได้...”

(DANG NGOC HUY, สัมภาษณ์, 29 พฤศจิกายน 2556)

“...การปกครองของเราคนละรูปแบบกัน เรารับรู้ได้จากข่าวสารจากเว็บ แต่เมื่อได้ไปสัมผัสเอง การเมืองเค้าสังคมนิยมแต่ระบบเศรษฐกิจเป็นทุนนิยมเสรี...”

(ทรงกต ปานเชียงวงศ์, สัมภาษณ์, 14 พฤศจิกายน 2556)

3) ด้านสังคมและวัฒนธรรม

ความร่วมมือทางการศึกษาเป็นกลไกที่สำคัญให้การเสริมสร้างการเรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรม เรียนรู้กระบวนการศึกษาของแต่ละประเทศ เรียนรู้การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม เรียนรู้วิชาการใหม่ๆ ที่แตกต่างจากสถาบันการศึกษา เรียนรู้ภาษาทั้งด้านวิชาการและด้านการสื่อสาร ปรับทัศนคติและพฤติกรรม คือ พัฒนาสมรรถนะด้านภาษา เกิดการเรียนรู้และปรับตัวทางสังคมวัฒนธรรม และเกิดเครือข่ายความร่วมมือเชื่อมโยงกับภาคส่วนต่าง ๆ ดังนี้

3.1) พัฒนาสมรรถนะด้านภาษา

ภาษาเป็นเครื่องมือพื้นฐานที่สำคัญในการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน ทำให้เกิดความเข้าใจตรงกัน และส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน ความร่วมมือด้านการศึกษาไทย – เวียดนามส่งผลให้มีการดำเนินโครงการแลกเปลี่ยน สิ่งที่สะท้อนให้เห็นได้ชัดเจนจากผลของการดำเนินโครงการคือการพัฒนาสมรรถนะด้านภาษา คนไทยได้พัฒนาภาษาเวียดนาม คนเวียดนามได้พัฒนาภาษาไทย อีกทั้งชาวต่างชาติที่สนใจได้มีโอกาสในการเรียนรู้ภาษาไทยร่วมด้วย การดำเนินโครงการโดยสถาบันอุดมศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบโครงการและได้เปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไป หน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ สามารถที่จะพัฒนาสมรรถนะด้านภาษา

“...ส่วนใหญ่เป็นความร่วมมือเน้นเรื่องการเรียนการสอนภาษา ภาษาเป็นสิ่งสำคัญเป็นรากฐานในการศึกษาเรื่องหนึ่ง เราจะรู้เรื่องได้ก็คือภาษา...”

(สพสันต์ เพชรคำ, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2557)

“...ส่วนหนึ่งได้คลุกคลี เห็นนักศึกษาเวียดนามเข้ามาก็อยากพูดอยากคุย และในตัวจังหวัดสกลนคร มีสมาคมชาวไทยเชื้อสายเวียดนามแห่งประเทศไทย สภาพแวดล้อมด้วยเวียดนาม ดังนั้นการเรียนภาษาเวียดนามเป็นสิ่งที่ควรจรรู้ ไม่ใช่เรื่องแปลกที่เขาจะเรียน...”

(สุภาวดี ทำนิไกร, สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2557)

“...การเรียนรู้อาษาเวียดนามจากเจ้าของภาษาทำให้เราเข้าใจง่าย การที่เข้าใจภาษาเวียดนามจะสื่อสารกันได้เข้าใจ และได้เรียนภาษาเพิ่ม...”

(ธีรชัชปต์ หาญพล, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2557)

“...สนใจเรียนภาษาเวียดนาม โดยครูเวียดนาม ตั้งใจเรียนมาก พยายามเรียนรู้ภาษาเวียดนามเป็นอย่างดี ได้มีโอกาสคุยกับเพื่อนที่เป็นคนเวียดนามเขาพยายามที่จะเรียนภาษาไทยด้วย แลกกันช่วยกันสอน...”

(เขมจิตรรา แสงกล้า, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2557)

“...หลังจากที่เรียนในห้องเรียนแล้วก็ได้มีโอกาสใช้ภาษาจริงๆ สื่อสารกับคนขายของพยายามที่จะเข้าใจในสิ่งที่เราถาม หนึ่งเดือนที่ไปอยู่ที่โน่นได้ภาษาในการดำเนินชีวิตที่นั่น และกลับมาเรียนเพิ่มเติม...”

(กนกพร อโนมพันธ์, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2557)

สอดคล้องกับนักศึกษาไทยที่เรียนภาษาเวียดนาม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จากการสัมภาษณ์นักศึกษาจำนวน 10 คน ในชั้นปีที่ 1 และ 15 คน ในชั้นปีที่ 2 ที่เรียนภาษาเวียดนามเพื่อธุรกิจพบว่านักเรียนส่วนใหญ่ให้เหตุผลตรงกันในการเลือกเรียนภาษาเวียดนาม เพราะต้องการพัฒนาตนเองในเรื่องของภาษา และมองว่าการรู้ภาษาเวียดนามจะเป็นโอกาสสำหรับอนาคต

สำหรับนักศึกษาเวียดนามทุกคนที่มาศึกษาต่อในประเทศไทย ต้องเรียนภาษาไทยเพื่อปรับพื้นฐานก่อนเข้าเรียนตามหลักสูตร อย่างน้อย 8 เดือน - 1 ปี

“...นักศึกษาเวียดนามที่เข้ามาเรียนกับเราเขาต้องปรับพื้นฐานโดยการเรียนภาษาไทยก่อนอย่างน้อย 8 เดือน...”

(จินตนา ด้วงแพง, สัมภาษณ์, 27 พฤศจิกายน 2556)

“...นักศึกษาเวียดนามที่จะเรียนตามหลักสูตรของเราเขาต้องเรียนภาษาไทยก่อนอย่างน้อย 1 ปี ถึงจะสามารถเรียนตามหลักสูตรเราได้ เพราะเราเปิดให้เขาลงหลักสูตรภาษาไทย ยังไม่มีการเปิดหลักสูตรภาษาอังกฤษ...”

(สุภาวดี ทำนิไกร, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2557)

พบว่า วิทยาลัยสถาบันอุดมศึกษาไทยมีโครงการสอนภาษาไทย และโครงการสอนภาษาเวียดนาม ให้กับนักศึกษาและบุคคลทั่วไป โดยมีชาวต่างชาติให้ความสนใจและลงทะเบียนเรียนจำนวนมากเพื่อพัฒนาสมรรถนะในด้านภาษา

“... เราเปิดสอนภาษาเวียดนามให้กับบุคคลทั่วไป เป็นภาษาเวียดนามเบื้องต้น สำหรับมีคฤเทศก์ มีผู้สนใจจากหลายภาคส่วน ทั้งผู้ใหญ่ นักเรียน นักศึกษาบางกลุ่ม...”

(ทรงกต ปานเชียงวงศ์, สัมภาษณ์, 14 พฤศจิกายน 2556)

“...ทางเทศบาลนครดานังส่งเจ้าหน้าที่มาเรียนภาษาไทยที่นี่ เพื่อเอากลับไปใช้ งาน เรื่องภาษาจะเป็นตัวหลักเค้าส่งมาเรียนภาษาไทย เนื่องจากต่อไป ความสัมพันธ์ ระหว่างไทยกับเวียดนามจะมากขึ้น...”

(สัตยະพันธ์ คชมิตร, สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2556)

เปิดหลักสูตรภาษาเวียดนามในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

“...โรงเรียนเราเปิดสอนภาษาเวียดนามเป็นภาษาเลือกให้กับนักเรียน ชั้นม. 1 นักเรียนหลายคนอยากเรียน เราอยากเปิดในระดับม. ปลาญ แต่ต้องรอกระทรวงรับรอง ...”

(สุทธิวรรณ มั่นพลศรี, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

สมาคมชาวเวียดนามเปิดการสอนภาษาเวียดนาม

“...เมื่อเร็ว ๆ นี้เป็นวิทยากรที่ ม.เกษตร เมื่อก่อนพี่สอนภาษาเวียดนามตาม โรงเรียนไปสอนในเมืองที่โรงเรียนเทศบาล ช่วงเย็น อีสานคนเวียดนามเยอะ แต่ตอน หลังมีสมาคมเปิดให้มาเรียน ทั้งผู้ใหญ่ทั้งเด็กมีหมด บางทีไปสอนให้อัยการ ทนายความ เพราะบางที่มีคดีหน่วยงานตำรวจหรืออะไรเหมือนกันก็เรียกเรา สอนฟรี ได้เผยแพร่ ภาษาด้วย เป็นจิตอาสา...”

(สุภักดิ์ ดาวเดชา, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2557)

“...เรามีโครงการหนึ่งคือ พี่สอนน้องแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ให้นักศึกษาไทยมา สัมผัสสอนภาษาไทยให้เด็กเวียดนาม เป็นลักษณะสอนการบ้าน สอนพิเศษ แล้วพูดคุย พาไปดูที่ต่าง ๆ ไปตลาดไปซื้อของ แล้วให้เด็กไทยเรียนรู้ภาษาเวียดนามกับเด็ก เวียดนาม คือในลักษณะแลกเปลี่ยนภาษากัน ให้เขาค่อย ๆ ซึมซับไปเองว่าคนไทยเป็น อย่างนี้นะ เดี่ยวเขาจะเป็นของเขาเอง...”

(ศราวุธ ปัญญาสาร, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

3.2) เกิดการเรียนรู้และปรับตัวทางสังคมวัฒนธรรม

การเรียนรู้เข้าใจสภาพสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างระหว่างกัน ช่วยลดอคติที่มีต่อกันได้ เกิดการปรับตัวเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ปรับทัศนคติและพฤติกรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันด้วยความเข้าใจกันเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

“...คนเวียดนามเป็นคนน่ารักมาก ชอบทักทายและพูดคุยเสมอ ที่นั่นผู้คนน่ารัก ยิ้มแย้มแจ่มใส ชยันขันแข็งและตื่นตัวมาก...”

(เขมจิตรรา แสงกล้า, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2557)

“...ประทับใจคนเวียดนาม ที่เขาเป็นมิตร ทั้งแม่ค้า คุณครู คนเวียดนามอื่น ๆ คอยช่วยเหลือ ดูเขาเต็มใจที่จะช่วยเรา และคนเวียดนามทำงานหลายอย่างมาก อย่างมีเพื่อนเขาทำงานทั้งเช้า บ่าย เย็น...”

(ธีรชทีปต์ หาญพละ, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2557)

“...อาจารย์เวียดนามที่มาสอนภาษาเวียดนามขยันมาก ทำงานหลายอย่างทั้ง สอนที่โรงเรียนเรา รับสอนให้เทศบาลด้วย ทำงานให้เราอย่างเต็มที่ เตรียมการสอนมา

เป็นอย่างดี แต่สิ่งหนึ่งที่ต่างกับเราคือเขาจะคิดทุกอย่างอย่างเป็นเงินหมด เขานั่งทำเอกสารให้นักเรียนเขาต้องคิดค่าสมองในการทำเอกสารเท่าไร เราตอบไม่ได้เพราะเราไม่เคยคิดค่าสมองเวลาทำเอกสารให้นักเรียน...”

(ฉวีวรรณ สุรเสรีวงศ์, สัมภาษณ์, 18 พฤศจิกายน 2556)

“...ในเรื่องการปรับตัวเด็กมาเมืองไทยแรก ๆ เหมือนยังเข้าใจวัฒนธรรมไทย การพูดจาการวางตัวของคนไทย อย่างเราไปประเทศเวียดนามเขาจะคุยกันเสียงดัง เพื่อที่จะแสดงให้เห็นความจริงใจว่าเขาไม่ได้นินทาใคร ไม่ได้โกหก เขาจะพูดดัง ๆ เป็นความจริงใจของเขา แต่คนไทยไม่เข้าใจคิดว่าเขาด่ากันทะเลาะกัน คือวัฒนธรรมที่แตกต่างกันมันเลยต่างกัน...”

(สุภาวดี ทำนิกร, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2557)

“...วัฒนธรรมต่าง แล้วปัญหาเยอะ เพราะเด็กอยู่ในหอพักมหาวิทยาลัย ฉะนั้นความต่างระหว่างเด็กเวียดนามและเด็กไทยปัญหาเยอะมาก อย่างเด็กเวียดนามที่รู้คือเค้าจะเสียงดัง ขึ้นปี 1 ปี 2 อุดรฯ โชคดีที่เด็กเวียดนามเยอะ พอเยอะเสร็จเริ่มเห็นกันมากขึ้น เข้าใจว่าแรกๆไทยกับเวียดนามตีกัน แต่พอหลัง ๆ เริ่มเจอเริ่มเข้าใจขึ้น เราต้องอบรมให้เข้าใจวัฒนธรรมไทย ทุกสัปดาห์ ดีขึ้นประมาณปีหนึ่งทอมสองถึงจะปรับได้เริ่มเข้าที่เข้าทาง...”

(สตีละพันธ์ คชมิตร, สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2556)

“...มาอยู่ที่เมืองไทยทอมหนึ่ง พอกลับบ้านไปที่เวียดนาม เราเริ่มรู้สึกว่าการทำไมที่บ้านเสียงดัง พอกับแม่ก็เลยมาว่าเราเป็นไทยไปแล้ว คิดว่าทำให้เกิดการปรับตัวหลายอย่าง...”

(CAM TU, สัมภาษณ์, 29 พฤศจิกายน 2556)

“...พอมายูที่นี้เหมือนประเทศแม่ นานเข้าเราผูกพันกลับไปเวียดนามคิดถึงไทยอยู่ย่นตั้งแต่เรียนจนทำงานที่นี้เลยคุ้นเคย ตอนนี้อยู่นี่ตลอด เพราะปรับตัวได้แล้วเคยชินแล้ว...”

(DANG NGOC HUY, สัมภาษณ์, 29 พฤศจิกายน 2556)

“...มีหลายอย่างที่ไม่เหมือนคนไทย ตอนนีเริ่มชินแล้ว อยู่ไปเรื่อยๆ ปรับตัวได้และคิดว่าเป็นการดีที่ทำให้เราได้เรียนรู้ในอีกวัฒนธรรมหนึ่ง...”

(ศราวุธ ปัญญาสาร, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

“...อาจารย์ไปอยู่ที่เวียดนามเดือนหนึ่งเข้าใจวิถีชีวิตของเขา เราอยู่บ้านเราสบายมาก แต่ไปอยู่ที่โน่นลำบากกว่าบ้านเราเยอะ แต่ก็ต้องปรับตัว...”

(จินตนา ด้วงแพง, สัมภาษณ์, 27 พฤศจิกายน 2556)

3.3) เกิดเครือข่ายความร่วมมือเชื่อมโยงกับภาคส่วนต่าง ๆ

พบว่าความร่วมมือในระดับสถาบันอุดมศึกษาไทยกับสถาบันอุดมศึกษาของเวียดนาม ทำให้เกิดเครือข่ายระหว่างนักเรียน นักศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาด้วยกัน

“...หลังจากวันสิ้นสุดโครงการยังติดต่อกันอยู่เรื่อย ๆ ถามไถ่กันอยู่เสมอๆ มีการจัดตั้งกลุ่มนักเรียนและครูแลกเปลี่ยน 2013 ขึ้นในเฟสบู๊ค เพื่อให้เรายังคงติดต่อกัน ส่งข่าวสารถึงกัน ฝึกภาษาอย่างต่อเนื่อง...”

(เขมจิตรรา แสงกล้า, **สัมภาษณ์**, 21 เมษายน 2557)

“...การมีเพื่อน มีเครือข่ายสำคัญ เช่นนักศึกษาอยากทำวิจัยที่เวียดนาม อาจารย์รู้จักผมได้ช่วยเหลือกัน จะไปกวางบินก็ได้ ไปเว้ก็ได้ ไปเมืองวิงก็ได้...”

(HUNG MAI XUAN, **สัมภาษณ์**, 22 เมษายน 2557)

ความร่วมมือในระดับสถาบันอุดมศึกษาไทยกับสถาบันอุดมศึกษาของเวียดนาม เป็นฐานเชื่อมโยงการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ มีบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือทางการศึกษา ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคประชาชน สถาบันอุดมศึกษาไทยยังมีบทบาทในการสนับสนุนการดำเนินการตามโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือด้านการศึกษาไทย – เวียดนาม

การศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการดำเนินความร่วมมือด้านการศึกษาไทย – เวียดนาม โดยรับความร่วมมือจากสถาบันอุดมศึกษาไทยในการให้การสนับสนุนด้านบุคลากรผู้เชี่ยวชาญ ครูผู้สอนภาษาเวียดนาม ไปตามโรงเรียนต่าง ๆ และร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

“...ทางโรงเรียนที่เปิดสอนภาษาเวียดนาม มีการขอนักศึกษาไปช่วยสอน มีการจ่ายเป็นรายวัน หรือรายชั่วโมง...”

(สุภาวดี ทำนิไกร, **สัมภาษณ์**, 21 กุมภาพันธ์ 2557)

“...ศูนย์อาเซียนได้ให้การสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน โดยได้เข้าไปอบรม จัดค่าย นักเรียน และให้ความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ให้นักศึกษาเวียดนามที่เข้ามาเรียนกับเราได้เข้าไปร่วมกิจกรรมค่ายกับนักเรียนในโรงเรียน...”

(สัตติยะพันธ์ คชมิตร, **สัมภาษณ์**, 20 พฤศจิกายน 2556)

“...ทั้งมหาวิทยาลัย และ อบจ. ได้ร่วมมือกัน ในเรื่องงบประมาณ และดำเนินโครงการต่างๆ โดยที่ อบจ. ขอความร่วมมือจากเรา...”

(สุภาภรณ์ พงษ์เมธา, **สัมภาษณ์**, 19 พฤศจิกายน 2556)

เวียดนาม
การดำเนินความร่วมมือด้านการศึกษากับหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ ของประเทศ

“...สำเร็จในเรื่องของความร่วมมือระหว่างกันมากกว่า ไม่ใช่แค่ภาคของการศึกษา แต่ขยายไปถึงภาครัฐบาลด้วย ทางสถานกงสุลเข้ามาดู แล้วค่อนข้างให้ความสนใจทำให้เกิดคอนเนกชันต่อมหาวิทยาลัย ป็นความโชคดีที่ความร่วมมือกับเวียดนามในบางมหาวิทยาลัยไม่ใช่แค่สถานศึกษาแต่มั่นขยายไปถึงภาครัฐและเอกชน...”

...ทางสถานกงสุลเวียดนามในจังหวัดขอนแก่น ท่านอดีตกงสุลท่านก็เป็นคอนเนกชันคอยหานักศึกษาให้ด้วย ท่านหาจากมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่มีความต้องการ จะมาที่อุดร ท่านจะมีการติดต่อกับอธิการบดีแล้วก็มีมีการไปเยี่ยมเยือน อีกทางหนึ่งคือถาง

สถานทูตเวียดนาม คือเราจะไม่ติดกับสถานศึกษา แต่เราติดกับทางรัฐบาลเวียดนาม โดยตรงด้วย จะได้เครือข่ายของเค้า ส่วนใหญ่จะเป็นแบบนี้...”

(สัตยะพันธ์ คชมิตร, สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2556)

“...จะมีหน่วยงานทางเทศบาลนครดานังที่ส่งเด็กมาโดยตรง ทุกๆปีรองผู้อำนวยการดูแลค่อนข้างจะดี พอดูแลเสร็จจะติดต่อตลอด เราไปเค้าจะเอาข้อมูลรายละเอียดการเรียนการสอนของเด็กมาให้ดู พ่อแม่แปบปีเวลามีปัญหาอะไรจะติดต่อมาโดยตรง เป็นหน่วยงานของรัฐที่ส่งเด็กเข้ามาอย่างสม่ำเสมอ แล้วเค้าบอกเลยว่าจะไม่ส่งเด็กไปที่อื่น จะส่งเด็กมาที่นี่ที่เดียว เพราะดูจากการดูแลด้วย...”

(โสรัจ พิศชนนชม, สัมภาษณ์, 14 พฤศจิกายน 2556)

สถาบันอุดมศึกษาไทยให้ความสำคัญกับภาคประชาชน สมาคมชาวเวียดนามและสมาคมชาวไทยเชื้อสายเวียดนามเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ไทย – เวียดนามให้แน่นแฟ้น โดยให้สมาคมคือช่วยดูแลเด็กเวลาเด็กออกไปข้างนอกแล้วมีพฤติกรรมไม่ดีโทรแจ้งเข้ามา สองคือเวลาทางสมาคมจัดงานจัดอะไรจะเชิญเด็กเข้าไปร่วมเป็นส่วนหนึ่ง ให้ชาวเวียดนามเข้ามาเป็นคณะกรรมการสภาสถาบัน โดยเป็นฝ่ายต่างๆ เวลาทีมงานของมหาวิทยาลัย นอกจากนั้นมหาวิทยาลัยสนับสนุนให้ทางสมาคมชาวเวียดนามเข้ามาร่วมกิจกรรมในมหาวิทยาลัยในช่วงแรกๆ ดำเนินโครงการรับนักศึกษาจากเวียดนาม มีคนจากทางสมาคมมาช่วยดูแลนักเรียน พาไปทานข้าว เป็นพี่เลี้ยง แต่ในระยะหลังมีจำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้น ทางสมาคมไม่ค่อยได้เข้ามาจับบทบาทเท่าที่ควร แต่ทางมหาวิทยาลัยก็เชิญเขามาร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับเวียดนามเสมอ

“...มหาวิทยาลัยมีอะไรส่งจดหมายมา เราก็ไปตอนนั้นก็ลมกลืนกันหมด มีอะไรไปด้วยกันหมด มีงานจังหวัดอะไรไปด้วย จังหวัดให้ความสำคัญทุกกลุ่มอยากให้เป็นหนึ่งเดียวกันมีอะไรทำด้วยกัน ปรึกษากัน...”

“...เราเป็นตัวกลางที่เชื่อมคนไทยนี้ ไทยที่อยากติดต่อไปทางเวียดนามผ่านพวกเรา ติดต่อทางสถานทูต ทางกงสุล หรือทางเวียดนามมานี้พูดภาษาไทยไม่ต้องอาศัยพวกเราช่วยพาไปหาจังหวัด คุยส่วนมากเรื่องธุรกิจและวัฒนธรรม บทบาทของสมาคมเอง ใครต้องการอะไรก็ช่วยเป็นตัวเชื่อมแนะนำ ...”

(VU DUY CHINH, สัมภาษณ์, 29 พฤศจิกายน 2556)

“...ศักยภาพของคนเวียดนามในอุดรฯเยอะ ชาวไทยเชื้อสายเวียดนามเข้ามาช่วยเยอะมากแล้วเค้าต้องการพื้นที่ทางสังคม เพราะทางมหาวิทยาลัยมีอะไรแล้วเชิญเค้าไปร่วมเค้าก็จะมาหรือเวลามีอะไรเราก็จะได้รับเชิญไปร่วมของเค้า...”

(สัตยะพันธ์ คชมิตร, สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2556)

“...สมาคมชาวไทยเชื้อสายเวียดนามที่อยู่ในสกลนครเป็นกลไกในการช่วยขับเคลื่อนในเรื่องของความร่วมมือ หลัก ๆ มีองค์กรสาธารณะกุศล มีมูลนิธิรวมน้ำใจไทยสกลเป็นของคนเวียดนาม ช่วยเหลือภาคประชาชน ช่วยเหลือได้อย่างดี หลัง ๆ มาเมื่อปีสองปีที่แล้ว มีสมาคมชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม เห็นรัฐมนตรีต่างประเทศเวียดนามมาเปิด นี่แหละกระชับความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการให้ แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น...”

...ส่วนทางสมาคมมีบทบาทต่อความร่วมมือที่ทางมหาวิทยาลัย เราไม่ได้ผ่านเขาโดยตรง เพียงแต่ถ้ามีกิจกรรม เช่นมีผู้หลักผู้ใหญ่ทางเวียดนามมา เขาจะให้เราเข้าไปมีส่วนให้ความช่วยเหลืออยู่ ของเราจะเป็นบทบาทในการช่วย บางทีก็ส่งนักศึกษาที่มีทักษะทางภาษาดี ๆ เข้าไปช่วยกิจกรรมของเขา แต่เขาไม่ได้เป็นสื่อกลางเป็นอะไรนะ ไม่ได้เป็นสื่อกลางกับรัฐบาลเวียดนาม...”

(ชนกร ราชพิลา, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2557)

“...พิพิธภัณฑลึงโฮที่บ้านหนองโอน ได้รับการสนับสนุนจากนักธุรกิจชาวเวียดนาม และคนเวียดนามที่อาศัยอยู่ในอุดร ส่วนอาจารย์ในมหาวิทยาลัยก็ได้เข้าไปเป็นคนช่วยให้คำปรึกษา อาจารย์ไม่ได้เป็นคนเวียดนามหรอก แต่ได้ทำงานกับคนเวียดนามมานาน รู้จักคุ้นเคยกันดี

...ที่พิพิธภัณฑลึงโฮจะมีชาวเวียดนามมาเที่ยวกันเยอะคนไทยไม่ค่อยเข้าไปหรอก แต่เราจะมีนักศึกษาเวียดนามที่มาเรียนที่นี่ทุกคนต้องไป และที่พิพิธภัณฑลึงโฮมีงานอะไรเราก็มีนักศึกษามาช่วยงาน...”

(ปรีชา ลักษณะสกุลชัย, สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2556)

ผลของความร่วมมือทางการศึกษาไทย - เวียดนามครอบคลุมใน 3 มิติ คือด้านการศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเกิดการหมุนเวียนของเงิน มีความรู้ความเข้าใจด้านการเมืองการปกครองระหว่างสองประเทศ ด้านสังคมและวัฒนธรรมในการพัฒนาสมรรถนะด้านภาษา เกิดการเรียนรู้และปรับตัวทางสังคมและวัฒนธรรม เกิดเครือข่ายความร่วมมือเชื่อมโยงกับภาคส่วนต่าง ๆ จากผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและลักษณะความร่วมมือทางการศึกษาระดับทวิภาคีไทย-เวียดนาม สามารถสรุปเป็นแนวทางความร่วมมือต่อไป

4.2 แนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย - เวียดนามเพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน โดยมีวิธีดำเนินการดังนี้

4.2.1 ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทย - เวียดนามในการวิจัยร่วมและการพัฒนาหลักสูตรรองรับประชาคมอาเซียน โดยดำเนินการดังนี้

1) ด้านการวิจัยร่วม การส่งเสริมความร่วมมือด้านการวิจัยร่วมกันโดยกำหนดประเด็นในการวิจัยจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจของทั้งสองประเทศเป็นหลักและแผนงานของประชาคมอาเซียนร่วมด้วยเพื่อที่จะได้มีงานวิจัยที่สนับสนุนการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนและเป็นงานวิจัยในระดับนานาชาติ ความร่วมมือด้านการวิจัยร่วมสามารถดำเนินการได้ดังนี้

1.1) การวิจัยร่วมแบบทวิภาคีไทย - เวียดนามโดยส่งเสริมการทำวิจัยร่วมกันในประเด็นที่ทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องกัน โดยกำหนดประเด็นที่สนับสนุนความเป็นประชาคมอาเซียน เช่น ด้านเศรษฐกิจ ความมั่นคง สังคมและวัฒนธรรม เป็นต้น โดยให้นักวิจัยทั้งสองประเทศทำวิจัยร่วมกันแบบหุ้นส่วนเท่าเทียม โดยจัดสรรงบประมาณร่วมกัน กำหนดให้เป็นผลงานระดับนานาชาติระหว่างสองประเทศ

1.2) การวิจัยร่วมแบบไตรภาคีระหว่างประเทศไทย ประเทศเวียดนามและประเทศที่สาม ที่มีศักยภาพในด้านต้นทุน ความรู้และเทคโนโลยี เช่น ญี่ปุ่น เยอรมัน สหรัฐอเมริกา เป็นต้น ความร่วมมือในลักษณะไตรภาคี เป็นการทำงานร่วมกันในลักษณะบูรณาการเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือที่เข้มแข็งในการร่วมกันพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ

1.3) การวิจัยร่วมแบบพหุภาคีระหว่างไทย เวียดนามและประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียน โดยการริเริ่มและสนับสนุนให้นักวิจัยและนักวิชาการของประเทศสมาชิกอาเซียนได้ ร่วมกันศึกษาแก้ปัญหาสิ่งท้าทายต่างๆ ที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อประชาคมอาเซียน

จากการศึกษากรณีศึกษาพบว่า ในสภาพปัจจุบันกรณีศึกษา ยังไม่มีการทำวิจัย ร่วมกัน เนื่องจากปัญหาอุปสรรคทั้งด้านงบประมาณ ภาษา และการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ แต่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากทั้งสองประเทศต่างให้ความเห็นที่สอดคล้องกันว่าการวิจัยร่วมกันเป็นสิ่งที่ จำเป็นและควรดำเนินการให้เกิดขึ้นได้ในอนาคต

สอดคล้องกับ ข้อเสนอของ นายกสมาคมอาเซียน-ประเทศไทย กระทรวงการ ต่างประเทศเสนอว่า การส่งเสริมความร่วมมือด้านการวิจัยเป็นไปเงื่อนไขของการดำเนินโดยพิจารณา แผนพัฒนาเศรษฐกิจของทั้งสองประเทศเป็นหลักและแผนของอาเซียนร่วมด้วยเพื่อที่จะได้มีงานวิจัยที่ สนับสนุนอาเซียนและทั้งสองประเทศร่วมกันวิจัย ทั้งนี้โดยความรับผิดชอบของภาคส่วนต่างๆทั้งไทย และเวียดนามแล้วดึงหัวข้อที่เป็นประโยชน์ของภาคเอกชนเข้ามาแล้วอาจจะได้รับทุนสนับสนุนจาก ภาคเอกชนที่น่าการวิจัยนี้ไปใช้ประโยชน์ นอกจากภาคเอกชนแล้วยังมีองค์การระหว่างประเทศใน ภูมิภาค ASEAN และนอกภูมิภาค ASEAN ที่พร้อมสนับสนุนการดำเนินการวิจัยร่วมกัน

“...หัวข้อการวิจัยถ้าดูแผนพัฒนาเศรษฐกิจของเวียดนามและของเรา แล้วเอา อาเซียนที่เป็นประชาคมเป็นตัวตั้ง เพราะจะต้องมีการกลมเกลียว ในการที่เปิดเป็น ASEAN เมื่อรวมกันแล้วเราจะเหมือนประเทศเดียวกันทั้งหมด ต้องมีระบบหลายๆ อย่างที่ไปด้วยกัน ซึ่งตรงนี้ถ้าดูแผนว่าเขาจะทำอะไรบ้างในห้าปีข้างหน้า แล้ว เตรียมพร้อมหรือยัง แล้วเราเข้ากันใหม่ บางทีผู้ใช้ประโยชน์อาจจะขาดทุนได้เพราะเป็น ผลประโยชน์ของผู้ที่จะเข้ามาลงทุน เพราะเวลานี้ที่เวียดนามเนื้อหอมในแง่การลงทุน หาทุนสนับสนุนการวิจัยได้ง่าย มีทั้งภาคเอกชน มีทั้งองค์การระหว่างประเทศ ใน ภูมิภาคของเราเองและนอกภูมิภาค แล้วถ้าเป็นงานวิจัยเพื่อไปข้างหน้าจะมีโอกาสมาก ...”

(คุณหญิงลักษณาจันทร เลาหพันธ์, สนทนากลุ่ม, 6 มิถุนายน 2557)

นอกจากนี้จากผลการศึกษาพบว่านโยบายการศึกษาเวียดนาม มีที่มาจากความ มุ่งมั่นและความชัดเจนของผู้นำ โดยรัฐเป็นผู้กำหนดทิศทาง ปฏิบัติตามมาตรฐานชาติ โดยใช้ ยุทธศาสตร์ท้องถิ่นสอดคล้องกับนโยบายด้านการศึกษา ส่งเสริมความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา ต่างประเทศเพื่อการวิจัยและพัฒนา กระตุ้นให้มีการลงทุนด้านการศึกษาและฝึกอบรมและนำเข้า หลักสูตรจากต่างประเทศเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนใน และเวียดนามมีความร่วมมือกับนานา ประเทศตามนโยบายการส่งเสริมความร่วมมือทางการศึกษาที่สำคัญคือส่งนักเรียน นักศึกษาไปศึกษา

ต่อยังต่างประเทศ ทั้งในภูมิภาคเอเชีย ยุโรป และอเมริกา การที่ประเทศเวียดนามกำลังพัฒนาจึงได้รับสนับสนุนทุนการศึกษาจากประเทศต่างๆ

จะเห็นได้ว่าเวียดนามได้รับโอกาสและความร่วมมือจากประเทศที่มีศักยภาพ การดำเนินการวิจัยร่วม ที่ จะช่วยให้สถาบันอุดมศึกษาไทย – เวียดนามเป็นฐานในการสร้างองค์ความรู้ให้กับประเทศสมาชิกอาเซียน และเป็นฐานความรู้ในการดำเนินความร่วมมือวิจัยร่วมแบบพหุภาคีระหว่างระหว่างประเทศไทย เวียดนามและประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียน

2) ด้านการพัฒนาหลักสูตร

2.1) หลักสูตรระยะสั้น

(1) การพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นที่เป็นความต้องการของทั้งสองประเทศในการเตรียมการรองรับเคลื่อนย้ายแรงงานมีฝีมือ โดยเริ่มในบางสาขาอาชีพก่อน เช่น ด้านบัญชีการท่องเที่ยง เป็นต้น โดยส่งเสริมให้มีการร่วมอบรมและปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมทั้งในประเทศไทยและประเทศเวียดนาม โดยในการกำหนดหลักสูตรให้มีภาคเอกชนเข้าร่วมเพื่อให้ได้เรียนรู้ทักษะการทำงานทั้งทฤษฎีและปฏิบัติอย่างเต็มศักยภาพ

(2) การพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นด้านภาษาและวัฒนธรรม จากการศึกษาพบว่าเวียดนามมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ภาษาไทย มีสถาบันการศึกษาหลายแห่งเปิดสอนภาษาไทยโดยเฉพาะในมหาวิทยาลัยมีการเปิดสอนภาษาไทยเป็นวิชาเอก มีนักศึกษาสนใจเข้าศึกษาพอสมควร เพราะสามารถออกมาประกอบอาชีพภาคธุรกิจ มีรายได้ เนื่องจากในปัจจุบันมีจำนวนนักท่องเที่ยวจากไทยเข้าไปท่องเที่ยวที่เวียดนามเป็นจำนวนมากขึ้น รวมทั้งสามารถทำงานกับบริษัทไทยในเวียดนาม แต่สำหรับมุมมองของคนไทยและนักศึกษาไทยในปัจจุบันยังให้ความสนใจกับประเทศเวียดนามในวงจำกัดและยังมองว่าเวียดนามยังเป็นประเทศที่พัฒนาช้ากว่าไทย รวมทั้งยังขาดความรู้ความเข้าใจและข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการศึกษาของเวียดนาม

2.2) หลักสูตรระยะยาว

(1) ส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา สาขา สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) และกระทรวงศึกษาธิการและฝึกอบรมของเวียดนาม

(2) พัฒนาดำเนินการและหลักสูตรร่วมกันในสาขาที่เป็นความต้องการของทั้งสองประเทศ โดยมีการแปลหลักสูตรเป็นสองภาษาทั้งไทยและเวียดนาม สามารถฝึกงานในสถานประกอบการระหว่างประเทศ

(3) พัฒนาหลักสูตรสองใบปริญญาที่มีการเทียบโอนหน่วยกิตได้ และพัฒนาแนวทางในการรับรองคุณวุฒิระหว่างกัน

(4) เปิดหลักสูตรนานาชาติหรือหลักสูตรร่วม (Joint degree) สถาบันอุดมศึกษาไทย – เวียดนามร่วมกันพัฒนาหลักสูตรที่มีมาตรฐานเดียวกัน โดยมีเกณฑ์ร่วมกันด้านมาตรฐานภาษาอังกฤษ

จากการศึกษาพบว่า สถาบันอุดมศึกษาทั้งในประเทศไทยและสถาบันอุดมศึกษาในประเทศเวียดนามมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ รัฐบาลและชาวเวียดนามเชื่อว่าการศึกษสามารถเปลี่ยนประเทศได้ (Education can change the country) รัฐบาลและคนใน

ประเทศเวียดนามแม้รัฐธรรมนูญของเวียดนามเองถือว่าการศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างสูง จึงลงทุนทางการศึกษามาก และรัฐบาลได้ลงทุนกับการพัฒนาการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นสัดส่วนที่สูงที่สุด โดยมีลงทุนในระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งการสอน การวิจัย อุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อให้เป็นมหาวิทยาลัยที่มีมาตรฐานระดับนานาชาติ มุ่งเน้นการพัฒนามนุษย์และสร้างแรงงานที่มีฝีมือและทักษะเพื่อรองรับการพัฒนาประเทศด้านอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี ทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการและการฝึกอบรมของเวียดนาม ได้กำหนดเป้าหมายในการเพิ่มนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา รวมทั้งปรับปรุงระบบการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในกระแสสังคมโลก เร่งสร้างความร่วมมือด้านการศึกษากับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก การศึกษาในระดับสูงจะช่วยเปิดโอกาสในการทำงานที่กว้างขึ้น นักเรียนในเวียดนามปัจจุบันจึงเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษามาก และเมื่อจบออกไปมีแนวโน้มที่จะเข้าทำงานในหน่วยงานในบริษัทเอกชนของต่างชาติที่เข้ามาลงทุนเปิดกิจการในเวียดนาม แทนการเข้าทำงานในหน่วยงานของรัฐเนื่องจากมีรายได้ดีกว่า รัฐบาลจึงพยายามใช้นโยบายจูงใจให้คนเข้าทำงานกับรัฐ อาชีพหนึ่งคือครูอาจารย์ หากนักศึกษาคนใดที่สมัครเรียนด้านการศึกษาจะได้รับการยกเว้นค่าลงทะเบียนตลอดเวลาที่เรียน และเพื่อป้องกันปัญหาคนล้นงาน จึงมีการจำกัดจำนวนผู้เข้าศึกษาในแต่ละปีด้วย มีชาวเวียดนามสนใจเรียนกันมากเพราะเรียนฟรี ยังมีให้เลือกหลายหลักสูตรคือ ระดับประกาศนียบัตร หรือปริญญาบัตร แต่ก็ใช้เวลาเพียง 4 ปี จบออกมาก็สามารถมีงานทำและมีความมั่นคงสูง นอกจากนี้สถาบันศึกษาในเวียดนามยังได้จัดตั้งศูนย์ไทยศึกษาให้บริการแก่บุคคลทั้งข้าราชการและประชาชนทั่วไปที่สนใจเรียนรู้ภาษาไทยได้มีโอกาสเข้ามาเรียนในศูนย์ไทยศึกษาด้วย

สำหรับประเทศไทยการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนเป็นเรื่องที่รอบพัฒนา อุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551 – 2556) ให้ความสำคัญในฐานะที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงต่อการจัดการอุดมศึกษาเนื่องจากประชาคมอาเซียนจะทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานกำลังคนนักศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาที่สะดวกขึ้นทำให้การอุดมศึกษามีความจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อการผลิตบัณฑิตที่มีความพร้อมสำหรับรองรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปหลังจากการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน

ในด้านการพัฒนาหลักสูตร ควรมีการสนับสนุนให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วม ภาคเอกชนเข้าร่วมเพื่อให้ได้เรียนรู้ทักษะการทำงานทั้งทฤษฎีและปฏิบัติอย่างเต็มศักยภาพ ดังข้อเสนอของ นายกสุมาคมอาเซียน-ประเทศไทย กระทรวงการต่างประเทศเสนอว่า

“...ในการกำหนดหลักสูตร ต้องให้มีภาคเอกชนเข้ามาร่วมด้วย คือเราจะไม่เรียนใน class อย่างเดียวแล้ว เราต้องไม่ลืมว่าภาคทฤษฎีอย่างเดียวไม่พอ ต้องไปสู่ภาคปฏิบัติ แต่ประเทศไทยได้เปรียบ เพราะเรามีบริษัทอุตสาหกรรมใหญ่ ๆ ซึ่งเป็นที่หมายปองอยู่ของเวียดนาม เพราะฉะนั้นตรงนี้จะเห็นผลเป็นรูปธรรมว่าไม่ใช่จบมาจากหลักสูตรเป็นแต่ทฤษฎี อันนี้ก็ต้องคำนึงด้วยว่าหลักสูตรการศึกษานั้นจะไม่ใช่ว่าในห้องอย่างเดียว ต้องให้เด็กเรียนน้อย แต่สามารถไปเกิดในภาคนี้มากขึ้น จะได้มีภาคีเมื่อเขาจบไปก็มีความรู้ในเชิงปฏิบัติด้วย...”

(คุณหญิงลักษณาจันทร์ เลขาพันธ์ุ, สนทนากลุ่ม, 6 มิถุนายน 2557)

การพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นด้านภาษาและวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่จะช่วยเสริมสร้างให้เกิดการเรียนรู้เข้าใจระหว่างกันมากขึ้น สอดคล้องกับข้อเสนอของ ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาหลักสูตร สำนักการศึกษาขั้นพื้นฐาน

“...เรื่องของการฝึกอบรมระยะสั้น น่าจะมีเรื่องของวัฒนธรรมเข้าไปด้วย เรื่องของวัฒนธรรมเป็นเรื่องสำคัญ บางที่เราไม่รู้่ว่าสิ่งที่เราทำไปมันถูกหรือผิด หรือว่าวัฒนธรรมของคนเวียดนาม มันเหมือนกับเราหรือต่างอย่างไร จะทำให้เรารู้ว่าอะไรควรไม่ควรทำอะไรบ้าง...”

(จันทร์ตา ตันติพิงศานุรักษ์, สทนากลุ่ม, 6 มิถุนายน 2557)

จากผลการศึกษาพบว่าเวียดนามมีนโยบายที่เป็นมิตรกับทุกประเทศและสร้างความสัมพันธ์ในลักษณะของการเป็นหุ้นส่วนที่มีความเท่าเทียมกันกับต่างประเทศ ปัจจุบันเวียดนามกำลังเข้าสู่การปฏิรูปการศึกษา มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก เวียดนามต้องการมีบทบาทในการบูรณาการทางเศรษฐกิจกับนานาชาติ มีความต้องการขยายความร่วมมือในสาขาต่าง ๆ อย่างกระตือรือร้น นอกจากนี้พบว่าการพัฒนาการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของเวียดนามเป็นไปตามทิศทางและสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่กำหนดเป้าหมายการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัยและเป็นประเทศอุตสาหกรรมภายในปี ค.ศ. 2020 ดังนั้นเวียดนามจึงมุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี

“...การศึกษาของเวียดนามในปัจจุบันเขาก็มองเห็นประเทศไทยเป็นประเทศพัฒนาในอาเซียน ในปัจจุบันคนเวียดนามส่งลูกหลานมาศึกษาที่ไทยเยอะมาก โดยเฉพาะระดับอุดมศึกษา ปริญญาตรี ปริญญาโท เวียดนามเองก็มีจุดเด่นและอยากร่วมมือกับไทย หากสามารถพัฒนาหลักสูตรร่วมกันได้ก็จะดีมาก...”

(HUNG MAI XUAN, สทนากลุ่ม, 6 มิถุนายน 2557)

“...เมื่อเราจะร่วมมือกับเวียดนาม เราควรจะรู้อะไร คิดในเชิงรุก เราควรมองภาพใหญ่ของการพัฒนาของเวียดนาม เขาก็วางไว้แล้วว่า ปี 2060 เขามองไปข้างหน้า ต้องการที่จะพัฒนาในลักษณะที่มีคุณภาพ เน้นทรัพยากรมนุษย์เป็นสำคัญ เขามุ่งอุตสาหกรรม เทคโนโลยี เทคโนโลยีระดับสูง เราต้องมีการศึกษาร่วมกันให้รู้เขารู้เราก่อน แล้วมองเป้าร่วมกันไว้ว่าเพื่อจะสร้างประชาคมอาเซียน...”

(คุณหญิงลักษณาจันทร์ เลหาพันธ์ุ, สทนากลุ่ม, 6 มิถุนายน 2557)

การจัดศึกษาของเวียดนามมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สอดคล้องกับวิสัยทัศน์การศึกษาและปรัชญา/ปณิธาน/อุดมคติคือ “การศึกษาที่เข้าถึงการศึกษาระดับสูงของโลก เหมาะกับวิถีปฏิบัติของชาวเวียดนาม ตอบสนองต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ ภูมิภาคอาเซียนและท้องถิ่น มุ่งสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อนำการศึกษาของประเทศให้ห่างไกลจากความด้อยพัฒนา”

“การศึกษาและการพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของประเทศ”

การจัดศึกษาประเทศไทย ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ จาก วิสัยทัศน์การศึกษาและมีปรัชญา/ปณิธาน/อุดมคติ คือ

“การจัดการและส่งเสริมการศึกษาให้ประชาชนมีความรู้ มีคุณภาพ มีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง พัฒนาเศรษฐกิจ พัฒนาสังคมฐานความรู้และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้การพัฒนาคอนอย่างรอบด้านและสมดุล สร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ พัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคม”

จะเห็นได้ว่าทั้งสองประเทศใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือหลักในการพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ ให้รองรับต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เตรียมความพร้อมให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมโลกดังนั้นการส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา สาขาสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) และกระทรวงศึกษาธิการและฝึกอบรมของเวียดนามจะเป็นแนวทางในเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน สอดคล้องกับข้อเสนอของหัวหน้ากลุ่มงานความร่วมมือทวิภาคีสำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

“...เรื่องการดำเนินการเรื่องของหลักสูตรที่มันสอดคล้องและต่อไปเราเห็นด้วยที่ทำเรื่องหลักสูตรของปริญญา 2 ใบ ซึ่งมหาวิทยาลัยของเราหลายแห่งทำกับต่างประเทศ ซึ่งก็จะเป็นจุดกระตุ้นทางหนึ่งซึ่งจะส่งเสริมให้นักเรียนให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ร่วมกันมากขึ้น เพราะทั้งสองฝ่ายคือการนำนักศึกษาเวียดนามมาเรียนที่ไทย มันจะทำให้เพิ่มการเรียนรู้ซึ่งกันและกันมากขึ้น...”

(สมทรง งามวงษ์, สนทนากลุ่ม, 6 มิถุนายน 2557)

จากกฎบัตรอาเซียนข้อ 34 บัญญัติว่า “The working language of ASEAN shall be English” “ภาษาที่ใช้ในการทำงานของอาเซียน คือ ภาษาอังกฤษ” ดังนั้นภาษาอังกฤษจึงเป็นเครื่องมืออันดับหนึ่งสำหรับพลเมืองอาเซียน ในการสื่อสารสร้างความสัมพันธ์สู่ภูมิภาคอาเซียน ภาษาอังกฤษจึงเป็นภาษาที่สองของชาวอาเซียน เคียงคู่ภาษาที่หนึ่งอันเป็นภาษาประจำชาติของแต่ละประเทศ ความร่วมมือในการเปิดหลักสูตรนานาชาติระหว่าง สถาบันอุดมศึกษาไทย – เวียดนาม โดยมีเกณฑ์ร่วมกันด้านมาตรฐานภาษาอังกฤษ จะช่วยเสริมศักยภาพด้านภาษาอังกฤษเป็นการเตรียมคนให้พร้อมกัน

แม้ว่าการศึกษาจะเป็นส่วนหนึ่งในเสาหลักด้านสังคม และวัฒนธรรมแต่ความเป็นจริงแล้วการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับทั้งสามเสาหลัก ทั้งในเชิงสนับสนุนและการเตรียมการรับผลกระทบจากการเป็นประชาคมอาเซียนความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทย – เวียดนามมีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องและเพื่อนำสู่การสร้างประชาคมอาเซียน(ASEAN Community) ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์อาเซียน(ASEAN vision) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทย – เวียดนามในการวิจัยร่วมและการพัฒนาหลักสูตรรองรับประชาคมอาเซียน จึงถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมรวมทั้งเป็นการพัฒนาประชากรอาเซียน

โดยการดำเนินการให้สอดคล้องปฏิญญาชะอำหัวหินว่าด้วยการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการศึกษาเพื่อบรรลุประชาคมอาเซียนที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน (Chaam-Huahin Declaration

on strengthening cooperation on education to achieve an Asean caring and sharing community) โดยสาระสำคัญของปฏิญญาที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของการศึกษาในเสาเศรษฐกิจ คือ 1) พัฒนาจัดทำแผนบูรณาการเพื่อจัดทำกรอบการพัฒนาทักษะในอาเซียน ด้วยการจัดทำ Asean bench-making และระบบการเทียบโอนหน่วยกิต โดยให้ความสำคัญกับสถาบันการฝึกอบรมด้านอาชีวศึกษา 2) ส่งเสริมให้มีการถ่ายโอนนักเรียนด้วยการจัดทำระบบแสดงข้อมูลด้านการศึกษาที่กำลังเปิดสอนในกลุ่มประเทศอาเซียน 3) สนับสนุนการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือ โดยเริ่มในบางสาขาอาชีพก่อน เช่น ด้านบัญชี การแพทย์ วิศวกรรม พยาบาล สถาปนิก โดยส่งเสริมให้มีการร่วมอบรมและปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรม และ 4) สนับสนุนการจัดตั้งเครือข่ายสารสนเทศอาเซียนด้านทรัพยากรมนุษย์

4.2.2 ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างไทย – เวียดนาม เพื่อเป็นกลไกในการส่งเสริมความสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจอันดี โดยมีวิธีการ

1) การแลกเปลี่ยนและการเคลื่อนย้ายนักเรียน นักศึกษา

1.1) การแลกเปลี่ยนนักเรียน นักศึกษา

(1) สนับสนุนการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนระหว่างนักเรียนและครูไทย – เวียดนาม ผ่านการเรียนการสอนด้านอาเซียนศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการพัฒนาปรับปรุงข้อมูลให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ

(2) สนับสนุนโครงการจัดค่ายเด็กและเยาวชนไทย – เวียดนาม อย่างต่อเนื่อง และขยายความร่วมมือไปยังประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นร่วมด้วย

(3) สนับสนุนโครงการส่งเสริมกิจกรรมการเผยแพร่วัฒนธรรมของนักเรียนและศึกษาไทย – เวียดนามที่ศึกษาในสถาบันการศึกษา เช่น การแสดงดนตรี ศิลปวัฒนธรรม และวิถีชีวิต โดยผ่านสื่ออย่างหลากหลายช่องทาง

1.2) การเคลื่อนย้ายนักเรียน นักศึกษา

สนับสนุนการเคลื่อนย้ายนักเรียน นักศึกษา โดยการจัดสรรทุนการศึกษาสำหรับนักเรียน นักศึกษาของทั้งสองประเทศในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน โดยควรขยายความช่วยเหลือดังนี้ 1) การเพิ่มจำนวนทุน 2) การขยายการให้ทุนไปยังระดับปริญญาตรี โท และเอก 3) การเพิ่มความร่วมมือในการให้ทุน โดยเพิ่มความร่วมมือในการสนับสนุนทุนการศึกษาระหว่างประเทศไทยกับประเทศเวียดนามและองค์กรอื่นๆในระดับภูมิภาค

2) การแลกเปลี่ยน ครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา

2.1) ควรสนับสนุนด้านทุนโดยจัดสรรทุนในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา อาจารย์ และผู้เชี่ยวชาญในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน และขยายความช่วยเหลือดังนี้ 1) การเพิ่มจำนวนทุนการศึกษา 2) การเพิ่มจำนวนทุนวิจัย 3) การขยายการให้ทุนไปยังระดับปริญญาโท และเอก และ 4) เพิ่มจำนวนทุนการศึกษาดูงาน

2.2) จัด Road Map ประจำปีเพื่อเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม โดยสถาบันอุดมศึกษาเป็นเจ้าภาพพร้อมทั้งให้หน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง อาทิ โรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนและประชาสังคมเข้าร่วมดำเนินการ

2.3) จัดการประชุมทางวิชาการร่วมกันระหว่างสองประเทศเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ นำเสนอผลงานทางวิชาการ นวัตกรรมและงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ โดยสลับกันเป็นเจ้าภาพหรือเป็นเจ้าภาพร่วมกัน มีการโดยกำหนดเป็น series หรือทำ mapping ในสาขาที่ต้องการขับเคลื่อนความร่วมมือ

2.4) จัดงานแสดงมหกรรมทางการศึกษา) เพื่อถ่ายโอนความรู้และติดตามความเคลื่อนไหวทางการศึกษาระหว่างสองประเทศ

3) การแลกเปลี่ยนผู้เชี่ยวชาญ

การส่งผู้เชี่ยวชาญไปให้ความช่วยเหลือเฉพาะด้านตามวัตถุประสงค์ของโครงการต่าง ๆ โดยดำเนินการดังนี้ 1) จัดส่งครูไทยไปสอนภาษาไทยในประเทศเวียดนาม 2) จัดส่งครูเวียดนามมาสอนภาษาเวียดนามในประเทศไทย และ 3) ส่งผู้เชี่ยวชาญไปให้ความรู้เฉพาะเรื่อง

4) การแลกเปลี่ยนระหว่างประชาชน

สถาบันการศึกษาต่างๆ ในท้องถิ่นเอง ต้องมีการสนับสนุนในการประสานงานและการดำเนินการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ผลดีและผลเสียที่จะเกิดขึ้นแก่ชุมชนท้องถิ่นในอนาคต แก่ผู้นำชุมชนและประชาชนในท้องถิ่นเพื่อเรียนรู้และปรับตัวในการวางแผนชุมชนท้องถิ่นเพื่อรองรับการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน สนับสนุนให้คนในชุมชนท้องถิ่นได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมท้องถิ่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยใช้ฐานของความสัมพันธ์ของชุมชนชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม

การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนในระดับประชาชนไทย - เวียดนาม เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการก่อตั้งประชาคมอาเซียน เป็นการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมของอาเซียน โดยส่งเสริมการแลกเปลี่ยน เรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ด้านวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์และสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมของอาเซียน เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการเสริมสร้างความตระหนักและความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของภูมิภาค ตลอดจนวัฒนธรรมที่เหมือนและแตกต่างระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน รวมทั้งเพื่อปกป้องลักษณะเฉพาะของมรดกทางวัฒนธรรมอาเซียนในภาพรวม เป็นกระบวนการเสริมสร้างความตระหนักและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ให้ประชาชนมีความรู้และความเข้าใจทั้งวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง และวัฒนธรรมร่วมของภูมิภาค รวมทั้งมรดกทางวัฒนธรรมที่หลากหลายของอาเซียน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการรวมตัวอย่างเข้มแข็งของอาเซียนต่อไปในอนาคต

สอดคล้องกับข้อเสนอของผู้อำนวยการสถาบันภาษา ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เสนอว่าการแลกเปลี่ยนในระดับประชาชนกับประชาเป็นสิ่งที่สำคัญและเกิดขึ้นได้ง่าย รวมทั้งการแลกเปลี่ยนภูมิปัญญาพื้นบ้านและ การแลกเปลี่ยนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

“...กลไกสำคัญในการร่วมมือแลกเปลี่ยน แทนที่จะเป็นภาครัฐหรือมหาลัยของรัฐผมว่าเป็นภาคแบบท้องถิ่น เป็นภาคของประชาชน ผมเห็นคนเวียดนามในสกลนคร บางที่เขาเหมารถเหมาอะไรต่าง ๆ ไปเยี่ยมญาติพี่น้องจากเวียดนามกลาง ชาวเวียดนามกลางเข้ามาเพราะเป็นจังหวัดชายแดน ผมคิดว่าความร่วมมือมันมีพลัง เวลารัฐจัดก็จัด แต่ติดตรงชาติ จัดวิชาการสัมมนาเสร็จแล้วก็เลี้ยงข้าวไป ไม่ได้มีการต่อยอด แต่

กระบวนการแลกเปลี่ยนที่ผมคิดว่ามีความสำคัญมากกว่าที่จะเป็นกลไกของภาครัฐ ก็คือ ภาคเอกชน ภาคประชาชน หรือถ้าทำได้ก็องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดจังหวัดคู่กันไปเลยแลกเปลี่ยน...

...เวียดนามมีภูมิปัญญาพื้นบ้านเยอะเหมือนกัน ถ้าเราแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกัน มันก็จะนำพาการเข้าสู่อาเซียนในเชิงที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น ก็จะมีภาคประชาชนเข้ามามากขึ้น...

...สิ่งหนึ่งที่น่าจะเพิ่มเติมก็คือการแลกเปลี่ยนทางการท่องเที่ยว ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอะไรต่าง ๆ ผมว่าเวียดนามเขามีศักยภาพสูง...”

(สพสันต์ เพชรคำ, สนทนากลุ่ม, 6 มิถุนายน 2557)

การแลกเปลี่ยนในระดับประชาชนกับประชาชนเป็นสิ่งสำคัญและเกิดขึ้นได้ง่าย รวมทั้งการแลกเปลี่ยนภูมิปัญญาพื้นบ้านและการแลกเปลี่ยนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งกลไกสำคัญในการร่วมมือแลกเปลี่ยน ควรดำเนินการทั้งในส่วนของสถาบันอุดมศึกษา โรงเรียน และภาคประชาชน จะนำพาการเข้าสู่อาเซียนในเชิงที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะผลักดันให้เกิดความร่วมมือในประชาคมอาเซียน เสริมสร้างความเข้มแข็งของสังคมที่มีความหลากหลายเชื้อชาติ

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้มีความเข้าใจในความแตกต่างหลากหลาย เกิดความตระหนักรู้และเข้าใจในวิถีชีวิต วัฒนธรรมและมีทัศนคติที่ดีต่อกัน ก่อให้เกิดความร่วมมือและความเป็นหุ้นส่วนที่เกื้อกูลกัน

“...แม้มหาลัยจะให้ทุนไปเรียนที่เวียดนาม เด็กไทยไม่ยอมไปเรียนเวียดนาม แต่เมื่อมีนักเรียนเวียดนามมาเรียนในไทยมากขึ้น ทัศนคติของเด็กไทยเริ่มเปลี่ยนไป และสนใจสมัครไปเรียนหลักสูตรระยะสั้นที่เวียดนามมากขึ้น...”

(ลัดิยะพันธ์ คชมิตร, สนทนากลุ่ม, 6 มิถุนายน 2557)

ส่วนของระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการดำเนินการแลกเปลี่ยนระหว่างครูกับนักเรียนโดยความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาไทยในท้องถิ่น การแลกเปลี่ยนของนักเรียนจะทำให้ นักเรียนได้เรียนรู้ ทั้งด้านภาษา สังคมและวัฒนธรรม เพิ่มวิสัยทัศน์เป็นการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ นอกเหนือจากหนังสือในตำราอย่างเดียว โครงการแลกเปลี่ยนจะช่วยให้รู้จักกันมากขึ้น

“...ผมสอนอยู่ระดับประถม เดือนมีนาที่ผ่านมา ผมก็พาเด็กไปเวียดนาม ตอนแรกบอกว่าจะให้เด็กไปโดยที่ไม่เสียตังเลย เด็กก็ยังไม่ยอมไป คือเขามีอคติที่ว่าดูแคลน แต่พอเราพาไปแล้ว ได้สัมผัสอะไรต่าง ๆ เด็กเปลี่ยนจากหลังมือเป็นหน้ามือเลย ตอนที่กลับเด็กไม่ยอมกลับเลย เพราะว่าเด็กไทยที่ไปได้เห็นวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของเขา แล้วก็ได้อยู่ร่วมกับเด็กของเวียดนาม เด็กของเวียดนามน่ารักมากนะ เขาจะดูแลเด็กไทยเราอย่างดี ทำให้เด็กไทยเปลี่ยนทัศนคติ...”

(ธนวิทย์ พานแก้วชูวงศ์, สนทนากลุ่ม, 6 มิถุนายน 2557)

“...อบจ. สกลนครเขาให้ความสำคัญการศึกษาเขาเสนอให้มหาวิทยาลัยราชภัฏ สกลนครดำเนินโครงการค่ายนักเรียนไปอยู่ที่เวียดนามเป็นเวลา 1 เดือน 30 คน

มหาวิทยาลัยเป็นผู้ประสานงานให้ และดูแลโครงการ ส่วนอบจ. สนับสนุนด้านงบประมาณทั้งหมด และจากผลการประเมินโครงการพบว่า นักเรียนไทยมีทัศนคติที่ดีขึ้น เด็กเวียดนามสามารถเรียนรู้ภาษาไทยจากเด็กไทยได้เป็นอย่างดี...”

(สพสันต์ เพชรคำ, *สนทนากลุ่ม*, 6 มิถุนายน 2557)

จากการศึกษาพบว่านักศึกษาจากเวียดนามเลือกเข้ามาศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาไทยในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นจำนวนมากที่สุด เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาไทยในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีศักยภาพในการติดต่อสร้างความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาในเวียดนาม และมีกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งระยะทางและความสะดวกในการเดินทางระหว่างไทยกับเวียดนาม ประกอบการเส้นทางที่เปิดเชื่อมโยงอาเซียนเข้าด้วยกันในเรื่องของความเชื่อมโยงระดับภูมิภาคอาเซียน(ASEAN Connectivity) รวมทั้งค่าใช้จ่ายที่ไม่สูงมาก สถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงเป็นจุดเด่นที่สามารถดำเนินความร่วมมือระหว่างไทยกับเวียดนามได้เป็นอย่างดี

4.2.3 ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน โดยมีการดำเนินการดังนี้

1) ภาคธุรกิจ

1.1) สถาบันอุดมศึกษาและภาคธุรกิจร่วมเป็นหุ้นส่วนในการวิจัยและพัฒนา โดยประเด็นตามความต้องการในการพัฒนา โดยเชื่อมโยงระหว่างสถาบันการศึกษาไทยกับสถาบันการศึกษาในประเทศสมาชิกอาเซียนโดยการสนับสนุนทุนและเทคโนโลยีจากภาคธุรกิจ

1.2) สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคธุรกิจไทยที่เข้าไปลงทุนในประเทศเวียดนามเพื่อขอสนับสนุนงบประมาณในการให้ทุนการศึกษา ทุนฝึกอบรม รวมทั้งการศึกษาดูงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2) ภาครัฐ

2.1) เชื่อมโยงภาคประชาชน ในประเทศสมาชิกอาเซียน โดยการแลกเปลี่ยนการประชุม หรือการศึกษาดูงานในระดับประชาชน เช่น ผู้นำชุมชน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชนนอกระบบการศึกษา ตัวแทนองค์กรพัฒนาเอกชนท้องถิ่น กลุ่มผู้พิการ กลุ่มคนไทยเชื้อสายเวียดนามและอื่น ๆ ที่จะสามารถทำให้การเชื่อมโยงในระดับประชาชนทำให้เกิดความสัมพันธ์แน่นแฟ้นและมีความเข้าใจอันดีระหว่างกัน โดยมีสถาบันอุดมศึกษา สำนักงานการศึกษานอกระบบ กระทรวงศึกษาธิการ และกรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย เป็นผู้รับผิดชอบ

2.2) สถาบันสถาบันอุดมศึกษาไทย – เวียดนาม ร่วมมือกับหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งสถาบันการศึกษาในการวางแผนเตรียมการเพื่อพัฒนากำลังคนให้ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานอาเซียนในอนาคต และการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการเคลื่อนย้ายกำลังคนข้ามชาติ เช่น ยาเสพติด โรคระบาด และอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นต้น

3) ชุมชน

3.1) จัดตั้งศูนย์บริการนักศึกษาจากประเทศสมาชิกอาเซียน ให้ได้เข้าถึงครอบครัวไทย ชุมชนไทย ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตไทย การจัดทัศนศึกษา ครอบครัวอุปถัมภ์(Host Family) เป็นต้น

3.2) จัดตั้งแหล่งเรียนรู้ ศูนย์การเรียนรู้ และพิพิธภัณฑ์ชุมชน ระหว่างสองประเทศในพื้นที่ที่มีประวัติศาสตร์ร่วมกัน โดยการจัดการแบบเป็นหุ้นส่วนร่วมกันระหว่างสองประเทศ

จากการศึกษาในส่วนของชุมชนชาวไทยเชื้อสายเวียดนามพบว่า บริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยมีชาวเวียดนามอาศัยอยู่มาก ทำให้ไทยกับเวียดนามมีสายสัมพันธ์ ซึ่งกันและกันในระดับประชาชน ระดับท้องถิ่น มาอย่างยาวนาน มีการจัดตั้งสมาคมชาวเวียดนามแห่งประเทศไทย ในจังหวัดสกลนครและสมาคมชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในหลายจังหวัด มีการแลกเปลี่ยนในด้านการค้า สังคมและวัฒนธรรมการสร้างความร่วมมือกับเวียดนามโดยผ่านเครือข่ายชาวไทยเชื้อสายเวียดนามและความสัมพันธ์ในระดับท้องถิ่น จะทำให้เกิดความสัมพันธ์ในระดับประชาชนต่อประชาชนมีความเข้มแข็งและผูกพันเป็นฐานรากที่สำคัญในการสร้างประชาคมอาเซียน

“...ภาคเอกชนกับภาครัฐเวียดนามเขาค่อนข้างให้ความสนใจกับคนเวียดนามที่อพยพมาอยู่ในบ้านเราเยอะ คนเวียดนามกลุ่มนี้ก็จะรวมกลุ่มกันแต่ละจังหวัด แล้วกลุ่มเขามีพลังในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในจังหวัดค่อนข้างมาก มีกระบวนการในการแลกเปลี่ยนบุคลากรระหว่างกัน คนในท้องถิ่นชุมชนก็ได้มีโอกาสเดินทางไปเวียดนามส่งเสริมภาพลักษณ์ ทำให้ลดอคติที่มีต่อกัน...”

(ลัดติยะพันธ์ คชมิตร, สนทนากลุ่ม, 6 มิถุนายน 2557)

4) สถาบันการศึกษา

4.1) สถาบันอุดมศึกษาไทย – เวียดนามให้บริการทางวิชาการในการสนับสนุนการดำเนินงานของทุกภาคส่วน ในโครงการที่สอดคล้องกับนโยบายและทิศทางการพัฒนาสู่การเป็นประชาคมอาเซียน โดยเป็นศูนย์กลางในการติดต่อประสานงานกับประเทศสมาชิกอาเซียน และสร้างเครือข่ายครูอาเซียนเพื่อช่วยเหลือสถาบันการศึกษาที่มีความต้องการครูสอนภาษาอาเซียน รวมทั้งพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้เป็นฐานข้อมูลเป็นแหล่งเรียนรู้ และเผยแพร่องค์ความรู้เป็นการให้บริการสาธารณะ รวมทั้งการส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยส่งเสริมการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ พัฒนาระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เชื่อมโยงฐานข้อมูลกับสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียนและเชื่อมโยงเครือข่ายข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผ่านระบบออนไลน์ รวมทั้งมีระบบติดตามข่าวความเคลื่อนไหวในอาเซียนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง รวมถึงการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง

4.2) สถาบันอุดมศึกษาของไทย – เวียดนาม มีการดำเนินความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในลักษณะการให้บริการทางวิชาการ ในระดับโรงเรียนนั้นได้มีการขับเคลื่อนโครงการต่าง ๆ ที่เตรียมการเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน มีการเปิดศูนย์อาเซียนศึกษาในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนตระหนักรู้ถึงการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนพร้อมกันนี้ยังมีการจัดค่ายอาเซียน จัดทัศนศึกษาดูงานตามโรงเรียนต่างๆ ในประเทศสมาชิกอาเซียน มีการจัดการเรียนการสอนภาษา

อาเซียน ซึ่งสถาบันอุดมศึกษามีบทบาทสำคัญในการให้การสนับสนุนช่วยเหลือโรงเรียนในการจัดส่งครูผู้สอนภาษาอาเซียนไปยังโรงเรียนต่างๆ ตามคำร้องขอจากสถานศึกษา พร้อมเข้าไปช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลและสร้างความตระหนักรู้เรื่องอาเซียนให้กับโรงเรียนและชุมชน

การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนเป็นที่คาดการณ์ว่า จะทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายในหมู่ประเทศสมาชิก ไม่ว่าจะเป็นการเคลื่อนย้ายของประชากร แรงงาน การค้า อุตสาหกรรม ตลอดจนความรู้ ภาษา และวัฒนธรรม หากเป็นความร่วมมือด้านการศึกษาและแรงงาน จะมีการเคลื่อนย้ายของนักเรียน นักศึกษา อาจารย์ ตลอดจนการทำงานในสาขาอาชีพต่างๆ นอกจากนี้ความร่วมมือด้านการวิจัยและพัฒนาจะเอื้อให้เกิดการเคลื่อนย้ายทางความรู้ นวัตกรรม ซึ่งได้เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้เกิดมาตรฐานการศึกษาและปริญญาที่ยอมรับร่วมกันได้ เป็นเรื่องสำคัญ การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนยังเปิดโอกาสทางการศึกษาอื่น ๆ อาทิ เช่น การแลกเปลี่ยนนักเรียน นักศึกษา และอาจารย์ การศึกษาวิจัยร่วมกัน การพัฒนาหลักสูตรร่วมกัน การเรียนรู้ภาษาระหว่างกัน การถ่ายโอนหน่วยกิตข้ามสถาบันการศึกษา การส่งเสริมการศึกษาผ่านอิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนการศึกษาตลอดชีวิต การดำเนินความร่วมมือด้านการศึกษาและการวิจัย และความเข้าใจอันดีระหว่างพลเมืองจะนำไปสู่ภูมิภาคอาเซียนอย่างยั่งยืน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางการร่วมมือด้านการศึกษาาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม เพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคม มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และลักษณะความร่วมมือด้านการศึกษาาระดับทวิภาคีประเทศไทย - เวียดนาม และ 2) นำเสนอแนวทางการร่วมมือด้านการศึกษาาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนามเพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม สังเกตแบบมีส่วนร่วม สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ สัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสนทนากลุ่ม รวมถึงการวิเคราะห์เอกสาร โดยลงพื้นที่ศึกษาภาคสนามในประเทศไทยและประเทศเวียดนาม ในสัดส่วนและจุดเน้นที่ใกล้เคียงกัน ครอบคลุมการศึกษาทุกระดับของทั้งสองประเทศเพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วน พื้นที่ศึกษาในประเทศไทย ได้แก่ 1)จังหวัดสกลนคร กรณีศึกษาคือมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร โรงเรียนธาตุนารายณ์ และสมาคมชาวเวียดนามแห่งประเทศไทย และ 2)จังหวัดอุดรธานี กรณีศึกษาคือมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี โรงเรียนอนุบาลอุดร โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล และสมาคมชาวไทยเชื้อสายเวียดนามจังหวัดอุดรธานี พื้นที่ศึกษาในประเทศเวียดนาม ได้แก่ จังหวัดกวางบิ่งห์ กรณีศึกษาคือมหาวิทยาลัยกวางบิ่งห์และจังหวัดกวางตรี กรณีศึกษาคือ วิทยาลัยครูกวางตรี

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และลักษณะความร่วมมือด้านการศึกษา ระดับทวิภาคีประเทศไทย – เวียดนาม

จากการวิเคราะห์เอกสาร และการศึกษาภาคสนาม ผู้วิจัยสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา ได้ดังนี้

ความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างไทยและเวียดนามเป็นความร่วมมือในระดับอุดมศึกษา โดยความร่วมมือเริ่มต้นจากความสัมพันธ์ในระดับบุคคล จนพัฒนาไปสู่ความร่วมมือในระดับสถาบัน โดยสถาบันอุดมศึกษาของไทยและสถาบันอุดมศึกษาของเวียดนามมีการลงนามในบันทึกข้อตกลงร่วมกันในการดำเนินความร่วมมือ ความร่วมมือเน้นไปที่การให้ทุนการศึกษาและการฝึกอบรม และการแลกเปลี่ยนทางวิชาการและวัฒนธรรม ภายใต้กรอบความร่วมมือทางวิชาการในการจัดหลักสูตร ฝึกอบรมภาษา การศึกษาตุงาน รวมถึงการสนับสนุนทุนการศึกษาในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก

ความร่วมมือด้านการศึกษาาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนามที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันเป็นความร่วมมือ(Cooperation) เป็นความร่วมมือแบบพหุติกรรมศาสตร์ที่เน้นการเชื่อมโยงมีลักษณะแบบเป็นทางการ (Formal Type) โดยมีเป้าหมายและกำหนดผลประโยชน์ร่วมกัน เน้นการแลกเปลี่ยนหรือกิจกรรมร่วมกันเพื่อวัตถุประสงค์หนึ่ง ๆ มีการลงนามในบันทึกข้อตกลงร่วมกัน(MOU)

โดยมีโครงการความร่วมมือด้านการศึกษาดังนี้ 1) การศึกษาดูงาน 2) การสนับสนุนทุนการศึกษาต่อ 3) การแลกเปลี่ยนครู อาจารย์ และนักเรียน นักศึกษา 4) การฝึกอบรม/เข้าค่าย 5) การสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอนและอาคารสถานที่ 6) การส่งผู้เชี่ยวชาญ 7) การจัดหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตร 8) การประชุมสัมมนานำเสนอผลงาน/บทความวิชาการ 9) การวิจัยร่วมกัน

นอกจากความร่วมมือในระดับสถาบันอุดมศึกษาไทยกับสถาบันอุดมศึกษาของเวียดนามแล้ว สถาบันอุดมศึกษาไทยยังได้ดำเนินความร่วมมือด้านศึกษากับหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ ของเวียดนามด้วย

ส่วนสถาบันการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการดำเนินความร่วมมือด้านการศึกษาไทย - เวียดนามโดยได้รับความร่วมมือจากสถาบันอุดมศึกษาไทยในการให้การสนับสนุนด้านบุคลากร ผู้เชี่ยวชาญ ครูผู้สอนภาษาเวียดนาม ไปตามโรงเรียนต่าง ๆ นอกจากนี้ สถาบันอุดมศึกษาไทยยังมีบทบาทในการสนับสนุนการดำเนินการตามโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือด้านการศึกษาไทย - เวียดนามของหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน นอกจากนี้ สถาบันอุดมศึกษาไทยยังให้ความสำคัญกับสมาคมชาวเวียดนาม และสมาคมชาวไทยเชื้อสายเวียดนามเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ไทย - เวียดนามให้แน่นแฟ้น

จากการศึกษาพบว่าความร่วมมือด้านการศึกษาไทย - เวียดนาม ในระดับสถาบันอุดมศึกษามีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากระดับบุคคล สู่ระดับสถาบันและขยายไปยังภาคส่วนต่าง ๆ มหาวิทยาลัยของไทยโดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีศักยภาพในการติดต่อสร้างความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในเวียดนาม และมีกิจกรรมร่วมกันอย่างค่อนข้างต่อเนื่อง ด้วยระยะทางและความสะดวกในการเดินทางระหว่างไทยกับเวียดนาม รวมทั้งค่าใช้จ่ายที่ไม่สูงเกินไปทำให้นักเรียน นักศึกษาเวียดนาม โดยเฉพาะที่อยู่ในภาคกลางและภาคใต้ของเวียดนามสนใจเข้ามาศึกษาที่ประเทศไทย นักศึกษาเวียดนามที่เข้ามาศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่เป็นทุนส่วนตัว แสดงให้เห็นว่า คนเวียดนามมีศักยภาพที่จะส่งเสริมการศึกษาต่อในต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศในเอเชียและไทย

เวียดนามมีความต้องการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และมีกลยุทธ์พัฒนาการศึกษา โดยร่วมมือกับสถาบันการศึกษาต่างประเทศเพื่อพัฒนาการศึกษาที่เป็นมาตรฐานสากลเวียดนามเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในกระแสสังคมโลก เวียดนามมีนโยบายส่งเสริมให้ประชาชนไปศึกษาต่อต่างประเทศ ทั้งในภูมิภาคและประเทศตะวันตก

สภาพปัญหาความร่วมมือด้านการศึกษาไทย - เวียดนาม ในระดับสถาบันอุดมศึกษามีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากระดับบุคคล สู่ระดับสถาบันและขยายไปยังภาคส่วนต่าง ๆ ในการดำเนินความร่วมมือพบว่ามีปัญหาและอุปสรรคใน 2 ด้าน ดังนี้ 1) นโยบายด้านการส่งเสริมความร่วมมือ และ 2) ด้านการบริหารจัดการความร่วมมือ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) นโยบายด้านการส่งเสริมความร่วมมือ

ความร่วมมือด้านการศึกษาทวิภาคีไทย - เวียดนาม ส่วนใหญ่เป็นความร่วมมือในระดับอุดมศึกษา ซึ่งพบปัญหา

1.1) นโยบายการส่งเสริมความร่วมมือยังไม่ชัดเจน ขาดยุทธศาสตร์ระดับจังหวัด ในการดำเนินความร่วมมือกันให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วม

1.2) สถาบันอุดมศึกษาไทยมีฐานะเป็นนิติบุคคล ดังนั้นนโยบายและวิสัยทัศน์มีเปลี่ยนแปลงตาม ผู้บริหาร

1.3) ความเชื่อมโยงนโยบายในการกำหนดโครงการ หรือกิจกรรมไม่ชัดเจน รวมทั้งแนวทางในการส่งเสริมความร่วมมือเป็นโครงการในรูปแบบเดิม ระยะสั้น ไม่เสริมสร้างความยั่งยืน

1.4) นโยบายการทำงานร่วมกันของกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการต่างประเทศ และสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน สำนักนายกรัฐมนตรี ในการรับรองมาตรฐานการศึกษาสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ ยังไม่ชัดเจน สถานศึกษาในเวียดนามที่มีการเปลี่ยนแปลงชื่อมหาวิทยาลัย

1.5) ยังไม่มีการติดตามผลในภาคปฏิบัติอย่างเป็นระบบว่ามีการดำเนินการสอดคล้องกันกับนโยบายหรือไม่ และไม่มีแนวทางในการดำเนินการให้ครอบคลุมทุกมิติในบันทึกความร่วมมือ

2) ด้านการบริหารจัดการความร่วมมือ

2.1) ด้านบุคลากร เพื่อรองรับการดำเนินความร่วมมือในด้านต่างๆ ทั้งอาจารย์ ครู เจ้าหน้าที่ บุคลากรทางการศึกษามีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ เปลี่ยนแปลงบ่อย และขาดความรู้ความเข้าใจ

2.2) ด้านงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณโครงการความร่วมมือต่าง ๆ ยังมีความไม่เท่าเทียม เวียดนามมีความต้องการได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากไทยในลักษณะที่ไทยเป็นผู้ให้ เช่น การให้การสนับสนุนค่าเดินทางในการมาเสนอผลงานวิจัยในประเทศไทย การให้งบประมาณให้สถาบันการศึกษาของเวียดนามดำเนินการวิจัย ไทยลงทุนในการสนับสนุนด้านอาคารสถานที่สอนภาษาไทยในเวียดนามและการจัดกิจกรรมเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมในเวียดนาม เป็นต้น ซึ่งความร่วมมืออย่างยั่งยืนทั้งสองฝ่ายควรเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับระหว่างกัน

2.3) ด้านระบบติดตามการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง การดำเนินโครงการต่างๆ ยังขาดระบบติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ไม่มีระบบฐานข้อมูล การประสานงานระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับหน่วยงานระหว่างประเทศยังไม่เป็นระบบ ทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินโครงการ ขาดการเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างสถาบันการศึกษาจึงทำให้ไม่สามารถนำข้อมูลไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.2 แนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนามเพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน โดยมีวิธีดำเนินการดังนี้

5.2.1 ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทย – เวียดนามในการวิจัยร่วมและการพัฒนาหลักสูตรรองรับประชาคมอาเซียน โดยดำเนินการดังนี้

1) ด้านการวิจัยร่วม การส่งเสริมความร่วมมือด้าน

การวิจัยร่วมกันโดยกำหนดประเด็นในการวิจัยจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจของทั้งสองประเทศเป็นหลัก และแผนงานของประชาคมอาเซียนร่วมด้วยเพื่อที่จะได้มีงานวิจัยที่สนับสนุนการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนและเป็นงานวิจัยในระดับนานาชาติ ความร่วมมือด้านการวิจัยร่วมสามารถดำเนินการได้ดังนี้

1.1) การวิจัยร่วมแบบทวิภาคีไทย – เวียดนามโดยส่งเสริมการทำวิจัยร่วมกันในประเด็นที่ทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องกัน โดยกำหนดประเด็นที่สนับสนุนความเป็นประชาคมอาเซียน เช่น ด้านเศรษฐกิจ ความมั่นคง สังคมและวัฒนธรรม เป็นต้น โดยให้นักวิจัยทั้งสองประเทศทำวิจัยร่วมกันแบบหุ้นส่วนเท่าเทียม โดยจัดสรรงบประมาณร่วมกัน กำหนดให้เป็นผลงานระดับนานาชาติระหว่างสองประเทศ

1.2) การวิจัยร่วมแบบไตรภาคีระหว่างประเทศไทย ประเทศเวียดนามและประเทศที่สาม ที่มีศักยภาพในด้านต้นทุน ความรู้และเทคโนโลยี เช่น ญี่ปุ่น เยอรมัน สหรัฐอเมริกา เป็นต้น ความร่วมมือในลักษณะไตรภาคี เป็นการทำงานร่วมกันในลักษณะบูรณาการเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือที่เข้มแข็งในการร่วมกันพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ

1.3) การวิจัยร่วมแบบพหุภาคีระหว่างไทย เวียดนามและประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียน โดยการริเริ่มและสนับสนุนให้นักวิจัยและนักวิชาการของประเทศสมาชิกอาเซียนได้ร่วมกันศึกษาแก้ปัญหาสิ่งท้าทายต่างๆ ที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อประชาคมอาเซียน

2) ด้านการพัฒนาหลักสูตร

2.1) หลักสูตรระยะสั้น

(1) การพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นที่เป็นความต้องการของทั้งสองประเทศในการเตรียมการรองรับเคลื่อนย้ายแรงงานมีฝีมือ โดยเริ่มในบางสาขาอาชีพก่อน เช่น ด้านบัญชีการท่องเที่ยง เป็นต้น โดยส่งเสริมให้มีการร่วมอบรมและปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมทั้งในประเทศไทยและประเทศเวียดนาม โดยในการกำหนดหลักสูตรให้มีภาคเอกชนเข้าร่วมเพื่อให้ได้เรียนรู้ทักษะการทำงานทั้งทฤษฎีและปฏิบัติอย่างเต็มศักยภาพ

(2) การพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นด้านภาษาและวัฒนธรรม จากการศึกษาพบว่าเวียดนามมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ภาษาไทย มีสถาบันการศึกษาหลายแห่งเปิดสอนภาษาไทยโดยเฉพาะในมหาวิทยาลัยมีการเปิดสอนภาษาไทยเป็นวิชาเอก มีนักศึกษาสนใจเข้าศึกษาพอสมควร เพราะสามารถออกมาประกอบอาชีพภาคอุตสาหกรรม มีรายได้ เนื่องจากในปัจจุบันมีจำนวนนักท่องเที่ยวจากไทยเข้าไปท่องเที่ยวที่เวียดนามเป็นจำนวนมากขึ้น รวมทั้งสามารถทำงานกับบริษัทไทยในเวียดนาม แต่สำหรับมุมมองของคนไทยและนักศึกษาไทยในปัจจุบันยังให้ความสนใจกับประเทศเวียดนามในวงจำกัดและยังมองว่าเวียดนามยังเป็นประเทศที่พัฒนาช้ากว่าไทย รวมทั้งยังขาดความรู้ความเข้าใจและข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการศึกษาของเวียดนาม

2.2) หลักสูตรระยะยาว

(1) ส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา สาขา สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) และกระทรวงศึกษาธิการและฝึกอบรมของเวียดนาม

(2) พัฒนาดำรงและหลักสูตรร่วมกันในสาขาที่เป็นความต้องการของทั้งสองประเทศ โดยมีการแปลหลักสูตรเป็นสองภาษาทั้งไทยและเวียดนาม สามารถฝึกงานในสถานประกอบการระหว่างประเทศ

(3) พัฒนาหลักสูตรสองใบปริญญาที่มีการเทียบโอนหน่วยกิตได้ และพัฒนาแนวทางในการรับรองคุณวุฒิระหว่างกัน

(4) เปิดหลักสูตรนานาชาติหรือหลักสูตรร่วม สถาบันอุดมศึกษาไทย – เวียดนามร่วมกันพัฒนาหลักสูตรที่มีมาตรฐานเดียวกัน โดยมีเกณฑ์ร่วมกันด้านมาตรฐานภาษาอังกฤษ

5.2.2 ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างไทย – เวียดนาม เพื่อเป็นกลไกในการส่งเสริมความสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจอันดี โดยมีวิธีการ

1) การแลกเปลี่ยนและการเคลื่อนย้ายนักเรียน นักศึกษา

1.1) การแลกเปลี่ยนนักเรียน นักศึกษา

(1) สนับสนุนการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนระหว่างนักเรียนและครูไทย – เวียดนาม ผ่านการเรียนการสอนด้านอาชีวศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการพัฒนาปรับปรุงข้อมูลให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ

(2) สนับสนุนโครงการจัดค่ายเด็กและเยาวชนไทย – เวียดนาม อย่างต่อเนื่อง และขยายความร่วมมือไปยังประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นร่วมด้วย

(3) สนับสนุนโครงการส่งเสริมกิจกรรมการเผยแพร่วัฒนธรรมของนักเรียนและศึกษาไทย – เวียดนามที่ศึกษาในสถาบันการศึกษา เช่น การแสดงดนตรี ศิลปวัฒนธรรม และวิถีชีวิต โดยผ่านสื่ออย่างหลากหลายช่องทาง

1.2) การเคลื่อนย้ายนักเรียน นักศึกษา

สนับสนุนการเคลื่อนย้ายนักเรียน นักศึกษา โดยการจัดสรรทุนการศึกษา สำหรับนักเรียน นักศึกษาของทั้งสองประเทศในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน โดยควรขยายความช่วยเหลือ ดังนี้ 1) การเพิ่มจำนวนทุน 2) การขยายการให้ทุนไปยังระดับปริญญาตรี โท และเอก 3) การเพิ่มความร่วมมือในการให้ทุน โดยเพิ่มความร่วมมือในการสนับสนุนทุนการศึกษาระหว่างประเทศไทยกับประเทศเวียดนามและองค์กรอื่นๆในระดับภูมิภาค

2) การแลกเปลี่ยน ครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา

2.1) ควรสนับสนุนด้านทุนโดยจัดสรรทุนในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา อาจารย์ และผู้เชี่ยวชาญในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน และขยายความช่วยเหลือดังนี้ 1) การเพิ่มจำนวนทุนการศึกษา 2) การเพิ่มจำนวนทุนวิจัย 3) การขยายการให้ทุนไปยังระดับปริญญาโท และเอก และ 4) เพิ่มจำนวนทุนการศึกษาดูงาน

2.2) จัด Road Map ประจำปีเพื่อเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม โดยสถาบันอุดมศึกษาเป็นเจ้าภาพพร้อมทั้งให้หน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง อาทิ โรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชนและประชาสังคมเข้าร่วมดำเนินการ

2.5) จัดการประชุมทางวิชาการร่วมกันระหว่างสองประเทศเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ นำเสนอผลงานทางวิชาการ นวัตกรรมและงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ โดยสลับกันเป็นเจ้าภาพหรือเป็นเจ้าภาพร่วมกัน ในสาขาที่ต้องการขับเคลื่อนความร่วมมือ

2.6) จัดงานแสดงผลงานทางการศึกษาเพื่อถ่ายทอดความรู้และติดตามความเคลื่อนไหวทางการศึกษาระหว่างสองประเทศ

(2) การแลกเปลี่ยนผู้เชี่ยวชาญ

การส่งผู้เชี่ยวชาญไปให้ความช่วยเหลือเฉพาะด้านตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ต่าง ๆ โดยดำเนินการดังนี้ 1) จัดส่งครูไทยไปสอนภาษาไทยในประเทศเวียดนาม 2) จัดส่งครูเวียดนามมาสอนภาษาเวียดนามในประเทศไทย และ 3) ส่งผู้เชี่ยวชาญไปให้ความรู้เฉพาะเรื่อง

(3) การแลกเปลี่ยนระหว่างประชาชน

สนับสนุนให้คนในชุมชนท้องถิ่นได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมท้องถิ่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยใช้ฐานของความสัมพันธ์ของชุมชนชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม สถาบันการศึกษาต่างๆ ในท้องถิ่นเอง สนับสนุนในการประสานงานและการดำเนินการ ประชาสัมพันธ์และให้ความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ผลดีและผลเสียที่จะเกิดขึ้นแก่ชุมชนท้องถิ่นในอนาคต แก่ผู้นำชุมชนและประชาชนในท้องถิ่นเพื่อเรียนรู้และปรับตัวในการวางแผนชุมชนท้องถิ่น เพื่อรองรับการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนในระดับประชาชนไทย - เวียดนาม เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการก่อตั้งประชาคมอาเซียน เป็นการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมของอาเซียน โดยส่งเสริมการแลกเปลี่ยน เรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ด้านวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์และสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมของอาเซียน เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการเสริมสร้างความตระหนักและความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของภูมิภาค ตลอดจนวัฒนธรรมที่เหมือนและแตกต่างระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน รวมทั้งเพื่อปกป้องลักษณะเฉพาะของมรดกทางวัฒนธรรมอาเซียนในภาพรวม เป็นกระบวนการเสริมสร้างความตระหนักและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ให้ประชาชนมีความรู้และความเข้าใจทั้งวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง และวัฒนธรรมร่วมของภูมิภาค รวมทั้งมรดกทางวัฒนธรรมที่หลากหลายของอาเซียน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการรวมตัวอย่างเข้มแข็งของอาเซียนต่อไปในอนาคต

5.2.3 ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน โดยมีการดำเนินการดังนี้

1) ภาคธุรกิจ

1.1) สถาบันอุดมศึกษาและภาคธุรกิจร่วมเป็นหุ้นส่วนในการวิจัยและพัฒนา โดยประเด็นตามความต้องการในการพัฒนา โดยเชื่อมโยงระหว่างสถาบันการศึกษาไทยกับสถาบันการศึกษาในประเทศสมาชิกอาเซียนโดยการสนับสนุนทุนและเทคโนโลยีจากภาคธุรกิจ

1.2) สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคธุรกิจไทยที่เข้าไปลงทุนในประเทศเวียดนามเพื่อขอสนับสนุนงบประมาณในการให้ทุนการศึกษา ทุนฝึกอบรม รวมทั้งการศึกษาดูงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2) ภาครัฐ

2.1) เชื่อมโยงภาคประชาชนในประเทศสมาชิกอาเซียน โดยการแลกเปลี่ยน การประชุม หรือการศึกษาดูงานในระดับประชาชน เช่น ผู้นำชุมชน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชนนอกระบบการศึกษา ตัวแทนองค์กรพัฒนาเอกชนท้องถิ่น กลุ่มผู้พิการ กลุ่มคนไทยเชื้อสายเวียดนามและอื่น ๆ ที่จะสามารถทำให้การเชื่อมโยงในระดับประชาชนทำให้เกิดความสัมพันธ์แน่นแฟ้นและมีความ

เข้าใจอันดีระหว่างกัน โดยมีสถาบันอุดมศึกษา สำนักงานการศึกษาอกระบบ กระทรวงศึกษาธิการ และกรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย เป็นผู้รับผิดชอบ

2.2) สถาบันสถาบันอุดมศึกษาไทย – เวียดนาม ร่วมมือกับหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งสถาบันการศึกษาในการวางแผนเตรียมการเพื่อพัฒนากำลังคนให้ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานอาเซียนในอนาคต และการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการเคลื่อนย้ายกำลังคนข้ามชาติ เช่น ยาเสพติด โรคระบาด และอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นต้น

3) ชุมชน

3.1) จัดตั้งศูนย์บริการนักศึกษาจากประเทศสมาชิกอาเซียน ให้ได้เข้าถึง ครอบครัวไทย ชุมชนไทย ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตไทย การจัดทำคะแนนศึกษา ครอบครัวอุปถัมภ์(Host Family) เป็นต้น

3.2) จัดตั้งแหล่งเรียนรู้ ศูนย์การเรียนรู้ และพิพิธภัณฑ์ชุมชน ระหว่างสองประเทศในพื้นที่ที่มีประวัติศาสตร์ร่วมกัน โดยการจัดการแบบเป็นหุ้นส่วนร่วมกันระหว่างสองประเทศ

4) สถาบันการศึกษา

4.1) สถาบันอุดมศึกษาไทย – เวียดนาม ให้บริการทางวิชาการในการสนับสนุน การดำเนินงานของทุกภาคส่วน ในโครงการที่สอดคล้องกับนโยบายและทิศทางการพัฒนาสู่การเป็น ประชาคมอาเซียน โดยเป็นศูนย์กลางในการติดต่อประสานงานกับประเทศสมาชิกอาเซียนและสร้าง เครือข่ายครูอาเซียนเพื่อช่วยเหลือสถาบันการศึกษาที่มีความต้องการครูสอนภาษาอาเซียน รวมทั้ง พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้เป็นฐานข้อมูลเป็นแหล่งเรียนรู้ และเผยแพร่องค์ความรู้ เป็น การให้บริการสาธารณะ รวมทั้งการส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยส่งเสริมการพัฒนาสื่อการเรียน การสอนอิเล็กทรอนิกส์ พัฒนาระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เชื่อมโยงฐานข้อมูลกับ สถาบันอุดมศึกษาในอาเซียนและเชื่อมโยงเครือข่ายข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผ่านระบบ ออนไลน์ รวมทั้งมีระบบติดตามข่าวความเคลื่อนไหวในอาเซียนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้ง ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง รวมถึงการ ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง

4.2) สถาบันอุดมศึกษาของไทย – เวียดนาม มีการดำเนินความร่วมมือกับ สถาบันการศึกษาในลักษณะการให้บริการทางวิชาการ ในระดับโรงเรียนนั้นได้มีการขับเคลื่อน โครงการต่าง ๆ ที่เตรียมการเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน มีการเปิดศูนย์อาเซียนศึกษาในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนตระหนักรู้ถึงการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนพร้อมกันนี้ยังมีการจัดค่ายอาเซียน จัด ทำคะแนนศึกษาดูงานตามโรงเรียนต่างๆ ในประเทศสมาชิกอาเซียน มีการจัดการเรียนการสอนภาษา อาเซียน ซึ่งสถาบันอุดมศึกษามีบทบาทสำคัญในการให้การสนับสนุนช่วยเหลือโรงเรียนในการจัดส่ง ครูผู้สอนภาษาอาเซียนไปยังโรงเรียนต่างๆ ตามคำร้องขอจากสถานศึกษา พร้อมเข้าไปช่วยเหลือใน การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลและสร้างความตระหนักรู้เรื่องอาเซียนให้กับโรงเรียนและ ชุมชน

5.3 อภิปรายผล

จากผลการวิจัย มีประเด็นอภิปรายดังนี้

5.3.1 ความร่วมมือด้านการศึกษา

ความร่วมมือด้านการศึกษาเป็นการใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือสนับสนุนการพัฒนาประเทศ สอดคล้องกับแนวคิดพัฒนศึกษาศาสตร์ ที่กล่าวถึง รากฐานการเกิดสาขาพัฒนศึกษาศาสตร์ มาจากการ 1) ศึกษาระหว่างประเทศซึ่งเป็นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ความร่วมมือด้านการศึกษา การแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความเคลื่อนไหวระดับนานาชาติที่เกี่ยวกับการศึกษา การแลกเปลี่ยนบุคลากรทางการศึกษา การสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างชาติและวัฒนธรรมต่าง ๆ เพื่อลดความขัดแย้งในสังคมโลก 2) แนวคิดการศึกษาเปรียบเทียบ ซึ่งเป็นการค้นคว้าระบบการศึกษาและบทบาทของการศึกษา ในอันที่จะช่วยแก้ปัญหาเศรษฐกิจ และสังคมทั้งในประเทศและต่างประเทศ เป็นการศึกษาค้นคว้าเปรียบเทียบ ลักษณะการจัดการศึกษา อิทธิพลของวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ การเมือง ที่มีผลต่อการศึกษาเพื่อการพัฒนา เป็นการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับการพัฒนาสังคมมนุษย์ แล 3) พัฒนศึกษาศาสตร์ ซึ่งเป็น การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับบทบาทของการศึกษาในประเทศที่กำลังพัฒนา เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาและปัญหาต่าง ๆ ในการพัฒนาประเทศ พัฒนาความสามารถของสมาชิก ในสังคมนั้น ๆ ที่จะนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ โดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนา

การศึกษาเป็นเครื่องมือสนับสนุนที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ เป็นเครื่องมือที่สำคัญที่ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ความร่วมมือด้านการศึกษาเป็นการใช้การศึกษาในการ เปลี่ยนแปลงทางสังคม เช่น การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม วิธีการปฏิบัติและวิถีชีวิต แบบใหม่ ความร่วมมือด้านการศึกษาช่วยให้มีโอกาสเพิ่มศักยภาพในการพัฒนา ซึ่งในที่นี้จะขอ กล่าวถึง ความสัมพันธ์ของความร่วมมือด้านการศึกษากับระบบต่าง ๆ ของสังคม ซึ่งจะพิจารณา ทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมเป็นหลักสำคัญ

ในการพัฒนาประเทศนั้น จะต้องมีการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ควบคู่กันไป การศึกษาในฐานะที่เป็นกระบวนการพัฒนาบุคคล ซึ่งเป็นหน่วยสำคัญของสังคม จึง มีความสัมพันธ์และเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาด้านต่างๆ เหล่านี้ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษา กับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง มีลักษณะเป็นปฏิสัมพันธ์ กล่าวคือ เป็น ความสัมพันธ์สองทางที่กิจการเหล่านี้ เป็นปัจจัยเกื้อกูลต่อการพัฒนาซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่ ความมั่นคง

ความร่วมมือด้านการศึกษามีความสัมพันธ์กับการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม ดังนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างความร่วมมือด้านการศึกษากับเศรษฐกิจ คนเป็นปัจจัยสำคัญใน ระบบการผลิตทางเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยสำคัญทั้งในแง่แรงงาน และผู้ประกอบการ ความร่วมมือด้าน การศึกษาส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจคือ ความร่วมมือด้านการศึกษาเป็นการส่งเสริมให้เกิดการฝึกฝนคน ให้มีความรู้ความชำนาญ สร้างกำลังคน ให้มีฝีมือสำหรับการประกอบการในระบบเศรษฐกิจ ตาม แผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและการสร้างทัศนคติที่สอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจ เน้นการเตรียม แรงงานในอาชีพ เกิดการประสานประโยชน์ทางเศรษฐกิจ

ความสัมพันธ์ระหว่างความร่วมมือด้านการศึกษากับการเมือง ความร่วมมือด้านการศึกษทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในระบบการเมืองการปกครอง เข้าใจอุดมการณ์ทางการเมือง และยอมรับในอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่าง

ความสัมพันธ์ระหว่างความร่วมมือด้านการศึกษากับสังคมและวัฒนธรรม ความร่วมมือด้านการศึกษามีส่วนช่วยในการ ปรับทัศนคติ ปรับปรุงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ช่วยลดปัญหาสังคม ช่วยให้เกิดการถ่ายทอดทางภาษาและวัฒนธรรมเป็นตัวกลางในการส่งต่อหรือถ่ายทอดวัฒนธรรมและมรดกทางสังคมที่ดั้งเดิม การติดต่อสัมพันธ์กันการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมย่อมเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา การติดต่อสัมพันธ์กันทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมโดยอัตโนมัติ ความร่วมมือด้านการศึกษาช่วยให้คนเข้าใจและสามารถปรับตัวกับวัฒนธรรมที่แตกต่างได้ง่ายขึ้น

ความร่วมมือทางการศึกษาจึงมีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมโดยตรง สังคมที่กำลังพัฒนานั้น มักจะมีโครงสร้างและระเบียบสังคมทั้งในส่วนที่จะพึงสงวนรักษาไว้ และในส่วนที่ต้องการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เหมาะสมทันสมัยยิ่งขึ้น ความร่วมมือทางการศึกษาจึงมีหน้าที่ถ่ายทอดรูปแบบของสังคมหนึ่งไปยังอีกสังคมหนึ่งและเกิดการแลกเปลี่ยนควบคู่กันไป เกิดกระบวนการขัดเกลาทางสังคมและกระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรม เป็นทั้งกระบวนการรักษาและถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมของสังคม และเป็นตัวการในการกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคม เพื่อให้สังคมได้พัฒนาไปในแนวทางที่ปรารถนา

5.3.2 ความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม

ผลการวิจัยพบว่าการสร้างความสัมพันธ์ระดับทวิภาคีประเทศไทยกับประเทศเวียดนามเกิดขึ้นจากการดำเนินการของแต่ละสถาบันเอง การสร้างความสัมพันธ์แบบเป็นหุ้นส่วนระหว่างสถาบัน(Bilateral Partnerships) ซึ่งความสัมพันธ์ลักษณะนี้เกิดขึ้นมากในสถาบันอุดมศึกษาโดยมีการทำสัญญาข้อตกลง (MOU/Agreement) และมีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ สอดคล้องกับ พรทิพย์ กาญจนนิยต (2005) ที่กล่าวว่า การทำข้อตกลงระหว่างสถาบันของสถาบันอุดมศึกษาแสดงถึงศักยภาพทางด้านการศึกษาระดับชาติและนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษา นอกจากนี้การสร้างความร่วมมือด้านการศึกษายังเป็น การสร้างนักคิด นักวิชาการที่มีความรู้ความสามารถให้ได้ใช้ความรู้ความสามารถเพื่อการพัฒนาองค์กรและประเทศชาติได้เป็นอย่างดี

การสร้างความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอาเซียนและเอเชียในระดับทวิภาคีสามารถดำเนินการได้สะดวก คล่องตัวกว่าระดับพหุภาคีทั้งในแง่ของการเจรจาและการร่วมดำเนินงาน พร้อมทั้งยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ระดับอุดมศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นที่ยอมรับทัดเทียมต่างประเทศ ทั้งในเรื่องโรงเรียน หลักสูตร และการสนับสนุนจากภาครัฐ สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา(2553) การสร้างความร่วมมือด้านการศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของไทยซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งสอดคล้องกับ แผนนโยบายด้านต่างประเทศของกระทรวงศึกษาของไทย อันเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาและการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการเสริมสร้างความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ให้เกิดการนำเอาความรู้และประสบการณ์จากประเทศต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ ตลอดจนใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล ในด้านการศึกษาที่ต้องการยกระดับคุณภาพการศึกษาของคนไทยสอดคล้อง

ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ ความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม สอดคล้องกับนโยบายด้านการศึกษาของเวียดนาม ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสร้างแรงงานที่มีฝีมือและทักษะเพื่อรองรับการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนไปศึกษาต่อในภูมิภาคและประเทศตะวันตก

การสร้างความร่วมมือ เปรียบเสมือนดาบที่มีสองคม ซึ่งมีทั้งข้อดีและข้อเสีย สอดคล้องกับ Dalhi(1990) การได้รับผลประโยชน์จากการเข้าไปร่วมมือกันนั้น อาจได้รับผลในระยะเวลาสั้นหรือระยะยาวก็ได้ อาจจะเป็นผลประโยชน์ทางตรงหรือทางอ้อม ซึ่งบางครั้งอาจมีหุ้นส่วนบางรายอาจได้รับผลประโยชน์มากกว่ารายอื่น ดังนั้น สิ่งสำคัญในการสร้างร่วมมือกันนั้นต้องตระหนักว่าผลประโยชน์ที่พึงได้รับร่วมกัน

สอดคล้องกับ Jackson and Maddy (2005) การร่วมมือกันระหว่างองค์กรช่วยให้เกิดการปรับปรุงคุณภาพของบุคลากร ให้มีความตื่นตัวและผลักดันให้เกิดการปรับปรุงวิธีการทำงานให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น การปรับปรุงคุณภาพการสื่อสารกันระหว่างองค์กรสามารถที่จะแบ่งปันข้อมูลระหว่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นและก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างกัน เกิดการตัดสินใจร่วมกัน(consensus) ของกลุ่มที่มีความร่วมมือระหว่างกัน

สถาบันอุดมศึกษาที่จะพัฒนาความร่วมมือด้านการศึกษา ควรมีการพัฒนาความเข้มแข็งของการดำเนินความร่วมมือเป็นลำดับแรก โดยการลงนามบันทึกข้อตกลงร่วมกัน นำไปสู่การสร้างความร่วมมือ ซึ่งควรคำนึงถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการดำเนินความร่วมมือไว้ด้วย ดังที่ Mattessich and other(2001) ได้จำแนกปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการดำเนินความร่วมมือไว้ 20 ปัจจัย ซึ่งสามารถจัดแบ่งเป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์ของความร่วมมือ (Purpose) 2) สิ่งแวดล้อมในการสร้างความร่วมมือ(Environment) 3) ลักษณะของสมาชิก (Membership Characteristic) 4) กระบวนการทำงานในการดำเนินความร่วมมือ(Process) 5) การสื่อสารและทำความเข้าใจ(Communication) และ 6) การจัดสรรทรัพยากรเพื่อความร่วมมือ (Resources) จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการดำเนินความร่วมมือที่ควรคำนึงถึงเป็นปัจจัยอันดับแรกคือ สิ่งแวดล้อมในการสร้างความร่วมมือ ในเรื่องของการกำหนดนโยบายของสถาบันในการดำเนินความร่วมมือ พร้อมทั้งคำนึงถึงศักยภาพและความเชี่ยวชาญของบุคลากรที่เอื้อต่อการดำเนินความร่วมมือ ปัจจัยอันดับสอง คือ ลักษณะของสมาชิก มีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของความร่วมมือ มีความไว้วางใจและเคารพซึ่งกันและกัน ปัจจัยอันดับที่สาม วัตถุประสงค์ในการดำเนินความร่วมมือ คือมีการกำหนดเป้าหมายชัดเจนและสามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์ได้จริง ปัจจัยอันดับที่สี่ คือ กระบวนการในการทำงานในการดำเนินความร่วมมือ คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินความร่วมมือระหว่างทั้งสององค์กร ปัจจัยอันดับที่ห้า ปัจจัยด้านการสื่อสาร ซึ่งระหว่างสมาชิกที่ดำเนินความร่วมมือกันต้องมีการสื่อสารระหว่างกันอย่างสม่ำเสมอ ปัจจัยอันดับที่หก ปัจจัยด้านการจัดสรรทรัพยากรเพื่อความร่วมมือ คือมีแหล่งทุนสนับสนุนความร่วมมือ

5.3.3 แนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนามเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ประชาคมอาเซียน

โดยมีวิธีดำเนินการ คือ 1) ส่งเสริมความร่วมมือแบบเป็นหุ้นส่วนอย่างเท่าเทียมระหว่างสถาบันอุดมศึกษา ไทย – เวียดนามในการพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยรองรับประชาคมอาเซียน

2) ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนด้านการศึกษา สังคมและวัฒนธรรมระหว่างไทย – เวียดนาม เพื่อเป็นกลไกในการส่งเสริมความสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจอันดี และ 3) ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียนโดยใช้สถาบันอุดมศึกษาไทย – เวียดนามเป็นฐาน

ผู้วิจัยได้แนวทางการร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนามเพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียนเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับ

1) สภาพปัจจุบัน ปัญหาและลักษณะความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนามจากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาลักษณะความร่วมมือในปัจจุบันถ่วงน้ำหนักในระดับแลกเปลี่ยน ซึ่งแนวโน้มในอนาคตการดำเนินการความร่วมมือที่มากขึ้น และการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ส่งเสริมการรวมกลุ่มระหว่างประเทศเพื่อรักษาผลประโยชน์ร่วมกัน การรักษาสมดุลระหว่างผลประโยชน์ที่จะได้และจะให้ การดำเนินความร่วมมืออย่างเท่าเทียม เป็นความท้าทายและโอกาสที่ไม่อาจหลีกเลี่ยง การศึกษาเป็นฐาน โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ร่วมกันพิจารณาถึงนโยบายและมาตรการในการเตรียมทรัพยากรบุคคลให้มีศักยภาพในการร่วมกันพัฒนาสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน

2) แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง(พ.ศ. 2552 – 2559) ที่ได้กำหนดแนวนโยบายส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศึกษา พัฒนาความเป็นสากลของการศึกษา เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน และเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ขณะเดียวกัน สามารถอยู่ร่วมกับพลโลกอย่างสันติสุข มีการพึ่งพาอาศัยเกื้อกูลกัน มีเป้าหมายความร่วมมือทางการศึกษากับสมาชิกอาเซียนและนานาชาติประเทศมากขึ้น มีการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน พัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาที่เป็นสากล เป็นศูนย์กลางหรือศูนย์เครือข่ายทางการศึกษาของภูมิภาค ที่มีศักยภาพเป็นที่ยอมรับในระดับอาเซียนและนานาชาติ ตลอดจนแรงงานกับนานาชาติประเทศมากยิ่งขึ้น มีกรอบการดำเนินงาน 7 ด้านคือ (1) ส่งเสริมการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการศึกษา การวิจัยและพัฒนา และการฝึกอบรมนานาชาติในภูมิภาค (Regional Education Hub) ในสาขาที่มีศักยภาพในการแข่งขัน โดยสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาเข้ามามีบทบาทสำคัญ (2) ส่งเสริมความร่วมมือด้านการศึกษากับประเทศต่างๆ รวมทั้งองค์กรระหว่างประเทศในภูมิภาคและระดับสากล (3) ส่งเสริมสนับสนุนองค์กรและสถาบันการศึกษาของประเทศทำหน้าที่เป็นศูนย์ เครือข่ายการศึกษาระหว่างประเทศ ทั้งในประชาคมอาเซียน ระดับภูมิภาคและระดับสากล (4) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาศึกษา และการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ผู้เรียน ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาระหว่างประเทศ การเชื่อมโยงภูมิภาคไทยกับภูมิภาคสากล รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ทักษะ และมีบทบาทด้านการศึกษาในองค์กรระหว่างประเทศ (5) กำหนดมาตรการทั้งเชิงรับและเชิงรุก เพื่อเป็นการเปิดเสรีทางการค้าและบริการ ด้านการศึกษา ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี รวมทั้งเตรียมความพร้อมด้านคน เงิน เทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสาร และความรู้ เพื่อเข้าสู่เศรษฐกิจฐานความรู้ ในกระแสโลกาภิวัตน์อย่างรู้เท่าทัน (6) ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาสากลเป็นภาษาที่สอง ตั้งแต่ระดับขั้นพื้นฐานและการเรียนรู้ภาษาที่สาม เช่น ภาษาเพื่อนบ้านในกลุ่มประเทศอาเซียน ภาษาที่สนใจ เป็นต้น เพื่อให้สามารถสื่อสารได้ และเปิดโลกทัศน์การเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ไร้พรมแดน

(7) ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาจัดหลักสูตรนานาชาติ หรือหลักสูตรสมทบ หลักสูตรร่วมกับสถาบันต่างประเทศ สื่อความเป็นสากลของการศึกษา และรองรับตลาดแรงงานนานาชาติ

3) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน หน่วยงานภาครัฐและภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน ได้แก่ รัฐบาล ราชการส่วนกลาง กระทรวง/กรมกลุ่มจังหวัด/จังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สมาคมธนาคารไทย สภาอุตสาหกรรม หอการค้าไทย สภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว สมาคมผู้ประกอบการ สถาบันการศึกษาทุกระดับ องค์กรพัฒนาเอกชน สมาคม มูลนิธิ องค์กรอาสาสมัครต่างๆ สภาชุมชน กรรมการหมู่บ้าน ประชาคมหมู่บ้าน ฯลฯ จะต้องร่วมมือกันในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

4) นโยบายการต่างประเทศของเวียดนาม ภารกิจต่างประเทศในด้านเศรษฐกิจคือการบูรณาการทางเศรษฐกิจแบบทวิภาคีและพหุภาคีกับประเทศต่างๆ โดยยึดประโยชน์ของชาติเป็นสำคัญ ซึ่งการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในองค์กร และกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจของเวียดนาม เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ปี 2001-2020 ส่งเสริมความร่วมมือกับอาเซียนและประเทศในแปซิฟิก พร้อมทั้งพัฒนาระบบกฎหมายให้เกิดความมั่นคง และโปร่งใส ส่งเสริมความร่วมมือทางวัฒนธรรมและการวิจัย

5) กฎบัตรอาเซียน ที่ประชุมรับทราบการลงนามในกฎบัตรอาเซียนของผู้นำรัฐบาลอาเซียนในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 13 ที่ประเทศสิงคโปร์เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2550 โดยได้บรรจุเรื่องการศึกษาไว้ในกฎบัตรอาเซียน ซึ่งที่ประชุมเห็นว่าความร่วมมือด้านการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถของประเทศสมาชิกอาเซียนและเป็นมิติที่สำคัญของเสาหลักทั้งสามด้านของประชาคมอาเซียน และได้ย้ำถึงบทบาทของการศึกษาในการเพิ่มความตระหนักในความเป็นอาเซียนและอัตลักษณ์ของอาเซียน รวมทั้งการส่งเสริมความเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรมในอาเซียน

6) แผนยุทธศาสตร์ 9 ประการ เพื่อแสดงเจตนารมณ์ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปีพุทธศักราช 2558 ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างความตระหนักของประชากรในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ยุทธศาสตร์ที่ 2 ความร่วมมือในการพัฒนาภาษาที่ให้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลาง ยุทธศาสตร์ที่ 3 การแลกเปลี่ยนครูและนักเรียน ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมเทคโนโลยีทางการศึกษาของกลุ่มประเทศอาเซียน ยุทธศาสตร์ที่ 5 ส่งเสริมความเป็นเลิศของบุคลากรประเทศภาคีในกลุ่มอาเซียน เพื่อการแลกเปลี่ยนช่วยเหลือกันในการพัฒนาศักยภาพของประชาคมอาเซียนให้สามารถแข่งขันกับประชาคมโลกต่อไปได้ ยุทธศาสตร์ที่ 6 อำนวยรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นของประชากรในแต่ละภูมิภาค โดยเฉพาะการดูแลภาษาแม่ของแต่ละประเทศให้มีความเข้มแข็ง ถึงแม้ว่าจะใช้ภาษาอังกฤษก็ตาม ยุทธศาสตร์ที่ 7 การเชื่อมโยงด้านวัฒนธรรมของแต่ละประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียน ยุทธศาสตร์ที่ 8 ร่วมมือแลกเปลี่ยนนักเรียนนักศึกษาในแต่ละระดับ และยุทธศาสตร์ที่ 9 เชื่อมโยงการการประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียน และรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในทุก 2 ปี

สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถานที่ที่สร้างคนรุ่นใหม่เพื่อออกไปเป็นผู้นำของสังคมในอนาคต สอดคล้องกับขมพู่ โกติรัมย์ (2551 : 74-76) ระบุว่า ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษาคือศูนย์กลาง

ทางปัญญาของสังคม เป็นสถานที่ที่สร้างคนรุ่นใหม่เพื่อออกไปเป็นผู้นำของสังคม เมื่อเป็นเช่นนี้ มหาวิทยาลัย ก็ยิ่งทวีคุณค่า และมีความสำคัญเด่นชัดขึ้นท่ามกลางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งเศรษฐกิจ สังคม การเมือง อย่างสลับซับซ้อนมากขึ้น การศึกษาจะต้องอิงความเป็นจริงทางสังคม สถาบันอุดมศึกษาเป็นต้นแบบและผู้นำทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ต้องดูที่โครงสร้างหลักของสังคมที่มีบทบาทโดยตรงเกี่ยวกับการพัฒนาคน อันเป็นพื้นฐานหรือศูนย์กลางการพัฒนา ภายใต้กรอบความคิดเพื่อเพิ่มคนทำงาน เพิ่มผลผลิต ทรัพยากรมนุษย์เป็นหลัก คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาในทุกเรื่อง

แนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนามเพื่อเสริมสร้างความ เป็นประชาคมอาเซียนเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551 – 2565) กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาวนี้มีมิติบูรณาการและองค์รวมการพัฒนา ความรู้ และองค์ความรู้ที่เป็นผลผลิตจากสถาบันอุดมศึกษา นอกจากเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางเศรษฐกิจแล้ว ยังช่วยนำพาสังคมไปสู่ความเป็นอารยประเทศอย่างยั่งยืน และพยายามสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง ของบริบทต่างๆ ในสังคมโลก คณะกรรมการการอุดมศึกษาซึ่งมีหน้าที่และความรับผิดชอบโดยตรงใน การจัดการและพัฒนาอุดมศึกษาของประเทศไทยได้เล็งเห็นความสำคัญของความร่วมมือกับ ต่างประเทศเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษาไทย สอดคล้องกับยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมพร้อม สู่ประชาคมอาเซียน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553) 1) การเพิ่มขีดความสามารถ ของบัณฑิตให้มีคุณภาพมาตรฐานในระดับสากล โดยการพัฒนาสมรรถนะด้านภาษาและการประกอบ อาชีพข้ามวัฒนธรรม 2) พัฒนาความเข้มแข็งของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาอาเซียน โดยการ ส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของไทยและสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียน เพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถาบัน และ 3) การส่งเสริมบทบาทของอุดมศึกษา ไทยในอาเซียน ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษากับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการ เตรียมการเพื่อใช้ประโยชน์และป้องกันผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเคลื่อนย้ายแรงงาน

สถาบันการศึกษามิหน้าที่ในการ การเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ของประเทศไทยในยุคของอาเซียนและในยุคโลกาภิวัตน์ สอดคล้องกับ สุรินทร์ พิศสุวรรณ (สุรินทร์ พิศสุวรรณ, 2555) การเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทยในยุค ของอาเซียนและในยุคโลกาภิวัตน์จะต้องเตรียมความพร้อมในหลายประการ คือ การเตรียมความ พร้อมสำหรับทางเลือกในการประกอบอาชีพที่หลากหลาย การทำหน้าที่หลายอย่างในเวลาเดียวกัน การติดต่อสื่อสาร และการสร้างความเชื่อมั่นและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของภาครัฐ ซึ่งหน้าที่สำคัญ ที่จะเป็นผู้เตรียมความพร้อมให้กับทรัพยากรบุคคลของไทย คือสถาบันการศึกษา ที่จะต้องปลูกฝัง ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะในการเรียนรู้ที่จะปรับตัวรวมทั้งทักษะทางด้านภาษาที่จะต้อง ติดต่อกับสื่อสารกับต่างประเทศ เพื่อให้คนของเรามีศักยภาพพอที่จะรับมือและใช้ประโยชน์กับความ เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ให้มีความพร้อมและมีศักยภาพในการแข่งขันที่เข้มแข็งเพียงพอที่จะไปใช้ ประโยชน์จากโอกาสมากมายที่จะเกิดขึ้นในยุคของอาเซียนและโลกาภิวัตน์

การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนเป็นที่คาดการณ์ว่า จะทำให้เกิดการเคลื่อนย้าย (Mobility) ในหมู่ประเทศสมาชิก ไม่ว่าจะการเคลื่อนย้ายของประชากร แรงงาน การค้า อุตสาหกรรม

ตลอดจนความรู้ ภาษา และวัฒนธรรม หากเป็นความร่วมมือด้านการศึกษาและแรงงาน จะมีการเคลื่อนย้ายของนักเรียน นักศึกษา อาจารย์ ตลอดจนการทำงานในสาขาอาชีพต่างๆ นอกจากนี้ความร่วมมือด้านการวิจัยและพัฒนาจะเอื้อให้เกิดการเคลื่อนย้ายทางความรู้ นวัตกรรม แม้กระทั่งการบริหารจัดการ จากบทเรียนของยุโรป โดยความร่วมมือโบโลญญา (Bologna Accord) ซึ่งได้เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้เกิดมาตรฐานการศึกษาและปริญญาที่ยอมรับร่วมกันได้ (Mutual recognition) เป็นเรื่องสำคัญในอันดับต้น ๆ โดยกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งจะเอื้อให้นักศึกษาสามารถเคลื่อนย้ายเข้าสู่ระบบการศึกษาที่ใหญ่ขึ้น หลากหลายขึ้น บูรณาการได้มากขึ้น และอาจส่งผลให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ ซึ่งแน่นอนว่าประเทศที่เป็นต้นแบบของความเข้มแข็งด้านคุณภาพการศึกษา ย่อมอยู่ในสถานะได้เปรียบ สามารถรองรับความต้องการและการพัฒนาได้ทั้งเชิงรับและเชิงรุก ซึ่งนอกเหนือจากการเปิดโอกาสให้บุคลากรในประเทศสามารถเข้าถึง การศึกษาที่เข้มแข็งในประเทศอื่นแล้ว ยังเปิดโอกาสในการบริการการศึกษาที่มีคุณภาพต่อเพื่อนสมาชิกอื่นอีกด้วย การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนยังเปิดโอกาสทางการศึกษาอื่น ๆ อาทิ เช่น การแลกเปลี่ยนนักเรียน นักศึกษาและอาจารย์ การศึกษาวิจัยร่วมกัน การพัฒนาหลักสูตรร่วมกัน การเรียนรู้ภาษาระหว่างกัน การถ่ายโอนหน่วยกิตข้ามสถาบันการศึกษา การส่งเสริมการศึกษาผ่านอิเล็กทรอนิกส์- Learning) ตลอดจนการศึกษาตลอดชีวิต นับเป็นโอกาสของสถาบันอุดมศึกษาจากมิติภายนอก ซึ่งเป็นทั้งตลาดการศึกษาที่มีขนาดใหญ่ การดำเนินความร่วมมือด้านการศึกษาและการวิจัย และความเข้าใจอันดีระหว่างพลเมืองจะนำไปสู่ภูมิภาคอาเซียนอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ บัณฑิตกุล (วิทย์ บัณฑิตกุล, 2554) การอุดมศึกษาในอาเซียนได้กลายเป็นภาคธุรกิจขนาดใหญ่และไร้พรมแดน เพื่อตอบสนองเปิดเสรีการศึกษาทั้งในกรอบอาเซียนและการค้าโลก ส่งผลให้เกิดกระแสการแข่งขันให้บริการด้านการศึกษา เสริมสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านพัฒนามาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไปสู่ความเป็นนานาชาติ ทั้งในประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการเรียนการสอน เช่น ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ มาเลเซีย และในประเทศที่ใช้ภาษาท้องถิ่นเป็นหลัก เช่น ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานในระดับชาติและภูมิภาค แนวทางดังกล่าวก่อให้เกิดความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียน ในลักษณะข้อตกลงร่วมกันระดับสถาบันต่อสถาบัน ทั้งในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน ในด้านการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนและสถาบันการศึกษาร่วมกันขณะเดียวกัน การจัดตั้งเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนได้ช่วยส่งเสริมความร่วมมือพัฒนาคณาจารย์ นักวิชาการ และนักศึกษาระดับอุดมศึกษา รวมทั้งการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างประเทศสมาชิกด้วยตนเอง และความร่วมมือกับประเทศคู่เจรจาในอาเซียนบางประเทศ

5.4 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย การนำเสนอแนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนามเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ประชาคมอาเซียน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ ข้อเสนอแนะทั่วไปและข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

5.4.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย มีข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาและผู้ปฏิบัติการดังนี้

1) ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาไทย – เวียดนาม

จากการศึกษาวิจัยพบว่า สถาบันอุดมศึกษาไทย – เวียดนาม มีนโยบายส่งเสริมความร่วมมือในระดับทวิภาคีไทย – เวียดนามมาอย่างต่อเนื่อง โดยมีการลงนามในบันทึกข้อตกลงร่วมกัน แต่แนวทางในการปฏิบัติยังไม่สามารถดำเนินการสอดคล้องกับบันทึกข้อตกลงร่วมกันที่ได้กำหนดไว้ทั้งหมดทุกข้อ นอกจากนี้จะพบว่าการกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการพัฒนาการศึกษาและการพัฒนาประเทศมีความแตกต่างกัน แต่อยู่บนพื้นฐานของการพัฒนาประชากรเพื่อรองรับการเติบโตของประเทศ ดังนั้นผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาไทย – เวียดนาม ศึกษาควรพิจารณาแนวทางในการส่งเสริมความร่วมมือด้านการศึกษาดังนี้

1.1) ควรมีการผลักดันให้เกิดความร่วมมือกันในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของหลักสูตรที่เป็นความต้องการระหว่างสองประเทศไปสู่ระดับสากล รวมทั้งด้านการวิจัยและการพัฒนาหลักสูตรร่วมกันระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของไทยกับสถาบันอุดมศึกษาของเวียดนามที่มีความพร้อมและมีศักยภาพในการดำเนินการ เพื่อการจะได้เกิดการพัฒนาควบคู่ไปกับเตรียมการให้พร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงสู่การเป็นประชาคมอาเซียน

1.2) ควรพิจารณาถึงศักยภาพของสถาบันในการสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายความร่วมมือกับทุกภาคส่วน มุ่งเน้นเน้นการบริหารจัดการความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพและเน้นการส่งเสริมให้มีประโยชน์ร่วม (Mutual benefit) ของทุกภาคส่วน และดำเนินความร่วมมืออย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

1.3) ควรส่งเสริมบุคลากรในการสนับสนุนความร่วมมือด้านการศึกษาทวิภาคีไทย – เวียดนาม ให้มีคุณภาพและจำนวนเพียงพอ โดยการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน รวมทั้งพัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อมในการพัฒนาความร่วมมือที่เข้มแข็งและยั่งยืนในอนาคต

1.4) ควรมีแผนความร่วมมือทั้งเชิงรับและเชิงรุกในการดำเนินความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม เพื่อรองรับการเปิดเสรีทางการค้าและบริการด้านการศึกษา รวมทั้งเตรียมความพร้อมด้านคน เงิน เทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสาร และความรู้ รองรับตลาดแรงงานนานาชาติ

2) ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติการในสถาบันการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม ยังประสบปัญหา บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบริการด้านการศึกษาก่อนนักศึกษายังมีจำนวนจำกัดและขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของภาษาและวัฒนธรรม ซึ่งการดำเนินความร่วมมือนั้นจะประสบความสำเร็จสูงสุดมีปัจจัยประกอบหลายด้าน สิ่งที่ผู้ปฏิบัติการในการดำเนินความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม ควรคำนึงถึง คือ

2.1) ควรมีการปรับตัวเรียนรู้วัฒนธรรมองค์กร วัฒนธรรมการทำงานที่แตกต่างกัน การมีส่วนร่วมและความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงานระหว่างกัน จะส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินความร่วมมือ ควรมีการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินความร่วมมือ ให้มีความสามารถในด้านภาษาเพื่อการสื่อสารทั้งภาษาของประเทศสมาชิกอาเซียนและภาษาอังกฤษ ซึ่ง

เป็นภาษาสากล ตลอดจนควรจัดให้มีการฝึกอบรมด้านสังคมวัฒนธรรมเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงาน มีความรู้ ความเข้าใจ และมีทัศนคติที่ดีกับนักศึกษา เพื่อเป็นกลไกสนับสนุนความสัมพันธ์ระหว่างประเทศผ่าน ระบบการศึกษา

2.2) การสื่อสารระหว่างกัน จะต้องมีความสม่ำเสมอและต่อเนื่องไม่จำเป็นต้อง สื่อสารอย่างเป็นทางการเสมอ เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยในระดับบุคคล โดยการสื่อสารในระยะแรก เกิดจากการติดต่อประสานงานแบบเป็นทางการ แต่ระยะต่อมาในระดับผู้ปฏิบัติการสามารถสื่อสาร แบบไม่เป็นทางการทำให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างกันและสามารถดำเนินโครงการความร่วมมือได้อย่าง ราบรื่นการติดต่อประสานงานและการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกัน ซึ่งหากมีการปฏิสัมพันธ์ ระหว่างกันมากยิ่งขึ้นจะส่งผลต่อการดำเนินความร่วมมือให้เกิดความเข้าใจ และเกิดความไว้วางใจ ต่อกัน

3) ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินความร่วมมือ ระหว่างประเทศ

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ความร่วมมือด้านการศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนา ความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศไทยกับประเทศเวียดนาม ซึ่งมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนิน ความร่วมมือ คือ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการต่างประเทศ สถาบันการศึกษา และองค์กร เอกชน ซึ่งหน่วยงานและองค์กรส่วนใหญ่ทำงานแบบแยกส่วน ส่งผลให้ไม่สามารถใช้ทรัพยากรร่วมกัน ได้อย่างคุ้มค่า ดังนั้นหน่วยงานและองค์กรสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนา ความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน อาจจะเป็นประโยชน์ไม่มากนักน้อย ทั้งนี้ให้ตั้งอยู่บนพื้นฐานความ ชำนาญของแต่ละหน่วยงาน โดยการสนับสนุนของสถาบันการศึกษาและองค์กรภาคเอกชน เพื่อให้ เกิดพลังในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างยั่งยืนต่อไป

นอกจากนี้หน่วยงานองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินความร่วมมือการนำแนวทางความ ร่วมมือด้านการศึกษาโดยใช้สถาบันอุดมศึกษาเป็นฐานในการเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน ไปดำเนินการ ควรดำเนินการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ควบคู่ไปกับการ การดำเนินงานตามแนวทางเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

5.4.2 ข้อเสนอแนะทั่วไป

1) ควรมีการเผยแพร่ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับ “แนวทางการเสริมสร้างความเป็น ประชาคมอาเซียน” ต่อหน่วยงานทั้ง ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพราะปัจจัยที่ จำเป็นต้องสร้างเพื่อให้อาเซียนก้าวเข้าสู่ประชาคมที่สำคัญประการหนึ่งประชาชนทุกคน ในประเทศ สมาชิกอาเซียนมีสำนึกถึงความเป็นเจ้าของประชาคมอาเซียนร่วมกัน

2) สถาบันอุดมศึกษาไทย – เวียดนามมีศักยภาพ มีองค์ความรู้และความสามารถในการบริหารจัดการองค์กร สามารถเป็นฐานในการเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียนตามแนวทาง ความร่วมมือด้านการศึกษาโดยใช้สถาบันอุดมศึกษาเป็นฐานในการเสริมสร้างความเป็นประชาคม อาเซียน เมื่อสถาบันอุดมศึกษาไทย – เวียดนามมีความเข้มแข็งมีประสิทธิภาพจะทำให้การดำเนินงาน ตามแนวทางประสบความสำเร็จได้

3) แนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาโดยใช้สถาบันอุดมศึกษาเป็นฐานในการเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือสนับสนุนจาก ชุมชน สถาบันการศึกษา ภาครัฐกิจและภาครัฐ ทั้งในประเทศไทยและประเทศเวียดนาม เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินความร่วมมือ

4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินความร่วมมือด้านการศึกษาทั้งในประเทศไทยและประเทศเวียดนาม ควรดำเนินงานร่วมกันในการ วางแผน นโยบาย แผนงานและแนวทางในการดำเนินความร่วมมือร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการใช้การศึกษาเป็นกลไกในการเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน

5.4.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อนำเสนอแนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย - เวียดนามเพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน แต่เนื่องด้วยประเทศไทยมีนโยบายพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศพร้อมทั้งส่งเสริมความร่วมมือทุกสาขาภายใต้กรอบความร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งและบรรลุการจัดตั้งประชาคมอาเซียน ดังนั้นจึงควรมีการวิจัยดังนี้ 1) การวิจัยเพื่อนำเสนอแนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีระหว่างประเทศไทยกับประเทศสมาชิกอื่น ๆ ในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน 2) การวิจัยเพื่อนำเสนอแนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาระดับไตรภาคี ระหว่างประเทศไทยกับเวียดนามและประเทศสมาชิกอื่น ๆ ในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน และ 3) การวิจัยเพื่อนำเสนอแนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาระดับพหุภาคีระหว่างประเทศไทยประเทศสมาชิกอื่น ๆ ในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมอาเซียน. (2551). มารู้อีกอาเซียนกันเถอะ: เอร่าวันการพิมพ์.
- กรมอาเซียน. (2552). แผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ค.ศ. 2009 – 2015): คาริสมา มีเดีย.
- กระทรวงการต่างประเทศ. (2552). *THE ASEAN CHARTER* กฎบัตรอาเซียน. กระทรวงการต่างประเทศ.
- กระทรวงการต่างประเทศ. (2555). ผลงานด้านการต่างประเทศของรัฐบาลในรอบหนึ่งปี [Press release]
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). คุณภาพการศึกษาของไทยและอนาคตของประเทศไทย: พิศาสสน์.
- การนรัช หอมสะอาด. (2554). การศึกษา กลไกขับเคลื่อนประชาคมอาเซียน.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2554). การเปลี่ยนผ่านการศึกษาเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจฐานความรู้: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ชนิตา รักษ์พลเมือง. (2532). การศึกษาเพื่อพัฒนาประเทศ: โอเดียนสโตร์.
- ชมพู โกติรัมย์. (2551). การศึกษากับการพัฒนาประเทศ. กรุงเทพฯธุรกิจ.
- ชมรมศึกษาผลงานวิทยากร เชียงกุล. (2554). การศึกษาและการพัฒนาประเทศแบบองค์รวมเพื่อประชาธิปไตย ความเป็นธรรม และความยั่งยืน.
- ชาวุทธิย์ เกษตรศิริ และกาญจน์ ละอองศรี. (2553). รัฐชาติ-พรมแดน: ความขัดแย้งและข้อยุติบนเส้นทางสันติภาพอาเซียน: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธัญญาทิพย์ ศรีพนา. (2548). เหวียต เกี่ยว ในประเทศไทยกับความสัมพันธ์ไทย - เวียดนาม: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญญาทิพย์ ศรีพนา. (2555). จุดแข็งของเวียดนามสู่ความสำเร็จในการพัฒนาประเทศ from http://www.mekongchula.com/views/mekong_index.php?mode=details&category=article&id=15
- ธีระ นุชเปี่ยม. (2555). เวียดนามกับอาเซียน AEC.
- นงศิริณี โมสิกะ. (2554). การประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียน (ASED) ครั้งที่ 6.
- ประภัสสร เทพชาติ. (2554a). ประชาคมอาเซียน: เสมาธรรม.
- ประภัสสร เทพชาติ. (2554b). ปัญหาท้าทายอาเซียนในปัจจุบัน: เสมาธรรม.
- ปิติ ศรีแสงนาม. (2555). เวียดนามพร้อมแล้วสู่ประชาคมอาเซียน. from http://www.thanonline.com/index.php?option=com_content&view=article&id=210511:2013-12-13-07-38-34&catid=231:aec-news&Itemid=621#.U6EpVPmSyX0

- พลาภินา วงศ์เลขา. (2555). การศึกษาตลอดชีวิต พัฒนาคนไทยอย่างยั่งยืน. เดลินิวส์.
- ม.ร.ว.พงษ์สวัสดิ์ สวัสดิวัตน์ (2553). รูปแบบการพัฒนามหาวิทยาลัยไทยเพื่อมุ่งเป้าสู่ผู้นำด้าน
อุดมศึกษาของอาเซียน: สภาอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย (ปอมท.).
- วิทย์ บัณฑิตกุล. (2554). รู้จักประชาคมอาเซียน: สถาพรบุ๊คส์.
- ศุภวุฒิ สายเชื้อ. (2551). การพัฒนาประเทศสู่การพัฒนาเศรษฐกิจฐานความรู้: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ศูนย์ข้อมูลความรู้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. (2555). จุดเด่นและข้อได้เปรียบ ของประเทศไทย ที่
ดีกว่าประเทศอื่นในอาเซียน. from <http://www.thai-aec.com/134>
- ศูนย์แห่งความเป็นเลิศด้านการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก. (2550).
การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทไทย: สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย.
- สถานกงสุลใหญ่ ณ นครโฮจิมินห์. (2555). ความสัมพันธ์ไทยเวียดนาม: สถานกงสุล.
- สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ. (2555). อนาคตภาพของประชาคมอาเซียน (*Future of SEAN
Community*): สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ.
- สถาบันพัฒนาสุขภาพอาเซียน. (2554). ความร่วมมือทางการศึกษาเพื่อพัฒนาสุขภาพอาเซียน:
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2553). โมเดลใหม่การพัฒนาระดับการศึกษาเพื่อเติมเต็ม
ศักยภาพมนุษย์: ทีดีอาร์ไอ.
- สำนักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ, ส. (2555). ฉันทและเธอเรคือ อาเซียน: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์
พับลิชชิ่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2553). ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อม
สู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558. บางกอก.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ปี 2555-2559. เบลสคอน.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2552). โครงการศึกษาวิจัยการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนากลยุทธ์
ความร่วมมือด้านการศึกษากับประเทศเพื่อนบ้าน: รายงานฉบับสมบูรณ์.: สำนัก
ความสัมพันธ์ต่างประเทศ.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2553a). การประชุมซีเมค. from
http://www.bic.moe.go.th/th/index.php?option=com_content&view=article&id=681&Itemid=207&showall=1
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2553b). ประชาคมอาเซียนนโยบายกระทรวงศึกษาธิการในการ
ดำเนินการด้านการศึกษา[
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2554). การศึกษา: การสร้าง ประชาคมอาเซียน 2558: สำนัก
ความสัมพันธ์ต่างประเทศ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2549). การวิจัยเปรียบเทียบการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ
ในกลุ่มอาเซียน: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2555). ประชุมความร่วมมือด้านการศึกษาที่องค์การยูเนสโก.

- สุนทร ชูตินธรานนท์ และคณะ. (2552). ไทยในการรับรู้และความเข้าใจของประเทศเพื่อนบ้าน : รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ = Thailand in neighboring countries' perceptions, understanding and knowledge: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- สุรเกียรติ์ เสถียรไทย. (2554). อาเซียนภูมิภาคนิยม และพหุภาคีนิยม.
- สุริชัย หวันแก้ว และ อุกฤษฏ์ ปัทมานันท์. (2548). อาเซียนสิ่งท้าทายใหม่และการปรับตัว ASEAN: *An Adjustment for New Challenges*: ศรีบูรณ.คอมพิวเตอร์-การพิมพ์.
- สุรินทร์ พิศสุวรรณ. (2555). Journal of HR Intelligence 3 สถาบันทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2554). ความร่วมมือด้านการศึกษาของอาเซียน: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

ภาษาอังกฤษ

- ASEAN Secretariat. (2009a). About ASEAN. from http://www.aseansec.org/about_ASEAN.htm
- ASEAN Secretariat. (2009b). ASEAN Political-Security Community. from http://www.aseansec.org/about_ASEAN.html
- ASEAN Secretariat. (2009c). ASEAN Economic Community. from http://www.aseansec.org/about_ASEAN.html
- ASEAN Secretariat. (2009d). ASEAN Socio-Cultural Community. from http://www.aseansec.org/about_ASEAN.html
- ASEAN Secretariat. (2009e). ASEAN Charter. from <http://www.aseansec.org/21861.htm>
- ASEAN Secretariat. (2009f). CHA-AM HUA HIN DECLARATION ON STRENGTHENING COOPERATION ON EDUCATION TO ACHIEVE AN ASEAN CARING AND SHARING COMMUNITY. from <http://www.asean.org/15thsummit/Declaration-Education.pdf>
- ASEAN Secretariat. (2009g). Agreement On The Common Effective Preferential Tariff (CEPT) Scheme For The ASEAN Free Trade Area Singapore from <http://www.asean.org/5124.html>
- ASEAN Secretariat. (2009i). DECLARATION OF ASEAN CONCORD II (BALI CONCORD II). from <http://www.asean.org/15159.html>
- ASEAN Secretariat. (2009j). Vientiane Action Programme. from <http://www.aseansec.org/VAP-10th%20ASEAN%20Summit.pdf>
- ASEAN Secretariat. (2009k). Cebu Declaration on the Acceleration of the Establishment of an ASEAN Community by 2015. from <http://www.asean.org/19260.htm>

- ASEAN Secretariat. (2009l). Singapore Declaration on the ASEAN Charter. from <http://www.asean.org/21233.htm>
- ASEAN Secretariat. (2009m). Cha-am Hua Hin Declaration on the Roadmap for the ASEAN Community (2009-2015). from <http://www.asean.org/21233.htm>
- ASEAN Secretariat. (2009n). Hanoi Plan of Action from <http://www.asean.org/8754.htm>
- ASEAN Secretariat. (2009o). ASEAN ECONOMIC COMMUNITY BLUEPRINT from <http://www.asean.org/21083.pdf>
- ASEAN Secretariat. (2009q). BLUEPRINT FOR THE ASEAN SOCIO-CULTURAL COMMUNITY (2009-2015). from <http://www.asean.org/22336.pdf>
- Jackson and Maddy. (2005). Ohio State University Fact Sheet. from <http://ohioline.osu.edu/bc-fact/0001.html>
- Koh, A. (2007). *Discourse: Studies in the cultural politics of education*
Deparochializing Education: Globalization, regionalization, and the formation of an ASEAN education space.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย
การนำเสนอแนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาาระดับทวิภาคีไทย-เวียดนามเพื่อ
เสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริพันธ์ สุวรรณมรรคา
 อาจารย์ประจำ ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อรรถพล อนันตวรสกุล
 อาจารย์ประจำ ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา
 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ดร.ธัญญาทิพย์ ศรีพนา
 ผู้เชี่ยวชาญด้านเวียดนามและการพัฒนาในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง (GMS)
 ประจำสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. ดร.ชยพร กระจ่างทอง
 นักวิชาการ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. ดร.เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ
 นักวิชาการ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์

กรณีศึกษา	ตำแหน่ง	วันที่สัมภาษณ์
จังหวัดอุดรธานี		
ระดับอุดมศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี	
1. ผศ. โสรจ พิศชนวนชม	ผู้ช่วยอธิการบดี / ประธานหมวดวิชา การศึกษาทั่วไป	14 พ.ย. 56 21 พ.ย. 56
2. ดร.ทรงกต ปานเชียงวงศ์	อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์ สาขาวิชาภาษาเวียดนามเพื่อธุรกิจการ ท่องเที่ยว	19 พ.ย. 56
3. ผศ.จินตนา ดั่งแพง	อาจารย์ประจำ คณะมนุษยศาสตร์ สาขาวิชาภาษาไทย เพื่อการสื่อสาร	27 พ.ย. 56
4. นางสาวอรอุมา แหวนสูงเนิน	หัวหน้างานวิเทศสัมพันธ์	14 พ.ย. 56 29 พ.ย. 56
5. นายสัตยะพันธ์ คชมิตร	ผู้อำนวยการศูนย์อาเซียน	21 พ.ย. 56
6. MR. HUNG MAI XUAN	อาจารย์สอนภาษาเวียดนาม	21 พ.ย. 56
7. MRS. LE THI NGOC HOA	อาจารย์สอนภาษาเวียดนาม (อดีตนักศึกษาเวียดนาม)	27 พ.ย. 56
8. MR. DANG NGOC HUY	เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์เทคโนโลยีและ คอมพิวเตอร์ (อดีตนักศึกษาเวียดนาม)	29 พ.ย. 56
นักศึกษาชาวเวียดนาม		
1. MISS DO THI NOGC BINH	คณะวิทยาการจัดการ สาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรม	22 พ.ย. 56
2. MISS NGUYEN HOANG DA THAO	คณะวิทยาการจัดการ สาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรม	22 พ.ย. 56
3. MISS LE THI PHOUNG THAO	คณะวิทยาการจัดการ สาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรม	22 พ.ย. 56
4. MR. LE HOANG HAO	คณะวิทยาการจัดการ สาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรม	22 พ.ย. 56
5. MR.TA NGOC QUANG	คณะวิทยาการจัดการ สาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรม	22 พ.ย. 56
6. MR. TROUNG NAM NHAN	คณะวิทยาการจัดการ สาขาการเงิน	22 พ.ย. 56
7. MISS PHAN THUY TIEN	คณะวิทยาการจัดการ	22 พ.ย. 56

กรณีศึกษา	ตำแหน่ง	วันที่สัมภาษณ์
	สาขาการเงิน	
8. MR. TRAN BINH LONG	คณะวิทยาการจัดการ สาขาการจัดการทั่วไป	22 พ.ย. 56
9. MR. TRAN QUOC KHANH	คณะวิทยาศาสตร์ สาขา วิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม	22 พ.ย. 56
10. MISS HUYNH THUY AN	คณะวิทยาศาสตร์ สาขา วิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม	22 พ.ย. 56
นักศึกษาชาวไทยที่เรียนเกี่ยวกับเวียดนาม		
1. นายธีรวัฒน์ ชำนาญกุล	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภาษาเวียดนามเพื่อธุรกิจการท่องเที่ยว	23 พ.ย. 56
2. น.ส.สาวิตรี พิราลัย	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภาษาเวียดนามเพื่อธุรกิจการท่องเที่ยว	23 พ.ย. 56
3. น.ส.วรรณภา คำพิทุย	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภาษาเวียดนามเพื่อธุรกิจการท่องเที่ยว	23 พ.ย. 56
4. น.ส.มณีวรรณ กัญญา	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภาษาเวียดนามเพื่อธุรกิจการท่องเที่ยว	23 พ.ย. 56
5. น.ส.สุพรรณณ สายสิงห์	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภาษาเวียดนามเพื่อธุรกิจการท่องเที่ยว	23 พ.ย. 56
6. น.ส.วัชรภรณ์ ชาวเวียง	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภาษาเวียดนามเพื่อธุรกิจการท่องเที่ยว	23 พ.ย. 56
7. น.ส.วราพร พลอยพุ่ม	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภาษาเวียดนามเพื่อธุรกิจการท่องเที่ยว	23 พ.ย. 56
8. น.ส.ปภิญญา นิตยาชิต	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภาษาเวียดนามเพื่อธุรกิจการท่องเที่ยว	23 พ.ย. 56
9. น.ส.วัชรี พรหมอุบล	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภาษาเวียดนามเพื่อธุรกิจการท่องเที่ยว	23 พ.ย. 56
10. น.ส.สุธากร จันทะยาง	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภาษาเวียดนามเพื่อธุรกิจการท่องเที่ยว	23 พ.ย. 56
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน		
1. นายสุชาติ เข้มทอง	รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนอนุบาลอุดรธานี	21 พ.ย. 56
2. นางสาวศรี บุญประสิทธิ์	หัวหน้าหมวดภาษาต่างประเทศ โรงเรียนอนุบาลอุดรธานี	20 พ.ย. 56

กรณีศึกษา	ตำแหน่ง	วันที่สัมมนา
3. นางฉวีวรรณ สุรเสรีวงศ์	หัวหน้าศูนย์อาเซียน โรงเรียนอนุบาลอุดรธานี	18 พ.ย. 56 20 พ.ย. 56
4. นางสุภาภรณ์ พงษ์เมธา	หัวหน้าศูนย์อาเซียนศึกษา โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล	25 พ.ย. 56
5. MISS NGUYEN THI DUONG HA	ครูสอนภาษาเวียดนาม โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล	25 พ.ย. 56
6. MR. HUNG MAI XUAN	อาจารย์สอนภาษาเวียดนาม	25 พ.ย. 56
สมาคมชาวไทยเชื้อสาย เวียดนามจังหวัดอุดรธานี		
1. MR.VU DUY CHINH	นายกสมาคมชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม อุดรธานี	29 พ.ย. 56
2. นายปรีชา ลักษณะสกุลชัย	ผู้ดูแลแหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิง ประวัติศาสตร์(โฮจิมินห์) "บ้านลุงโฮ" จ. อุดรธานี	28 พ.ย. 56
3. นายประสิทธิ์ เก่งเกษม	ประธานกรรมการแหล่งประวัติศาสตร์ โฮ จิมินห์	28 พ.ย. 56
4. นายกำธร ศิริวัฒนาเลิศ	นายกสมาคมนักธุรกิจไทย - เวียดนาม จ. อุดรธานี	29 พ.ย. 56
จังหวัดสกลนคร		
ระดับอุดมศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร	
1. ดร. สพสันต์ เพชรคำ	ผู้อำนวยการ สถาบันภาษา ศิลปะและวัฒนธรรม	21 ก.พ. 57
2. ผศ.ดร. วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์	หัวหน้าศูนย์ภาษา	20 ก.พ. 57
3. ดร.ธนกร ราชพิลา	หัวหน้าวิเทศสัมพันธ์	20 ก.พ. 57
4. นายศรารุช ปัญญาสาร	นักวิเทศสัมพันธ์	17 ก.พ. 57
5. นางสาวสุภาวดี ทำนิไกร	นักวิชาการศึกษา สถาบันภาษา ศิลปะและวัฒนธรรม	18 ก.พ. 57
6. MR. LE DUC QUANG	อาจารย์สอนภาษาเวียดนาม	19 ก.พ. 57
นักศึกษาชาวเวียดนาม		
1. MR. NGUYENNGOL KHANH	คณะวิทยาการจัดการ สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ	24 ก.พ. 57
2. MR. LUYEN HUU DUONG	คณะวิทยาการจัดการ	24 ก.พ. 57

กรณีศึกษา	ตำแหน่ง	วันที่สัมภาษณ์
	สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ	
นักศึกษาชาวไทยที่เรียนเกี่ยวกับเวียดนาม		
1. นายธีรชัชทีปต์ หาญพละ	คณะครุศาสตร์ สาขาภาษาอังกฤษ	25 ก.พ. 57
2. น.ส.เขมจิตรา แสงกล้า	คณะครุศาสตร์ สาขาภาษาอังกฤษ	25 ก.พ. 57
3. น.ส.กนกพร อโนมพันธ์ุ	คณะครุศาสตร์ สาขาภาษาอังกฤษ	25 ก.พ. 57
4. น.ส.พรรณนภา เภาสีหา	คณะวิทยาศาสตร์สุขภาพ สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ	25 ก.พ. 57
5. น.ส.นพรัตน์ ดงภูยาว	คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาขาสาธารณสุขศาสตร์	25 ก.พ. 57
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน		
1. นางสุทธิวรรณ มั่นพลศรี	อาจารย์ประจำศูนย์อาเซียนศึกษา โรงเรียนธาดุนารายณ์วิทยา	20 ก.พ. 57
2. นายจิรทีปต์ ราชานนท์	ครูอัตราจ้างสอนภาษาเวียดนาม	20 ก.พ. 57
3. นางสมลักษณ์ โกพลรัตน์	ที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด อุดรธานี ด้านการศึกษา	17 ก.พ. 57
สมาคมชาวเวียดนามแห่งประเทศไทย จังหวัดสกลนคร		
1. นายสงวน อมรวิจิตร	นายกสมาคม	22 ก.พ. 57
2. นางสาวสุภัค ดาวเดชา	อาจารย์สอนภาษาเวียดนาม	22 ก.พ. 57
3. นายทิต เจริญ วัน(ลอง)	อุปนายกคนที่ 1	23 ก.พ. 57
4. นางคงภพ อภินรัตนากร	รองนายกสมาคม	23 ก.พ. 57
ประเทศเวียดนาม		
Quang Tri Teacher Training College		
1. Dr.LE THI HUONG	อธิการบดี	21 เม.ย. 57
2. MRS. LE CHI MAI CHU	อาจารย์ประจำศูนย์ไทยศึกษา	21 เม.ย. 57
3. MRS.LE THI MAI	เจ้าหน้าที่ศูนย์วัฒนธรรมลุ่มน้ำโขง	21 เม.ย. 57
Quang Binh University		
1. Dr. LE THI HOAI THU	รองอธิการบดี	22 เม.ย. 57
2. Dr. NGUYEN THANH CHUNG	หัวหน้าฝ่ายวิเทศสัมพันธ์	22 เม.ย. 57
3. MRS. PHAM THI LAN PHUONG	เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิเทศสัมพันธ์	22 เม.ย. 57

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมกลุ่ม (Focus group)

1. ศ.ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช	ประธานมูลนิธิส่งเสริมนโยบายศึกษา
2. คุณหญิงลักษณาจันทร เลาหพันธ์	นายกสมาคมอาเซียน-ประเทศไทย กระทรวงการต่างประเทศ
3. นางสาวภาวรัตน์ สิงหเดชากุล	ผู้อำนวยการสำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
4. ดร.สพสันต์ เพชรคำ	ผู้อำนวยการสถาบันภาษา ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
5. นายสัตยะพันธ์ คชมิตร	ผู้อำนวยการศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
6. นางสาวจันทร์ตา ตันติพงศานุรักษ์	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาหลักสูตร สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
7. นายสมทรง งามวงษ์	หัวหน้ากลุ่มงานความร่วมมือทวิภาคี สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
8. นายธนวิทย์ พานแก้วชูวงศ์	ผู้เชี่ยวชาญการสอนภาษาเวียดนามในประเทศไทย
9. นางสาวสุภัค ดาวเดชา	(ตัวแทน) นายกสมาคมชาวเวียดนามแห่งประเทศไทย จังหวัดสกลนคร
10. MR. HUNG MAI XUAN	(ตัวแทน) อธิการบดี Quang Binh University ประเทศเวียดนาม

ภาคผนวก ข
เครื่องมือวิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหาร
แนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างประเทศไทยกับประเทศเวียดนาม
เพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน

ชื่อ – สกฺลผู้ให้สัมภาษณ์.....
 ตำแหน่ง.....
 คณะ/ หน่วยงาน.....
 สถาบัน.....
 วันที่สัมภาษณ์เวลา.....สถานที่.....

ตอนที่ 1 สภาพปัจจุบันของการดำเนินความร่วมมือด้านการศึกษาด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม

1. ท่านคิดว่าปัจจุบันความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างไทยกับเวียดนามใน สถาบัน/ หน่วยงานของท่านเป็นอย่างไร
2. ปัจจุบัน สถาบัน/หน่วยงาน ของท่านมีนโยบายในการดำเนินความร่วมมือด้านการศึกษา ระหว่างไทย กับเวียดนามอย่างไร
3. ท่านคิดว่าการดำเนินความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างไทย กับเวียดนามในสถาบัน/ หน่วยงาน มีจุดแข็ง จุดอ่อนอะไรบ้าง
4. ท่านคิดว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่เอื้อต่อการดำเนินความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างไทย กับเวียดนาม

ตอนที่ 2 ปัญหา/อุปสรรคและแนวทางการแก้ปัญหาในการดำเนินความร่วมมือด้านการศึกษา ระดับ ทวิภาคีไทย – เวียดนาม

1. ในสถาบัน/หน่วยงานของท่าน มีปัญหาและอุปสรรคการดำเนินความร่วมมือด้าน การศึกษาด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนามอย่างไรบ้าง
2. ในสถาบัน/หน่วยงานของท่านมีแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างไร

ตอนที่ 3 แนวทางการส่งเสริมดำเนินความร่วมมือด้านการศึกษา ระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม รองรับประชาคมอาเซียน

1. ท่านคิดว่าความร่วมมือด้านการศึกษา ระดับทวิภาคีไทย – เวียดนามเกิดผลอย่างไรบ้าง
2. ในสถาบัน/หน่วยงานของท่าน มีแนวทางการส่งเสริมดำเนินความร่วมมือด้านการศึกษา ระดับทวิภาคีไทย – เวียดนามอย่างไรบ้าง
3. ในสถาบัน/หน่วยงานของท่านมีแนวทางการดำเนินการรองรับการเข้าสู่ประชาคม อาเซียนอย่างไรบ้าง
4. แนวทางการส่งเสริมดำเนินความร่วมมือด้านการศึกษา ระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม รองรับประชาคมอาเซียนควรเป็นอย่างไร

แบบสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงาน
ความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างประเทศไทยกับประเทศเวียดนาม
เพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน

ประเด็นที่ 1 ข้อมูลบุคคลทั่วไป

- 1.1 ชื่อ สกุล
- 1.2 สถานที่ปฏิบัติงาน
- 1.3 ตำแหน่ง

ประเด็นที่ 2 ความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างประเทศไทยกับประเทศเวียดนาม

- 2.1 สภาพปัจจุบันของการดำเนินความร่วมมือด้านการศึกษาด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม
- 2.2 ลักษณะของความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม
- 2.3 สภาพปัญหาของความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม
- 2.4 ผลสำเร็จของความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม
- 2.5 ความคาดหวังในอนาคตที่มีต่อความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม

ประเด็นที่ 3 ประชาคมอาเซียน

- 3.1 สภาพของการดำเนินงานของศูนย์อาเซียน จากจุดเริ่มต้นถึงปัจจุบัน
- 3.2 สภาพปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์อาเซียน
- 3.4 ผลสำเร็จของการดำเนินงานของศูนย์อาเซียน
- 3.5 บทบาทของความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างไทยเวียดนามที่มีต่อศูนย์อาเซียน
- 3.6 แนวทางหรือแผนงานในอนาคตของศูนย์อาเซียน

ประเด็นที่ 4 ข้อเสนอแนะ

- 4.1 แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน
- 4.2 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม
- 4.3 แนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนามเพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน

**แบบสัมภาษณ์ สำหรับนักศึกษาชาวเวียดนาม
ความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างประเทศไทยกับประเทศเวียดนาม
เพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน**

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

1. ชื่อ - นามสกุล.....เพศ.....อายุ.....
2. กำลังศึกษาในระดับ.....สาขา.....
คณะ.....ขณะนี้ศึกษาในชั้นปีที่.....
3. การมาศึกษาในครั้งนี้ได้รับทุนสนับสนุน/ค่าใช้จ่ายในการศึกษา จาก.....
4. ประสบการณ์การศึกษาในประเทศอื่น ๆ ก่อนเข้ามาศึกษาในประเทศไทยในครั้งนี้
5. เหตุผลที่เข้ามาศึกษาในประเทศไทยมี

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างประเทศไทยกับประเทศเวียดนาม

6. การช่วยเหลือเพื่อสนับสนุนด้านการศึกษาที่มีความจำเป็นและนักศึกษาเวียดนามควรได้รับเมื่อเข้ามาศึกษาในประเทศไทย มีอะไรบ้าง
7. ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างประเทศไทยกับประเทศเวียดนาม

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับความเป็นประชาคมอาเซียน

8. ในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) จะมีการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน โดยมีประเทศสมาชิกจำนวน 10 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย| มาเลเซีย| ฟิลิปปินส์ | สิงคโปร์| ไทย | บรูไน | เวียดนาม| ลาว | พม่า | กัมพูชา| ท่านมีความคาดหวังในอนาคตว่าท่านจะได้รับประโยชน์อย่างไรบ้างต่อการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะแนวทางการร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างประเทศไทยกับประเทศเวียดนามเพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน

9. ข้อเสนอแนะแนวทางการร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างประเทศไทยกับประเทศเวียดนามเพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน
 - 9.1) มีวิธีการอย่างไรที่จะช่วยส่งเสริมให้คนไทยกับคนเวียดนามสามารถเรียนรู้และเข้าใจวัฒนธรรมระหว่างกันให้มากยิ่งขึ้น
 - 9.2) มีวิธีการอย่างไรที่จะช่วยส่งเสริมให้คนไทยกับคนเวียดนามได้แลกเปลี่ยนในด้าน องค์ความรู้ และทรัพยากร ระหว่างกันให้มากยิ่งขึ้น
 - 9.3) มีวิธีการอย่างไรที่จะช่วยส่งเสริมให้คนไทยกับคนเวียดนามได้เตรียมทรัพยากรบุคคล รองรับประชาคมอาเซียน ในเรื่องของการเคลื่อนย้ายแรงงาน อย่างเสรีในอนาคต

**แบบสัมภาษณ์ สำหรับนักศึกษาชาวไทย
ความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างประเทศไทยกับประเทศเวียดนาม
เพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน**

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

1. ชื่อ - นามสกุล.....เพศ.....อายุ.....
2. กำลังศึกษาในระดับ.....สาขา.....
คณะ.....ขณะนี้ศึกษาในชั้นปีที่.....
3. เหตุผลที่เลือกเรียนภาษาเวียดนาม

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างประเทศไทยกับประเทศเวียดนาม

4. การช่วยเหลือเพื่อสนับสนุนด้านการศึกษาที่มีความจำเป็นในการเรียนในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับเวียดนาม มีอะไรบ้างอย่างไรบ้าง
5. ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างประเทศไทยกับประเทศเวียดนาม

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับความเป็นประชาคมอาเซียน

6. ในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) จะมีการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน โดยมีประเทศสมาชิกจำนวน 10 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย | มาเลเซีย | ฟิลิปปินส์ | สิงคโปร์ | ไทย | บรูไน | เวียดนาม | ลาว | พม่า | กัมพูชา | ท่านมีความคาดหวังในอนาคตว่าท่านจะได้รับประโยชน์อย่างไรบ้างต่อการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในครั้งนี้

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะแนวทางการร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างประเทศไทยกับประเทศเวียดนามเพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน

7. ข้อเสนอแนะแนวทางการร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างประเทศไทยกับประเทศเวียดนามเพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน
 - 7.1) มีวิธีการอย่างไรที่จะช่วยส่งเสริมให้คนไทยกับคนเวียดนามสามารถเรียนรู้และเข้าใจวัฒนธรรมระหว่างกันให้มากยิ่งขึ้น.
 - 7.2) มีวิธีการอย่างไรที่จะช่วยส่งเสริมให้คนไทยกับคนเวียดนามได้แลกเปลี่ยนในด้าน องค์ความรู้ และทรัพยากร ระหว่างกันให้มากยิ่งขึ้น
 - 7.3) มีวิธีการอย่างไรที่จะช่วยส่งเสริมให้คนไทยกับคนเวียดนามได้เตรียมทรัพยากรบุคคล รองรับประชาคมอาเซียน ในเรื่องของการเคลื่อนย้ายแรงงาน อย่างเสรีในอนาคต

ประเด็นการสังเกตชุมชนชาวเวียดนาม/ชุมชนชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม

ประเด็นการสังเกต
1) การสื่อสารระหว่างกันของคนในชุมชน (ภาษาพูด การแสดงออก)
2) กิจกรรมของคนในชุมชน
3) สภาพแวดล้อมของชุมชน
4) พฤติกรรมของบุคคลในชุมชน
5) ระเบียบแบบแผนของชุมชน
6) ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน
7) ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนกับคนนอกชุมชน
8) ความสัมพันธ์ของชุมชนกับความร่วมมือด้านการศึกษาระดับปริญญาตรีไทย - เวียดนามที่สถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินการอยู่
9) ความสัมพันธ์ของชุมชนกับความร่วมมือด้านการศึกษาระดับปริญญาตรีไทย - เวียดนามที่สถานศึกษาทั้งในระดับอุดมศึกษาดำเนินอยู่

ประเด็นการสัมภาษณ์ชุมชนชาวเวียดนาม/ชุมชนชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม

ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก
1) ประวัติศาสตร์ของชุมชนการเคลื่อนย้ายอพยพ
2) สภาพเศรษฐกิจของชุมชน อาชีพ รายได้
3) ระเบียบแบบแผน ข้อตกลงของชุมชน
4) ความสัมพันธ์ระหว่างคนไทยเชื้อสายเวียดนามกับคนเวียดนามที่อาศัยอยู่ในประเทศเวียดนาม
5) ความสัมพันธ์ระหว่างคนไทยเชื้อสายเวียดนามกับคนไทย
6) ความรู้สึก ความคิด ความเชื่อ ความทรงจำต่อประเทศเวียดนาม
7) ความรู้สึก ความคิด ความเชื่อ ความทรงจำต่อประเทศไทย
8) คุณลักษณะที่สะท้อนความเป็นคนเวียดนาม
9) บทบาทของชุมชนต่อความร่วมมือด้านการศึกษาระดับปริญญาตรีไทย - เวียดนาม
10) บทบาทของชุมชนต่อความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างไทยกับเวียดนาม
11) แนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างไทย - เวียดนาม

**แบบตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างแนวทางการร่วมมือด้านการศึกษา
ระดับทวิภาคีไทย - เวียดนามเพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน**

แบบตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างแนวทางการร่วมมือด้านการศึกษา ระดับทวิภาคีไทย - เวียดนามเพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยคำถาม 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อแนวทางฯ ด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ที่มีต่อแนวทางฯ ในภาพรวม ลักษณะคำถามเป็น มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้แสดงทัศนคติที่มีต่อแนวทางฯ ในการให้ข้อมูลเชิงลึก ในการนำมาประมวล สังเคราะห์ และปรับปรุงแก้ไขแนวทางให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

1. การประเมินผลความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของผู้ที่เกี่ยวข้อง มีเกณฑ์การประเมินค่าไว้ดังนี้

		ความเหมาะสม
5	หมายถึง	มีความเหมาะสมมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความเหมาะสมมาก
3	หมายถึง	มีความเหมาะสมปานกลาง
2	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อย
1	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อยที่สุด
		ความเป็นไปได้
5	หมายถึง	มีความเป็นไปได้มากที่สุด
4	หมายถึง	มีความเป็นไปได้มาก
3	หมายถึง	มีความเป็นไปได้ปานกลาง
2	หมายถึง	มีความเป็นไปได้น้อย
1	หมายถึง	มีความเป็นไปได้น้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่เกี่ยวข้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วนคือ 1)การวิเคราะห์ทางสถิติและ 2) การวิเคราะห์เนื้อหา

1) การหาค่าสถิติโดยนำข้อมูลที่ได้นำมาหาค่ามัชฌิมเลขคณิต (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และใช้เกณฑ์การแปลผล ดังนี้

		ความเหมาะสม
4.51 – 5.00	หมายถึง	มีความเหมาะสมมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมปานกลาง

1.51 – 2.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อยที่สุด ความเป็นไปได้
4.51 – 5.00	หมายถึง	มีความเป็นไปได้มากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	มีความเป็นไปได้มาก
2.51 – 3.50	หมายถึง	มีความเป็นไปได้ปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง	มีความเป็นไปได้น้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง	มีความเป็นไปได้น้อยที่สุด

. เกณฑ์ในการพิจารณาตัดสินใจของความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของค่ามัชฌิมเลขคณิต (Mean) ต้องมีค่าตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป จึงจะยอมรับแนวทางฯ

2) การวิเคราะห์เนื้อหา จากความคิดเห็นปลายเปิด

5. การปรับปรุงแก้ไขแนวทางฯ (ร่าง1) นำความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องในประเด็นเนื้อหาสาระ และข้อเสนอแนะต่างๆมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไข โดยปรึกษาร่วมกันอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม เพื่อพัฒนาเป็น (ร่าง 2) ตัวอย่างแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

1. ชื่อ – สกุล
2. ชื่อหน่วยงาน.....
3. ตำแหน่ง.....

ตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางฯ

ประเด็นคำถาม	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
แนวทางที่ 1										
แนวทางที่ 2										
แนวทางที่ 3										

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมที่มีต่อแนวทาง

1. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อแนวทางที่ 1

เห็นด้วยตามหลักการเดิม

เ ห ตุ ผล ป ร ะ ะ ก อ บ

.....

.....

ควรเปลี่ยนแปลง (แก้ไข/เพิ่มเติม)

ข้อมูลที่เปลี่ยนแปลง.....

ควรเปลี่ยนแปลงเป็น.....

2. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อแนวทางที่ 2

เห็นด้วยตามหลักการเดิม

เ ห ตุ ผล ป ร ะ ะ ก อ บ

.....

.....

ควรเปลี่ยนแปลง (แก้ไข/เพิ่มเติม)

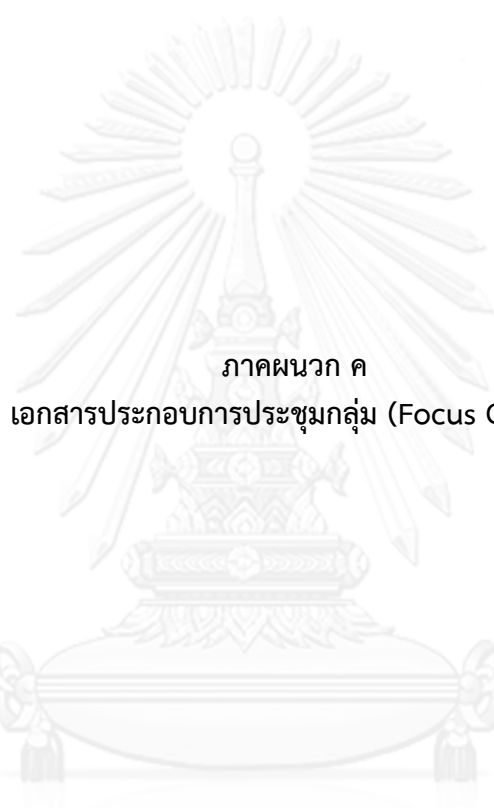
ข้อมูลที่เปลี่ยนแปลง.....

ควรเปลี่ยนแปลงเป็น.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

ภาคผนวก ค
เอกสารประกอบการประชุมกลุ่ม (Focus Group)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

เอกสารประกอบการประชุมกลุ่ม (Focus Group)

เรื่อง การนำเสนอแนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคี
ไทย-เวียดนามเพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน

กำหนดจัดการประชุมในวันศุกร์ที่ 6 มิถุนายน 2557

เวลา 13.30 – 16.00 น. ณ ห้อง 404/1 ชั้น 4

อาคารประชุมสุข อ่าวอรุณ

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จัดทำโดย

นางสาวกัลยา ตากูล

นิสิตระดับปริญญาเอก หลักสูตรครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา

ภาควิชานโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เบอร์ติดต่อ 089-116-3049

E-mail: tkanlayatakoon@gmail.com

ส่วนที่ 1

การนำเสนอแนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย-เวียดนาม เพื่อ เสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อาเซียน (ASEAN) หรือ สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations) ก่อตั้งขึ้นจากการรวมตัวแบบอาสาหรือสมัครใจด้วยการลงนามในปฏิญญากรุงเทพฯ ที่วังสราญรมย์ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 เมื่อเริ่มก่อตั้งมีสมาชิกเพียง 5 ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย มาเลเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ และราชอาณาจักรไทย ในเวลาต่อมา บรูไน ดารุสซาลาม ได้เข้าเป็นสมาชิกอันดับที่ 6 เมื่อปีพ.ศ. 2527 และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ได้เข้าเป็นสมาชิกอันดับที่ 7 ในปีพ.ศ. 2538 ส่วนสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสหภาพพม่าเข้าเป็นสมาชิกพร้อมกันเมื่อปี พ.ศ. 2540 และราชอาณาจักรกัมพูชาเข้าเป็นสมาชิกประเทศที่ 10 เมื่อปี พ.ศ. 2542 ทั้งนี้อาเซียนจึงประกอบสมาชิกทั้งสิ้น 10 ประเทศ (กรมอาเซียน, 2551; ASEAN Secretariat, 2009a: online)

จะเห็นได้ว่า อาเซียนมีพัฒนาการมาอย่างยาวนานกว่า 40 ปี แต่ด้วย(จากสภาวะการณ์) ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และรุนแรงในทุกมิติทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและเทคโนโลยี อันเป็นผลมาจากการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจการเมืองโลก มีผลทำให้ประเทศต่าง ๆ ในโลกต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และมีความเชื่อมโยงระหว่างกันมากขึ้น ทำให้ประเทศต่างๆ ต้องพยายามปรับเปลี่ยนและดำเนินนโยบายให้เท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลง อาเซียนจึงต้องปรับตัวให้เท่าทันสถานการณ์ เพื่อให้สามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที และในปี พ.ศ.2546 ผู้นำอาเซียนได้เห็นพ้องกันว่าถึงเวลาแล้วที่อาเซียนต้องร่วมมือกันให้เหนียวแน่นเข้มแข็งและมั่นคงยิ่งขึ้น จึงได้กำหนดให้มีการจัดตั้งประชาคมอาเซียน และเร่งรัดกระบวนการสร้างประชาคมอาเซียนให้แล้วเสร็จภายในปี พ.ศ. 2558 (กรมอาเซียน, 2551; สำนักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ,ม.ป.ป; Association of Southeast Asian Nation, 2007; ASEAN Secretariat, 2009b: online; 2009c: online; 2009d: online; Asean School online, 2012: ออนไลน์)

เพื่อเป็นการรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นซึ่งส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในฐานะที่เป็นสมาชิกอาเซียน จำเป็นต้องคาดการณ์และกำหนดยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงนี้ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของอาเซียนเป็นสำคัญ ((ประภัศร์ เทพชาตรี, 2554b); สุรินทร์ พิศสุวรรณ, 2553; อุกฤษฏ์ ปัทมานันท์, 2554) การรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนเป็นการ

ปรับตัวของกลุ่มประเทศสมาชิก ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อารังไว้ซึ่งสันติภาพ เสถียรภาพ และความมั่นคงทางการเมือง สร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาทางสังคม และวัฒนธรรม การกินดีอยู่ดี บนพื้นฐานของความเสมอภาค และผลประโยชน์ร่วมของประเทศสมาชิก (กรมอาเซียน, 2551) แม้อาเซียนจะประกาศว่าภายในปีพุทธศักราช 2558 การเป็นประชาคมอาเซียนจะเกิดขึ้น แต่ประชาชนในกลุ่มอาเซียนยังขาดการเป็นเจ้าของ และยังไม่มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วม โดยเฉพาะทางสังคมยังไม่เกิดเป็นรูปธรรม จะมีส่วนร่วมเฉพาะผู้นำระดับรัฐมนตรี หรือหน่วยราชการเท่านั้น นอกจากนี้ ยังไม่มีนโยบายร่วมกันในกิจกรรมภายนอก อีกทั้งปัญหาการเมืองภายในของแต่ละประเทศก็เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาของอาเซียน การแก้ปัญหาในอาเซียนยังไม่ได้มีการรวมตัวกันเพื่อผนึกกำลังในการหาทางออกร่วมกัน กลุ่มประเทศอาเซียนจึงแก้ปัญหาแบบตัวใครตัวมัน (สุรเกียรติ์ เสถียรไทย, 2554)

การเตรียมประชากรให้พร้อมกับอาเซียน อาจจะไม่ใช่เรื่องของการรู้จักอาเซียนในฐานะองค์กรระหว่างประเทศ ไม่ใช่เรื่องของการรู้จักประเทศเพื่อนบ้านเท่านั้น หากแต่ยังต้องรู้จักการประสานผลประโยชน์ การเห็นคุณค่าขององค์กรระหว่างประเทศที่จะมาช่วยดูแลผลประโยชน์ร่วม หรือการที่ประเทศต่างๆ สามารถร่วมมือกันในกิจการใดกิจการหนึ่ง การช่วยกันดูแลสิ่งที่เป็นสาธารณะระหว่างประเทศ เพราะสิ่งเหล่านี้ไม่ใช่สิ่งที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ แต่กับประเทศไทยเท่านั้น แต่ทำให้เกิดการประสานความร่วมมือในภาคส่วนสังคมในอนาคต (สมเกียรติ อ่อนวิมล, 2555; ประภัสสร เทพชาตรี, 2554)

อย่างไรก็ตาม เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในปัจจุบันเป็นพหุสังคมที่มีความแตกต่าง ไม่ได้มีพื้นฐานทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจที่ใกล้เคียงกัน ทำให้การรวมตัวกันของอาเซียนมีลักษณะเฉพาะที่จะเป็นอุปสรรค ในการเป็นประชาคมตามที่วาดภาพไว้ในกฎบัตร เพราะประเทศต่างๆ ยังเข้าใจว่าการเกิดอาเซียน นับเป็นโอกาสที่จะแสวงหาประโยชน์เข้าสู่ประเทศตนเองได้มากขึ้น รวมทั้งประเทศไทยก็คาดหวังเช่นนั้น ซึ่งจะไม่เป็นผลดีต่อการร่วมมือกันเพราะการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน จำเป็นต้องมีการสร้างกรอบหรือกฎระเบียบต่างๆ ที่จะเข้ามาปรับเปลี่ยนทั้งวิถีการดำรงชีวิต และปรับเปลี่ยนหลักเกณฑ์กฎหมายเดิมของแต่ละประเทศ ที่มีผลกระทบในเชิงบวกและเชิงลบต่อแต่ละประเทศในลักษณะแตกต่างกันออกไป (สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ, 2554, ประภัสสร เทพชาตรี, 2554; สุรเกียรติ์ เสถียรไทย, 2554) แนวทางหนึ่งที่สามารถบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้ นั่นคือ ใช้การศึกษาเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนประชาคมอาเซียน

ทั้งนี้ ประเทศสมาชิกอาเซียนต่างเห็นพ้องต้องกันว่า การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ ประกอบกับปฏิญญาว่าด้วยแผนงานสำหรับประชาคมอาเซียน ได้ให้ความสำคัญในการใช้กลไกการศึกษาขับเคลื่อนอาเซียนให้บรรลุวิสัยทัศน์อาเซียน 2020 ที่มุ่งให้อาเซียนมีวิสัยทัศน์สู่ภายนอก มีสันติสุข และเชื่อมโยงเข้าด้วยกันในการเป็นหุ้นส่วนในสิ่งแวดล้อมของประชาชาติไทยและมีอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน การพัฒนาที่มีพลวัตและการรวมตัวทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิด และในสังคมที่เอื้ออาทรที่ระลึกถึงสายสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์ รับรู้มรดกทางวัฒนธรรมที่มีร่วมกัน และเชื่อมอัตลักษณ์ของภูมิภาคนำอาเซียนก้าวสู่ความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและสังคม มีศักยภาพในการแข่งขัน และอำนาจต่อรองการเจรจาในกลุ่มของประเทศในภูมิภาคอื่นๆ (กระทรวงการต่างประเทศ,

2552; คณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553: 29; สำนักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ, ม.ป.ป.; ASEAN Secretariat, 2009e: online; ASEAN Secretariat, 2009: online)

ความสำคัญของการศึกษาต่อการเสริมสร้างประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ปรากฏรูปธรรมอย่างชัดเจนในปฏิญญาว่าด้วยแผนงานสำหรับประชาคมอาเซียน ที่ได้เน้นย้ำความสำคัญของการศึกษา ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการนำอาเซียนบรรลุวิสัยทัศน์อาเซียนปีคริสต์ศักราช 2020 โดยให้ประชาชนสามารถเข้าถึง โอกาสในการพัฒนาในด้านต่างๆ อาทิ การศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีวิต การฝึกอบรม ภายใต้ความร่วมมือ ด้านวิชาการซึ่งจะช่วยสนับสนุนกระบวนการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน โดยเสริมสร้างขีดความสามารถและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อลดช่องว่างด้านการศึกษา ทั้งนี้ ความร่วมมืออาเซียนด้านการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของความร่วมมือเฉพาะด้านของอาเซียน โดยเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ทศวรรษแรกของการก่อตั้งอาเซียน เมื่อมีการจัดประชุมด้านการศึกษารั้งแรก ในช่วงเดือนตุลาคม พุทธศักราช 2518 อย่างไรก็ตาม ความร่วมมือดังกล่าวมีพัฒนาการเป็นลำดับอย่างช้าๆ ทั้งในเชิงกลไกการบริหารจัดการและในเชิงสาระความร่วมมือ โดยในเชิงกลไกการบริหารจัดการ มีความพยายามผลักดันให้ความร่วมมือด้านการศึกษาของอาเซียน ให้มีผลเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติมากขึ้น ต่อมาเมื่ออาเซียนมีการปรับตัวเชิง โครงสร้างเพื่อให้ความร่วมมือในด้านต่างๆของอาเซียนเข้มแข็งขึ้น ได้มีการจัดตั้ง ASEAN Committee on Education (ASCOE) เป็นกลไกการบริหารความร่วมมืออาเซียนด้านการศึกษาตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2532 ต่อมาในปีพุทธศักราช 2549 ได้มีการจัดการประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียนครั้งแรก คู่ขนานกับการประชุมสภาซีเมค ระหว่างวันที่ 21-23 มีนาคม พุทธศักราช 2549 ที่ประเทศสิงคโปร์ ซึ่งมีการจัดอย่างต่อเนื่องทุกปี (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และกาญจน์ ละอองศรี, 2553: 46)

อย่างไรก็ตาม อาเซียนได้ตั้งเป้าหมายที่จะจัดการศึกษาร่วมกันในภูมิภาค บนรากฐานภูมิปัญญาระดับชาติและภูมิภาค เพื่อป้องกันสภาพไม่สมดุลจากการไหลบ่าเพียงด้านเดียวของกระแสโลกาภิวัตน์จากซีกโลกตะวันตก ตามปฏิญญาอาเซียนด้านการศึกษาที่ผู้นำให้การรับรองระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 15 ซึ่งเน้นการขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนทั้ง 3 เสาหลัก สะท้อนการจัดการศึกษาแบบเชื่อมโยงการหลอมรวมความหลากหลาย บนพื้นฐานของเอกลักษณ์และความแตกต่างการแลกเปลี่ยนเชิงวิชาการระหว่างชาติ ทั้งในกรอบซีมีโอ อาเซียน และยูเนสโก สอดคล้องกับการประชุม ASED ครั้งที่ 3 และการประชุม SEAMEC ครั้งที่ 43 ที่ประเทศมาเลเซีย เมื่อวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2551 ที่ประชุมเห็นว่าความร่วมมือด้านการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถของประเทศสมาชิกอาเซียน และเป็นมิติที่สำคัญของเสาหลักสามด้านของประชาคมอาเซียน ได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงประชาคมเศรษฐกิจ และประชาคมสังคมและวัฒนธรรม พร้อมทั้งได้เน้นย้ำบทบาทของการศึกษาในการเพิ่มความตระหนักเรื่องความเป็นอาเซียน การเสริมสร้างอัตลักษณ์ของอาเซียน และการสร้างความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรมในอาเซียน

แผนงานจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ได้ขับเคลื่อนความร่วมมือด้านการศึกษาในกรอบอาเซียน ซึ่งปรากฏในแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (A Blueprint for ASEAN Socio- Cultural Community) ได้กำหนดเป้าหมายเพื่อก้าวสู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ด้วยการ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับ

ประเทศในภูมิภาคตามขอบข่ายการศึกษา โดยเฉพาะความร่วมมือทางการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านเทคโนโลยีและทรัพยากรมนุษย์ในอาเซียน ซึ่งการจัดการศึกษาในแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (กระทรวงการต่างประเทศ, 2555)

จากการศึกษาโครงการความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านในปี พ.ศ. 2548 – 2555 พบว่า โครงการความร่วมมือด้านการศึกษาที่ไทยมีร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ ประเทศลาว พม่า กัมพูชา และเวียดนาม มีการดำเนินอยู่อย่างต่อเนื่อง ส่วนใหญ่เป็นโครงการฝึกอบรม/ พัฒนาบุคลากร และการศึกษาดูงาน ซึ่งเป็นโครงการระยะสั้น ส่วนโครงการระยะยาว มีโครงการย่อยหลายโครงการที่ดำเนินการเกี่ยวกับทักษะอาชีพ เมื่อเปรียบเทียบจำนวนโครงการในแต่ละประเทศแล้ว พบว่า ประเทศกัมพูชามีโครงการความร่วมมือกับประเทศไทยมากที่สุด รองลงมาเป็นประเทศลาว พม่า และเวียดนาม(สำนักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ, 2552)

แม้รัฐบาลไทยมีนโยบายความร่วมมือทางการศึกษากับประเทศเวียดนามอย่างต่อเนื่องในช่วงระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมา ความร่วมมือดังกล่าวยังคงจำกัดอยู่ในระดับบุคคลหรือสถาบันการศึกษาเท่านั้น และยังไม่มีการติดตามผลในภาคปฏิบัติอย่างเป็นระบบว่ามีดำเนินการสอดคล้องกับนโยบายที่วางไว้หรือไม่ นอกจากนี้ ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งของไทย คือ การขาดความรู้ความเข้าใจและข้อมูลในเชิงลึกเกี่ยวกับการศึกษาของเวียดนาม ทำให้การกำหนดนโยบายและแผนการพัฒนาความร่วมมือต่างๆ มักจำกัดอยู่ในกรอบของข้อมูลเชิงนโยบายจากส่วนกลาง หรือเอกสารอ้างอิงของทางการเวียดนามเท่านั้น (สำนักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ, 2552)

แม้ว่าในปัจจุบันสังคมไทยมีความตื่นตัว และให้ความสนใจเกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านรวมทั้งประเทศเวียดนามมากขึ้น แต่ยังคงขาดความเข้าใจและการรับรู้เกี่ยวกับประเทศเวียดนาม สิ่งที่ตกค้างจากความหวาดระแวงและความขัดแย้งในอดีต ยังคงเป็นกำแพงขวางกั้นการรับรู้และความเข้าใจของไทยต่อเวียดนาม และองค์ความรู้ของไทยต่อเพื่อนบ้านยังก้าวไม่ทันกระแสของความปลอดภัยของประเทศไทยต่อเวียดนาม และองค์ความรู้ของเวียดนามต่อเพื่อนบ้านอย่างรวดเร็วของโลกปัจจุบัน ภาพรวมของการรับรู้และความเข้าใจของเวียดนามต่อไทยมีความหลากหลายและมีพลวัต ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้มีส่วนร่วมและบริบททางสังคม ประวัติศาสตร์ และการเมืองที่แปรเปลี่ยนไปตามกาลเวลา แต่โดยรวมแล้วเวียดนามมองไทยในฐานะเพื่อนบ้านที่สำคัญในภูมิภาคอาเซียน อีกทั้งยังเห็นถึง "ความจำเป็น" ที่ต้องร่วมมือกับไทยในทุกด้าน แม้ในประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศนั้น มีบางครั้งที่เวียดนาม แสดงความไม่พอใจต่อบทบาทและท่าทีของไทยต่อเวียดนาม แต่จากการศึกษาข้อมูลของเวียดนามแล้วพบว่า ท่าทีที่สุดแล้วเวียดนามค่อนข้าง "เข้าใจ" ไทย ยิ่งไปกว่านั้น หากเรามองเฉพาะลงไปที่ความสัมพันธ์ทางการค้าขายที่มีมานานและความสัมพันธ์ของภาคประชาชนผ่านชาวเหวียดเกวียนในประเทศไทย ซึ่งปัจจุบันได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของพลสังคมนไทยที่กระจายกันอยู่ตามจังหวัดต่างๆ แล้วจะพบว่า ความสัมพันธ์ดังกล่าวสะท้อนถึงความผูกพันกันอย่างแน่นแฟ้นของความเป็นพี่น้องร่วมภูมิภาค และมีมิตรประเทศต่อกันอันเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการสร้างสายสัมพันธ์ไทย-เวียดนามในปัจจุบันและอนาคต(ธัญญาทิพย์ ศรีพนา, 2548)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า แม้ว่า ASEAN ก่อตั้งมาเป็นเวลากว่า 40 ปี แต่การพัฒนาสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน "ASEAN Community" จำต้องได้รับการเสริมสร้างด้วยกลไกต่างๆ

จากทุกภาคส่วน รวมถึงสถาบันการศึกษาเป็นสำคัญ ตามคำกล่าวของบิดาแห่งการก่อตั้งประชาคมยุโรป (EU) คือ Jean Monnet ที่กล่าวว่า “ If I had to do it again, I would start with education.” ทั้งนี้ เพื่อความมั่นคงและยั่งยืนของความร่วมมือระดับภูมิภาคนี้ โดยอาศัยการศึกษาเป็นกลไกเสริมสร้าง โดยใช้ความร่วมมือด้านการศึกษาเป็นเป็นหัวใจสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถของประเทศสมาชิกอาเซียน และเป็นมิติที่สำคัญของเสาหลักสามด้านของประชาคมอาเซียนได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคง ประชาคมเศรษฐกิจ และประชาคมสังคมและวัฒนธรรม

จากหลักการและเหตุผลที่ได้กล่าวทั้งหมดในข้างต้น จึงเป็นที่มาของความสนใจศึกษา “การนำเสนอแนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย-เวียดนาม เพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน”

1.2 คำถามวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน ปัญหา และลักษณะความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีประเทศไทยกับประเทศเวียดนามเป็นอย่างไร
2. แนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีประเทศไทยกับประเทศเวียดนามเพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียนเป็นเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และลักษณะความร่วมมือด้านการศึกษาระดับ ทวิภาคีประเทศไทยกับประเทศเวียดนาม
2. นำเสนอแนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนามเพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน

1.4 ขอบเขตของการขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตเชิงเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม เพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน โดยผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์แนวทาง โดยการศึกษาแนวคิดความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีที่เสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน

1.4.2 ขอบเขตเชิงพื้นที่

การศึกษาภาคสนามในประเทศไทยและประเทศเวียดนาม ในสัดส่วนและจุดเน้นที่ใกล้เคียงกัน ครอบคลุมการศึกษาทุกระดับของทั้งสองประเทศเพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนตอบวัตถุประสงค์การวิจัยทั้งสองข้อ

1.5 คำจำกัดความการวิจัย

ประชาคมอาเซียน หมายถึง การประสานประโยชน์ร่วมกันของประเทศสมาชิก อันประกอบไปด้วยอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย บรูไนดารุสซาลาม เวียดนาม ลาว พม่า และกัมพูชาในมิติ ทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม

ความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคี หมายถึง ความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาในประเทศไทยกับสถาบันการศึกษาของประเทศเวียดนามในด้านการศึกษา

แนวทางความร่วมมือด้านการศึกษา หมายถึง แนวทางหรือมาตรการที่ผ่านการคิดอย่างรอบคอบว่ามีประสิทธิภาพมากที่สุดในการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคี

แนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน หมายถึง แนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาที่ผ่านการคิดอย่างรอบคอบว่ามีประสิทธิภาพมากที่สุดในการเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน ในมิติทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม

สถาบันอุดมศึกษาไทย - เวียดนาม หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาไทยและเวียดนามที่ดำเนินความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคี

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ทางวิชาการ การวิจัยครั้งนี้มีผลผลิตที่เป็นรูปธรรม 2 ประการ ประการแรก ได้เอกสารแนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย - เวียดนามเพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน แนวทางที่ได้เป็นผลมาจากการศึกษาเชิงลึก ทั้งศึกษาเอกสาร แนวคิดทั้งในประเทศและต่างประเทศ และการศึกษาวิเคราะห์จากสภาพจริง ประการที่สอง ได้เอกสารรายงานการวิจัยแสดงถึงวิวัฒนาการในการวิจัยและพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อนักวิชาการ บุคลากรทางการศึกษา นักวิจัย นิสิตนักศึกษา หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินความร่วมมือด้านการศึกษา สามารถนำผลจากงานวิจัยไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนางานของตนต่อไป

ประโยชน์ในเชิงนโยบาย การวิจัยครั้งนี้มีเนื้อหาสาระสำคัญว่าด้วยความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย - เวียดนามเพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน ผลการวิจัยใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายให้กับองค์กร หรือหน่วยงานต่างๆในระดับนโยบายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินความร่วมมือด้านการศึกษาและเป็นประชาคมอาเซียน อันได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย สถาบันการศึกษาทุกระดับ รวมถึงองค์กรเอกชน ที่จะได้นำไปเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาความร่วมมือสู่การเป็นประชาคมอาเซียนอย่างยั่งยืน รวมทั้งเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาความร่วมมือกับประเทศอื่นๆในภูมิภาคอาเซียนต่อไป

ประโยชน์ในระดับปฏิบัติ เป็นแนวทางให้กับบุคลากรในองค์กร หรือหน่วยงานต่างๆในที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินความร่วมมือด้านการศึกษา นำผลการวิจัยไปใช้เพื่อประโยชน์ต่อกรวางแผนปฏิบัติงาน โครงการ สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาในประชาคมอาเซียน

รายการอ้างอิง

- การต่างประเทศ, กระทรวง. (2550). **กรมอาเซียน**[ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://www.mfa.go.th/web/1732.php> [16 สิงหาคม 2554]
- การต่างประเทศ, กระทรวง. (2552). **THE ASEAN CHARTER** กฎบัตรอาเซียน.
 กรุงเทพมหานคร : กระทรวงการต่างประเทศ.
- การต่างประเทศ, กระทรวง. (2555). **ผลงานด้านการต่างประเทศของรัฐบาลในรอบหนึ่งปี**.
 กรุงเทพฯ : ข่าวสารนิเทศ.
- คณะกรรมการการอุดมศึกษา, สำนักงาน. (2553). **ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียม
 ความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558**. กรุงเทพมหานคร :
 บางกอกบลิ๊อค.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และกาญจน์ ละอองศรี. (2553). **รัฐชาติ-พรมแดน : ความขัดแย้งและข้อ
 ยุติบนเส้นทางสันติภาพอาเซียน**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธัญญาทิพย์ ศรีพนา. (2548). **เหวียด เกี่ยว ในประเทศไทยกับความสัมพันธ์ไทย –
 เวียดนาม**. กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประภัสสร เทพชาตรี. (2554). **ประชาคมอาเซียน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร:
 เสมาธรรม.
- ประภัสสร เทพชาตรี. (2554). **ปัญหาท้าทายอาเซียนในปัจจุบัน**. กรุงเทพมหานคร:
 เสมาธรรม.
- ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน. สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ. (2552). **โครงการ
 ศึกษาวิจัยการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนากลยุทธ์ความร่วมมือด้านการศึกษากับ
 ประเทศเพื่อนบ้าน** : รายงานฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ: สำนักความสัมพันธ์
 ต่างประเทศ.
- สุรินทร์ พิศสุวรรณ. (2552). **สมาคมอาเซียนกับทิศทางการพัฒนาการศึกษา**. สงขลา :
 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุรเกียรติ์ เสถียรไทย. (2554). **อาเซียนภูมิภาคนิยม และพหุภาคีนิยม**. เอกสารประกอบการ
 บรรยาย. หลักสูตร ไทยกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน รุ่นที่ 1 สถาบันพระปกเกล้า.
- สมเกียรติ อ่อนวิมล. (2555). **บันทึกอาเซียน**[ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://www.dailynews.co.th/article/825/154509> [14 กันยายน 2555].
- อุกฤษฏ์ ปัทมานันท์. (2554). **กระบวนการภูมิภาคนิยมไทยต่อเพื่อนบ้าน**. ชุดโครงการวิจัย
 เรื่อง ไทยในการรับรู้และความเข้าใจของเพื่อนบ้าน. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุน
 สนับสนุนงานวิจัย (สกว.)
- ASEAN Secretariat. (2009). **ASEAN Charter**[online]. Available from:

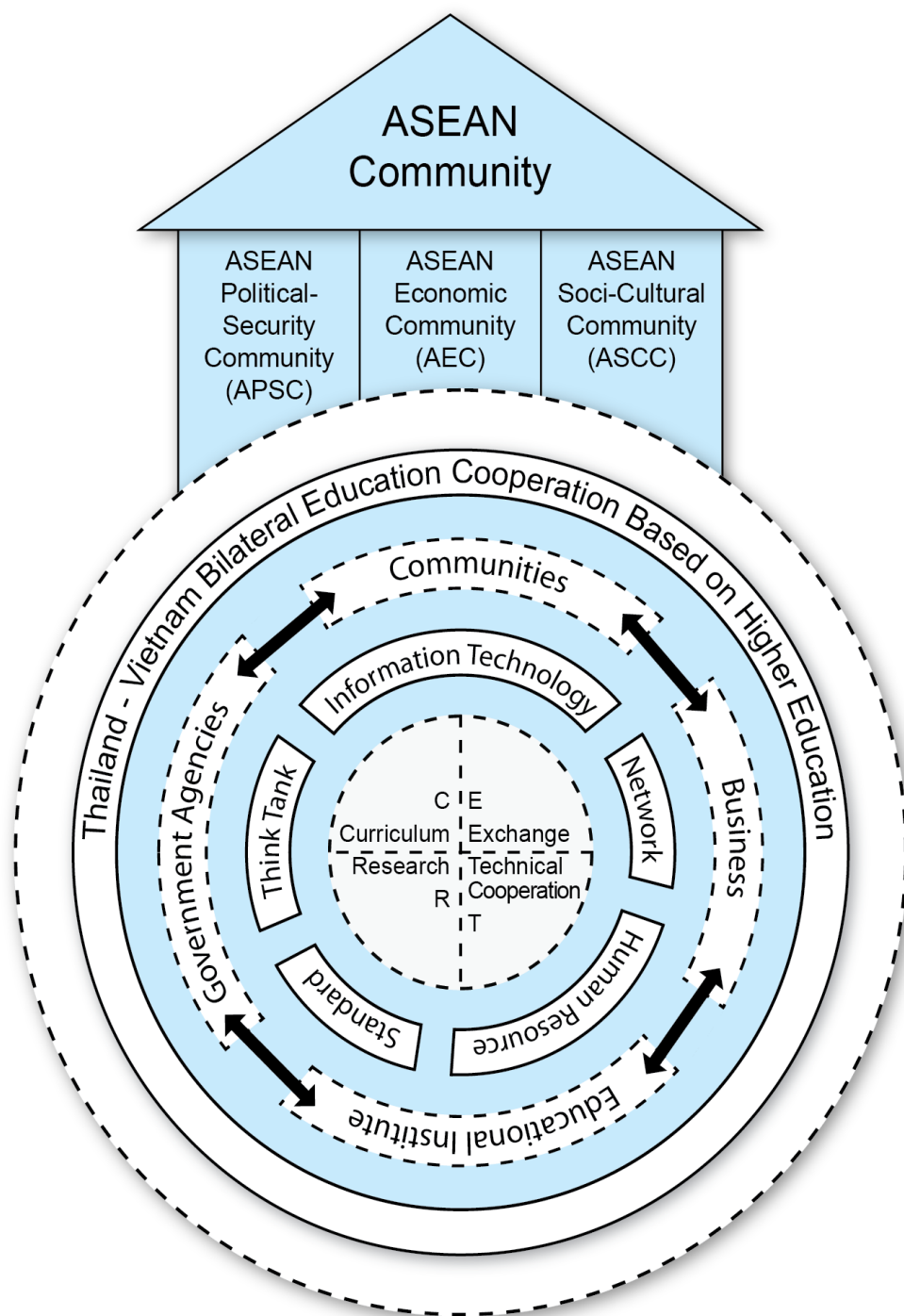
<http://www.aseansec.org/21861.htm>[2011, August 14]

ส่วนที่ 2

(ร่างที่ 2) ร่างแนวทางการร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย - เวียดนามเพื่อเสริมสร้างความ
ความเป็นประชาคมอาเซียน

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร(Document Research) ประกอบกับการวิเคราะห์
สภาพปัจจุบัน ปัญหาและลักษณะความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย - เวียดนาม พร้อมทั้ง
ได้จัดสนทนากลุ่มกับผู้เชี่ยวชาญในพื้นที่ศึกษาได้(ร่างที่ 1) แล้วจึงได้ปรับปรุงและพัฒนาจนมาเป็น
(ร่างที่ 2)

จึงได้นำเสนอร่างแนวทางการร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย - เวียดนามโดย
ใช้สถาบันอุดมศึกษาเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความความเป็นประชาคมอาเซียน
ตั้งแผนภาพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

แนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย - เวียดนามโดยใช้
 สถาบันอุดมศึกษาเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน
 จากแผนภาพสามารถอธิบายได้ดังนี้
 แนวทางดังกล่าว มีวิธีดำเนินการดังต่อไปนี้

วิธีการดำเนินการที่ 1 ส่งเสริมความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทย – เวียดนามรองรับประชาคมอาเซียน

จากผลการศึกษาพบว่าเวียดนามมีนโยบายที่เป็นมิตรกับทุกประเทศและสร้างความสัมพันธ์ในลักษณะของการเป็นหุ้นส่วนที่มีความเท่าเทียมกันกับต่างประเทศ ดังนั้นการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการศึกษากับเวียดนามจึงควรเป็นแนวทางของการเป็นผู้ให้และผู้รับระหว่างกัน

เวียดนามได้ดำเนินความร่วมมือด้านการศึกษากับหลายประเทศ และยังให้ความสำคัญกับประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะในกลุ่มอินโดจีน ได้แก่ ลาว กัมพูชา เป็นอันดับแรก ขณะเดียวกันก็สร้างความสัมพันธ์อันดีกับประเทศมหาอำนาจอย่าง สหรัฐอเมริกา จีน ฝรั่งเศส รัสเซีย รวมทั้งประเทศในกลุ่มสมาชิกอาเซียนในลักษณะพหุภาคีหรือในมิติแห่งความหลากหลาย(Diversification) สำหรับความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างไทยกับเวียดนามพบว่าความร่วมมือที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เป็นความร่วมมือในระดับสถาบันอุดมศึกษาซึ่งมีการลงนามในบันทึกข้อตกลงร่วมกัน(MOU)ในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาและแลกเปลี่ยนนักศึกษาระหว่างกัน

เวียดนามมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ภาษาไทย มีสถาบันการศึกษาหลายแห่งเปิดสอนภาษาไทยโดยเฉพาะในมหาวิทยาลัยมีการเปิดสอนภาษาไทยเป็นวิชาเอก มีนักศึกษาสนใจเข้าศึกษาพอสมควร เพราะสามารถออกมาประกอบอาชีพภาคธุรกิจ มีรายได้ เนื่องจากในปัจจุบันมีจำนวนนักท่องเที่ยวจากไทยเข้าไปท่องเที่ยวที่เวียดนามเป็นจำนวนมากขึ้น รวมทั้งสามารถทำงานกับบริษัทไทยในเวียดนาม แต่สำหรับมุมมองของคนไทยและนักศึกษาไทยในปัจจุบันยังให้ความสนใจกับประเทศเวียดนามในวงจำกัดและยังมองว่าเวียดนามยังเป็นประเทศที่พัฒนาช้ากว่าไทย รวมทั้งยังขาดความรู้ความเข้าใจและข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการศึกษาของเวียดนาม

ปัจจุบันเวียดนามกำลังเข้าสู่การปฏิรูปการศึกษา มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก เวียดนามต้องการมีบทบาทในการบูรณาการทางเศรษฐกิจกับนานาชาติ มีความต้องการขยายความร่วมมือในสาขาต่าง ๆ อย่างกระตือรือร้น นอกจากนี้พบว่าการพัฒนาการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของเวียดนามเป็นไปตามทิศทางและสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่กำหนดเป้าหมายการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัยและเป็นประเทศอุตสาหกรรมภายในปี ค.ศ. 2020 ดังนั้นเวียดนามจึงมุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยเฉพาะด้านการฝึกอบรมวิชาชีพ

เวียดนามส่งเสริมให้ประชาชนไปศึกษาต่อต่างประเทศ ทั้งในระดับภูมิภาคและประเทศตะวันตกเวียดนามได้รับความช่วยเหลือด้านทุนการศึกษาต่อจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ทำให้นักศึกษาที่เรียนดีประสงค์จะรับทุนจากประเทศอื่นที่น่าสนใจมากกว่า ดังนั้นการรับทุนไทยจึงเป็นนักเรียนในระดับกลางและผู้ปกครองมีศักยภาพในการรับผิดชอบค่าใช้จ่าย นอกจากนี้พบว่านักศึกษาจากเวียดนามเลือกเข้ามาศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาไทยในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นจำนวนมากที่สุด เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาไทยในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีศักยภาพในการติดต่อสร้างความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาในเวียดนาม และมีกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งระยะทางและความสะดวกในการเดินทางระหว่างไทยกับเวียดนาม ประกอบการเส้นทางที่เปิดเชื่อมโยงอาเซียนเข้าด้วยกันในเรื่องของความเชื่อมโยงระดับภูมิภาคอาเซียน(ASEAN Connectivity)

รวมทั้งค่าใช้จ่ายที่ไม่สูงมาก ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจึงเป็นจุดเด่นที่สามารถดำเนินความร่วมมือระหว่างไทยกับเวียดนามได้เป็นอย่างดี

ความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทย - เวียดนามมีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องและเพื่อนำสู่การสร้างประชาคมอาเซียน(ASEAN Community) ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์อาเซียน(ASEAN vision) การส่งเสริมความร่วมมือด้านการศึกษาจึงถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมรวมทั้งเป็นการพัฒนาประชากรอาเซียน

ผู้วิจัยจึงเสนอวิธีดำเนินการในการส่งเสริมความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทย - เวียดนามรองรับประชาคมอาเซียน ใน 4 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 หลักสูตร (Curriculum)

หลักสูตรระยะสั้น		หลักสูตรระยะยาว
สำหรับประเทศไทย	สำหรับประเทศเวียดนาม	
1. เปิดอบรมหลักสูตรภาษาเวียดนามระยะสั้นสำหรับบุคคลทั่วไป	1. เปิดอบรมหลักสูตรภาษาไทยระยะสั้นสำหรับบุคคลทั่วไป	1. พัฒนาดำรงและหลักสูตรร่วมกันในสาขาที่เป็นความต้องการของทั้งสองประเทศ - แพลหลักสูตรเป็นสองภาษาทั้งไทยและเวียดนาม - เทียบโอนหน่วยกิจได้ - ฝึกงานในสถานประกอบการระหว่างประเทศ
2. ฝึกอบรมระยะสั้นสำหรับผู้ที่ต้องการไปทำงานในประเทศเวียดนาม เช่น อบรมให้ความรู้ในเรื่องกฎหมายระหว่างประเทศ เป็นต้น	2. ฝึกอบรมระยะสั้นสำหรับผู้ที่ต้องการมาทำงานในประเทศไทย เช่น อบรมให้ความรู้ในเรื่องกฎหมายระหว่างประเทศ เป็นต้น	
3. ฝึกอบรมด้านการอาชีพที่สัมพันธ์กับเวียดนามและประเทศในกลุ่มอาเซียนเช่น มัคคุเทศก์ การค้าและการลงทุน เป็นต้น	3. ฝึกอบรมด้านการอาชีพที่สัมพันธ์กับไทยและประเทศในกลุ่มอาเซียน เช่น มัคคุเทศก์ การค้าและการลงทุน เป็นต้น	2. พัฒนาหลักสูตรปริญญาสองใบในสองประเทศ
4. จัดทำหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นที่รองรับต่อตลาดแรงงานอาเซียนในอนาคต	4. จัดทำหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นที่รองรับต่อตลาดแรงงานอาเซียนในอนาคต	3. ร่วมกันพัฒนาหลักสูตรนานาชาติที่รองรับต่อวิชาชีพที่สามารถเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีในอาเซียนได้ในอนาคต

ด้านที่ 2 การแลกเปลี่ยน(Exchange)

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านสังคมและวัฒนธรรม

- จัด Road Map ประจำปีเพื่อเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม โดยสถาบันอุดมศึกษาเป็นเจ้าภาพพร้อมทั้งให้หน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง อาทิ โรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนและประชาสังคมเข้าร่วมดำเนินการ
- โครงการส่งเสริมกิจกรรมการเผยแพร่วัฒนธรรมของนักศึกษาเวียดนามที่ศึกษาในสถาบันการศึกษา เช่น การแสดงดนตรี ศิลปวัฒนธรรม และวิถีชีวิต

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางการศึกษา

- จัดการประชุมทางวิชาการร่วมกันระหว่างสองประเทศเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ นำเสนอผลงานทางวิชาการ นวัตกรรมและงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ โดยสลับกันเป็นเจ้าภาพหรือเป็นเจ้าภาพร่วมกัน
- แลกเปลี่ยนบุคลากรทางการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน
- แลกเปลี่ยนนักเรียน นักศึกษา
- จัดงานแสดงมหกรรมทางการศึกษา(Educational Event) เพื่อถ่ายโอนความรู้และติดตามความเคลื่อนไหวทางการศึกษาระหว่างสองประเทศ
- ศึกษาดูด้านการจัดการศึกษา

ด้านที่ 3 การวิจัย(Research)

- ส่งเสริมการทำวิจัยร่วมกันในประเด็นที่ทั้งสองฝ่ายเห็นพ้อง โดยให้นักวิจัยทั้งสองประเทศทำวิจัยร่วมกันแบบหุ้นส่วนเท่าเทียม โดยจัดสรรทุนวิจัยร่วมกัน
- โครงการวิจัยร่วมแบบไตรภาคีระหว่างไทย เวียดนามและประเทศที่สาม ที่มีศักยภาพในด้านต้นทุน ความรู้และเทคโนโลยี เช่น ญี่ปุ่น เยอรมัน สหรัฐอเมริกา เป็นต้น
- โครงการวิจัยร่วมแบบไตรภาคีระหว่างไทย เวียดนามและประเทศที่สามในกลุ่มประเทศอาเซียน
- โครงการวิจัยร่วมแบบพหุภาคีระหว่างไทย เวียดนามและประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียน

ด้านที่ 4 การสนับสนุนด้านทุน(Scholarship)

- จัดสรรทุนพัฒนาอาจารย์ โดยควรขยายความช่วยเหลือดังนี้
 - การเพิ่มจำนวนทุนการศึกษา
 - การเพิ่มจำนวนทุนวิจัย
 - การขยายการให้ทุนไปยังระดับปริญญาโท และเอก
 - เพิ่มจำนวนทุนการศึกษาดูงาน
- จัดสรรทุนการศึกษาสำหรับนักเรียน นักศึกษา โดยควรขยายความช่วยเหลือดังนี้
 - การเพิ่มจำนวนทุน
 - การขยายการให้ทุนไปยังระดับปริญญาตรี โท และเอก

○ การเพิ่มความร่วมมือในการให้ทุน โดยเพิ่มความร่วมมือในการสนับสนุน
ทุนการศึกษาระหว่างประเทศไทยกับประเทศเวียดนามและองค์กรอื่นๆในระดับ
ภูมิภาค

- โครงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคธุรกิจไทยที่เข้าไปลงทุนในประเทศเวียดนามเพื่อ
ขอสนับสนุนงบประมาณในการให้ทุนการศึกษา ทุนฝึกอบรม ดูกานให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ข้อเสนอแนะจากท่านสำหรับการดำเนินการข้อที่ 1

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

วิธีการดำเนินการที่ 2 ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาไทย – เวียดนามเป็นกลไกสำคัญอันหนึ่ง
ในการขับเคลื่อนสู่ประชาคมอาเซียนอย่างยั่งยืน

สถาบันอุดมทั้งในประเทศไทยและสถาบันอุดมศึกษาในประเทศเวียดนามมีบทบาทสำคัญ
อย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ จากการศึกษาวิจัยพบว่า รัฐบาลและชาวเวียดนามเชื่อว่า การศึกษา
สามารถเปลี่ยนประเทศได้ (Education can change the country) รัฐบาลและคนในประเทศ
เวียดนามแม้รัฐธรรมนูญของเวียดนามเองถือว่าการศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างสูง จึงลงทุนทาง
การศึกษามาก และรัฐบาลได้ลงทุนกับการพัฒนาการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นสัดส่วนที่สูงที่สุด
โดยมีลงทุนในระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งการสอน การวิจัย อุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ
เพื่อให้มหาวิทยาลัยแห่งชาติเป็นมหาวิทยาลัยที่มีมาตรฐานนานาชาติ มุ่งเน้นการพัฒนามนุษย์และ
สร้างแรงงานที่มีฝีมือและทักษะเพื่อรองรับการพัฒนาประเทศด้านอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี ทั้งนี้
กระทรวงศึกษาธิการและการฝึกอบรมของเวียดนาม ได้กำหนดเป้าหมายในการเพิ่มนักศึกษา
ระดับอุดมศึกษา รวมทั้งปรับปรุงระบบการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในกระแสสังคมโลก
เร่งสร้างความร่วมมือด้านการศึกษากับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก การศึกษาในระดับสูงจะช่วยเปิดโอกาส
ในการทำงานที่กว้างขึ้น นักเรียนในเวียดนามปัจจุบันจึงเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษามาก และเมื่อจบ
ออกไปมีแนวโน้มที่จะเข้าทำงานในหน่วยงานในบริษัทเอกชนของต่างชาติที่เข้ามาลงทุนเปิดกิจการใน
เวียดนาม แทนการเข้าทำงานในหน่วยงานของรัฐเนื่องจากมีรายได้ดีกว่า รัฐบาลจึงพยายามใช้
นโยบายจูงใจให้คนเข้าทำงานกับรัฐ อาชีพหนึ่งคือครูอาจารย์ หากนักศึกษาคนใดที่สมัครเรียนด้าน
การศึกษาจะได้รับการยกเว้นค่าลงทะเบียนตลอดเวลาที่เรียน และเพื่อป้องกันปัญหาคนล้นงาน จึงมี
การจำกัดจำนวนผู้เข้าศึกษาในแต่ละปีด้วย มีชาวเวียดนามสนใจเรียนกันมากเพราะเรียนฟรี ยังมีให้
เลือกหลายหลักสูตรคือ ระดับประกาศนียบัตร หรือปริญญาบัตร แต่ก็ใช้เวลาเพียง 4 ปี จบออกมา
ก็สามารถมีงานทำและมีความมั่นคงสูง นอกจากนี้สถาบันศึกษาในเวียดนามยังได้จัดตั้งศูนย์ไทยศึกษา
ให้บริการแก่บุคคลทั้งข้าราชการและประชาชนทั่วไปที่สนใจเรียนรู้ภาษาไทยได้มีโอกาสเข้ามาเรียนใน
ศูนย์ไทยศึกษาด้วย

สำหรับประเทศไทยการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนเป็นเรื่องที่กรอบพัฒนาอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551 – 2556) ให้ความสำคัญในฐานะที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงต่อการจัดการอุดมศึกษาเนื่องจากประชาคมอาเซียนจะทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานกำลังคนนักศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาที่สะดวกขึ้นทำให้การอุดมศึกษามีความจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อการผลิตบัณฑิตที่มีความพร้อมสำหรับรองรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปหลังจากการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน

แม้ว่าการศึกษาจะเป็นส่วนหนึ่งในเสาหลักด้านสังคม และวัฒนธรรมแต่ความเป็นจริงแล้วการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับทั้งสามเสาหลักทั้งในเชิงสนับสนุนและการเตรียมการรับผลกระทบจากการเป็นประชาคมอาเซียน

ดังนั้นจะเห็นได้สถาบันศึกษาอุดมศึกษาไทย – เวียดนามจึงเป็นกลไกสำคัญอันหนึ่งในการขับเคลื่อนสู่การเป็นประชาคมอาเซียนอย่างยั่งยืน โดยแบ่งเป็นกลไกย่อย ดังนี้

1. คลังสมอง (Think Tank)

สถาบันอุดมศึกษาไทย – เวียดนามต้องทำหน้าที่ในการเป็นคลังสมองในการสังเคราะห์องค์ความรู้ รวมทั้งส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม เกี่ยวกับอาเซียนเพื่อให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่นำไปสู่การพัฒนาไปในทิศทางที่สอดคล้องกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2. ทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource) สถาบันอุดมศึกษาไทย – เวียดนาม เตรียมทรัพยากร

มนุษย์ให้พร้อมทันต่อการเปลี่ยนแปลงในกระแสสังคมโลกและสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่นได้ มุ่งเน้นการเรียนการสอนรวมทั้งการวิจัยและส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระหว่างประเทศ ทั้งนี้การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนจะทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายกำลังคน นักศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาเป็นไปโดยสะดวกขึ้นและการเปิดเสรีการค้าและบริการด้านการศึกษาจะส่งผลให้เกิดการเคลื่อนย้ายองค์ความรู้ ภาษาและวัฒนธรรมระหว่างกันสถาบันอุดมศึกษาไทย – เวียดนาม จึงจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความพร้อมสำหรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปเมื่อมีการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน โดยมุ่งเน้นพัฒนาสมรรถนะสำคัญเพื่อเตรียมบัณฑิตให้มีคุณภาพในระดับสากล สมรรถนะที่สำคัญได้แก่

- 1) พัฒนาสมรรถนะด้านการใช้ภาษาอังกฤษในระดับที่สามารถใช้ในการทำงานได้
- 2) พัฒนาสมรรถนะด้านการประกอบวิชาชีพและการทำงานข้ามวัฒนธรรม

3. เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology)

สถาบันอุดมศึกษาไทย – เวียดนาม พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้เป็นฐานข้อมูล เป็นแหล่งเรียนรู้ และเผยแพร่องค์ความรู้ เป็นการให้บริการสาธารณะ รวมทั้งส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยส่งเสริมการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ พัฒนาระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เชื่อมโยงฐานข้อมูลกับสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียนและเชื่อมโยงเครือข่ายข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผ่านระบบออนไลน์ รวมทั้งมีระบบติดตามข่าวความเคลื่อนไหวในอาเซียนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง

4. เครือข่าย (Network)

สถาบันอุดมศึกษาไทย – เวียดนามพัฒนาระบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างระหว่างสถาบันอุดมศึกษาทั้งภายในประเทศและนานาชาติตลอดจนความร่วมมือกับทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งเชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือในระดับทวิภาคีไปสู่ความร่วมมือแบบไตรภาคีและพหุภาคี

5. ความกลมกลืน (Harmonization)

สถาบันอุดมศึกษาไทย – เวียดนามต้องเสริมสร้างความกลมกลืนของสถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะในด้านคุณภาพและมาตรฐานคุณวุฒิทางการศึกษาผ่านกลไกความร่วมมือในระดับอุดมศึกษาที่มีอยู่ เช่น SEAMEO RIHED, AUN เป็นต้น เพื่อให้เกิดเป็นระบบอุดมศึกษาแห่งอาเซียน

ข้อเสนอแนะจากท่านสำหรับการดำเนินการข้อที่ 2

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

วิธีการดำเนินการที่ 3 ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาไทย – เวียดนาม เป็นฐานในการเชื่อมโยงให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน

จากการศึกษาพบว่า สถาบันอุดมศึกษาไทย – เวียดนาม มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กับทุกภาคส่วนทั้งภาคธุรกิจ ภาครัฐและโรงเรียน ในเวียดนามสถาบันอุดมศึกษาในเวียดนามมีบทบาทอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการค้าและการลงทุนของประเทศเนื่องจากก่อนที่ภาคธุรกิจจะดำเนินการลงทุน สถาบันอุดมศึกษามีส่วนในการศึกษาวิจัยถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น รวมทั้งเสนอแนะแนวทางในการดำเนินการให้เกิดประโยชน์สูงสุด

สถาบันอุดมศึกษาของไทยดำเนินความร่วมมือกับหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ รวมถึงระดับโรงเรียน ซึ่งเป็นการบริการทางวิชาการ สถาบันอุดมศึกษาที่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กับชุมชน บริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยมีชาวเวียดนามอาศัยอยู่มาก ทำให้ไทยกับเวียดนามมีสายสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในระดับประชาชน ระดับท้องถิ่น มาอย่างยาวนาน มีการจัดตั้งสมาคมชาวเวียดนามแห่งประเทศไทย ในจังหวัดสกลนครและสมาคมชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในหลายจังหวัด การสร้างความร่วมมือกับเวียดนามโดยผ่านเครือข่ายชาวไทยเชื้อสายเวียดนามและความสัมพันธ์ในระดับท้องถิ่น จะทำให้เกิดความสัมพันธ์ในระดับประชาชนต่อประชาชนมีความเข้มแข็งและผูกพันเป็นฐานรากที่สำคัญในการสร้างประชาคมอาเซียน

ในระดับโรงเรียนนั้นได้มีการขับเคลื่อนโครงการต่าง ๆ ที่เตรียมการเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน มีการเปิดศูนย์อาเซียนศึกษาในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนตระหนักรู้ถึงการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนพร้อมกันนี้ยังมีการจัดค่ายอาเซียน จัดทัศนศึกษาดูงานตามโรงเรียนต่างๆ ในประเทศสมาชิกอาเซียน มีการจัดการเรียนการสอนภาษาอาเซียน ซึ่งสถาบันอุดมศึกษามีบทบาทสำคัญในการให้การสนับสนุนช่วยเหลือโรงเรียนในการจัดส่งครูผู้สอนภาษาอาเซียนไปยังโรงเรียนต่างๆ ตามคำร้องขอจากสถานศึกษา พร้อมเข้าไปช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลและสร้างความตระหนักรู้เรื่องอาเซียนให้กับโรงเรียนและชุมชน

ผู้วิจัยจึงเสนอให้สถาบันอุดมศึกษาไทย - เวียดนาม เป็นฐานในการเชื่อมโยงให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียนโดยมีการดำเนินการดังนี้

1. สถาบันอุดมศึกษาไทย - เวียดนาม ให้บริการทางวิชาการในการสนับสนุนการดำเนินงานของทุกภาคส่วน ในโครงการที่สอดคล้องกับนโยบายและทิศทางการพัฒนาสู่การเป็นประชาคมอาเซียน โดยมีโครงการดังนี้

○ จัดตั้งศูนย์บริการนักศึกษาจากประเทศสมาชิกอาเซียน ให้ได้เข้าถึงครอบครัวไทย ชุมชนไทย ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตไทย การจัดทัศนศึกษา ครอบครัวอุปถัมภ์(Host Family) เป็นต้น

○ จัดตั้งแหล่งเรียนรู้ ศูนย์การเรียนรู้ และพิพิธภัณฑ์ชุมชน ระหว่างสองประเทศในพื้นที่ที่มีประวัติศาสตร์ร่วมกัน โดยการจัดการแบบเป็นหุ้นส่วนร่วมกันระหว่างสองประเทศ

○ เชื่อมโยงภาคประชาชน(People Connectivity) ในประเทศสมาชิกอาเซียน โดยการแลกเปลี่ยน การประชุม หรือการศึกษาดูงานในระดับประชาชน เช่น ผู้นำชุมชน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชนนอกระบบการศึกษา ตัวแทนองค์กรพัฒนาเอกชนท้องถิ่น กลุ่มผู้พิการ กลุ่มคนไทยเชื้อสายเวียดนามและอื่น ๆ ที่จะสามารถทำให้การเชื่อมโยงในระดับประชาชนทำให้เกิดความสัมพันธ์แน่นแฟ้นและมีความเข้าใจอันดีระหว่างกัน โดยมีสถาบันอุดมศึกษา สำนักงานการศึกษานอกระบบ กระทรวงศึกษาธิการ และกรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย เป็นผู้รับผิดชอบ

○ สถาบันอุดมศึกษาและภาครัฐกิจร่วมเป็นหุ้นส่วนในการวิจัยและพัฒนา โดยประเด็นตามความต้องการในการพัฒนา โดยเชื่อมโยงระหว่างสถาบันการศึกษาไทยกับสถาบันการศึกษาในประเทศสมาชิกอาเซียนโดยการสนับสนุนทุนและเทคโนโลยีจากภาครัฐกิจ

2. สถาบันสถาบันอุดมศึกษาไทย - เวียดนาม ร่วมมือกับหน่วยงาน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งโรงเรียนในการวางแผนเตรียมการเพื่อพัฒนากำลังคนให้ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานอาเซียนในอนาคต และการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการเคลื่อนย้ายกำลังคนข้ามชาติ เช่น ยาเสพติด โรคระบาด และอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นต้น

3. สถาบันอุดมศึกษาไทย - เวียดนาม เป็นศูนย์กลางในการติดต่อประสานงานกับประเทศสมาชิกอาเซียนและสร้างเครือข่ายครูอาเซียนเพื่อช่วยเหลือโรงเรียนที่มีความต้องการครูสอนภาษาอาเซียน

ข้อเสนอแนะจากท่านสำหรับการดำเนินการข้อที่ 3

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

รายชื่อหน่วยงานเข้าร่วมประชุมกลุ่ม (Focus group)

ที่	หน่วยงาน
1.	มูลนิธิส่งเสริมนโยบายศึกษา
2.	สถาบันภาษา ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
3.	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
4.	กลุ่มพัฒนาหลักสูตรสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
5.	สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
6.	สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
7.	สมาคมอาเซียนแห่งประเทศไทย กระทรวงการต่างประเทศ
8.	สถาบันความร่วมมือเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจลุ่มน้ำโขง
9.	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
10.	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
11.	ศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
12.	เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (AUN)
13.	โรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร จังหวัดหนองคาย
14.	สมาคมชาวเวียดนามแห่งประเทศไทย จังหวัดสกลนคร
15.	มหาวิทยาลัยกวางบินห์ ประเทศเวียดนาม

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวกัลยา ตากุล เกิดเมื่อวันที่ 2 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2522 ที่จังหวัดเชียงราย สำเร็จการศึกษาครุศาสตร์บัณฑิต จากคณะครุศาสตร์ ตามโครงการเร่งรัดพัฒนาครุคณิตศาสตร์(รพค.) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2544 และสำเร็จการศึกษาครุศาสตร์มหาบัณฑิต จากคณะครุศาสตร์ ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา สาขาวิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2550 และเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาเอก ครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต ภาควิชานโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2553

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY